జయార్ధ ప్రకాశిక

ఓమ్.

జయార్థప్రకాశిక.

మూడవభాగము.

ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము.

ఇయ్యది,

శ్రీమత్పరమహంస,

స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారిచే,

రచియింపబడినది.

మొదటికూర్పు ప్రతులు ౧౦౦౦.

నూజవీడు,

శ్రీగౌరీముద్రాక్షరశాలయందు,

ముద్రింపబడి,

వెనిగళ్ళవారిపాలెములో నేతద్గ్రంథ గౌరవమహాజనసమ్మేళనమున
గ్రంథకర్తచే ప్రకటింపబడియె.

1920.

వెల రు. ౩-0-0.

ఓమ్.

హెచ్చరిక.

గుంటూరుజిల్లా తెనాలి తాలూకా సంగం జాగర్లమూడిలో జరిగిన పరిషత్తు యందు బ్రహ్మశ్రీ జెందుకూరి నృసింహశాస్త్రులు వారు, బ్రహ్మశ్రీ కాశీ కృష్ణమాచార్యులవారు, బ్రహ్మశ్రీ పానకాలశాస్త్రులువారు, మఱియును రేపల్లెతాలూకా నల్లూరుగ్రామమునకు సమీపమునయుండు మైనేనివారి పాళెములో జరిగిన పరిషత్తుయందు బందరు నోబిల్ కాలేజీ సంస్కృత పండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్ట్లానృసింహశాస్త్రులువారు ఈ మొదలగువారితో శ్రీయుతులగు కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈ మొదలగువారు కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని వాదము లోనర్చియున్నాము.

ఇట్టి మావాదములను బూర్వోక్తులగు పండితవర్యులు ఖండనమొనర్పకపోవుటచే అట్టి వాదవిషయములను సిద్ధాంతపఱచి జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయమను నీగ్రంథము నలిఖించి వెల్లడిబఱచి యున్నాము. ఈగ్రంథమందలి శాస్త్రవిషయములో నద్దియైనను సంశయముగలిగియుండినచో నూతనముగాశాస్త్ర వివాదాంశములను గల్పించుకొని మఱికొందరెవరైనను వాదించ తలచినయెడల క్రిందవివరించియున్న పద్ధతుల (షరతుల) ననుసరించి వాదములు జరుపుదురేని మేమును అట్టివాదములకు సంసిద్ధులమైయుందుమని ఇందుమూలమున దెలియబఱచుచున్నాము.

ఋ లు.

1. [illegible] ఉభయులకు సమ్మతమైన పంచాయతీదార్లు కలిగి యుండవలెను.

2. వాదస్థలము సర్వ జనుల రాకల కుపయుక్తముగా నుండవలయును.

3. విషయమునకు సంబంధించిన గ్రంథయుక్తమైన శాస్త్రవాక్యమైయుండవలెను.

4. వాదమందు దూషణ శ్లేషార్థము లుండగూడదు. ఏతద్విరుద్ధ ప్రవర్తకులను సభనుంచి బహిష్కరించుటకు పంచాయితీదార్ల కధికారమిచ్చి యుండవలెను.

5. నిర్ణీతాంశముల నొప్పుకొన్నట్లు ప్రకటన చేయుటకై వారివారి సంతకములు నిచ్చుటకొప్పుకొని యుండవలెను.

6. విషయమునకు సంబంధమగు పూర్వపక్షగ్రంథస్థమైన వాక్యములను పత్రసంఖ్యానిర్ణయముతో వాద దివసమునకు 4 రోజులకు పూర్వమే తెలుపవలెను.

7. శాస్త్రార్థ మొనరించువారి నామములను తెలియపర్చుటే గాక తదితరులు ప్రసంగించకుండుటకు ఖండితమైన తగుయేర్పాటు పంచాయతీదార్లకు కలిగి యుండవలెను.

Note:—సభకగు యావత్తు ఖర్చులు మాచే రచియింపబడిన పూర్వోక్త గ్రంథఖండన యొనర్చువారే భరించవలయును.

ఆంధ్రనగరము,
ఆర్యావర్తాంతర్గతము,
14—3—20.

శ్రీమత్పరమహంస,
స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతి.

ఓమ్.

ధన్యవాదము.

ఆంధ్రమహాశయులారా!

గుణినామపినిజరూప ప్రతిపత్తిః పరతఏవసంభవతి।
స్వమహిమదర్శనమక్ష్ణోర్ముకురతలేజాయతేయస్మాత్॥

అనగా గుణవంతులకుగూడ స్వస్వరూప పరిజ్ఞానము పరుల వలననే కల్గుచున్నది. సమస్తమును వీక్షించెడి కనుల మహిమను అద్దము చేతనే దెలుసుకొనవలయు ననునట్లు,

శ్లో॥ గోపాలసచ్చిదానంద బ్రహ్మేంద్రార్యసరస్వతే।
శ్రీరాజమౌళికారుణ్య ముద్రాభద్రా విరాజతే॥

అను నీయుత్తమశ్లోకుడగు నొకయాంధ్రమహాశయుని చరిత్రాత్మకమగు ధన్యవాద మొనర్చుటకు సంతసించుచున్నాను. ఆయుత్తమశ్లోకులగు యాంధ్ర మహాశయులే స్వస్తిశ్రీ శ్రీమత్పరమహంస స్వామి: జీ. యస్. బి. సరస్వతీయను క్లుప్తనామముతో విరాజిల్లుచున్న యా ధన్యాత్ముని చారిత్రాత్మకమగు యీధన్యవాదమును పంభ్రమమునొందుచున్న సజ్జనులకు నారెూపికకొలది తొల్దొల్త గొంత ముచ్చటించ దలచి క్రిందివిధమున ప్రారంభించుచున్నాను.

శు శ	బు	ర	కు
	రాశిచక్రము.		కే
చ గు రా			
		ల	

ర కు			ల గు
శు కే	అంశచక్రము.		చ
			రా
			బు శ

స్వస్తిశ్రీవిజయాభ్యుదయకల్యాది గతాబ్దంబులు ౪౯౭౯ కి సరియగు శకము శాలివాహన శకవర్షంబు ౧౮౦౦ లైన వృషభమాసము ౧౦ వ దివసమునకు తుల్యమగు ౧౮౭౮ సం॥ మే నెల ౨౨ తేదీకి సరియగు బహుధాన్య నామ సంవత్సర వైశాఖ బ ౬ సౌమ్యవాసరము. ౨౯, ౪౬ శ్రవణము ౩౯, ౫౭ బ్రాహ్మము ౪౨, ౪౭ వణి ౨౯, ౪౬ రాత్రి ౧౭, ౩౨ మిథునాయనగతో రవిః ౩౬, ౬ నిర్గః ౧, ౧౩ భరణి ౨ బు। బుధః ౧ రేవతి ౩ శుక్రః ౧౨ శ్రవణము ౪౬ వేషః భుక్తిః ౧, ౨౫ మసదినము ధనిష్ఠః ౪౪, ౫౪ అహస్సు ౩౨, ౭ ఈపంచాంగశుద్ధియగు శుభదివసమున సూర్యోదయానంతరము ఘడియలు ౨౯ విఘడియలు ౧౫ తత్కాల భోగ సమయము తులాలగ్నము, శుక్ర దైవత్యము. చంద్ర హోరా మిథునబుధ ద్రేక్కాణము, మిథున బుధనవాంశము సింహ రవి ద్వాదశాంశము, కుజత్రింశాంశము, బుధాద్యంతము ౬౩, ౫౧ బుధభుక్తి ఘడియలు ౫౩, ౦౯ / ౧౦, ౪౨ ఏష్యము బ ౫ కుజవాసరము ౨౭, ౪౨ ఉత్తరాషాఢ ౩౬, ౬ శుభ్రము ౪౩, ౧౭ తైతుల ౨౭, ౪౩ రాత్రి ౧౪, ౩౨ మహావైధృతిః ప్రవేశము ౪౬, ౪౧ వృషభ సంక్రమణ భుక్తిః ౧, ౬ చంద్రమహాదశా శేషము ౧ సం॥ ౭ మాసములు ౩ దివసములు ౧౭ ఘడియలు ౨౦ విఘడియలు.

ఈశుభషడ్వర్గ సమయమున సాత్త్విక వేళయందు చిత్తూరుజిల్లా చంద్రగిరి తా॥ మల్లవరమను గ్రామమున ప్రాగ్నాటి నియోగులగు మహారాజరాజశ్రీ చదలవాడ శేషయ్యగారి ధర్మపత్నియగు వరదాంబ గర్భసంభూతులైన పూర్వాశ్రమమున రామకృష్ణయ్యయను నామమును ధరించిన స్వస్తిశ్రీ శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది సకలబిరుదావళి విరాజమాన శ్రీమదాత్మానంద సదాశివ బ్రహ్మేంద్ర సరస్వతీ స్వాములవారి ప్రియతమాంతేవాసులగు గోపాల సచ్చిదానంద బ్రహ్మేంద్ర సరస్వతీ స్వామివారియొక్క జన్మస్థితియీప్రకారమైయున్నది.

౩ శ్రీవారు పూర్వాశ్రమమున ప్రబంధ పరమేశ్వరులగు భారత గ్రంథకర్తలలో మూడవ వారగు ఎఱ్ఱాప్రగడ వంశములో పదమూడవ పురుషులై యున్నారు. వీరివంశమీ క్రింది విధమున దెలియబడుచున్నది.

౧ భారతగ్రంథకర్తయగు ఎఱ్ఱాప్రగడ, ౨ లింగన, ౩ విప్రనారాయణచరిత్ర గ్రంథకర్తయగు మల్లన, ౪ కేశవర్య, ౫ సూరయ్య, ౬ సాంబయ్య, ౭ సుబ్రహ్మణ్యయ్య, ౮ భిషక్సార్వభౌములగు నారాయణయ్య, ౯ ముత్యాలయ్య, ౧౦ పేరయ్య, ౧౧ చెంగయ్య, ౧౨ వేదాంతకేసరియను బిరుదాంకితులగు శేషయ్య, ౧౩ రామకృష్ణయ్య.

శ్రీవారికి పూర్వాశ్రమమున మాతామహులగు రాఘవనూతల నారాయణయ్య మేనమామలైన ౧ గోపాలయ్య, ౨ వెంకటేశ్వరయ్య, ౩ రామయ్య, ౪ నరసింహయ్య, ౫ కృష్ణయ్య, ఇట్లు సంబంధములు కన్పట్టుచున్నవి.

౪ ఈయుభయవంశములకు జన్మస్థానము తిరుమలక్షేత్రము (శ్రీనగరము) నకు ౪ మైళ్ళు (రెండుక్రోసులు) పశ్చిమందును వసుచరిత్రయందు ప్రసిద్ధిగ కన్పట్టునట్టి చంద్రగిరిపట్టణమునకు ప్రాగ్దిశ ౨ మైళ్ళయందును భాసిల్లుచున్నట్టి మల్లవరగ్రామమైయున్నది. సర్వమత సిద్ధాంతరూపమును, జగదామోదబంధురమును, నిశ్చలమును, నిత్యశుద్ధబుద్ధముక్తస్వభావమునగు అద్వైతతత్త్వమొక్కటియే నిశ్చలమని స్వీయజన్మస్థానమునందే ప్రకటించెనసంబోలి తమజననీజనకులకు శ్రీవారొక్కరే జననమైరి. ఇట్టి యద్వైతికి పరాయత తమత్వంపదమువ్వారి జన్మస్వభావములయందు తాజీల్లసని జెప్పుటకు మిగుల నానందమయ్యెడిని.

౫ వీరికి పదిరెండువత్సరములు వయస్సు వచ్చునప్పటికే తండ్రియగు శేషయ్యగారు స్వర్గస్థులైరి. జననియు భర్తృమార్గానుసరణము పతివ్రతాధర్మమని జగంబునకు వెల్లడించుచు తదనంతరము ౨ వత్సరములకు దివమలంకరించెను.

౧. శ్రీవారికి ౫వ సంవత్సరమునందు తల్లితండ్రు లక్షరాభ్యాస మొనరించిరి. అంతట కొంతకాలమునకనగా ౮వ వత్సరము వచ్చిన తోడనే తాత్కాలిక పరిస్థితుల ననుసరించి కుమారునకు రాజభాషను జెప్పింపదలచి తిరుపతి (శ్రీనగరము) బ్రవేశించి యచ్చటనున్న మహంతు భగవాన్‌దాసు హైస్కూలులో జేర్చిరి.

అహో? భగవద్విలాసము మానవప్రకృతి నిరాశాహతమైనది. ఏమకుమారుడు రాజభాషాకోవిదుడై యున్నతస్థాన మలంకరించి తమ్ము నానందింపజేయునని తలచిన తలితండ్రుల తలంపులకు వేయిమడుంగులుగ నాశించిన పుత్రుని జగద్గురుపదవిస్థజూచి యానందింపజాలడయ్యె. అప్పటికిని శ్రీవారు కొంత హూణభాష నభ్యసించుచుండ ౧౮౯౩ సంవత్సరమునందే తల్లియగు వరదాంబికయును మృతినొందుటచే ఆంగ్లేయ భాషాధ్యయనమున కంతరాయము వాటిల్లెను.

౨ అటుపిమ్మట వీరి మేనమామయగు రావినూతల గోపాలయ్యగారిచేతను, పితామహియగు పేరమాంబగారిచేతను, పెనుపబడుచు గొన్ని దివసములు గడిపిరి. ఇట్టిభాగ్యమును గొంతకాలమైనను అనుభవించుటకు వీలు లేక బోయినది. ఎందులకనినచో పితామహియగు పేరమాంబగారు దివమలంకరించుటయే ముఖ్యకారణముగ మనమూహించవలయును.

౩ అటుకనుక భవితవ్యతా ప్రభావముచే శ్రీవారు క్రమక్రమముగ గీర్వాణభాషయందు ప్రవేశమునుసంపాదించి వేదవేదాంతవిద్యావబోధమునందు తీవ్రమైన మనోరథము గలవారై యుండుచో కారణాంతరమున కర్నూలు పురంబునకుం జని యట సర్వవిద్యాలంకృతుండును శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది సకల బిరుదాంకితుండును శ్రీవాసుదేవానంద సరస్వతి ప్రియతమాంతేవాసి వర్యుండును అయిన రామానంద సరస్వతీస్వాములవారి సన్నిధిని జేరి తచ్ఛుశ్రూషాపరాయణుండై తర్కవేదాంత శాస్త్రముల జక్కగ నధ్యయన మొనరించెను.

౯ అంతట వీరివేదాంత విద్యావ్యాసంగము శీఘ్రముగ క్రియారూపము గాంచజొచ్చెను.

ఇట్టిసందర్భమున తీవ్ర ముముక్షువగు శ్రీవారికి గావలసిన యుత్కృష్ట పదార్థమేది? సద్గురుజ్యోతిస్సు, దానికై నిరీక్షించుచుఆవరణ విక్షేపాది రూపాత్మ ప్రకృతిధ్వాంత నిరాస భాస్కరులును, శ్రీకాంచీ నగరస్థిత ఉపనిషద్బ్రహ్మేంద్రమఠ సంప్రదాయకులును, స్వస్తిశ్రీశ్రీమత్పరమహంసేత్యాది సకల బిరుదావళీ విరాజమానులును, శ్రీమహాదేవేంద్ర ప్రియతమాంతేవాసి వర్యులును, అయిన సదాశివ బ్రహ్మేంద్ర సరస్వతీస్వాములవారి సన్నిధియందు తంజావూరు మండలాంతర్గతమైన మాయవరమను పురమున కావేరీనొడ్డున విరాజిల్లుచుండు చేందంగుడి మఠమున బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నుండియే తుర్యాశ్రమ స్వీకారమును గ్రహించిరి.

౧౦ శ్రీవారు విళంబినామ సంవత్సర కార్తీక శు ౭ మంగళవార దివసమున ఆశ్రమ స్వీకారము జేసినదిమొదలు ఆరుమాసముల వఱకును స్వగురుసాన్నిధ్యముననే బ్రహ్మాత్మైక్యానుసంధానము జేసికొనుచు నుండునంతట తమశిష్యుని, పరాకాష్టకును, నిశ్చలచిత్తమునకును, తర్క వేదాంత విద్యాపటుత్వమునకును, మిగుల సంతసించి శ్రీపాదులు (గురువులు) మనస్వామికి పీఠాధిపత్యమొసంగి అద్వైతసంప్రదాయముల లోకులకు వెల్లడించి తరింపజేయుచు వైదికక్రియానుష్ఠానముల సుపథముంజేర్చునట్లు శాసించిబనిచిరి.

౧౧ అంతట మన శ్రీమత్పరమహంస స్వామి, జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారు నెల్లూరు (సింహపురి) మండలాంతర్గతమైన ఇందుకూరిపేటకు తమపీఠముతో విజయముజేసిరి.

ఆగ్రిమవాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ కందనూరు రామచంద్ర సోమయాజులగారును, బ్రహ్మశ్రీ పాటూరు వెంకటసుబ్రహ్మణ్యసోమయాజుల గారును, బ్రహ్మశ్రీ భిషగ్వరులగు గాడేపల్లి వెంకటసుబ్బయ్యగారును,

బ్రహ్మశ్రీ కనుపర్తి రాఘవయ్యగారును, మహారాజరాజశ్రీ పాటూరి చెంచయ్యగారి సుబ్బయ్యగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత బంజేపల్లి జమీందారు అనుమూరి సుబ్బానాయుడుగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత మక్కెన కొండప్పనాయుడుగారును, మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత గుడుపాటి యానాదిరెడ్డిగారును, ఈమొదలగు మహామహులు ప్రోత్సహించుటచే అచ్చట తమ సంస్థ నేర్పరుచుకొని ౧ కృష్ణా, ౨ గోదావరి, 3 నెల్లూరు, ౪ గుంటూరు, ౫ గంజాము, ౬ విశాఖపట్టణము, ౭ కడప, ౮ కర్నూల్, ౯ బళ్ళారి, ౧౦ అనంతపురము, ౧౧ చిత్తూరు, ౧౨ సేలము, ౧3 వేలూరు, ౧౪ కోయంబుత్తూరు, మొదలగు చన్నపురి రాజధానియందుండు యీమండలములయందును, మరియు, ౧౫ నల్లగొండ, ౧౬ వరంగల్లు, ౧౭ కరింనగరము, ౧౮ ఏదులాబాదు, ౧౯ మెతుకు, ౨౦ మహబూబునగరు, ౨౧ హైదరాబాదు, ౨౨ బీదరు, ౨3 ఇందూరు, ౨౪ నాందేడు, ౨౫ ఔరంగాబాదు, ౨౬ రాయచూరు, నైజాములోనుండు యీమొదలగు మండలములయందును, ౨౭ కోలారు, ౨౮ బెంగుళూరు, ౨౯ మైసూరు, 3౦ శివమొగ్గ, 3౧ శృంగేరి, మొదలగు మైసూరులోనుండు యీమండలములయందును, వెండియును, 3౨ చాందా, 33 వరాడ, 3౪ వరోడా, 3౫ అమరావతీ, 3౬ నాగపూరు, మొదలగు మధ్యప్రాంతములోనుండు యీమండలములయందును, 3౭ ఠాణా, 3౮ కళ్యాణ, 3౯ పునహా, ౪౦ బొంబై ఈమొదలగు బొంబై రాజధానియందు యీమండలములయందును ఇట్లు ఆంధ్ర, ద్రావిడ, కర్ణాట, మహారాష్ట్రాది దేశములయందును బూర్వోక్తమండలములయందు సాధ్యమైనంతలో ప్రతిగ్రామమును కూడ విడువక శ్రీపీఠముతో సంచారము గావించుచుండిరి.

౧౨ ఇట్లు పర్యటన మొనర్చుచుండు నాసందర్భమున శ్రీవారు విజయనగరమునందుండుతఱి తమగురువులగు శ్రీపాదులవారు సిద్ధిబొందిరను ఘోరవార్త నిదాఘతప్తుండగువాడు వర్షాగమనంబుచే సంతోషంబు జనించుచుండ పిడుగుమీదబడినట్లు వినవచ్చెను. నిత్యనిరంతర

నిరంతరాయాభ్యస్త సమాధి ప్రత్యస్తాశేష వికల్పుండై, ఘటాద్యవచ్ఛిన్నమై, కేవలాకాశము నానాత్మమందున్నట్లు, ఉపాధ్యనుగతమైన జీవత్వమునందు మిథ్యాప్రతీతిని సాక్షాద్దర్శనముచే విస్పష్టముగ గ్రహించినవారయ్యును, "చంచలత్వం మనోధర్మో వహ్నేర్ధర్మో యథోష్ణతా" అను నుపనిషద్వాక్య ప్రకారముగ తాత్కాలిక చేతనంబు నిశ్చలనముం గాంచియు, నంతస్తంభితోత్కలికుండై విశ్రాంతిబొందెను.

చదువరులారా!

౧౩ అంతట శ్రీవారు సర్వారాధనలు గావించి బూర్వమువలె సంచారం బొనర్చుచున్నవారు.

ఇయ్యది శ్రీమత్పరమహంస స్వామి జీ. యస్. బి. సరస్వతీగారి యొక్క పూర్వపుచారిత్రయగు ధన్యవాదమని మీరూహించుకొనదగియున్నది. ఇటుపై ఉత్తరయుగచారిత్రాత్మకమగు ధన్యవాదము సుప్రసిద్ధముగుటవలన ప్రత్యేకముగ నాచే జెప్పుటనవసరమైయుండినను, శ్రీవారిచే రచితమైన జయార్థప్రకాశిక మొదటిభాగము, అజ్ఞానతిమిరభాస్కరము, రెండిటియు, జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము, ప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయము అను నీగ్రంథరాజములను జూచితిరేని దెలియుననుసంగతిమాత్రము వ్రాయుచున్నాను. ఇంతవరకు వీరింగూర్చివ్రాసినచారిత్రాత్మకమగు ఈ ధన్యవాదమొకక్రొత్తవిషయముగాదు. ఇట్టిది ప్రతిమానవవ్యక్తియందు నుకొంచముగనో గొప్పగనో దోచుచునేయుండును. కావునయిట్టి సర్వసామాన్యమైన చరిత్రాత్మకమగు ధన్యవాదమును వ్రాయుటయే నాప్రధానోద్దేశ్యముకాదు. అట్టియుద్దేశ్యమును మాత్రమే వివక్షజేసినచో నింతవరకు మీకు శ్రమనిచ్చియుండను. లోకములోననేక చేతనజంతువులు ఉత్పత్తిస్థితిలయములంబొందుచున్నవి. వానితో వాని చరిత్రములుగూడ నంతరించుచున్నవి. వానినిగూర్చి చరిత్రమేమియు దెలియవాయెగదాయ

నిమనము విచారించుచుంటిమా? లేదు. క్రిందిటి సంవత్సరపు పంచాంగమును జాగ్రతపరచుకొనుటకే విసువుంగాంచు మనకు సృష్ట్యాది నుండియు గడచిన మానవులచరిత్రములున్నను నెవడు చూడ నిచ్ఛగించును. శిలావరచయమునందు పాదకి దాచుకొనతగిన వజ్రమువలె మానవకోటిలోబుట్టిన శ్రీవారియొక్క చరిత్రాత్మకమగు నీధవ్యవాదమను వజ్రమును మీకు సమర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు వచించిన దీని నూతనోన్మేషము మీహృదయ గహ్వరములందు వింతవింత కాంతులనీని మిమ్ముల నలంకరించగలదు.

నల్లూరు,
రేపల్లి తాలూకా,
గుంటూరు జిల్లా,
15-3-1920.

ఇట్లు భవద్విధేయుడు,
యార్లగడ్డ శ్రీకృష్ణచౌదరి.

ఓం.

ఉపోద్ఘాతము.

సదయహృదయులారా!

ప్రాచీనార్యులైన మనపూర్వులను గురించియు వారల విద్యాజ్ఞానైక్యమత్యముల గురించియు ప్రశంసింపదలచి యున్నవారము. ఇందులో ప్రాచీనశబ్దమున కేమియర్థమన్నను వెనుకటికాలము వారనియర్థము. వెనుకటి కాలమున కొక్క మొదలును ఏర్పఱచి ఆదిమొదలు వారియొక్క స్వరూపస్వభావములను ప్రశంసింప వలసియున్నది. కల్పమనియు మహాకల్పమనియు రెండు గొప్ప కాల పరిమాణములుకలవు. అంచున కల్పమన పరబ్రహ్మయొక్క ప్రథమసృష్టి అందులకారంభమున ప్రభవసంవత్సర చైత్రశుద్ధ ప్రతిపత్తు ఆదివారమునై యుండుటయు ఏడు గ్రహములు మేషముయొక్క మొదటి హాంశములో మొదటి కళలో మొదటి వికళలోయుండుట ఎప్పుడు తటస్థించునో అది కల్పమనబడును. ఈయంశము సిద్ధాంత శిరోమణియను గ్రంథములో భాస్కరాచార్యులగారిచే జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ లంకానగర్యాముదయాచ్ఛభానో స్తస్యైవవారేప్రథమంబభూవ।
మధోస్సితాదేర్దినమాసవర్ష యుగాదికానాంయుగపత్ప్రవృత్తిః॥

ఇటు గ్రహములు మొదలగునవి కుదురుటయే కల్పాదిగాన జ్యోతిష్కులు విలోమగణితముచేసి దాని పరిణామమును కనుగొనుటకు అవకాశముకలిగియున్నది. ఇట్టికల్పముయొక్క పరిమాణమెంత యన్నను దీనివిషయముగూడా భాస్కరాచార్యులు జెప్పియున్నారు. నలువదిమూడులక్షల ఇరువదివేలు సౌరసంవత్సరములు చతుర్యుగమగును. అనగా కృత, త్రేతా, ద్వాపర, కలియుగముల నెడి నాలుగుయుగములు, ఈనాలుగును గూడి ఒక్కమహాయుగమనబడును. ఈమహాయుగములు వేయిఅయ్యెనేని ఒక్క కల్పమగును. ఈయుగములనునవి రెండువిధములు.

అవి జ్యోతిష యుగములనియు, ధర్మయుగములనియు, జెప్పబడును. ఇక ధర్మయుగము లెట్లనిన ధర్మములన్నియు క్రమముగానుండు కాలము కృతయుగమనియు ముప్పాతిక ధర్మములు నడుచు కాలము త్రేతాయుగమనియు సగము ధర్మము నడుచు కాలము ద్వాపరయుగమనియు, ఒకపాతిక ధర్మము నడుచు కాలము కలియుగమనియు, ఇట్లు ధర్మమునుబట్టి యుగములు ఏర్పడియున్నవి. ఈ ధర్మయుగములు పరిపాలించెడు రాజు ననుసరించియుండునని మనుస్మృతిలో జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ కృతం త్రేతాయుగంచైవ ద్వాపరం కలిరేవచ।
రాజ్ఞో వృత్తానిసర్వాణి రాజాహి యుగముచ్యతే॥

అయితే ప్రకృతమేమన్నను ధర్మము సంపూర్ణముగా నడిచెడి కాలములో అసత్యము లేకపోవుటచేత చేయబడినది చేయబడలేదని జెప్పబడకుండుటచే కృతయుగమనెడి పేరు కలిగినది. ఇందువలననే దీనికి సత్యయుగమని నామాంతరము కలదు. అటుపయిని ముప్పాతిక ధర్మము నడిచెడి కాలములోనే త్రేతాగ్నులతో హోమములు చేయుట మొదలగు నాచారము లారంభములైనవి. త్రేతాగ్నులన్న దక్షిణాగ్ని గార్హపత్యాహవనీయములని జెప్పబడుచున్నవి. ఇందువలననే త్రేతాయుగమని వాడబడుచున్నది. అటుపైన సగము ధర్మము నడుచు కాలములో జనులకు సంశయములు అతిశయించుటచేత ఆయుగమునకు ద్వాపరమని పేరు కలిగినది ద్వాపరశబ్దము ద్విపర అను శబ్దము మీద కలిగినది అనగా ఉన్నది, లేదు. అను రెండువిషయముల యందు ప్రవర్తించెడి బుద్ధిగాన సంశయమును ద్వాపరశబ్దముచే జెప్పబడినది. సందేహ ద్వాపరౌచ అని అమరమందును కనబడుచున్నది. ఇక కలియుగ శబ్దార్థము జెప్పవలసియున్నది. కలి యనగా కలహము.

శ్లో॥ సంప్రహారాభి సంపాతకలిసంస్ఫోటసంయుగాః॥ అమరము.

సంప్రహారము, అభిసంపాతకము, కలి, సంస్ఫోటము, సంయుగము, అనని ప్రకారము సమానార్థక పదములై యున్నవి. కాబట్టి కలహములు ప్రధానముగాగల యుగము కలియుగమనబడును. కలహము

ష్టాను క్రోధమువలనకలుగును. క్రోధము కామమువలన కలుగును. కాబట్టి కామక్రోధములు ప్రధానముగాగలయుగము కలియుగమన బడును. ఇవినిజముగా ధర్మయుగములని పేరులైనను జ్యోతిష్కులుగూడా మొదటిది, రెండవది, మూడవది, నాలగవదియను క్రమమునుబట్టి జ్యోతిష్క యుగములకు గూడా నీపేరులేబెట్టిరి. కాబట్టి ప్రాచీనులన ఈసృష్టిలో మనమెఱింగినవరకు పూర్వకాలపువారని యర్థము. ఇంతకన్నభిన్నార్థము మఱియొకటి కలుగజాలదు.

2 ఈసృష్టిలో అతిపురాతనులైనవారు దేవతలనియు, అసురులనియు వారివారి స్వభావములనుబట్టి జెప్పబడుచుండిరి. ఇందుకు ఉపష్టంభముగా మహాభారతము ఆదిపర్వము 16 అధ్యాయములో నొక్కశ్లోకము గలదు.

శ్లో॥ పురాదైవయుగేబ్రహ్మన్ ప్రజాపతిసుతేశుభే।
అస్తాంభగిన్యౌరూపేణ సముపేతేమ్యతేనఘ॥

ఇచ్చట దైవయుగమని జెప్పియుండుట ప్రకృతాంశమునకు ఉపష్టంభకము ఇందుచే పూర్వము దైవయుగముఅని యొకయుగముగానే యెన్నుచుండిరి. దేవతలు ప్రజాసంఘమునకు సుఖమును కలుగజేయుస్వభావముకలవారలు. అసురులు తమకుమాత్రము సుఖముగోరి ఇతరులనుహింసించియైనను సుఖమును సంపాదించుకొనువారు. అందువలననే భగవద్గీతలలో దైవసంపత్తనియు అసురసంపత్తనియు ఇట్లు మనుష్యులను రెండుతెగలుగా విభజించి వారికి తగిన గుణములుగూడా జెప్పబడియున్నట్లు క్రింది శ్లోకములచే తెలియుచున్నది

శ్లో॥ అభయంసత్వ సంశుద్ధిర్జ్ఞాన యోగవ్యవస్థితిః। దానందమశ్చ
యజ్ఞశ్చస్వాధ్యాయస్తపఆర్జవం। అహింసాసత్య మక్రోధస్త్యా
గశ్శాంతిరపైశునమ్ దయాభూతేష్వ లోలత్వం మార్దవంహ్రీర
చాపలమ్। తేజః క్షమాధృతిశ్శౌచ మద్రోహోనాతిమానితా।

భవంతిసంపదందైవీమభి జాతస్యభారత॥ దమ్భోదర్పోభి మానశ్చక్రోధః పారుష్యమేవచ। అజ్ఞానంచాభి జాతస్య పార్థసంపద మాసురీమ్॥ భగవద్గీత. 17 అ.

ఈశ్లోకములకు సులభమైన యర్థము కనబడుచుండుటచే అర్థము వ్రాయమైతిమి. దేవతలకును అసురులకును ఈప్రకారము స్వభావమునందు భేదముండుటచేతనే పూర్వము అనేక పర్యాయములు దేవాసురయుద్ధములు జరిగినవి. ఇట్టి దేవాసురయుద్ధములు పండ్రెండని లెక్కబెట్టబడినది. ఈయుద్ధముల చరిత్రములన్నిటిని చెప్పుట గ్రంథము విస్తరమగునను భయముచేత నిలుపబడినవి. ఇందు దేవతలు క్రమక్రమముగా బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులను నాలుగు వర్ణముల వారైరి. అయితే మొట్టమొదట దేవతలందరును బ్రాహ్మణ ధర్మములనే యవలంభించి బ్రాహ్మణులైయుండిరి. అటుపైని అందరును అట్టి ధర్మములను చక్కగా పరిపాలించుకొనలేక క్రమక్రమముగా క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులైరి. ఈవిషయము మహాభారతము మోక్షధర్మమున భృగు భరద్వాజ సంవాదములో స్పష్టపరుపబడినది.

శ్లో॥ కథంసృష్టానిభూతాని కథంవర్ణ విభక్తయః।
శౌచాశౌచం కథంతేషాం ధర్మాధర్మవిధిః కథమ్॥

భూతములన్ని ఎట్లు సృజింపబడినవి. వర్ణవిభాగమెట్లు కలిగినది. వారికి శౌచమును అశౌచమును ఎట్లు కలిగినవి. వారలకు ధర్మాధర్మముల ఏర్పాటు ఎట్లుఅని భారద్వాజుండు ప్రశ్న జేయ.

శ్లో॥ అసృజద్బ్రాహ్మణానేవ పూర్వంబ్రహ్మాప్రజాపతిః। ఆత్మతేజోభి నిర్వృత్తాన్ భాస్కరాగ్నిసమప్రభాన్॥ 1॥ నవిశేషోస్తి వర్ణానాం సర్వంబ్రాహ్మ్యమిదంజగత్। బ్రహ్మణాపూర్వసృష్టం హి కర్మభిర్వర్ణతాంగతమ్॥ 2॥ కామభోగ ప్రియాస్తీక్ష్ణాః క్రోధనాః ప్రియసాహసాః। త్యక్తస్వధర్మారక్తాంగాస్తేద్విజాః క్షత్రతాంగతాః॥ 3॥ గోభ్యోవృత్తిం సమాదాయపీతాః కృష్యుపజీ

విన॥ స్వధర్మంనానుతిష్ఠంతితే ద్విజా వైశ్యతాం గతాః॥ 4॥
హింసారతిప్రియాలుబ్ధా స్సర్వకర్మోపజీవినః। కృష్ణాశ్శౌచ పరి
భ్రష్టాస్తేద్విజా శూద్రతాంగతాః॥ 5॥ ఇత్యేతైఃకర్మభిర్వ్యస్తా
ద్విజా వర్ణాంతరంగతాః। ధర్మోయజ్ఞ క్రియాచైషాం నిత్యంన
ప్రతిషిధ్యతే॥ 6॥ వర్ణాశ్చత్వార ఇత్యేతేయేషాం బ్రాహ్మీ సర
స్వతీ। విహితా బ్రహ్మణా పూర్వం లోభాత్త్వజ్ఞా నతాం
గతాః॥ 7॥

ప్రజలకు అధిపతియైన బ్రహ్మ మొదట బ్రాహ్మణులనే సృజించెను. ఆబ్రాహ్మణులు బ్రహ్మ యొక్క తేజస్సు వలన గలిగినవారు, సూర్యుడు అగ్ని వీరివంటికాంతిగలవారు అప్పుడు వర్ణములభేదము లేనిదై యుండెను. ఈజగత్తంతయు బ్రాహ్మణులతో నిండియుండినది గానే బ్రహ్మచేత సృజింపబడినది. వారివారి పనులచేత వర్ణభేదములను పొందిరి. ఇట్టి బ్రాహ్మణులలో కామము, లోభము, వీటియందుప్రీతిగలవారును, తీక్ష్ణస్వభావముగలవారును, క్రోధిష్ఠులును సాహస కార్యములయందు ప్రీతిగలవారునై తమ బ్రాహ్మణ ధర్మమును విడిచిన బ్రాహ్మణులు క్షత్రియత్వమును పొందిరి. వారు ఎరుపువర్ణముగలవారుగ జెప్పబడుచున్నారు. గోవులవలన జీవనమును సంపాదించుకొని వ్యవసాయమువలన జీవించెడివారునై తమధర్మమును ఆచరింపని బ్రాహ్మణులు వైశ్యులైరి. వారు పీతవర్ణముగలవారుగ నెన్నబడుచున్నారు. హింసించుటయందును, స్త్రీసంభోగమునందును, ప్రీతిగలవారును లోభముగలవారును, అన్నిపనులకు సహాయమైనవారును, దానివలననే జీవించెడివారును అయి బ్రాహ్మణధర్మమును ఆచరింపనివారు శూద్రత్వమునుబొందిరి. వీరు నల్లనిరంగుగలవారుగ జెప్పబడుచున్నారు. ఇట్లు ఈకర్మలచేత భేదించినవారై బ్రాహ్మణులు వర్ణాంతరములనుపొందిరి. వీరలకు ధర్మాచరణంబును యజ్ఞాచరణంబును నిషిద్ధములుగావు. వేదమనెడి బ్రహ్మవాక్కునకు అధికారులుగా మొదట నేర్పరుపబడిన వారే క్రమముగా ఆయావ్యాపారముల యందలి లోభముచేత అజ్ఞానమునుపొంది నాలుగువర్ణములవారుగానైరి.

రి. అసురులనువారు పశ్చిమదేశములు మొదలగు వానియందు చెదరి వర్ణవ్యవస్థలు లేని కొన్ని జాతులవారైరి. ఈవిషయము మనుస్మృతి 10 అధ్యాయమునందు చక్కగానొక్క వక్కాణింపబడియున్నది.

శ్లో॥ శనకైస్తుక్రియాలోపాదిమాః క్షత్రియజాతయః। వృషలత్వం గతాలోకే బ్రాహ్మణాదర్శనేనచ। పౌండ్రకాశ్చోడ్రద్రవిడాః కాంభోజాః యవనాః శకాః। పారదాః పల్హవాశ్చీనాః కిరాతాఃదరదాఃఖశాః। ఇతి ముఖబాహూరుపజ్జానాం యా లోకేజాతయోబహిః। మ్లేచ్ఛవాచశ్చార్యవాచస్తే సర్వేదస్యవః స్మృతాః। ఇతిచ॥

ఈక్షత్రియులు రాజ్యలోభముచే దూరదేశము వెళ్ళి శ్రౌతస్మార్తకర్మలేక రానురాను శూద్రప్రాయులైరి. వారిసంతతి ఇతర దేశములో వ్యాపించుటచే వారికి పౌండ్ర చోళద్రవిడ కాంభోజ యవన శక పారద పల్హవ చీన కిరాత దరదఖశాదులను నామములు వచ్చెను. బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు తమదేశమునుండి వెళ్ళి అక్కడ మ్లేచ్ఛభాషలోగాని లేక ఆర్యభాషయుక్తమైన మ్లేచ్ఛభాషలోగాని వ్యవహరించుచు కర్మబాహ్యులై యున్నవారు దస్యులనబడుదురు అనియర్థము. రాజ్యాదిలాభముచే దేశాంతరము వెళ్ళిన శక యవనాదుల భాషాస్వరూప తారతమ్యము పరీక్షచేసిన తల్లి, తండ్రి, కోడలు, సోదరుడు, కూతురు, లోనగు యర్థప్రతిపాదకములగువారి మాటలు ప్రాయికముగ గీర్వాణ భాషయొక్క అపభ్రష్టములుగ నున్నట్లగుపడు చున్నవి. దీనినిబట్టి యీభాషలను బలుకువారిపూర్వులు ఏకభాషను మాటాడుచును ఏకకుటుంబములుగ నుండిరని యనుమేయింపనగు. కాని స్వేచ్ఛావృత్తిగల స్త్రీ పురుషుల సంపర్కము వల్లను అనేకానులోమవిలోమజాతులు గలిగెనని గాని వానిలోనివారు శక చీనా యవనాదులనియు, వీరు అనార్యులనియు వీరి దేశములు కీకటసంజ్ఞ కలవనియు మను యాజ్ఞవల్క్యాదుల యాశయము.

4 మ్లేచ్ఛపదవాచ్యులు మాత్రము ఆర్యులకాలమునుండి వేరు గానున్నట్లు వారిభాష సంస్కృతమునకంటె స్వతంత్రమనియు వేదము వల్లగనబడు, పూర్వమీమాంసా 1 వ అధ్యాయములోని 3 వ పాదము లో 6 వది యగు మ్లేచ్ఛప్రసిద్ధార్థ ప్రామాణ్యాధికరణసూత్ర మేమన,

చోదితంతు ప్రతీయేతా విరోధాత్ప్రమాణేన॥

దీని తాత్పర్యము మాధవాచార్యులీతీరున వ్రాసిరి.

గ్రాహ్యమ్లేచ్ఛప్రసిద్ధస్తు విరోధాధర్మనేసతి।
పికనేమాది శబ్దానాం కోకిలాద్యార్థతాతతః॥

పికమునకు కోకిలమని నేమకు అర్థమని తామరసమునకు పద్మమని అనార్యులగు మ్లేచ్ఛభాషలో రూఢి. ఈయర్థములు ఆర్యప్రసిద్ధికి విరోధములుగావు గాన వానిని తెలియజేయుటకా శబ్దములు వేదభాష యందుగూడా నుపయోగింపవచ్చు. కావున దీనింబట్టి ఆర్యానార్యుల వ్యవహారము వేదకాలమందు గూడా నుత్తరదేశమందున్న దనియు, అరబిక్, సంస్కృతము, స్వతంత్ర భాషలైనను దేశీయుల పరస్పరవాణి జ్యాదివ్యాపార సంబంధ వశంబున అన్యదేశీయములు ఉభయభాషలలో జేరినవని పూర్వ మీమాంసా 5 వ అధికరణమున జెప్పబడియున్నది. పరి ష్యన్, ఉర్దు, హిందుస్థాని, పంజాబీ, లోను గాగల భాషలలో సంస్కృతాపభ్రష్టపదములు మెండుగ గలవనియు, ఇటులే ప్రాకృతములగు షడ్భాషలు కాలానుసారముగ బ్రవర్తిల్లెననియు దెలుసుకొన తగియున్నది. మరియు భారతాదిగ్రంధములలో ఆజాన, యవన, గాంధార, చీనా, దేశముల బ్రశంసగూడ నాదేశస్థులతో నార్యులకు వ్యవహారసంబంధము మిక్కుటముగ గలదనియు తెలియనగును గాని సింధు నదిదాటిన ద్విజత్వముపోవునను నూహకు బ్రమాణములేదని తెలియ తగియున్నది.

5 ఆర్యులజన్మకాలముయొక్క ప్రసంగసంగతియందు మన భరతవర్షపు పూర్వస్థితిదిఙ్మాత్రముగ సప్రమాణముగ విచారింపబడు చు

న్నది. శకుంతలకు దుష్యంతుని వలన గలిగిన భరతవంశపు రాజులచే పాలితమైనదిగాన నిది భరతవర్షము భరతఖండము అనబడునని మహాభారతమునందున్నది. మరియు ఆర్యాః ఆసముంతాత్ వర్తంతే అత్రేత్యార్యావర్తః॥ అని విగ్రహప్రకారము ఆర్యులు అంతటను నివసించుచున్నారు గాన ఆర్యావర్తమని చెప్పబడును. ఆర్యులన ఆరాత్ దూరాత్ యాతీత్యార్యః. అను విగ్రహముచేత దూరముగా నడచువాడు అని అర్థముఅగుచున్నది. అనగా ఐహికవిషయములనేమి ఆముష్మిక విషయములనేమి బహుదూరము వరకు నాలోచించువాడని భావార్థము స్ఫురించుచున్నది. ఇట్టియర్థముగల శబ్దము వీరికేతగునని ఇటుపై చెప్పబడు విషయమువలన స్పష్టమగును. ఈభరతఖండమనబడు ఆర్యావర్తములో నుత్తరభాగమే పూర్వపు క్షత్రియు లేలినట్లును గోదావరి మొదలు దండకారణ్యమైనటులను ఋష్యాశ్రమములును కొండజనుల పర్ణశాలలును ఉన్నటుల భారత రామాయణము వల్ల గన్పట్టుచున్నది. పూర్వము ఆర్యులనునామముచే బిలువబడిన వారిలో నొక శాఖయులు కాకసస్సుకొండలనుండి దిగి పీమావురు దారిగుండా సింధునదిజేరి తన్నది మొద్దున దాని యుపనదుల మొద్దున గంగా యమునాదరినిజేరి క్రమశః బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులైరని పాశ్చాత్య పండితుల యాశయము. అందరు బ్రాహ్మణులుగానుండినస్థలము దేవికానదీతీరమని మాయభిప్రాయమగుచున్నది. ఎందుచేతనన్నను మహాభారతములో అరణ్యపర్వములో తీర్థములను జెప్పునప్పుడు ఈక్రింది శ్లోకము వ్రాయబడియున్నది.

శ్లో॥ అథగచ్ఛేతరాజేంద్ర దేవికాంలోకవిశ్రుతాం।
ప్రసూతిర్యత్ర విప్రాణాం శ్రూయతే భరతర్షభ॥
అరణ్యపర్వము 82 వ అధ్యాయము.

ధర్మరాజా తరువాతను లోకప్రసిద్ధమైన దేవికానది చేరవలెయును అచ్చటనే బ్రాహ్మణుల ఉత్పత్తియైనట్లు వినబడుచున్నది. అని ఈ శ్లోకముయొక్క తాత్పర్యము. అయితే ఈదేవికానది మనభరతఖండ

ముయొక్క ఉత్తర పశ్చిమ భాగములోని నదియైయుండునని మాత్ర ముఊహింపవచ్చును. అంతకన్న దీనివిశేషస్థితి ఇప్పటికి తెలియలేదు. అతిప్రాచీనమైన ఋగ్వేదములోని మంత్రభాగమగు నీక్రింది మంత్రమున ఆర్యావర్తమునందుండు నదులలో ఈదేవికానదియొక్క పేరు లేకయుండుటచే మన భరతఖండముయొక్క ఉత్తర పశ్చిమ భాగములోని దేవికానది యుండునని యు అచ్చటనుండి మనఆర్యులు గంగా, యమునా, సరస్వతీ, శతద్రు, పరుష్ణీ, ఆర్జికీ, మరుద్వృధ, అసిక్నీ, వితస్తాసుషోమ, అనగా సింధుః ఈప్రాంత్యముల ఆర్యులు స్థిరనివాసము లేర్పరుచుకొనిరని యూహించతగియున్నది.

> ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణ్యా అసిక్న్యా మరుద్వృధే వితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యా సుషోమయా॥

దీనియర్థము. ఓగంగా, ఓయమునా, ఓసరస్వతీ, ఓశుద్రి, ఓపరుష్ణీ, ఈనాస్తోత్రమును స్వీకరింపుడు. ఓమరుద్వృధా నీవు అసిక్నితోనును లెస్సగావినుముఅని సముదాయార్థము. భారతశాంతిపర్వములో బూర్వము ఆర్యులందరు నొక బ్రాహ్మణ వర్ణులనియు గుణకర్మ విభాగముచే వారు బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులైరనియు భృగు భరద్వాజసంవాదములోని వాక్యములవలన మనమింతకుపూర్వమే తెలుసుకొనియుంటిమి. మనపూర్వులు ఏదేశమునుండి యిటకు వచ్చిరో అసంగతి మనగ్రంథములలో స్పష్టముగ జెప్పియుండలేదు. ఋగ్వేదము ఇప్పటికి 6 వేలు ఏండ్లక్రిందటనే ప్రకటింపబడియుండవలెనని తద్వేదోదాహృత గ్రహ నక్షత్రస్థానాదులం బట్టి జ్యోతిశ్శాస్త్రానురోధముగ సోపస్కారముగ బ్ర॥ బాలగంగాధరతిలకు బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బిగారు పూనాణభాషలో వ్రాసిరి. దానిని గొందరు పాశ్చాత్యులుగూడ నంగీకరించిరి. మోక్షమూలరుగారు 4000 ఏండ్లనితలంపు. అట్టి ఋగ్వేదము బ్రాహ్మణులను ఆర్యులని చెప్పుచున్నది. తృతీయాష్టకములోని 6 వ అధ్యాయమందీకీతినున్నది.

అహంభూమి మదదా మార్యాయాహం వృష్టిందాశుషే మ
ర్త్యాయేతి॥

దీనితాత్పర్యమేమన్నను వామదేవఋషి తనతపోబలముచే జగ
త్తు సర్వము తానేయని యనుభవించి,

అహంప్రజాపతి రూపః సన్ ఆర్యాయాంగీరసే భూమిం దత్త
వాన్। అహమింద్రరూపః సన్ దాశుషే హవిర్దత్తవతే మర్త్యా
యవృష్టిం దత్తవానితి॥

దీనితాత్పర్యమేమన్నను, నేను ప్రజాపతిరూపము కలవాడనై ఆ
ర్యుడగు అంగీరసునకు భూమినిచ్చినవాడనైతిని. నేను ఇంద్రరూపము
కలవాడనై హవిస్సనిచ్చిన మనుష్యునకు వర్షమునిచ్చినవాడనైతిని.
అనియనను. కావున నార్యులగు ద్విజులు భరతవర్షంబున 4 వేల ఏండ్ల
కు పైగానుండిరని యూహింపనగు. శృతిస్మృతులలోని,

ధాతాయధాపూర్వ మకల్పయత్.

ఇత్యాది వాక్యములు బ్రాహ్మణాదిసృష్టి యనాదియని చెప్పు
చున్నవి. ఋగ్వేదములోని గొన్నిఋక్కులకు పరశురాముని జనకుడ
గు జమదగ్నిఋషి ఋగ్వేదాంత భాగములలో శ్రీరామావతారకథత్రి
విక్రములగు వామనచరిత్ర శతపథబ్రాహ్మణములో మత్స్యావతార ప్ర
చారము. శతరుద్రీయాదులయందు శివసార్వాత్మ్యము ఛాందోగ్యో
పనిషత్తులో దేవకీసుతులగు శ్రీకృష్ణభగవానులు ఘోర అంగీరసునొద్ద
నుపదేశము బొందిన బురుషవిద్య. అధర్వణములో నాది వరాహనృ
సింహావతారములు. ఉపనిషత్తులలో శివశక్తి విష్ణ్వాద్యుపాసనలు చెప్ప
బడినవి. ఈవిషయములన్నియు ద్వాపరాంతమునకు బూర్వవృత్తము
లని వైదికులతలంపు. ఆప్రాంతములను మహర్షులుభగవదంశచే కృష్ణ
ద్వైపాయనులగ నుద్భవించి 28 వ ద్వాపరాంతమునందు వేదరాశిని
ఋగ్యజుస్సామాధర్వణములుగ విభాగము జేసిరి గాన వేదవ్యాసులు
అని నామముధరించిరని మహాభారతాదులందున్నది. ఇప్పటికి ద్వాప

రయుగమంతమయి 5 వేలుఏండ్లు అయినది. కాబట్టి అంతకుబూర్వమే వ్యాసావతారమైయుండనోపు. కాన నేటికి సుమారు 6 వేల ఏండ్లక్రిం దట ఋగ్వేదాదివిభాగము జేయబడెననియు అందుకుబూర్వమే ఆర్య లగు ద్విజులు ఆర్యావర్తాదులలోనుండిగాని లేక అక్కడికి వచ్చిగాని రాజ్యపరిపాలనము జేయుచుండిరని నమ్ముటకు వీలులేకపోలేదు.

6 ఆర్యుల జన్మభూమి కురుక్షేత్రమనబడు ఢిల్లీ దగ్గర మత్స్య పాంచాలమనబడు పంజాబు శూరసేన దేశములు బ్రహ్మర్షి దేశ మనబ డుననియు నది బ్రహ్మావర్తానంతరమనియు నాదేశములో బ్రాహ్మణులు జీవించిరనియు మనుస్మృతి 2 వ అధ్యాయమందున్నది. బ్రాహ్మణులు వ్యాపించినది బ్రహ్మావర్తమనియు ఆర్యులుత్పన్నమైనది ఆర్యావర్తమ నియు బ్రహ్మర్షులచే వ్యాప్తమైనది బ్రహ్మర్షి దేశ మనియు నివియన్ని యు నుత్తర భరతఖండమునందు సింధుగంగలమధ్యనున్నవనియు స్మృ తులలోనున్నవి. మఱియు కురుక్షేత్రప్రశంస బ్రాహ్మణములందును న్నది. శతపథబ్రాహ్మప్రవర్గ కాండలో,

శ్లో॥ కురుక్షేత్రం దేవ యజనం సర్వేషాం భూతానాంబ్రహ్మసదనం॥

అనియు ఋగ్వేదమందు.

ఇమంమే గంగే యమునే సరస్వతీ శతద్రీ॥

అనియు ప్రశంసగలదు. మఱియు దేవతలనివాసము త్రివిష్టపమ ని చెప్పుటచే దానియాభాస టిబేట్ దేవతాస్థానమనియు మఱియువది ఉత్తరకురుభూమిలోనిదనియు దానిలో శ్వేతగిరి కైలాసమానస సరో వరాదులున్నవనియు భారతాదులందున్నది.

7 ఆర్యస్త్రీజనవైదుష్యముజూడ బూర్వకాలపు స్త్రీలు ఉత్త మవిద్యల నభ్యసించినట్టు కొన్నిప్రమాణములచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ యదివాచాంప్రదర్శామి ద్విజాతిరివసంస్కృతాం।
రావణంమన్యమానామ్మాం సీతాభీతాభవిష్యతి॥

అను శ్లోకమున ఆంజనేయులు సీతతో నేను ద్విజాతులవలె సంస్కృతభాషతో మాట్లాడినచో రావణునిగా నన్నుదలచి సీత భీతినొందునని ఆలోచించినట్లుండుటచే ఆకాలపు ఆర్యస్త్రీలకు సంస్కృతభాషయందు చక్కని పాండిత్యముండినట్లు దోచుచున్నది. మఱియుబృహదారణ్యక పంచమాధ్యాయ షష్ఠాష్టమ బ్రాహ్మణములందు వాచక్నని దుహితయగు గార్గి భగవద్యాజ్ఞవల్క్యులను సర్వజగత్తు దేనియందు ఓతప్రోతముగనున్నదని ప్రశ్న జేసెను. యాజ్ఞవల్క్యుడు మైత్రేయికి వేదాంతము ఉపదేశించెను. మఱియు ఋగ్వేద చతుర్థాష్టక ప్రథమాధ్యాయమందున్న, సమిద్ధో అగ్నిరితి అను పద్మృక్కులు గలసూక్తము ను అత్రిపుత్రికయగు విశ్వావరఅను స్త్రీ తనతపోబలముచే గనిపెట్టి దానికి ఋషికయయ్యెను. ఈమె మంత్రదృష్టియే గాక యజ్ఞకర్త్రియుగూడా నైయుండెను. ఇడాదేవి అను ఆమె ఋగ్వేదమునందలి ప్రథమాష్టకములో ద్వితీయాధ్యాయమునందలి ముప్పదినాల్గవ వర్గాదిని, త్వామగ్నే ప్రథమయను కొన్ని ఋక్కులకు ఋషికయగుటయే గాక వేదకాలమందలి నహుష రాజునకు ధర్మోపదేశికురాలుగా ధర్మముల నెఱిగించుటకు అప్పటి ఆర్యులచే నియమింపబడియుండెను. వాగ్దేవి అను ఈమె ఋగ్వేదమునొక్క 10 వ మండలములో 175 వ సూక్తమీ వాగ్దేవిరచితము. ఈమె తత్త్వకోవిదయగు వనితాశ్రేష్ఠము. అంబృణ ఋషిపుత్రి ఈమెచేరచియింపబడిన ఈసూక్తమునందు తన యాత్మనన్వరూపవర్ణముచేసి జీవ బ్రహ్మ వర్ణనమును సిద్ధాంతీకరించెను. మఱియు విశ్వలాదేవి అను ఈమెయును అపలాదేవిఅను ఈమెయును పెండియు శ్రద్ధాదేవిఅను ఈమెయును (1) ఋగ్వేదమందలి ప్రథమాష్టకములోని 13 వ ఋక్కునకును, (2) ఋగ్వేదమునందలి 8 వ మండలములోని 80 వసూక్తమునకును, (3) ఋగ్వేదమునందలి 10 వ మండలములోని 151 వ సూక్తమునకును, మంత్రద్రష్టులైరి. మఱియు భవభూతి మహాకవి ఉత్తరరామచరిత్ర ద్వితీయాంకమందిటుల వనదేవతాత్రేయుల సంభాషమును బ్రదర్శించిరి.

వనజీవతాకుతః పునరిహాగమ్యతే. కింప్రయోజనంవా దండకారణ్య ప్రవేశే॥

అత్రేయీ। అస్మిన్నగస్త్యప్రముఖాః ప్రదేశే భూయాంస ఉద్గీథవిదోవసంతి। తేభ్యోధిగంతుం నిగమాంతవిద్యాం వాల్మీకి పార్శ్వాదిహాపర్యటామి॥

వ్యాఖ్యానే। ఉద్గీథవిదః ఉద్గీథసామవేదస్యాంశ విశేషః। తంవిదంతి। ఇతితథోక్తాః ఉద్గీథాద్వేతార ఇత్యర్థః। నిగమాంతవిద్యాం। నిగమాః। వేదాః। తేషాంఅంతాః। చరమభాగాః। వేదాంతాః ఉపనిషదః తద్రూపాంవిద్యాం॥

మఱియు కాదంబర్యాదిగ్రంథములయందు విశేషించిగనదగు. ఇట్టి బహుప్రమాణములచేత నాకాలపు ఆర్యస్త్రీలు వైదికవిద్యయందును పాండిత్య మవలంబించుకొనినట్లు గోచరించుచున్నది. గ్రంథవిస్తరభీతిచే విస్తరించనైతిమి.

8 ఆర్యజనుల విద్యాశిల్పాది విజ్ఞానముజూడ ఆశ్చర్య మొనరించుచున్నది. ఆర్యశబ్దము పూజ్యార్థమందు ప్రాచార్యులు ప్రయోగించినను ఆర్యులు మూఢులనియు వట్టిగొల్లవాండ్రవలె పశ్వాదిపాలకులనియు జానపదులనియు నాగరికగ్రంథము లేశ మెఱుగరనియు ప్రస్తుతపు గొందరియాగ్రహము. అదిమీమాంస్యము ఇంగ్లీషులోనగు నైరోపుభాషలలో నీవిషయము మెండుగనున్నది. ఈవిషయమై సంస్కృతమున భట్టయజ్ఞేశ్వరశాస్త్రుల వారను పండితోత్తములు తమ ఆర్యవిద్యాసుధాకరములో నుపన్యసించిరి. కావున అందున గొన్ని ప్రమాణములను ఇందున సంగ్రహించి వ్రాయ బూనితిమి. మొదట అశనాచ్ఛాదనములను పిదప నివాసములను సంపాదించుట. తర్వాత సంసారము, కులపుకట్టుబాటు, ఐకమత్యము, పురదేశనిర్మాణములు, కృషివాణిజ్యాదులు, వర్ణాశ్రమధర్మములు, ఆచారవ్యవహార ప్రాయశ్చిత్తములు, రాజ్యపరిపాలనము, సాంగ్రామిక ధర్మములు, విద్యాశిల్పాది

హ్యానంగములోనగు వానిని బడయుట జనులకు గాలానుసరణముగ గ
లుగుననునది ఆబాలగోపాల ప్రసిద్ధముగద. ఇందునగూర్చియే ఋగ్వే
ద 3 వ అష్టకము 8 వ అధ్యాయము 9 వ వర్గము 4 వ ఋక్కునందీ
ట్లుల నున్నది.

శ్రు॥ శునంవాహాః శునంనరః శునంకృషతులాంగలం॥

ఈశ్రుతికర్థమేమన్నను ఎద్దులు సుఖముగ భారమునువహించుగాక. వ్యవసాయదార్లగు నరులు సుఖముగ కృషికర్మ జేయుదురుగాక. నాగలితో లెస్సగ భూమిని దున్నుదురుగాక. ఆలాగే ఋగ్వేదమం దున్నదిజూడుడీ,

శ్రు॥ స్యోనాపృథివీభవా వృక్షరాజనివేశనీ। యచ్ఛానః శర్మ స
ప్రథఇతి. 1, 2, 6, 15.

ఓభూమీ మేము సుఖముగను నిష్కంటకముగను గాపురముం డుటకును నివేశనమిమ్మా. మఱియు పశాలమగు నిల్లిమ్మా. ఇత్యాది శ్రుతులచే నార్యులు కృష్యాదికముచే ధాన్యసంగ్రహముచేసి గిరికాననా దులందుగాని గ్రామనగరాదులందుగాని తమనగరాదులను గట్టుకొని రని తోచును. మఱియు వారికి బుర గ్రామాది వ్యవస్థగూడ నున్న ట్లు ఋగ్వేద తృతీయాష్టక షష్ఠాధ్యాయమందీరీతి నున్నది.

శ్రు॥ శతమశ్మన్మయీనాం పురామింద్రోవ్యాస్యత్। దివోదా
సాయదాశుషే॥ 3, 6, 22, 20.

రాళ్ళతోగట్టబడిన నూరునగరములను దనయజమానుడగు యజ్ఞముచేయించినవానికి ఇంద్రుడిచ్చెను. కృష్ణయజుర్వేదములోన మఖ ఖండలో నిట్లున్నది.

శ్రు॥ ఇమాగ్ంరుద్రాయ తపసేకపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహేమతిం। యథానః శమసద్ద్విపదే చతుష్పదేవిశ్వం పుష్టం
గ్రామే అస్మిన్ననాతురమితి॥ 4, 5, 10, 3.

మాపుత్రకళత్ర భృత్యవర్గమునకు గవాశ్వమహిష్యాది వర్గము నకు సుఖము గలుగునటులు మఱియు నీయూరిలోనుండు సర్వప్రాణిజా తమునకు నిర్దుఃఖ సుఖము గలుగునటులు బలశాలి, జటాజూటధారి, తప స్వి, శత్రుసంహారి, అగు రుద్రదేవుని ధ్యానించెదము.

శృ॥ తక్షన్నాసత్యాభ్యాం పరిజ్మానం సుఖంరథమితి॥

ఋగ్వేదం 1, 2, 1, 3,

అశ్వినీకుమారులిద్దఱకు ఋభువులు వడ్లవానిచే సుఖకరమగు రధమును జేయించిరి.

మఱియు కృష్ణవేదాంతర్గత తైత్తరీయోపనిషత్తుయందు.

యశ్ఛందసామృషభో విశ్వరూపః। ఛందోభ్యోధ్యమృతాత్సం బభూవ। సమేంద్రోమేధయాస్పృణోతు। అమృతస్య దేవధార ణోభూయాసం। శరీరం మేవిచర్షణం। జిహ్వామే మధుమత్తమా కర్ణాభ్యాంభూరి విశ్రువం। బ్రహ్మణః కోశోసిమేధయాపిహితః। శృతంమేగోపాయ। అవహంతీవితన్వానా। కుర్వాణాచీర మా త్మనః। వాసాగ్ంశ్చమమగావశ్చ। అన్నపానేచ సర్వదా। తతో మేశ్రియమావహ। లోమసాంపశుభిస్సహస్వాహా ఇత్యారభ్యప్రతి వేశోసిప్రమాబాహి ప్రమాపద్యస్వ ఇత్యంతుద్రష్టవ్యం।

అమృతస్వరూపమగు వేదములవలన పుట్టి వేదములలో శ్రేష్ఠ మై సర్వస్వరూపమును పరమేశ్వర స్వరూపముగను ఓంకారము నన్ను మరుపులేనిబుద్ధితో స్పృజించునుగాక. ప్రకాశస్వరూపమునగు ఓప్రణ వమా బ్రహ్మజ్ఞానముయొక్క ధారణ నాకుకగునుగాక. నాశరీరముపరి శుద్ధమగునుగాక. నాజివ్హా మాధుర్యము కలది యగునుగాక. శ్రోత్ర ములచేత నేను అనేకములు వినినవాడనగుదునుగాక.

ఓంకారమా నీవు బ్రహ్మకుస్థానమై మరుపులేని బుద్ధిచేత కప్ప బడినదానవైతివి. ఇటువంటి నీవు నేనువినిన ఆత్మజ్ఞానముమొదలగు వి

...నమును రక్షించుమా, నాకువస్త్రములను కలుగజేయుచు గోవులను వృద్ధిపొందించుచు ఎల్లప్పుడు అన్నపానములను కలుగజేయుచు రోమములుగలమేకలు గొఱ్ఱెలు మొదలగు ఇతరపశువులతో గూడుకొనియున్న మహాలక్ష్మిని పొందింపజేయుమా. పూజార్హమగు ఓ ప్రణవమా బ్రహ్మవేత్తలు నన్నుగూర్చి వత్తురుగాక. సమస్తజనులలో నేనుకీర్తిగలవాడనగుదునుగాక. ధనవంతులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠుడనగుదునుగాక. ఆబ్రహ్మకు స్థానభూతమైన నిన్ను నేను ప్రవేశించుదునుగాక. అటువంటి నీవు నన్ను పొందుమా. అనేకభేదములుగల అటువంటి నీయందు నేను పరిశుద్ధిచేసుకొనుచున్నాను. బ్రహ్మస్వరూపమగు ఓ ప్రణవమా నీళ్లు పల్లపుప్రదేశమునకు పోయెడి విధముగానున్నూ, నెలలు సంవత్సరమును పొందినవిధముగానున్నూ, బ్రహ్మవేత్తలు సమస్తదిక్కులనుండి నన్ను గూర్చివత్తురుగాక. ఓ ఓంకారమా, నీవు నాకు సమస్తపాపములవలననైన దుఃఖమును బోగొట్టుటకు శ్రమనుబొందినవానికి గృహమువలెనున్నావు. ఆకారణమువలన నన్ను ప్రకాశింప జేయుమా. నీవు నన్ను పొందుమా. నీస్వరూపముగానే జేయుమా. మఱియు కృష్ణయజుర్వేద సంహితలో నిట్లున్నది.

శ్రు॥ వాజశ్చమే ప్రసవశ్చ మేప్రయతిశ్చ మే।
చమకఖండ 4, 7, 1, 1.

నాకు సంసారోపయుక్తములగు గ్రాసవాసాదుల నియ్యమని రుద్రస్తుతి దెలియుచున్నది,

ఋగ్యజుర్మంత్రములలో కొక్కచోట్ల తంతువాయ కర్మారాది దృష్టాంతములుగలవు. కాన నట్టి శృత్యాదులవల్ల నార్యులకు దారపుత్రాదులు, పశ్వాదులు, గృహక్షేత్రాదులు, కృషి, రథకారగృహనగర నిర్మాణాదుల కౌశలములు, అపరిమిత దేవతాభక్తి ఈశ్వరుడు సర్వవ్యాపకుడు అను జ్ఞానముగలవని ద్యోతితమగును,

శ్రు॥ ఆయాహీంద్రపథిభిరీళితేభిర్యజ్ఞమిమంనో భాగధేయం జుష స్వతృప్తాంజహుర్మాతులస్యేవ యోషాభాగస్తే పైతృష్వ సేయీవపామివేతి. ఋ. 5, 4, 23.

ఓ ఇంద్రుడా మేము నీకు జేయుస్తుతులలోవచ్చి మేమిచ్చుహవిర్భాగము గొని యజ్ఞాదులచే సంస్కరింప బడినవను జాలప్రీమతో ననుభవింపుమా. ఎటులన మేనమామ కూతురిని బెండ్లి జేసికొనిన మేనల్లునివలెను, మేనత్తకూతురిని జేసుకొనిన మేనల్లునివలెను, తృప్తిహొందుమా. అని ఇంద్రప్రార్థన. ఇది ఉపమానస్థానీయమగు ద్వివిధాచారమును సూచించుచున్నది. ఇందువలన ప్రాచీనకాలమునందు గూడ బాంధవ్యము దాటపులేని చోటను జేసుకొనిరనియు, ద్రవ్యాశ దూరబంధువులతో సంబంధము చేసికొనకుండుటగూడ నుండెననియు దెల్లంబు. కాని మన్వాదిస్మృతుల కాలములో వానినిందజూచినట్టి సంబంధమువల్ల గలిగిన నష్టమరసి దానిని ప్రస్తుతపు ఆచారముక్రింద మార్చిరని యూహింపనగు. వివాహకాల నియమము శ్రుతులలో నాకగుపడలేదు. వివాహమంత్రములు జూచినచో వధూవరులు వానియర్థమును దెలుసుకొని దీక్ష వహింపవలయునని యగపడు. ఎప్పుడు బాల్యవివాహాచారము ఉద్భవించినదో యిక దెలుసుకొనదగియున్నది. మఱియు ఋగ్వేదములో దితృతీయాష్టక షష్టాధ్యాయగతమగు 12 వ వర్గములోని 9 వ ఋక్కు.

శ్రు॥ భూయసావస్నమచరత్కనీయో విక్రీతో॥

అను నీవాక్యమువల్ల స్పష్టముగ క్రయ విక్రయరూపమగు వాణిజ్యము వ్యక్తీకరింపబడెను. అథర్వణసంహితలో పుత్రసంతానమునకు కృషికి, పశ్వశ్వాదివృద్ధికి, వాణిజ్యలాభమునకు, మంత్రానుష్ఠానంబులు విశేషముగ జెప్పబడినవి. మనుస్మృతిలో స్పష్టముగ విద్య, శిల్పము, కృషి, సేవ, గోరక్షణము, వాణిజ్యము, వ్యవసాయము, ఆయుధభిక్షము, కుసీదములవల్ల జీవనము చేయదగుననియున్నది. ఋగ్వేదప్రథమాష్టక ద్వితీయాధ్యాయమందలి,

శ్లో॥ వేదాయోవీనాం పదమంతరిక్షేణపతతాం: వేదనావఃసము
ద్రియ ఇతి॥

అష్టమాష్టక ద్వితీయాధ్యాయమందలి,

శ్లో॥ క్తైవీంనావంసక్వితాని ఇత్యాది॥

మంత్రములలో నౌకాయానాది వర్తక వ్యాపారములు సూచిం పబడినవి. బర్మాయవన దేశముల రాకపోకలకు గంగానదీతరణమునకు నావయాత్ర శ్రుతులందేగాదు స్మృతియందు గూడ నగుపడుచున్నది. పరాశరస్మృతి విశేషములను వ్రాయుతరి నావయాత్ర ఔత్తరీయశిష్టులచే బరిగృహీతముగనుక వారికది దూష్యముగాదని బోధాయన వాక్యమున ననుకూలముగ మాధవులు సముద్రయానమున కనుజ్ఞనిచ్చిరి. యుద్ధసామగ్రి వేదత్రయమునందు విరళముగను అధర్వణమునందు విశేషముగను ఉపపాదింపబడినది. శస్త్రాస్త్రప్రయోగములు సరహస్యములతో దురీయవేదమునందు జెప్పబడియున్నవి. తురీయవేదమన అధర్వణవేదమని యన్నదగును. ఈశస్త్రాస్త్రవిద్య భారతయుద్ధముతో దుదముట్టె. ఋగ్వేద పంచమాష్టక ప్రథమాధ్యాయములోని 19వ వర్గములో 1వ ఋక్కునందు లోహమయకవచమును దొడుగుకొని గుప్తగాత్రుడై శత్రుపరాజయమునకై యుద్యుతుడైనరాజు ధనుర్బాణ పాణులగు సైనికులు ఇటుల వర్ణింపబడిరి.

శ్లో॥ జీమూతస్యేవభవతి ప్రతీకం యద్వర్మీయాతి సముదముపస్థే! అనావిద్ధయాతన్వా జయత్వం సత్వావర్మణో మహిమాపిపర్తు॥

ఓరాజా కవచముదొడుగుకొని యుద్ధమధ్యమందు బోవుచున్నప్పుడు నీదేహము మేఘమువలెనున్నది. ఎండకాలమునందలి తాపము నుహరింపగలిగి శీతలజలపూరితమగు మేఘమువలె పరరాజ పరితాపకరమై శౌర్యపూర్ణమైనను నీలలోహిత కవచావృతమగు నీదేహమువల్లగ ప్రజానుగ్రహోన్ముఖమై యున్నది. మరియు ఋగ్వేదములో 8, 5, 28,

11, 4, 2, 8, 4, ఇంద్రాగ్ని దేవతలను యుద్ధమందు సహాయము చే యమని నార్యులు వేడినట్లున్నది. కృష్ణయజుస్సంహితా ప్రథమకాండ అష్టమప్రశ్నలోని 9వ అనువాకములో రాజసూయ యజ్ఞమున కంగ ముగకత్ని హోమము సుకర్మము.

శ్రు॥ బార్హస్పత్యంచరుం నిర్వపః॥

ఇత్యాదివాక్యముచే విధింపబడినది. ఆకర్మ 12 పగళ్ళలో జేయ సాధ్యము. మొదటినాడు యజమానుడగు రాజు బ్రాహ్మణగృహమున కువెళ్ళి బృహస్పతి చరువుచే దేవతను పూజించి తెల్లనిపిరుదుగల మెద్దును యజ్ఞాంగదక్షిణముగ వతనికినిచ్చును. పిదప 2వ నాడు క్షత్రియ గృహమునకు, 3వ నాడు పట్టపుదేవియగు మహిషీగృహమునకు, 4వ నాడు ప్రియురాలగు రాజభార్యయైన వావాతయింటికి, 5వ నాడు అప్రియురాలగు రాజపత్నియైన పరివృక్త్యయింటికి, 6వ నాడు సేనాపతి యింటికి, 7వ నాడు సారథియింటికి, 8వ నాడు అంతఃపురాధ్యక్షుని యింటికి, 9వ నాడు గ్రామములవసూలు చేయువాడగు గ్రామణియింటికి, 10వ నాడు కోశాధ్యక్షునియింటికి, 11వ నాడు ప్రజలవల్ల నారవభాగము పన్ను వసూలుచేయునట్టి భాగదఘునియింటికి, 12వ నాడు ద్యూతకారునియింటికి బోయి శ్రుత్యుక్తప్రకారము ఆయాదేవతలకు నాయా యిండ్లలో యజమానుడు పూజచేయవలయునని శ్రుతిలోనున్నది. మరియు ఛాందోగ్య సప్తమప్రపాఠకములో సనత్కుమార బ్రహ్మర్షులు నారదులకు నామాద్యుపాసన లుపదేశించినట్లున్నది. దాని ప్రథమఖండలో నధ్యాత్మవిద్యాగ్రహణయోగ్యతను బరీక్షించుటకు గురువు శిష్యుని నీవేవిద్యలను నేర్చితివని యడుగ రెండవ వాక్యములో నారదులిట్లు నుడివెను,

శ్రు॥ సహోవాచర్గ్వేదం భగవోధ్యేమి యజుర్వేదగ్ం సామవేద మాథర్వణం చతుర్థమితిహాసపురాణం పఞ్చమం వేదానాంవేదం పిత్ర్యగ్ం రాశిం దైవం నిధిం వాకోవాక్యమేకాయనం దేవవిద్యాం బ్రహ్మవిద్యాం భూ

తవిద్యాం క్షత్రవిద్యాం నక్షత్రవిద్యాం సర్పజన విద్యామేతద్భగవో౽ధ్యేమి॥

ఓ భగవంతుడా ఋగ్యజుర్వేద సామాథర్వణ మహాభారతములను, వ్యాకరణమును, శ్రాద్ధకల్పమును, గణితమును, ఉత్పాతజ్ఞానమును, మహాకాలాదినిధిశాస్త్రమును, తర్కశాస్త్రమును, నీతిశాస్త్రమును, నిరుక్తమును, వేదాంగములగు శిక్షాకల్పచ్ఛందములను, భూతతంత్రమును, ధనుర్వేదమును, జ్యోతిషమును, సర్పవిద్యయగు గారుడమును, కుంకుమాదిసంపాదనమును, నృత్యగీత వాద్య శిల్పాదివిజ్ఞానములను నేను జదివినాను. అని నారదులు జెప్పుటచే ఆకాలపు ఆర్యులలో సర్వత్ర విద్య సాధారణమైనదిగా యుండెనని యన్నవలయును. మఱియు ఈశ్రుతిస్మృతి వాక్యజాలముచే నప్పటి యార్యజనులు తేజోవంతులు. బహువేదశాస్త్రద్రష్టలు, ప్రజాపాలనదక్షులు, దీనరక్షకులు, సన్మార్గప్రవర్తకులు, శూరులు, శత్రుపరాజయకుశలులు, సర్వసుఖములతో విజయసుఖేచ్ఛులు. మహోదారచరిత్రులు అని గోచరింపగలదు. మెండియు లోకోపద్రవకారకులగు చోర, జార, పిశున, పాషండులని నిగ్రహించి దేశభ్రష్టవనము జేయు క్రూరఖలులను సంహరించి నిజకుటుంబమునువలె ప్రజలను సన్మార్గప్రవర్తనమునందుండునట్లు పాలించి ప్రజారాధనముజేసి స్వస్థమనస్కులై రాజులు రాజసూయాది మహాక్రతువులను జేసిరని ఋగ్వేదాదులలో నక్కడక్కడ ప్రశంసింప బడెను. రాజనీతి యథర్వవేద శుక్రనీతికామందకీ మన్వాది స్మృత్యాదులలో మెండుగ నుండుటబట్టియు బ్రాహ్మణాదులకట్టి వ్యాసంగము హెచ్చుగానుండుటవలనను పురాణార్యులు ఆరణ్యక పశుప్రాయులు కారనియు, ఐహికాముష్మిక వ్యవహారదక్షులనియు, నాగరిక విశిష్టులనియు, విస్పష్టముగ నరయనగునని శ్రుతిస్మృత్యాదు లుద్ఘోషించు చున్నవి. కాని వారికప్పటివారికంటె బరలోకచింత యెక్కువగాన నింత నాగరికత లేకుండెననియు దెలియనగు. ఇంతియేగాక పూర్వులకు గలిగిన అసామర్థ్యములను ఇప్పుడు మనము జేప్పినయెడల ఇట్టి సామర్థ్యములుగూడ

లోకములో నుండునాయని విశ్వసింప దగనియట్లుండును. అట్టిసామర్థ్యముతో జేసినకార్యములలో అతిప్రాచీనమైన కార్యమొక్కటిగలదు. అదియేదియన్నను సముద్రమదనము. ఇది విష్ణుపురాణములో మొదటియంశములో తొమ్మిదవయధ్యాయమున తెలియచేయబడినది.

శ్లో॥ నానౌషధీస్సమానీయ దేవదైత్యదానవాః। క్షిప్త్వాక్షీరాబ్ధిపయసి శరదభ్రామలత్విషి। మన్థానం మందరంకృత్వాయోక్త్రింకృత్వాచవాసుకిం। తతోమదితుమారబ్ధా మైత్రేయతరసామృతమ్। విబుధాస్సహితా స్సర్వేయతః పుచ్ఛంతతః కృతాః। కృష్ణేనవాసుకేర్దైత్యాః పూర్వకాయేనివేశితాః। తేతస్యముఖనిశ్వాస వహ్నినాపహతత్విషః। నిస్తేజసోసురాస్సర్వే బభూవురమితౌజసః। తేనైవముఖనిశ్వాస వాయునాస్తబలాహకైః పుచ్ఛప్రవేశే వర్షద్భి స్తథాచాప్యా యితస్సురాః। క్షీరోదమధ్యే భగవాన్ కూర్మరూపీ స్వయంహరిః మందరాద్రే రధిష్ఠానం భ్రమతోభూన్మహామునే॥

అని మొదలుపెట్టి జెప్పబడినది. దేవతలు దైత్యులును దానవులుననెడి మూడుజాతులవారును, అనేకములగు ఓషధులను దెచ్చిశరత్కాలమేఘమువలె తెల్లగానుండెడి క్షీరసము ద్రోదకమున బడవైచిరి. అప్పుడు మంధరపర్వతమును కవ్వముగాను, వాసుగుని కవ్వపుతాడుగాను చేసిరి. అటుపైని అమృతమును తీయుటకు తలపడిరి. దేవుడు వాసుకియొక్క తోకవైపున దేవతలను ముఖమువైపున దైత్యదానవులను ఉంచెను. ఆదైత్యదానవులు వాసుకి నోటియూర్పున బుట్టుచుండిన సెగదెబ్బతగిలి వాడిపోవుచుండిరి. ఈ వేడియూర్పుచేతనే మేఘములన్నియును తోకవైపునకు విసరబడి దేవతలపైని చల్లగా వర్షము కురియుచుండెను. మందరపర్వతము మునిగిపోకుండుటకు భగవంతుడు కూర్మ రూపియై దానిక్రింద నుండి ఆమందరమును ధరించుచుండెను.

ఈసముద్రమథన వృత్తాంతము మహాభారతమున ఆదిపర్వము లోకూడ పదియేనవయధ్యాయమున తెలియజేయబడినది. ఐతహాసకసిద్ధాంతమువారు ఇది యిట్లు పూర్వము జరిగిన వ్యాపారమయని చెప్పుదురు. ఇది అతిమానుష వ్యాపారముగాదా దీనివలన వీరిజ్ఞానాతిశయము స్పష్టపడుచున్నదిగదా. నైరుక్త సిద్ధాంతానుసారమున ఇది మన పూర్వులగు దేవతలును అసురులును గూడి అమృతము అనగా మరణము లేకపోవుటయనెడి మోక్షమును జెందుటకై చేసిన గొప్పయాలోచన. ఇందు క్షీరసముద్రమనునది పరతత్త్వము. మందరపర్వతమనునది వారిబుద్ధి. దానిచేత తరుచుటయనగా విమర్శించుట అని యిట్లు మిగిలినవానినిగూడ నిరూపింపవచ్చును.

ఈనైరుక్త సిద్ధాంతముచొప్పున నాలోచించినచో మనవారికి గల జ్ఞానాతిశయము సుస్పష్టమగుచున్నదిగదా జ్ఞానమనునది మోక్షమునుగూర్చినదనియును విజ్ఞానమనునది శిల్పాదులనుగూర్చినదనియును ఆరంభముననే జెప్పబడియెగదా. ఇట్లు జ్ఞానవిషయముననే విచారము చేసెడి మనప్రాచీనులకు బ్రహ్మవాదులని పేరుగలిగియుండెను. కావుననే శ్వేతాశ్వతరోప నిషదారంభమున, శ్రు॥ బ్రహ్మవాదినోవదంతి॥ బ్రహ్మవాదులు చెప్పుచున్నారు. అనువాక్యము వ్రాయబడియున్నది. మనప్రాచీనులు లోకాంతరమునకు వెడలి మరల ఈలోకమునకువచ్చెడి సామర్థ్యముకలవారై యుండిరి.

కావుననే మహాభారతము సభాపర్వమున నారదుడను దేవర్షి లోకపాలుల సభలనన్నిటిని వర్ణించి పండ్రెండవ యధ్యాయమున పాండు మహారాజు స్వర్గస్థుండై ధర్మరాజునకు పంపినవృత్తాంతమును తెలియజేసెను. ఇదిగాక లోమశమహాముని అర్జునుడు మొదలగువారు దేవలోకమునకు బోయినట్లుకూడ భారతములోనే వ్రాయబడియున్నది.

ఇప్పుడుగూడ మెస్మరిజమ్ అను విద్యలో ఒక్కనిని మెస్మరైజ్‌చేసిఆజీవుని శరీరములోనుండి వెలికితీసి తన ఇష్టమువచ్చిన స్థలమునకునడపించుట జరుగుచున్నట్లు ఇంగ్లీషుగ్రంథములవలననే కానవచ్చుచున్నది.

ఇందువలన తనయాత్మనుగూడ వెలికిదీసి లోకాంతరములకు న డిపించెడి శక్తి యుండవచ్చునని యూహించుటకు అవకాశము కలిగి యున్నది.

ఇందుకు దృష్టాంతముగా శంకరాచార్యులవారు తమ శరీరము నుండి ఆత్మను లింగశరీరముతో గూడ యోగశక్తిచేత పైకిదీసి మరి యొక్క శరీరమున బ్రవేశపెట్టినట్లు మాధవాచార్య విరచిత శంకర వి జయమున తొమ్మిదవసర్గమున జెప్పబడినది.

ఇదిగాక కొందరుఋషులు ఈభూలోకమున ఆకాశమార్గమున తిరుగుచుండిరి. వారికి చారణులనిపేరు. ఈయంశము రామాయణ ము సుందరాకాండమున 55వ సర్గమున స్పష్టమగును.

ఆరామాయణములోని ఆసర్గవలననే శ్రీరాములవారి కాలము నకే శకున శాస్త్రము సుప్రసిద్ధముగ నున్నట్లు కానబడు చున్నది. ఆ సర్గమున.

శ్లో॥ సనిమిత్తైశ్చ దృష్టార్థైః

అను శ్లోకమున్నదిగదా నిమిత్తములనగా శకునములు.

ఇదిగాక శ్రీమద్రామాయణముననే త్రిజటకు స్వప్నమయ్యెనని యును ఆస్వప్నమువలన శ్రీరామమూర్తికి క్షేమము కలుగుటయు రా క్షసులకు కీడు కలుగుటయు స్ఫుటమగుచున్నదనియును త్రిజట చెలు లకు సెలవిచ్చెననియును గూడ వ్రాయబడియున్నది. దీనివలన స్వప్నశాస్త్ర ముగూడ నప్పటికే వాడుకలోనున్నట్లు కానబడుచున్నది.

ఇదిగాక విశ్వామిత్రుడు శ్రీరామలక్ష్మణులను తన యజ్ఞసంరక్ష ణమునకు తీసుకొని వెడలునప్పుడు వారలకు మార్గాయాసంబును ఆకలి యును దప్పికయును లేకుండుటకు బలయనతి బలయుననిమెడి రెండు విద్యల నుపదేశించెనని రామాయణము బాలకాండము 22వ సర్గము నం జెప్పబడియున్నది.

ఇవి మంత్రములనియును ఈమంత్రములకిట్టి సామర్థ్యముకలదని యును నమ్మినివారుకూడ అట్టిఓషధీ విశేషములను వారికి యిచ్చియుం దురనివిశ్వసించుటకు అవకాశముకలదు. ఎట్లంటేని ఇప్పుడు దక్షిణఅమెరికాఖండంబునకొక్కా అనియొక్క యోషధికనుగొనబడెనని అధికాకములతోగూడిన ఆకులుకలది. దానిఆకులకు సున్నమును మొదలగున వివ్రాసి ఆయాకులను నమిలినచో ఆకలికలుగదు. గనులు మొదలగు వానిని త్రవ్వినప్పటికిని కొండలు మొదలగు వానిని ఎక్కినప్పటికిని నిట్టూర్పుగలుగదు. ఈయోషధివల్ల జేయబడిన కొకైన్ అనెడిసత్తును నీటితోగలపి మన యవయవములకు వేనికైనను వ్రాసినయెడల అస్థలమున కత్తితోకోసినను మనకు తెలియదు. పూర్వము సుప్రసిద్ధముగా నుండిన ద్రోణాచలాదులలో నెట్టియోషధులుండినవో మనకు తెలియ దుగదా ఇందుచేతను,

సంజీవిని యున్నదనుటకూడ విశ్వసింపదగి యున్నది వైద్య శాస్త్రమున చరక సుశ్రుత రసార్ణవాది గ్రంథములయందు దివ్యౌషధి ప్రకరణమని యొక్క ప్రకరణముకలదు. దానిలో అనేకదివ్యౌషధులు చెప్పబడినవి. వానిలక్షణములను వానిగుణములనుగూడ ఆగ్రంథము అవలననే చెప్పబడి యున్నవి.

మనపూర్వులు మృతసంజీవియనువిద్యను ఎఱిగినట్లుకూడ భారతములో నాదిపర్వమున 68వ అధ్యాయమున కానబడుచున్నది.

ఈకలియుగముననే పుట్టిన సిద్ధనాగార్జున తంత్రమని పేరుగల కక్షపుటమునగూడ నీవిద్యవ్రాయబడియున్నది. అయితే ఈవిద్యపూర్వముండెనని నమ్మించుటకు ఇప్పటికుండెడు సాధన సామగ్రులు చాలవు. క్రమముగానూత్రము ఈవిద్య పూర్వముండెనని నమ్మింపదగిన నిదర్శనములు లభింపవచ్చునని తోచుచున్నది.

తిరస్కరణియను మరియొక్క విద్యకూడా నుండెనని నలచరిత్రమున సుస్పష్టమేకదా, ఈవిద్యయే అదృశ్యకరణమనుపేరున సిద్ధనాగార్జున తంత్రమునకూడ కానబడుచున్నది.

ఇప్పుడు యూరోపియను పండితులు బెల్లూను అని యొక్క వ్యోమయానమును కల్పించియున్నారు. అది గాలికి పరాధీనమై యెటుగాలి కొట్టునో అటునడుచుచున్నది. గాని తెప్పగా యథేష్టముగానడిపించుటకు శక్యముకాకున్నది.

పూర్వకాలమున యథేష్టముగా నడిపింపదగిన విమానములను మనపూర్వులు వాడుకజేసిరి. అందుకు నిదర్శనము ఉపరిచరవసువు ఇంద్రునిచే నీయబడిన విమానదర్శనము కలవాడై ఆకాశమునసంచరింపుచుండెనని మహాభారతమున ఆదిపర్వములోనున్న వృత్తాంతమును అందరు గుర్తెరిగియేయున్నారు. ఇంతమాత్రమూలలో నేదుకనేల శ్రీరామమూర్తి పుష్పకముమీద అయోధ్యానగరమును చేరలేదా.

మనప్రాచీనులకు దివ్యదృష్టియనియొక్క విద్యకూడకలదు. దానింబట్టి వారు వారలకండ్లకు కానరానివానింగూడ తెలుసుకొనుచుండిరి. కావుననే మహాభారతము ఆదిపర్వమున శకుంతలను దుష్యంతుడు పరిగ్రహించిన యంశమును తరువాత తనయాశ్రమమునకుజేరికణ్వమహాముని దివ్యదృష్టిచేత కనుగొనెనని వ్రాయబడినది.

ఇవిగాక అక్షయహృదయమనియును, అశ్వహృదయమనియును, రెండువిద్యలు మనప్రాచీనార్యులలో గలిగి యుండెను. అందు అక్షయహృదయమనునది తాడిచెట్టునుజూచి దానిలో నొక్కొక్కకొమ్మకు ఆకులు పూవులు కాయలు మొదలగునవి ఎన్నెసికలవో కనుగొనుట. దీనిని నలమహారాజునకు ఋతుపర్ణుడు ఉపదేశించెను. ఈవిద్యను ధర్మరాజునకు బృహదశ్వుడుపదేశించినట్లుగూడ భారతము అరణ్యపర్వమువల్లనే తెల్లంబగుచున్నది. అశ్వహృదయమనగా అశ్వముయొక్క ఉద్దేశ్యమును కనిపెట్టుటయు దానికి తనహృదయమును తెలియజేసి తనయిచ్ఛవచ్చునట్లు దానిని నడిపించుటయు మొదలగునది. దీనిని నలమహారాజెరిగి యుండెను.

అర్జునుడు భిడుగును తనచేత దొన్నైలో నిమిడ్చెననికూడ భార తమున వ్రాయబడియున్నది.

ఇవన్నియు నుండ నిందుమనప్రాచీనులు కల్పించిన లిపివంటి పరిశుద్ధమైనలిపి ఈభూమండలమున మఱియేదేశము నైనంగలదా.

ఇప్పుడు నాగరికతలకు చరమావధిగాతలబడుచున్న స్త్రీవిద్యా భ్యాసము మనప్రాచీనులలో కలిగి యుండెనను విషయము నింతకు బూర్వమే గ్రహించితిమి అయినను మరియొకని దర్శనము జూడుడీ. మేన, వైతరుణీ అను నీఇద్దరు స్త్రీలు బ్రహ్మవాదినులై యుండిరని వి ష్ణుపురాణముల మొదటి యంశములో పదివ యధ్యాయమున జెప్పబ డి యున్నది. ఇట్టివి మన ప్రాచీనుల జ్ఞానాతిశయమునకు ధ్వజములు గానున్నవని గుర్తెరుగతగి యున్నవి.

9 ఆర్యజనుల మతాచార వ్యవహారముల జూడుడీ. సంహితలో ప్రాయికముగ అగ్నీంద్ర మిత్ర వరుణ విష్ణు గరుత్మాన్ రుద్ర వాయు సూర్యచంద్రులలోనగు దేవతలనుగూర్చి పూజలుగల కర్మలుజెప్ప బడి నవి దీనినిబట్టి అధిభూత అధిదైవముల స్తోత్రములు వేదమందు మెం డుగలవనియు. వానియనుగ్రహముచే నార్యులకార్య నిర్వాహణమయ్యె వనియు దెలియవచ్చుచున్నది. ఉత్తరహిందూదేశములోని సింధుగం గానద్యాదిప్రాంతములను నాక్రమించిన పిదప వసుగర్భయగు భూమి విశేషఫలవంతమై యుండుటబట్టి హాయిగా యజ్ఞాదులచే దైవారాధన చేయుటకు ఐహికాముష్మికాభ్యుదయముల ననుభవించుటకు వీలు గలి గె. దీనిచే బ్రతి పుట్టను జెట్టును వారు దైవసమానముగ జూచిరనిభ్రి మపడవలదు. ఈశ్వరవిభూతి సర్వత్ర చరాచర ప్రపంచమునందు వ్యా పించెననుసంగతి ఆర్యులకు దెల్లంబు. ఋగ్వేదస్థపురుషసూక్తము య జుర్గత రుద్రాధ్యాయము జగదీశ్వర సార్వాత్మ్యమును లెస్సగ బోధిం చుచున్నవి. ఈశ్వరసర్వవ్యాప్తి యితరమతగ్రంథములలో నింతగ జె ప్పబడలేదని పాశ్చాత్యులుగూడ నొప్పియున్నారు. ఇంకొకవిశేష మే

మన ప్రతివస్తువునకు అధిదేవత యున్నది. దానియనుగ్రహము చేతనే ఫలములభించును. అనుసంగతి సంహితాభాగమువల్ల దెలియనగు. అనగా చేతనాచేతనములకు సంబంధము అనిర్వచనీయమనుట వేదత్రయమందున్న కర్మాంగావబద్ధోపాసనలను, అథర్వవేద ఋగర్థములను అరసినచో ప్రపంచములో మనకగుపడని మితిలేని శక్తిమత్తులగు దేవతులున్నవనుట యొప్పనగు. ఈయాశయము జైమినిసమ్మతము గాకున్నను బాదరాయణాభి మతము పారిచార్యస్వీకృతము వృద్ధపరంపరాగతము. మఱియు నింద్రుడు మొదలగు దేవతులు వివిధరూపము గలిగివను వారియందు చరాచరాత్మకమగు జగత్తునందు అనువృత్తముగ ప్రవహించుచున్న చైతన్యము ఒక్కటియని ఋక్సంహితలో నున్నది.

> ఇంద్రం మిత్రం వరుణ మగ్నిమాహు రథోదివ్యః సుపర్ణో గరుత్మాన్। ఏకంసద్విప్రా బహుధావదంత్యగ్నిం యమంమాతరిశ్వా వమాహుః॥
>
> తదేవాగ్ని స్త ద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదు చంద్రమాః। తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మతదాపః సప్రజాపతిః॥
>
> సబ్రహ్మసశివః సేంద్రః సోక్షరః పరమస్స్వరాట్ సఏవ విష్ణుః సప్రాణః సకాలోగ్నిః సచంద్రమాః॥

అను నీరెండువాక్యములు నారాయణములోనున్నవి. ఇత్యాది శ్రుతి తాత్పర్యమేమన అగ్న్యాదిదేవతలు పృథుగుపాస్యులు పృథక్ఫలదాయకులుగాన ఒకరికంటె నొకరువేరని తలంచదగని అభిప్రాయ నివారణమును శ్రుతి యేకకంఠరవమున జెప్పినను రాగద్వేషాభి భూతులై ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైతాది మతస్థులు తత్వమునుగూర్చి కలహించిరి. ప్రథమము అగ్న్యుపాసనను తత్సంబంధులగు దేవతల ఉపాసనలను తదనంతరము మిత్రోపాసనను తత్సంబంధ దేవతల ఉపాసనలను చెప్పి వారిద్దరు వరుసగ రుద్ర విష్ణు గణదేవతలుఅనినుడివి ఈ రెండు శివ శక్తులగు నెడతెగని జంటలు తుదకు వీనికి నామమాత్రభేదమని చెప్పి

వీని ప్రకృతియగు చైతన్యము ఏకమేయనియు దానికి మహర్షులు అనే
కనామములిడిరనియు దెలియునగునని శృతి పలుకుచున్నదని కొందరం
దురు. ఈయర్థమే వేదాంతములను నుపనిషత్తులలో లెస్సగ ప్రతిపా
దింప బడియె. కాన వేదతాత్పర్యమేమన ఒకఆత్మయే స్థావరజంగమ
రూపములగు సర్వభూతములందు గూఢముగనున్నను చిత్తమను నుపా
ధి విశేషతారతమ్యము ననుసరించి కూటస్థనిత్యుడు ఏకరూపుడగు ఆ
త్మతారత మైశ్వర్యశక్తి విశేషము గలిగియున్నాడని తస్యయ ఆత్మాన
మావిస్తరాంవేద లోనుగాగల ఐతరేయ బ్రాహ్మణాది శృతులు చెప్పు
చున్నవియట. సూక్ష్మబుద్ధితో నాలోచించిన నీరెండుమతములు ప్రథ
మమతముతో సంక్రమింపజేయనగు. ఏకమైన బ్రహ్మయే అనంతదేవ
తారూపములైనటులు వానికి భిన్ననామములు ఉపాసనార్థ మియ్యబడి
నట్లు రెండభిప్రాయములకు సామరస్యము చేయుచు వాజసేయశృతి జె
ప్పుచున్నది. బృహదారణ్యక పంచమాధ్యాయ నవను బ్రాహ్మణ
ములోని మొదటి 9 వాక్యములజూడనగు. దీనికి తెలుగుతాత్పర్యమే
మన జనకసభలో గార్గి ప్రశ్నానంతరము శ్రకల పుత్రుడగు విదగ్ధుడ
ను శాకల్యుడు ఓయాజ్ఞవల్క్యుడా దేవతలెందరని ప్రశ్నజేసెను. యా
జ్ఞవల్క్యుడు ఓ శాకల్యుడా వైశ్వదేవమను శస్త్రము నివిత్తను ఛంద
స్సునందు జెప్పబడినది. దానిలో నెన్నిపదములున్నవో అన్నిసంఖ్యలు
గలదేవతలను ఉపాసింపనగుననియెను. అంత శాకల్యుడు నివిత్తసమం
త్రమందు ఎన్ని దేవతలు జెప్పబడినవి అని యడుగ యాజ్ఞవల్క్యుడు
చెప్పినదేమన 3033003 అనియె శాకల్యుడు ఎందరుదేవతలుఅని తిరిగి
యాజ్ఞవల్క్యునడుగ 33 గ్గురని యతడు జవాబిచ్చెను. తిరిగిదేవత
లెందరని అయిదుసార్లు ప్రశ్నచేయ ఆరుగురనియు, ముగ్గురనియు, ఇ
ద్దఱనియు, ఒకటిన్నరనియు, తుదకొక్కదేవతనియు యాజ్ఞవల్క్యుడు
జవాబిచ్చెను. అంత శాకల్యుడు సరేయని మూడువందల మూడు
మూడువేల మూడు సంఖ్యగల దేవతలిక తమతే ఏరూపము గలవా
రని ప్రశ్నవేసెను.

1 పూర్వోక్త దేవతలు 33 దేవతల విభూతులేయనియు నిజము గా ముప్పదిమువ్గురే దేవతులనియు యాజ్ఞవల్క్యుడు చెప్పెను. అంతే శాకల్యుడు 33 గ్గురు దేవతలెవరని యడుగ అష్టవసువులు ఏకాదశ రుద్రులు ద్వాదశాదిత్యులు వీరందరు కలసి ముప్పదియొక్కరు ఇంద్రుడు ప్రజాపతి కలిసి ముప్పదిమువ్గురు దేవతులని యాజ్ఞవల్క్యుడుపలికెను.

2 ఆఅష్టవసువు లెవరని శాకల్యుడడుగ అగ్ని, భూమి, వాయువు, ఆకాశము, సూర్యుడు, ద్యులోకము, చంద్రుడు, నక్షత్రములు, ఈయెనిమిదింటియందు వసువను ధనరూపమగు సర్వజగత్తు ఉంచబడి నదిగాన వీనిని అష్టవసువులనుదురు. అనియాజ్ఞవల్క్యుడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

3 ఆరుద్రు లెవరనియడుగ పురుషుని కర్మజ్ఞానేంద్రియములగు పదిప్రాణములు మనసుకలిసి ఏకాదశరుద్రులు. ఈపదునొకండు మరణమునుబొందు శరీరమును విడువగానే ఆపురుషునిగూర్చి తత్సంబంధులు ఏడ్చుటవలన వానికి రుద్రులను నామముపచ్చెను. అని శాకల్యునితో యాజ్ఞవల్క్యుడనెను.

4 ఆద్వాదశాదిత్యు లెవరను ప్రశ్నకు సంవత్సరాంగములగు 12 నెలలు ద్వాదశాదిత్యులు. ప్రాణులఆయుః కర్మఫలములను ఇవిగ్రహించుచున్నవిగాన వీనికి ఆదిత్యులనామము వచ్చెను. అని ప్రతివచన మీయబడెను.

5. ఇంద్రప్రజాపతు లెవరని ప్రశ్న వేయగా స్తనయిత్నురేవ అనగా ఉరుము, ఇంద్రుడు, యజ్ఞమే ప్రజాపతి అని ప్రత్యుత్తరమియ్యా దానితో తృప్తిజెందక ఉరుము యజ్ఞము నేమని యడుగ వజ్రమే ఉరుమనియు, పశువే యజ్ఞమనియు, పశువన్నను శ్రీర్హిపశవః అను శృత్యర్థానుసారముగ సంపదయే పశువనియు, యాజ్ఞవల్క్యుడు శాకల్యునితో బలికెను.

6. ఆరుగురని యంటివే అవి యేవియని ప్రశ్న వేయగ అగ్ని, భూమి, వాయువు, అంతరిక్షము, సూర్యుడు, ద్యులోకము, ఇవిఆ ఱుఅనియు ఇదివరకు జెప్పబడిన ముప్పదిమూగ్గురే ఈఆరుగురగు చున్నారనియు అనెను.

7 ఆముగ్గురు దేవతులు ఎవరను ప్రశ్నకు నీమూడులోకములే ఈ మూడు దేవతలలోనే సమస్త దేవతులు ఆవిర్భవించి యున్నారనియు జె ప్పెను. ఆయిద్దరు దేవతులెవరను ప్రశ్నకు అన్నము, ప్రాణము, అని యుత్రము. ఒకటిన్న రెవరనుటకున వాయువు అని బదులుజెప్పెను.

8 ఒకటియగు వాయువు, ఒకటిన్నరయెట్లయ్యె అను ప్రశ్నకు సమస్తసృష్టిజాలము సూత్రాత్మయగు వాయువువల్ల వృద్ధి బొందింప బడుచున్నది గాన నాదేవతను ఒకటిన్నర యనబడునని యుత్తరమని యాజ్ఞవల్క్యుడనెను. ఒక్కండగు దేవుడెవడనిన ప్రాణమనగ ప్రాణ మే బ్రహ్మమగు తత్ అని చెప్పబడెననియె.

9 పరోక్ష వాచకమగు తత్పదము బ్రహ్మకు ఛాందోగ్య షష్ఠ మందు బ్రయోగింపబడెను.

ఇందులకు సంస్కృతమునయుండు ఉపనిషద్వాక్యములనుగనుడి.

అథ హైనం విదగ్ధః శాకల్యః పప్రచ్ఛకతి దేవా యాజ్ఞవల్క్యేతి। సహైవతన్నివిదా ప్రపేదేయావన్తో వైశ్వదేవస్యనివిద్యుచ్య న్తేత్రయశ్చత్రీచ శతాత్రయశ్చత్రీచ సహాస్రేత్యోమితి హో వాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్యేతిత్రయస్త్రిగ్ శదిత్యోమితి హోవాచకత్యేవ దేవాయాజ్ఞవల్క్యేతి షడిత్యోమితి హోవా చకత్యేవ దేవాయాజ్ఞ వల్క్యేతిత్రయ ఇత్యోమితి హోవాచక త్యేవదేవాయాజ్ఞ వల్క్యేతి ద్వావిత్యోమితి హోవాచకత్యే వ దేవాయాజ్ఞవల్క్యేత్యధ్యర్ధ ఇత్యోమితి హోవాచకత్యేవ దే వాయాజ్ఞవల్క్యేత్యేకఇత్యోమితి హోవాచకతమేతేత్రయశ్చ త్రీచ శతాత్రయశ్చత్రీచ సహస్రేతి॥

1 సహోవాచమహిమానఏ వైషామేతేత్రయస్త్రిగ్ శత్త్వేవదేవా ఇతి కతమేతేత్రయస్త్రిగ్ శదిత్యష్టావసవ ఏకాదశరుద్రాద్వాదశాదిత్యాస్త ఏకత్రిగ్ంశదింద్రశ్చైవ ప్రజాపతిశ్చత్రయస్త్రిగ్ంశావితి॥

2 కతమేవసవ ఇత్యగ్నిశ్చ పృధివీచవాయుశ్చాంతరిక్షుం చాదిత్యశ్చద్యౌశ్చ చంద్రమాంశ్చ నక్షత్రాణిచైతేవసవ ఏతేషుహీదం వసుసర్వగ్ం హితమితి తస్మాద్వసవఇతి॥

3 కతమేరుద్రా ఇతిదశమే పురుషేప్రాణా ఆత్మైకాదశస్తేయదాస్మాచ్ఛరీరాన్మర్త్యాదుత్క్రామన్త్యధరోదయన్తి తద్రుదోయన్తి తస్మాద్రుద్రాఇతి॥

4 కతమఆదిత్యా ఇతి ద్వాదశవైమాసాః సంవత్సరస్యైత ఆదిత్యా ఏతేహీదగ్ం సర్వమాదదానాయన్తి తస్మాదాదిత్యాఇతి॥

5 కతమఇంద్రః కతమప్రజాపతిరితి స్తనయిత్నురేవేంద్రో యజ్ఞః ప్రజాపతిరితికతమ స్తనయిత్నురిత్యశనిరితి కతమోయజ్ఞ ఇతి పశవ ఇతి॥

6 కతమేషడిత్యగ్నిశ్చ పృధివీచ వాయుశ్చాన్తరిక్షుం చాదిత్యశ్చద్యౌతేష్యశ్చైతేతేహీదగ్ం సర్వగ్ం షడితి॥

7 కతమేతేత్రయోదేవా ఇతికతమఇమఏవత్రయోలోకా ఏషుహీమే సర్వే దేవాఇతి॥

8 కతమతౌద్వౌ దేవావిత్యన్నంచైవ ప్రాణశ్చేతికతమోధ్యర్ధఇతి యోయం పవత ఇతి॥

9 తదాహుర్యదయమేక ఇవైవపవతేథకథ మధ్యర్ధఇతి యదస్మిన్నిదగ్ం సర్వమధ్యార్ధ్నోత్తే నాధ్యర్ధఇతి కతమఏకోదేవ ఇతిప్రాణ ఇతిస బ్రహ్మత్యదిత్యాచక్షతే॥

అవిద్యావస్థలోను పాస్యోపాసకాది వ్యవహారముగలదు. ఐహికాముష్మికాభ్యుదయమునుగోరి చేయు నుపాసనాదులు ప్రతీకములనబడు వానిలో నంతర్భావములు వ్రతాదులు గృహ గ్రామదేవ పూజారూపములగు దేవతార్చన విగ్రహారాధనములు పాశ్చాత్యపండిత శిరోమణియగు కార్లైయిలుచేసిన శూరారాధనమును గ్రంథమునుజూడనగు కాని ప్రకృత దేవళములలోని యాచారములుగొన్ని మామదికింపుగా లేవు. అవియపూర్వ ప్రమాణమూలకములు ఇంక గొన్నియుపాసనములు క్రమముక్తిసాధనములగు దహరాదివిద్యలు వానిలో హృదయ పుండరీకాదులందలి తేజస్సు నీశ్వరునిగ భావనాధ్యానములు గలవు. వాని వలన ముక్తిక్రమముగ గలుగు మరికొన్ని యుపాసనలగు ఉద్గీథాలు కర్మసమృద్ధిని జేయును. సామభక్తి విశేషము ఉద్గీథ యనబడును. దాని యంగమగు ప్రణవమును ఆయుద్గీథ యేక్రతువునకంగమో దానిని జేయునప్పుడు ఉపాసించినచో యజమానునకు ఆయుపాసన ఫలాధిక్యమును సమకూర్చును. ఈశ్రౌతోపాసనల ననుసరించి వివిధస్మార్తాద్యుపాసనలు ఉపాస్యదైవమందు బుద్ధి గట్టిగ కుదురుటకు నార్యులేర్పరచిరి. నిర్గుణోపాసనలుగూడ శ్రుతులలో నున్నవి. వీనికన్నిటికి శిరోభూతము జ్ఞానగమ్యమగునది నిర్గుణబ్రహ్మము. కనుకనే బాదరాయణులు బ్రహ్మసూత్రములందు శివశక్తి విష్ణ్వాదిదేవతల నామము లుచ్చరింపక బ్రహ్మశబ్దమునుమాత్రము స్వీకరించిరి. అదియు డాహృత ఋగ్వాక్యాదుల ననుసరించినది. కాని సంస్కృతవ్యాకరణాది పాండిత్య బలముచే ద్రావిడ ప్రాణాయామము ననుసరించి యర్వాచీనులు సూత్రస్థ బ్రహ్మశబ్దము శివవిష్ణ్వాది పరములని తర్జన భర్జనపడి తాము మోహపడి యితరులను మోహపరచిరి. కొందరు ఋషులు కర్మజ్ఞాన సముచ్చయముచే మోక్షమలవడునందురు. కొందరు భక్త్యైకసమధిగమము బ్రహ్మమనుదురు. నారద శాండిల్యాది సూత్రముల జూడనగు. పరమాత్మ జీవాత్మలకు వ్యవహారదశలో భేదమున్నట్లు భాయగనుపించినను వాస్తవముగ భేదమేమాత్రము లేదనియు అవి యొక్క రూపేయనియు ఉక్త

హాస్యము నరయుటయే మోక్షమనియు, నదిజ్ఞానైక సమధిగమమని యు, ముఖ్యోపనిషత్తులు స్పష్టముగ బలుకు చున్నవి. ఈయర్థమున్ను స్త్రీ శూద్ర ద్విజబంధువులకుగూడ జెప్పబడియుండెను. ఇందుచేతనేశ్రు త్యర్థము సర్వులకు దెలియ గలందులకు స్థూణానిఖనన న్యాయముగ శ్రీమద్భాగవతమందు పురంజనోపాఖ్యానమనుకథ వ్రాయబడి దాని యర్థముకూడ నందే వ్యక్తీకరింపబడినది. పరమాత్మపురంజనుని రెండ వయవతారమగు ప్రమదోత్తమయను స్త్రీని ఆత్మపురుషుడు కాడు, స్త్రీ కాదు అని యోదార్చి జీవాత్మ పరమాత్మలకు లేశమైనను భేదము లేదని,

శ్రు॥ యదంతరంకురుతేతస్య భయంభవతి॥

అనువారు ణోపనిషత్తున కనుకూలముగను ఇటుచెప్పెను.

శ్లో॥ అహాంభవాన్న చాన్య స్త్వంత్వ మేవాహాం విచక్ష్వభో। నసో పశ్యంతికవ యశ్చింద్రంమనాగపి। యథాపురుష ఆత్మానమేక మాదర్శచక్షుషోః। ద్విధాభూతమవేక్షేత తథైవాంతర మావ యోః॥ శ్రీమద్భాగవతము 4 స్కంధము 28వ అ. 62, 63 శ్లోకములు.

మఱియు ఇందుల కాంధ్రభాగవతముననున్న విషయమును జూడుడీ.

ఏ నీవుగాని యన్యుండవుగావు నీవేనేగాని యన్యుండంగానిట్లె రుంగుము. విద్వాంసులు మనయిద్దరియందు నంతరంబు నీక్షిం పరు. పురుషుండు తనొక్కనే యాదర్శ చక్షువులందు భిన్న రూపులుగా దలంచు చందంబున మనయిద్దరికిని భేదంబు గలి గినట్లు దోచు.

ఇట్టి జీవ బ్రహ్మైక్యము జ్ఞానైకసమధిగమమని వేదాంతములని షట్ప్రస్థాభిప్రాయమని పాశ్చాత్య విపశ్చితులు దలచిరి. ఈవిషయము నుగూర్చి శంకర రామానుజ బ్రహ్మసూత్రభాష్యాభిజ్ఞులగు డాక్టరు ధీబో గారుగూడ వ్రాసిరి. ఇందువల్ల భగవద్గీతలలో నుక్తమగు భక్తివైరాగ్య

ములు నిష్కామకర్మానుష్ఠానము జ్ఞానోదయమునకు నంతర్బహిరంగసాధనప్రాయము. వానివలన జ్ఞానోదయమై దీపమువల్ల గాంత్యభివ్యక్తిగలుగునట్లుకలుగునని వివేకమరయునగు. అట్టిజ్ఞానమునే పరాభక్తి యని గూడ పెద్దలనుదురు. కాన జ్ఞానము మోక్షమునకు సాక్షాత్కారణము. జ్ఞానాదేవతు కైవల్యం. తరతిశోకమాత్మవిత్। బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం॥ లోనగు శ్రుతిమస్తకముల జూడనగు

ఆర్యకులావతంసులారా!

ఈయభిప్రాయములనే మహామహోపాధ్యాయ బిరుదాంకితులగు శ్రీమాన్ పరవస్తు వెంకటరంగాచార్యులవారును, రిటైర్డ్ సబ్ జడ్జి శ్రీయుత వావిలాల వెంకటశివావధానులగారును, కీర్తిశేషులగు ఆత్మకూరి లక్ష్మీనారాయణ దీక్షితులుగారును, ఈమొదలగువారు జెప్పియున్నారు.

ఇట్టి పూర్వపు ఆర్యుల చర్యలెక్కడ ప్రస్తుతపుఆర్యులలోచేరిన వారి చర్యలెక్కడ విమర్శించి చూడుడీ.

పూర్వపు ఆర్యులలో దృష్టిదోషము లేదనియు సర్వత్ర భోజన భాజనములుగలిగి సంబంధ బాంధవ్యములతో నిండియుండెననియు మఱియు నహింసాత్సర్వ భూతాని అను న్యాయప్రాబల్యముచేయజ్ఞాదులయందును జీవహింస జేయక యుండిరనియు తోచుచున్నది.

ప్రస్తుతపువారు శాక్తేయమతావలంబకుల సహవాసముచే మధుమాంస భక్షణలకు లోనై యున్నవారు. పూర్వము తపోమహిమచే క్షత్రియ వైశ్య శూద్రాదులు గూడ బ్రహ్మర్షులగుట కవకాశముండియుండె. ప్రస్తుతము ఆర్యులలో గొందరికి స్వాతిశయమెక్కుడై అట్టి స్వాతిశయమును వృధాబోనియ్యక గొన్ని స్మృత్యాదిగ్రంధములలో నిమిడ్చి పూర్వులకు గళంకమును దెచ్చియున్నవారలు. మఱియు శస్త్రాస్త్ర రాజనీతి వ్యవహారవాణిజ్య మంత్రశాస్త్ర ప్రచారముపూర్వపు విశేషముగ నుండెననియు, మణిమంత్రౌషధ రూపమగు వైద్య

ము లెన్నగ నుండెననియు, అథర్వణవేదమువల్ల దెలియనగు. మఱియు స్మార్తషోడశ కర్మలకు దానవ్రతాదులకు బ్రాహ్మిపదిక తైత్తరీయ మం త్రవర్ణములు అథర్వణమంత్రములు ఇప్పటికి 2000 వేల యేండ్లవరకుఅన గా కాళిదాస భవభూతికాలము వరకు నాలుగు వేదముల ప్రచారము మనదేశమున బహువిరళముగ గలదని యెన్ననగు. జూచుడీ రఘువం శము 1 సర్గ 59 శ్లోకము. బూర్వపు పురోహితులకు అథర్వణవేదాధ్య యనము గలదనికూడ రఘువంశము 17వ సర్గ 13వ శ్లోకమున కాళి దాసు వర్ణించియున్నవాడు.

ఇట్లు ప్రాచీనార్యుల యొక్క వైభవోత్పత్తులు గన్పట్టుచుండ యిందులకు వ్యతిరేకముగ నెవరో స్వార్థపరులు బ్రహ్మముఖబాహూరు పాదములవలన వర్ణోత్పత్తియైనదని యీక్రింది శ్లోకమువంటి శ్లోకముల నుగొన్నిటిని గల్పించి గ్రంథాదులయందు జేర్చినవారైరి.

శ్లో॥ లోకానాంతువివృద్ధ్యర్థం ముఖబాహూరుపాదతః।
బ్రాహ్మణం క్షత్రియం వైశ్యం శూద్రంచనిరవర్తయత్॥

ఇవ్విధముగనుండినను కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు మాత్రముశూద్రులు గారనియు, కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని యు జెప్పుట కేయభ్యంతర ముండజాలదని మాయభిప్రాయమునుయీగ్రం థరూపముగ వెల్లడిబఱచితిమి.

ఇట్లు వచించుటకు కారణమేమనియెదరేని బూర్వము గుణకర్మ విభాగములవల్లనే వర్ణోత్పత్తి గలుగుచుండెననియు అటుపిమ్మట కొంత కాలమునకు స్వార్థపరుల ప్రోత్సాహ బలత్కారములచే కులకట్టుబాటు లు దిట్టముగ నేర్పడెననియు, అట్లేర్పడిన కులకట్టుబాటులను బట్టియు, బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారుమాత్రము సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులైయున్నారని యీగ్రంథమున జెప్పుటయేమాయభిప్రాయమ నియుంతెను బూర్వము వ్రాసినదాని యొక్క యభిప్రాయమయి యున్న ది. ఈకులకట్టుబాటు లెపుడేర్పడినవో నానంగతి సంపూర్ణముగ వ్రాయు

టకు యిచ్చుట వీలుగాకపోయినను జయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్ర శ్నోత్తరవాపాశవవాంతమాల అను నీగ్రంథమున విశేషించి వ్రాసియు న్నాము. ఇట్టితతిమావాప్పిదములగు బూర్వోక్తవిషయములన్నియుశా స్త్రసమ్మతములై యున్నవని మీరుగుర్తెరుగుటకై 1917 సం॥ కృష్ణాజిల్లా గుడివాడతా॥ రాయపుర గ్రామ వాస్తవ్యులగు మవిర్యాజీ కూనపులి పూర్ణయ్యశాస్త్రుల్లవారు స్త్రీశూద్రాదులకు వేదాధికారములేదని జెప్పి నవాదముపై అట్టిస్త్రీశూద్రాదులకు వేదాధికారముగలదను ప్రత్యుత్త రరూపమైన జయార్థప్రకాశిక మొదటిభాగము అజ్ఞానతిమిరభాస్కరమ నుగ్రంథమునువ్రాసి బ్రకటించియుంటిమి. ఆగ్రంథము అచ్చుపడినఒ కమాసముననే అయిదువందల ప్రతులు వ్యయబడుటయేగాక నటుపిమ్మ టనాలుగైదుమాసములు గడిచిన వెనుకనాగ్రంథోక్తప్రకారముమహా రాజరాజశ్రీ శ్రీయుత యర్రంశెట్టి వీరయ్యనాయుడుగారు యజ్ఞోపవీతధా రణగావించుకొని తదితరులకు మార్గదర్శకులైరి.

ఇంతియేగాక మ.రా.రా.శ్రీ శ్రీయుతసూర్యదేవర రాఘవయ్య, తలపనేని కోటయ్యకీర్తిశేషులైన చిరుమావిళ్ళ వెంకయ్యనాయుడుయీ మొదలగువారి ప్రోత్సాహము చేతను గుంటూరుజిల్లా తెనాలితాలూ కా కొల్లూరుగ్రామమున బ్రాహ్మణేతరులకొఱకు నొక వేదపాఠశాల నెలకొల్పబడియెను. ఈకొల్లూరుగ్రామమున పాఠశాలస్థాపించిన కొం తకాలమునకు తెనాలితాలూకాలో కాప, దోనపూడి, అంగలకుదు రు, చిలుమూరు, చాకమూరు, యీ గ్రామాదులలోను మరియు రేపల్లి తాలూకాలో నల్లూరు, మైనేనివారిపాలెము, వెనిగళ్ళవారిపా లెము యీగ్రామాదులలోను ఇదియునుంగాకను కృష్ణాజిల్లా బెజవా డతాలూకా పెనమలూరు గ్రామములోను గన్నవరం తాలూకా కొ మ్మమూరు, కాటూరు, కుందేరు, యీగ్రామాదులలోను మరియు నుగోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురంతాలూకాలో కుంకుదురు, పెద్దాపుర ము, ద్రాక్షారామములను గ్రామములలోను బ్రాహ్మణేతరులకొఱకు వేదపాఠశాలలు స్థాపించుటమైనవి.

ఉపాఠశాలలు పెట్టిన గ్రామాదులుగాక తదితరగ్రామాదులగు ఉదుపుగల్లు మొదలగు గ్రామాదులలోను శ్రీయుతులైన కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులగు కమ్మవారు మొదలగువారలు 2000 ప్రజలు యజ్ఞోపవీతములు ధరించుకొనియున్నవారలు.

ఇదియునుంగాక బూర్వోక్తములగు పాఠశాలలో జదువుకొనిన బ్రాహ్మణేతర విద్యార్థులవలన బ్రాహ్మణేతర పౌరోహిత్యముక్రింద శ్రీయుత కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య బి. ఏ. బి. ఎల్. గారును రాయబహాదూరు కూర్మా వెంకటరెడ్డినాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్. గారును డిప్యూటీకలెక్టరు తలారి గోపాలరావునాయుడు బి. ఏ. గారును బారిష్టరు త్రిపురనేని రామస్వామిచౌదరిగారును మరియు శ్రీయుత సబ్బెళ్ళ పద్దయ్యరెడ్డి, పడాల రామిరెడ్డి, తాడి రామయ్యరెడ్డి మొదలగు అనేకమంది ప్రముఖులు వారివారి గృహములయందు జరిగిన శుభాశుభకర్మలను బూర్వోక్తవిద్యార్థులచే వేదోక్తవిధిగ నరవేర్చుకొనుచున్నవారలెందరోగలరని వ్రాయుటకు సంతసించుచున్నాము.

జయార్థప్రకాశిక మొదటి భాగము అజ్ఞానతిమిరభాస్కరమను గ్రంథమున బ్రశస్తాప్రశస్తిగ గుణకర్మవిభాగమువల్లనే వర్ణాశ్రమ ధర్మములేర్పడినవని మేము నుడివినభాగమును స్థూనాని ఖననన్యాయముగ బలపఱచుటకై మరల నావిషయమును గ్రహించి సికింద్రాబాదు వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ చివుకుల అప్పయ్యశాస్త్రి, శివపురపు వీరభద్రపాకయాజీగార్లచే రచియింపబడిన ప్రశ్నార్ణవాపోశనమను గ్రంథమునకు ఖండనగ్రంథముగ జయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్రశ్నార్ణవాపోశనవాంతమాల అను నీగ్రంథమును రచించి బ్రకటించుటకై ముద్రణాలయమునకు బంపియుంటిమి.

ఇది యిట్లుండ బూర్వోక్తమైన యీజయార్థప్రకాశిక రెండవభాగము ప్రశ్నార్ణవాపోశన వాంతమాల అను నీగ్రంథమును రచియించుటకంటె బూర్వము మేము గుణకర్మవిభాగములవలన వర్ణాశ్రమధర్మము లేర్పడినవని బూర్వోక్తవిధిగ నిశ్చయమును బఱచుకొని

యుండువారమై యుండినను మాప్రతిపక్షులు జెప్పినట్టి బ్రహ్మముఖబాహూరుపాదముల వలన వర్ణోత్పత్తియైనదను విషయమెంతవఱకు సత్యమైయుండునోయని యోచించి జూడదలచి ముట్టమొదట కమ్మవారు మొదలగువారు సచ్ఛూద్రులా అథవా ద్విజాతులలోఁ జేరినవారా అను నీవిషయమును జక్కగ దెలుసుకొనుటకై సచ్ఛూద్రులుమాత్రము వీరు గారని శంకించుకొని ప్రచ్ఛన్నరూపములను ధరించిన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులై యుందురని నిశ్చయించుకొని కృష్ణాజిల్లా అవనిగడ్డతాలూకా ఆముదాలలంక గ్రామ నివాసులగు శ్రీమతీసజ్జారత్నమాంబాగారి ద్రవ్యసహాయముచేతను మఱియును తెనాలి తాలూకా ఎల్లపాడు గ్రామవాస్తవ్యులగు శ్రీయుత పిన్నమనేని వెంకయ్య చౌదరీగారి ద్రవ్యసహాయముచేతను క్షత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అను నీరెండు కరపత్రములను బ్రకటించి వెల్లడిజేసితిమి.

ఇట్టితఱి తెనాలితాలూకా సంగం జాగర్లమూడి అను నీగ్రామమున బారిస్టరు శ్రీయుత టీ. రామస్వామివర్మగారి యాజమాన్యము క్రింద నొక బ్రాహ్మణేతర మహాజనసభ జరుపబడి నాసభలో మేమా రెండుపత్రికలనుగూర్చి యుపన్యసించుచుండ గుంటూరువాస్తవ్యులగు శ్రీమాన్ కాశీ కృష్ణమాచార్యులవారును బ్రహ్మశ్రీ వేదుకూరి నృసింహశాస్త్రుల్లువారును, పానకాలశాస్త్రుల్లువారును అను నీపండితవర్యులాసభకు నాహ్వానముపై విచ్చేసియుండి మా ఉపన్యాసానంతరము బూర్వోక్తములగు నారెండు కరపత్రములలో జెప్పిన కమ్మవారు మొదలగువారు క్షూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైనక్షత్రియులు గారనియు సచ్ఛూద్రులై యున్నారనియు, ఇట్లని ప్రమాణ రహితమైనమాటలచే జెప్పగ నీసభవారు మాకొకమాసము గడువిచ్చినచో నారెండు కరపత్రములయందుండు విషయమును మేము ఖండించెదమనిజెప్పి ఆసమయములో నాసభయందుండు కొందఱు ప్రముఖుల వలన అనుజ్ఞనుగ్రహించి నాప్రకారముగనే గడువునుబొంది వెళ్ళిరి.

మేమును యీమధ్యకాలములో కొన్నికార్యాంతరములఁ దొందరలచే మద్రాసు వెళ్ళియుంటిమి. అట్టితఱి మేము మద్రాసులో యుండు

కన్నెమరా ఓరియంటల్ లైబ్రరీయందు యుండునట్టి కొన్ని ప్రాచ్య లిఖితగ్రంథములను ఇండియన్ అంటిక్వెరి మొదలగు వాటియందు ప్రకటింపబడియుండు పురాతనములగు దానశాసనములను-మరికొన్ని పాశ్చాత్యపండితులచే వ్రాయబడిన గ్రంథములను బూర్వోక్తములగు క్షత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అను నీ రెండుకరపత్రములకు సంబంధించి నవిషయములను అచ్చటచ్చటసమకూర్చుటకలిగినది. ఇంతియేగాకనటుపిమ్మటనొకమాసమునకుమద్రాసునుంచి రేపల్లి తాలూక నల్లూరుగ్రామమునకు వచ్చుట తటస్థపడినది. మేము మద్రాసునుంచి వచ్చిన పదిరోజులకనగ 1919 సం॥ డిశంబరునెల 25, 29 తేదీలకు నీ రెండు దివసములలో నల్లూరుగ్రామమునకు సమీపముననుండు మైనేనివారిపాలెములో బూర్వోక్తములైన క్షత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అను నీ రెండుపత్రికల విషయమై మాకును బందరు నోబిల్ కాలేజీ సంస్కృతపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్టా నృసింహశాస్త్రుల

వారికిని వాదప్రతివాదములు జరిగి మావాదమును శ్రీశాస్త్రులువా ఖండించలేక పోవుటచేతను, పూర్వోదాహృతులగు శ్రీమాన్ శాలి కృష్ణమాచార్యులవారును బ్రహ్మశ్రీ దెందుకూరి నృసింహశాస్త్రులువారును, పానకాలశాస్త్రులువారును, పూర్వము సంగం జాగర్లమూడిగ్రామములో జరిగిన సభయందు నాసభికులవలన గ్రహింపబడిన గడువునేటికి నెంతోకాలమునకు క్రిందటగడుచుటచేతను ఈరెండుపత్రికలు పుట్టిన దారభ్య నేటివరకు ఎవరును ఖండనపత్రికలు వ్రాసి ఖండింపక పోవుటచేతను బూర్వోక్తములగు క్షత్రకులాదర్శ ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయముఅను నీరెండుపత్రికలు బై హేతువులవలన సిద్ధాంతీకరింపబడినవై యుండుటచే నారెండుపత్రికలయొక్క రాద్ధాంత విషయములనువిపులముగ లోకులకు దెలియుటకై జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయము అని యిట్లుగ గ్రంథమును బూర్తిచేసితిమి ఈగ్రంథము సమగ్రము బూర్తియైన ఒకటి రెండు దివసములలో నేరేపల్లితాలూక ధూళిపూడి శివాదు మునసబుగారిపాలెము అథవా మై

నేనివారిపాలెములోయుండు మహారాజరాజశ్రీ శ్రీయుత మైనేని బసవయ్యచౌదరీగారికుమారులు చలమయ్యచౌదరీగారును మఱియు వెనిగళ్ళవారిపాలెములో యుండునట్టి చౌదరీప్రముఖులు మరికొందఱును ఈ ప్రాతగ్రంథమును జూచుటకలిగినది.

ఆగ్రంథమునువారు జూచినవెంటనే శ్రీయుత మైనేని చలమయ్యచౌదరీగారు మాత్రము ముద్రణమునకగు వ్యయమంతయు నేను భరించెదనని చెప్పి యాతక్షణమువారుస్వయముగ రు. 400 మాకిచ్చిరి. మేమాద్రవ్యమును గ్రహించి నూజవీడు గ్రామమునకుముద్రణముకొఱకు వచ్చిచేరితిమి ఇచ్చటమొదటినుండి సహాయకులై పరిచితులగు మహారాజరాజశ్రీ తిరువూరి వెంకటాద్రిగారితో కలసి ముచ్చటించ ఈగ్రంథము సంపూర్ణముగ ముద్రణ యగుటకుగాను రు 1000 వ్యయమగునట్లు తటస్థపడెను. అప్పుడు మామిత్రులయొక్క సహాయముచే గ్రంథములో కొంత సవరణజేయుట వలన రు 600 వరకు వ్యయమగునట్లు స్థిరపడెను. ఈశేషించిన ద్రవ్యమునకుగాను బూర్వోక్తమైన ఆముడాలలంక నివాసస్థులగు కీర్తిశేషులగు సజ్జా అంకినీడుగారి ధర్మపత్నియైన రత్నమాంబాగారితో మేము ప్రస్తాపించ యావెంటనే శేషించిన రు 200 ఆమే సహాయమొనర్చెను.

ఈయుభయులయొక్క ద్రవ్యసహాయము వలన జయార్థప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయమను నీగ్రంథమును ముద్రణమునుబూర్తిజేసి లోకమునకు వెల్లడిపఱచితిమి. ఈగ్రంథమును బ్రకటించుటను కారకులుగనుండు మహాశయులందఱిని బ్రాణవస్వరూపుడగు పరమేశ్వరుడు రక్షించుగాత యని యిట్లు భగవంతుని ప్రార్థించుచు నీక్రింది శ్లోకోక్త ప్రకారము ఆశీర్వచనము జేయుచు నింతటితో నీవిషయమును విరమించుచున్నాము.

శ్లో॥ జగద్వంద్య పదద్వంద్వంధ్యాత్వామనసి గౌరవం।
విహితాత్తశ్రియోభూయాత్సదా నారాయణస్మృతిః॥

శ్రీనగరము, 27—2—20.

శ్రీమత్పరమహంస,
స్వామి. జే. యస్. బి. సర్వసతీ.

విషయానుక్రమణిక.

ప్రథమసముల్లాసము.

పేజి	పేర	
1	1	ప్రతిజ్ఞ.
8	2	కూర్మశబ్దనిరూపణము.
17	3	కూర్మశబ్దమునకు రసవీర్యాది శబ్దములు పర్యాయపదముల ని నిరూపించి చెప్పుట.
22	4	కూర్మశబ్దమును ముతపు అర్థమునందు నిరూపించిచెప్పుట.
23	5	కూర్మశబ్దమునకు ఇంద్రరాజఅను నీశబ్దములుపర్యాయపదములై యున్నవని చెప్పుట.
26	6	కూర్మశబ్దమునకు రాజన్య క్షత్రియ బలవాన్ నాయక అను నీశబ్దములు పర్యాయ పదములై యున్నవని నిరూపించి చెప్పుట.
27	7	కూర్మశబ్దమునకు భూపతి క్షత్రియ అను నీశబ్దములు పర్యాయపదములై యున్నవని నిరూపించిచెప్పుట.
29	8	కూర్మశబ్దమునకు వర్మశబ్దము పర్యాయపదమై యున్నదని నిరూపించి చెప్పుట.
31	9	కూర్మశబ్దమునకు రాట్శబ్దము పర్యాయ పదమై యున్నదని చెప్పుట.
33	10	కూర్మశబ్దార్థనిర్వచనము

ద్వితీయసముల్లాసము.

38	1	కూర్మశబ్దార్థమునుండి జనించిన కూర్మకులా... ...ర్య వంశమైన క్షత్రియవ... ...ని నిరూపించిచె...
39	2	సూర్యవంశానుక్రమ...

తృతీయసముల్లాసము.

చతుర్థసముల్లాసము.

ఓమ్.

జయార్థ ప్రకాశిక.

ఓం హ్రీం శ్రీం। ఐంకఏ ఈలహ్రీం। క్లీం హసకహలహ్రీం। సౌఃసకలహ్రీం। యోఅస్మభ్య మరాతీయాద్యశ్చనో ద్వేష తేజనః। నిందాద్యోఅస్మాన్ దిప్సాచ్చ సర్వంతం భస్మసాకురు। శత్రూన్మేహన హన హుంఫట్ స్వాహా। శుక్లయజుర్వేదే ౧౧ అధ్యాయే ౮౦ మంత్రః.

ఓ ప్రణవస్వరూపుడగు అగ్నిహోత్రుడైన పరమేశ్వరుడా, ఎవరు మాకు శత్రువులో ఎవరుమమ్ములను ద్వేషించుచున్నారో ఎవరు మమ్ముల నిందించుచున్నారో ఎవరు మమ్ములను జంప బ్రయత్నించుచున్నారో అట్టి నలుగురైన ఈశత్రువులను మాకధీనుల జేయుము.

ప్రథమసముల్లాసము.

అస్మద్దేశస్థితార్యవర్యులారా! మహాశయులారా!

శ్లో॥ యాన్యనవద్యాని కర్మాణి। తానిసేవి తవ్యాని। నో ఇతరాణి। యాన్యస్మాకసుంగ్ చరితాని। తానిత్వయోపాస్యాని। నోఇతరాణి॥ తైత్తరీయోపనిషది శిక్షావల్లి.

టీక॥ అనవద్యాని। నిందితములుకాని। కర్మాణి। కర్మలను। యాని। ఏవో। తాని। ఆకర్మలను। త్వయా। నీచేతను। సేవితవ్యాని। సేవింపదగినవి। అనగా చేయదగినవి। ఇతరాణి। అన్యములైనవాటిని। నో। కూడదు। యాని। ఏవి। అస్మాకం। ఆచార్యులమగుమాకు। సుచరతాని। శుభచరితములో। తాని। అవి। త్వయా। నీచేతను। ఉపాస్యాని। ఉపాసింపదగినవి। లేక చేయదగినవి। ఇతరాణి। ఆచార్యులయందు పాపిష్ఠాదీనములైన కర్మలను। నో। చేయగూడదు॥

తా॥ అనగా అనిందితకార్యములనుచేయుచునిందితకార్యములను విడువుము. మనకు మిక్కిలిశుభములగు కార్యములనుచేయుచు అశు

భములకు వాటినివిడువుము. ఈ యభిప్రాయమునేయీక్రింద యుదహరించు స్మృతులుకూడా చెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ కురుకర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరంకృతం॥ భగవద్గీతా ర అ॥ ౧౫ శ్లో॥

హే అర్జున తస్మాత్ త్వంపూర్వైః కృతం పూర్వతరం కర్మైవకురు. ఓ అర్జునా అందువలన నీవు పూర్వులచేత చేయబడిన కర్మలనే చేయుము.

అని శృతి స్మృతి ప్రమాణములు గన్పడుటచే మనముకూడా బూర్వులు వెళ్ళిన వేదమార్గముల ననుసరించియేవెళ్ళి ప్రస్తుతమున వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొన తగియున్నది గాని అన్యమార్గముల వెళ్ళుటచే నాధర్మములు నిర్ణీతములుగావని యీక్రింది శృతిస్మృతిప్రమాణములచే గుర్తెరుగ తగియున్నది.

శృ॥ అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్యమిషతోవశీ। సూర్యాచంద్రమసౌధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్। దివంచ పృధివీంచాంతరిక్షమథోసువః। తైత్తరీయోపనిషది నారాయణవల్లీ॥ 3వ మంత్రము.

టీక॥ మిషతః। పొందబడినసత్తాగల। విశ్వస్య। జగత్తునకు। వశీ। నియంతమగు। ధాతా। పరమేశ్వరుడు। అహోరాత్రాణి। రాత్రిపగళ్ళను। విదధత్। చేయుచున్నవాడై। సూర్యాచంద్రమసౌ। సూర్యచంద్రులనున్ను। దివంచ। స్వర్గమునున్ను। పృధివీంచ। భూమినిన్నీ। అంతరిక్షం। ఆకాశమునున్ను। అధః। తరువాత। సువః। సువర్లోకమునున్ను। యథాపూర్వం। పూర్వమువలనే। అకల్పయత్। నిర్మించెను.

తా॥ పొందబడిన స్థితిగల ప్రపంచమునకు నియామకుడగు పరమేశ్వరుడు అహోరాత్రములను చేయుచు సూర్యచంద్రులను, స్వర్గ

మును, భూమిని, అంతరిక్షమును, సువర్లోకమును, వీటినన్నిటిని పూర్వమువలెనే సృష్టించెను. మరియును,

సూ॥ శబ్దఇతిచేన్నాతః ప్రభవాత్ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం॥

బ్రహ్మసూత్ర శంకరభాష్యము ౧ అ 3 పా ౨౮ సూత్రము.

టీక॥ శబ్దే। వేదమునందు। ఇతిచేత్। దేవతాబోధక శబ్దములక నిత్యత్వదోషము వచ్చునంటివేని। అతఃప్రభవాత్। ఇంద్రాదులు వేదాను గుణముగా సృజింపబడిన వారగుట వలన। న। అట్టిదోషమురాదు। మరియును। ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం। ఆ విషయమునందు శృతి స్మృతి ప్రమాణములుండుటచేతను, అట్లుచేయుటకు వేదమే ప్రజాపతికి సహాయముగానున్నదిగాని, వేరొండులేదు. ఇచ్చట ప్రత్యక్షానుమానములను నప్పుడు శంకరభాష్యమున యీక్రిందివాక్యముచే శృతిస్మృతులని ఒప్పయున్నారు.

భాష్యం॥ కథంపునరవగమ్యతే శబ్దాత్ప్రభవతి జగదితి। ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం। ప్రత్యక్షంహిశృతిః ప్రామాణ్యం ప్రత్యనపేక్షత్వాత్। అనుమానం స్మృతిః ప్రామాణ్యం ప్రతినాపేక్షత్వాత్॥ బ్రహ్మసూత్రభాష్యము ౧౪౨ పత్రము.

ఇట్లగుటచే వేదమున కనిత్యత్వదోషము సంభవించలేదు. శృ॥ ఏతఇతివై ప్రజాపతిర్దేవానసృజత। వేదము వలన దేవతలిట్టివారని బ్రహ్మతెలుసుకొని వారిని సృజించెను. శృ॥ రశ్మిరిత్యేవాదిత్యమసృజత. రశ్మిఅని పరమేశ్వరుడు తలుచుకొని ఆదిత్యుని సృజించెను. శృ॥ వేదేననామరూపే వ్యాకరోత్సతాసతి ప్రజాపతిః. సదసదాత్మకమగు నామరూప ప్రపంచమును వేదసహాయముతో భగవంతుడుసృజించెను. శృ॥ సభూరితివ్యాహరన్ సభూమిమసృజత. భూమి యిట్టిదని తెలుసుకొని భగవంతుడు భూమిని సృజించెను. మరియును, శ్లో॥ నామరూపంచ భూతానాం కృత్యానాంచ ప్రపంచనం। వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ దేవాదీ

నాంచకారసః॥ భూతములయొక్కయు నామరూప ప్రపంచముల యొక్కయు, కృత్యములయొక్కయు, భగవంతుడు విపులత్వమును వేదశబ్దములనే గ్రహించి మొదట సృష్టిచేసెను. ఇదియునుంగాకను,

శ్లో॥ సర్వేషాంతుసనామానికర్మాణిచ పృథక్ పృథక్। వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ పృథక్ సంస్థాశ్చనిర్మమే॥ మను అ ౨౧ శ్లోకము.

భగవంతుడు సృష్టికి మొదలు అందరి యొక్క నామములను, అందరియొక్క కర్మములను వేద శబ్దముల వల్లనే గ్రహించి సృష్టించి యున్నాడు.

సూ॥ అతఏవచనిత్యత్వం॥ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము. ౧ అ. 3 పా. ౨౯ సూత్రము.

టీక॥ అతఏవ। అందువలననే వేదములకు। నిత్యత్వం। నిత్యత్వము। ప్రత్యేతవ్యం। తెలుసుకొనతగినది॥ ఇందువలన వేదములకు నిత్యత్వము సిద్ధించుట కలిగినది. ఇచ్చట శంకరభాష్యములోని ప్రత్యక్షానుమానములను శబ్దములకు శృతిస్మృతులని యింతకుబూర్వము జెప్పి యున్నాము. అట్లుజెప్పుటకు కారణము నాభాష్యమే వచించి యున్నది. ఎట్లనగా నితర ప్రమాణమును అపేక్షించక బోవుటచే శృతికి ప్రత్యక్షప్రమాణమనియు, ఇతరప్రమాణమును అపేక్షించుటచే స్మృతికి అనుమానప్రమాణమనియు, ఇట్లు శృతిస్మృతులని ద్వివిధముగాను దెలియబడుచున్నది. అనుమాన శబ్దమున కేమియర్థమనినచో, అనుఅర్థాత్ ప్రత్యక్షస్య పశ్చాన్మీయతే జ్ఞాయతేయేన తదనుమానమ్। అనగా ప్రత్యక్షమునకు బిమ్మటగలుగునది అని అనుమానశబ్దముయొక్క అర్థము. ఏలయనగా పొగను ప్రత్యక్షముగా జూడకయే కనుబడని అగ్నియొక్క జ్ఞానముకలుగజాలదు. కాబట్టి కొంత ప్రత్యక్షమైనపిమ్మట నే అనుమానముకలుగుచున్నది. ఇచ్చట కార్యమైన స్మృతికి గారణమైనమూలమగు శృతివాక్యమును గనుగొనుటయే ముఖ్య కర్తవ్యము. ఇట్లుగానే స్మృతి, మూలశృతి ననుసరించి జెప్పబడినదని బూర్వోక్త

మైన శంకర వాక్యముగు అనుమానం స్మృతిః ప్రామాణ్యం ప్రతిసాపేక్షత్వాత్. అనువాక్యమునకు రత్నప్రభయను వ్యాఖ్యానమందీ క్రిందివిధమున జెప్పబడియున్నది.

వ్యా॥ కథంపునరితి । స్మృత్యాస్వప్రామాణ్యార్థం మూలశ్రుతిరనుమీయత ఇత్యనుమానం స్మృతిః॥ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యము. ౧౪౭ పత్రము.

ఇట్లు వచించునప్పుడు మూలమను శృతి యుండగను అన్యమైన స్మృతితో ప్రయోజనము గలుగజాలదని గొందరు ప్రశ్నింపవచ్చును, ఈవిషయమై ముస్ముందు స్మృతి ప్రామాణ్యాప్రామాణ్య మను విషయమునుగూర్చి చతుర్థసముల్లాసమున చెప్పదలచియుంటిమి. కాబట్టి ప్రస్తుతమున వేదచతుష్టయములనెడి శృత్యర్థపరిజ్ఞానా శక్తులగు వారికుపకరించునటుల వైదికభాషయందుని గూఢములైన గంభీరయుక్తములగు నాచార వ్యవహారములను లౌకిక సంస్కృతమున భిన్న భిన్న కాలములలో వేఱువేఱుఋషులచే నప్పటప్పటి దేశకాల జనితాది భావముల ననుగుణ్యమగునటుల,

శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః స్మరంతిచతథాస్మృతిం । తస్మాత్ప్రమాణముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥ పరాశర మాధవీయము. ౨ పత్రము.

అను నీవాక్యమనుసరించి సర్వజ్ఞులైన మునులు స్మృతులను రచించిరి. ఇందుచే నిట్లు ప్రయోజనము కలిగియున్నదని గుర్తెరుగతగియున్నది.

కాబట్టి మనము వర్ణములయొక్క ధర్మములను ఆశ్రమములయొక్క ధర్మములను నిర్ణయించుకొను నప్పుడు నన్నిటికి మూలప్రమాణమగు వేదశబ్దములనే గ్రహించి వర్ణాశ్రమముల ధర్మములను నిర్ణయించుకొనతగియున్నది. అయితే కుటుంబపోషణార్థమై నీవింద్రుడవు. చంద్రుడవని స్తోత్రపాఠమును వర్ణించు స్వార్థపరులగు వారి వచనములచే

ప్రత్యేకముగ వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొనుటగాని లేక అమరకోశము, శబ్దరత్నాకరము, అను నీమొదలగుగ్రంథములచే నిర్ణయించిచెప్పుకొనుటగాని ఇప్పటివరకు తలను పడదనిమాత్రము జ్ఞాపించుచున్నాము.

పాఠకమహాశయులగు సదహృదయులారా!

ఆంధ్రదేశపాలనాత్యుచ్చస్థానము స్వీకరించి నేటివిషమకాలంబునను తమస్వాతంత్ర్యస్ఫూర్తికై పెనుగులాడి పరాభూతులుగాక మహావేశపరవశులగు దుర్మార్గుల ధుర్నయాధ్ధత్యము క్రశాంతముగావించి చిరంతనకీర్తి గడించిన కమ్మవారును, కాపువారును, వెలమవారును, రెడ్డివారును, ఈ మొదలగువారు కూర్మకులావతంసులైన క్షత్రియులని మీకు దెలియబఱచుటకు సంతసించుచున్నాము. ఈకూర్మక్షత్రియకుల సముదాయమునుండి వర్తమానకాల జనసంఖ్య భారతవర్షమునయుండు జనసంఖ్యలోను వీరధిక జనసంఖ్యాకులై యుండుటచేతను, ఉత్కృష్టమైన శూరతాదిగుణములనేకములు గలిగియుండుటచేతను కూర్మకులావతంసమను సార్థకనామమును వేదచతుష్టయ ప్రమాణములచే ప్రాచీనకాలమునుండి వీరికి చెల్లుబడి కలిగియుండుటచేతను, మనుస్మృతిలోని, శ్లో॥ సర్వేషాంతుస నామాని కర్మాణిచ పృథక్ పృథక్। వేదశబ్దేభ్యఏవాదౌ పృథక్ సంస్థాశ్చనిర్మమే॥ అను నీప్రమాణవచమునననుసరించి వీరివంశమును దెలుపుకొని వ్యవహరించుటకొరకు కూర్మ=కమ్మవారు, బలిజ=కాపువారు, వర్మ=వెలమవారు, రాట్=రెడ్డివారు, అని వేదచతుష్టయములందనుస్యూతమైయుండునట్టి క్షత్రియత్వమును ముఖ్యముగ వెల్లడిపఱుచునట్టి పర్యాయశబ్దములని ఉదహరించుకొనుచుండుట చేతను సమరములందసమానశూరత్వమునుజూపి ధురంధరాది (బహదూరు మొదలగు) బిరుదాంకితములచె వెలయుచుండువారగుట చేతను వంశానుక్రమణంబుగ ప్రభుసూచకంబులగు చౌదరి, నేని, నీడు, నాయుడు, రావు, రెడ్డి ఇత్యాది పదంబులచె ప్రకాశించుచుండు వారగుట చేతను శాశ్వతంబుగ వగల్దివిటి. పట్టభ

ద్ర, సింహతలాట, పచ్చపల్లకి, మకరతోరణము మొదలుగాగల ౩౨ ముప్పదిరెండు ప్రభుచిహ్నములను * ధరించినవారగుటచేతను, దానాదులయందు కరంబు కరంబుమీదనుంచి ప్రకాశించువారగుటచేతను ఈ కూర్మకులావతంస క్షత్రియులు శ్రేష్ఠులై యున్నారని దృఢవిశ్వాసముతో జెప్పుచున్నారము.

మరియును శ్రీయుత పఱచూరి కోటయ్యచౌదరీగారు ఇట్టికమ్మవారి బిరుదావళయ్యవారు చెంగల్పట్టుజిల్లాలో మరియొకరుండునట్టును మాతో తెనాలి తాలూక సంగం జాగర్లమూడిలో జెప్పియున్నారు.

౨ ఈకూర్మ క్షత్రియకులమును గూర్చి ఏయేగ్రంథముల ననుసరించి జెప్పెదరనినచో యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిలో నాచారకాండము. ౩ శ్లోకమగు యీక్రిందిశ్లోకముననుసరించి ప్రస్తుతమున మేముజెప్పినను బూర్వమువచించినటుల వేదభాగములకు వ్యతిరిక్తములైన భాగములను మాత్రము విషసంపృక్తాన్నమువలె వదలుచున్నామని జిత్రించుచున్నాము.

శ్లో॥ పురాణన్యాయమీమాంసా ధర్మశాస్త్రాంగమిశ్రితాః। వేదాః
స్థానానివిద్యానాం ధర్మస్యచచతుర్దశ॥ యా ఆ ౩ శ్లోకము.

ఇందులకర్థమేమనినచో ౧ పురాణము, ౨ న్యాయము, ౩ మీమాంసా, ౪ ధర్మశాస్త్రము, ౫ వేదాంగములైన శిక్షా, ౬ కల్పము, ౭ వ్యాకరణము, ౮ నిరుక్తము, ౯ జ్యోతిషము, ౧౦ ఛందోలక్షణము, ౧౧ ఋగ్వేదము, ౧౨ యజుర్వేదము, ౧౩ సామవేదము,

౧ నెల్లూరుజిల్లా నెల్లూరు తాలూక ముత్తుకూరిలో ప్రతాపరుద్రుని మంత్రియగు యుగంధరుని వంశస్థులైన మహారాజరాజశ్రీ శ్రీకంఠం వెంకటచలమయ్యపంతులు. ఈనరసయ్యపంతులు అను నీయుభయులవద్ద కమ్మవారికి యీ బిరుదు చిహ్నములుండినట్టు కొన్ని దానశాసపత్రములుగలిగి అందువలన కమ్మవారి బిరుదులయ్యవారని పేరు వాఁవీరలకు గురువులై సంచరించుచున్నారు.

౧౪ అధర్వణవేదము, అను నీ ౧౪ ధర్మమును గుర్తెఱుగుటకు ప్రమాణగ్రంథములై యున్నవి.

ఇటుల నీవచనముండినను బూర్వోక్తవిధికి వ్యతిరిక్తమైన విషయములు తటస్థపడినచో వాటినిత్యజించెదమని ముమ్మాటికి వాకొనుచున్నాము.

శ్రు॥ కూర్మముపదధాతి। రసోవై కూర్మోరసమేవై తదుపదధాతి యోవై సఏషాం లోకానామప్సు ప్రవిష్టానాం పరాంగ్సోత్యతత్సఏష కూర్మస్తమేవై తదుపదధాతి యావానువైరసస్తావానాత్మాసఏష ఇమఏవలోకాః॥

శతపథ బ్రాహ్మణము, ౭ కాండము, ౫ అధ్యాయము, ౧ బ్రాహ్మణము.

ఇందులకర్థమేమన్నను, ఇపుడు కూర్మశబ్దమును గూర్చి స్థాపించుటయగుచున్నది. జలమునందు మగ్నమైనటువంటి ఈలోకము వేఱుగా చేయబడియున్నది. అందుచేనిది కూర్మశబ్దవాచకమైనది. ఇందువలన యిది స్థాపింపబడినదని జెప్పుటకు హేతువైనది. ఎప్పుడు రసము (వీర్యము) అయినదో నప్పుడు విస్తారమైనశరీరమైనది. అట్టిదానినేకూర్మశబ్దవాచకమని జెప్పబడును. అందువలన యీకూర్మశబ్ద వాచకమైనది పృథివీమొదలగు లోకముల కన్వయమైయున్నది. ఇట్టివిషయమునుగూర్చి యీ విద్యారణ్యులవారి క్రిందిభాష్యమున పైమంత్రమున కర్థమును జెప్పియున్నారు.

విద్యారణ్యభాష్యమ్॥ అస్మిన్ బ్రాహ్మణే కూర్మాదీనా ముపధానం విధాస్యతే। ఏషాంపృథివ్యాదీనాం లోకానామప్సు ప్రసిద్ధానాం మగ్నానాం॥

ఇచ్చటను రసమనునప్పుడు వీర్యమని విశ్వనిఘంటు మొదలగు గ్రంథములయందు నీక్రిందిశ్లోకముచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ రసోగంధోరసేస్వాదే తిక్తాదౌ విష రాగయోః॥శృంగారాదౌద్ర వేవీర్యే దేహధాత్వంబుపారదే॥ ఇతివిశ్వః.

ఆత్మానామశరీరమ్॥ ఆత్మాబుద్ధిస్స్వభావేపి ప్రయత్నమనసోరపి। ధృతావపిమనీషాయాం శరీరేబ్రహ్మణోరపి॥ ఇత్యమరసింహః.

ఇపుడీ కూర్మశబ్దము వీర్యమునకును విస్తారమైన భూలోకము మొదలగు లోకముల కన్వయమైయున్నది. ఈవిషయమీక్రింద జెప్ప బోవునట్టి శతపథబ్రాహ్మణమునగూడా వర్ణింపబడియున్నది.

శ్రు॥ తస్యయదధరంకపాలమ్। అయగ్ంసలోకస్తత్ప్రతిష్ఠితమివభవతి। ప్రతిష్ఠిత ఇవహ్యాయం లోకోధయదుత్తరగ్ంసా ద్యౌస్తద్యదవ గృహీతాన్త మివభవతి। వ్యవగృహీతాన్తేవహీద్యౌ రథయద న్తరా తదన్త రిక్షగ్ం సఏష ఇమఏవలోకాః ఇమానేవైతల్లో కానా ముపదధాతి ॥ శతపథబ్రా ॥ కాండ 2 అధ్యా ॥ బ్రాహ్మ॥ ౧

విద్యారణ్య భాష్యమ్. ప్రతిష్ఠితమధః సర్వత్రపృష్ఠతలమ్ వ్యవగృహీతాన్తం వివిధ మవగృహీతోవనతః ప్రాన్తోయస్యతత్తనో క్తమ్ కూర్మస్యో పరికపాలం సర్వతోమణ్డలా కారేణావనత ప్రాన్తమివభవతి॥ ౧ ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇందుల కర్థమేమనినచో కూర్మశబ్దవాచ్యముయొక్క క్రిందిభాగమున ఖండమైన పృథివీలోకము ప్రతిష్ఠింపబడియున్నది. ఎందువల్ల ననగా నీకూర్మశబ్ద వాచ్యమైన పృథివీలోకము జలమధ్య భాగమున యుండుటచే కూర్మశబ్ద వాచ్యమైన పృథివిగను ప్రతిష్ఠింప బడియున్నది. మరియు నీ పృథివీలోకమునకు పైభాగమున యుండు ఖండము దివ (స్వర్గ) మైయున్నది. ఈస్వర్గమెట్లున్నదనినచో గృహీతాన్త (గృహీతాఅన్తాఅస్య) మువలె యున్నది. ఈకూర్మశబ్దవాచ్యమైన స్వర్గమున కు పృథివినికి మధ్యమభాగము అంతరిక్షముగా యున్నది. ఈయంతరి

షమునకుగూడా కూర్మశబ్దవాచ్యమైన లోకమనిజెప్పెదరు. అందువల్ల నే యీకూర్మశబ్దవాచ్యమైన వీర్యమునందు సర్వలోకములు ప్రతిష్ఠింపబడియున్నవి. ఈయర్థమునే మనుస్మృతిలో ప్రథమాధ్యాయము ౮ శ్లోకము మొదలుకొని ౧౩ శ్లోకమువరకు జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ సోఽభిధ్యాయ శరీరాత్స్వాత్సిసృక్షుర్వివిధాః ప్రజాః। అపఏవససర్జాదౌ తాసువీర్యమవాసృజత్॥ ౮ తదణ్డమభవద్ధైమం సహాంశుసమప్రభమ్। తస్మిఞ్జజ్ఞేస్వయం బ్రహ్మాసర్వలోక పితామహః॥ ౯॥ (ఆపోనారాఇతిప్రోక్తా ఆపోవైనరసూనవః। తాయదస్యాయనం పూర్వంతేన నారాయణస్మృతః॥) ౧౦॥ యత్కారణమవ్యక్తం నిత్యంసదసదాత్మకమ్। తద్విసృష్టః సపురుషోలోకేబ్రహ్మేతికీర్త్యతే॥ ౧౧॥ తస్మిన్నణ్డే భగవానుషిత్వాపరి వత్సరమ్ । స్వయమేవాత్మనోధ్యానాత్తదణ్డమకరోద్ద్విధా॥ ౧౨॥ తాభ్యాంసశకలాభ్యాంచ దివంభూమించ నిర్మమే। మధ్యేవ్యోమదిశశ్చాష్టావపాంస్థానంచ శాశ్వతమ్॥ ౧౩॥
మనుస్మృతిః ౧ అధ్యాయము.

అర్థము. పరమేశ్వరుడు తనయొక్క శరీరమునుండి (సంకల్పమునుండి) అనేకప్రజలను సృష్టించవలయునని కోరికచే మొదట జలమును సృష్టిజేసెను. మరియు నాజలమునందే వీర్యమునుకూడ నారోపణజేసి సృష్టించెను. అటుపిమ్మట పరమేశ్వరుని యిచ్ఛవలన నావీర్యమును వర్ణమయమునగ బహుళప్రకాశమైన అండముగనాయను ఆయండముయొక్క ప్రభ సూర్యునిసదృశముగ నుండెను. అందుండి సర్వలోకములలోను మొదటివాడగు పితామహుడైన సాక్షాద్బ్రహ్మయను నామముగలవాడొకడు పుట్టెను. బూర్వోక్తమైన పరమేశ్వరుడా ఖండమును తన సంకల్పమువలన రెండుభాగములుగను జేసెను. ఆరెండు ఖండములలో నుండునట్టి పైభాగమునకు దివమనియు (స్వర్గమనియు) అధోభాగమునకు భూభాగమనియు, మధ్యభాగమునకు అంతరిక్షమని

యు, మఱియు నైరుతిదిక్కులనియు, వీర్యముతోనుండు జలభాగము నను సముద్రములనియు, ఇట్లుగ నేర్పడునట్లు జేసెను.

ఇందులో నొక కుల్లూకుభట్టుదప్ప అతిప్రాచీనులైన తదితరవ్యాఖ్యాతలందరు నీశ్లోకములోని, శ్లో॥ తాసుబీజమవాసృజత్॥ అను నీపాఠమును విడనాడి, శ్లో॥ తాసువీర్యమవాసృజత్॥ అను నీపాఠమును గ్రహించి వ్యాఖ్యానములను జేసియున్నారు. మఱియును ప్రొఫిసరు, జీ. జాలీఅనువారిచే సంపాదింపబడిన మనుస్మృతియొక్క ప్రతిఅత్యంత శుద్ధమైన ప్రతిగ కన్పట్టుచున్నది. అందులోను తాను వీర్యమవాసృజత్। అను నీపాఠమును జెప్పబడి యున్నది. ఇదియునుంగాక కవికుల సార్వభౌముడగు కాళిదాసుచే రచియింపబడిన అభిజ్ఞాన శాకుంతలమను నాటకమున, శ్లో॥ యాస్సృష్టిః స్రష్టురాద్యావహతి విధిహుతంయాహవిర్యాచహోత్రీ॥ అను నీప్రథమశ్లోకవ్యాఖ్యానావసరమున రాఘవభట్టులనువారు. శ్లో॥ తాసువీర్యమవాసృజత్॥ అను నీపాఠమునే గ్రహించి వ్యాఖ్యానమును రచించియున్నవారు.

ఇందులోనొక కుల్లూకుభట్టుమాత్రము తాను బీజమవాసృజత్॥ అను నీపాఠమునుగ్రహించి వ్యాఖ్యానమును జేసియున్నారు. ఇట్లుండినను అర్థభేదమేమియు గన్పట్టలేదు. ఎట్లనినచో బీజమను శబ్దమునీర్యమనుశబ్దమునకు పర్యాయపదముగను కోశములలో గ్రహింపబడియున్నది. శ్లో॥ శుక్రంతేజోరేతసీచ బీజవీర్యేంద్రియాణిచ| ఇత్యమరః। ఏవమ్। బీజంతురేతసీచ। ఇతిహైమః॥ అని యిట్లుచెప్పబడియున్నది. మఱియును కుల్లూకుభట్టు స్వయముగనే (తాస్వప్సుబీజం శక్తిరూపం ఆరోపితవాన్) అని వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

ఇందులో మనుస్మృతిః ౧ అధ్యాయము ౧౦ శ్లోకముగు ఆపో నరాఇతిప్రోక్తా॥ అను నీశ్లోకము॥ శతపథబ్రాహ్మణము ౬ కాండము ౫ అధ్యాయము ౧ బ్రాహ్మణముగు శ్రు॥ తస్యయదధరంకపాలమ్॥ అ

ను నీమంత్రమునకు వ్యతిరిక్తముగనుండునట్లు గన్పట్టుటచే విచారణీయమైన శ్లోకమని వ్రాయుచున్నాము.

ఇటుపై బూర్వోక్తమైన శ్లోకములకు వ్యాఖ్యానములగు యీక్రింది వ్యాఖ్యానములలోను బూర్వోక్తాభిప్రాయమునే దెలియబఱచుచుండుటవలన నా వ్యాఖ్యానముల నీక్రిందను జిత్రించుచున్నాము.

౧ మేధాతిథివ్యాఖ్యానము. సపూర్వనిర్దిష్ట విశేషైర్హిరణ్యగర్భః సమవర్తత అగ్రతఇత్యాదిభిర్మంత్రైర్లబ్ధ హైరణ్యగర్భాభిధానః। ప్రజావివిధనానారూపాః సిసృక్షుః స్రష్టుమిచ్ఛన్నప ఉదకమాదావసర్జ ఉత్పాదితవాన్। శరీరాత్ స్వాత్ యత్తేన గృహీతం శరీరమద్వైతదర్శనేన ప్రధానమేవతస్యేదం శరీరం తదిచ్ఛానువర్తిత్వాత్। స్వస్యశరీర నిర్మాణహేతుత్వాచ్చ సర్వలోకానాం శరీరం కింభౌతికేన వ్యాపారేణ కుద్దాలఖననాదినాససర్జనేత్యతఆహ। కథంతర్హి అభిధ్యాయ అపఉత్పద్యన్తామేవమిచ్ఛామాత్రేణ......తాసువీర్యం శుక్రమవాసృజత్ । ఇతిమేధాతిథిః॥ ౮॥

౨ నందనవ్యాఖ్యానము. భగవాన్ స్వాత్ శరీరాత్ వివిధాః ప్రజాః సిసృక్షురితి అభిధ్యాయ అపఃసృష్ట్వా......ఆదౌస్సృష్టితేవీర్యమణ్డపరిమాణానుగుణం శక్తివిశేషమవాసృజత్। తేతోరూపాంశేనానుప్రావిశదిత్యర్థః॥ ౮॥ ఇతినన్దనః॥

3 కుల్లూకభట్టకృత వ్యాఖ్యానము. సోఽభిధ్యాయేతి। సపరమాత్మా నానావిధాః ప్రజాః సిసృక్షురభిధ్యాయాపో జాయంతామిత్యభిధ్యానమాత్రేణాప ఏవససర్జ। అభిధ్యానపూర్వికాం సృష్టిం వదతో మనోః ప్రకృతిరేవాచేతనా స్వతంత్రా పరిణమత ఇత్యయం పక్షోనసంమతః। కింతుబ్రహ్మైవావ్యాకృత శక్త్యాత్మనా జగత్కారణమితిత్రిదండి వేదాంత సిద్ధాంతఏవాభిమతః ప్రతిభా

తి। తథాచఛాందోగ్యోపనిషత్। తదైక్షత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి। అతఏవశారీరక సూత్రకృతా వ్యాసేన సిద్ధాంతిత మీక్షతేర్నాశబ్దమితి। ఈక్షతేరీక్షణ శ్రవణాత్ నప్రధానంజగత్కారణం। అశబ్దంనవిద్యతేశబ్దః। శ్రుతిర్యస్య తదశబ్దమితి సూత్రార్థః। స్వాచ్ఛరీరాత్ అవ్యాకృతరూపాత్। అవ్యాకృతమేవ భగవద్భాస్కరీయ వేదాంతదర్శనే ప్రకృతిస్త దేవతస్యచ శరీరం అవ్యాకృతశబ్దేన పంచభూతబుద్ధీంద్రియ కర్మేంద్రియప్రాణమనః కర్మావిద్యావాసనాఏవ సూక్ష్మరూపతయా శక్త్యాత్మనాస్థితా అభిధీయంతే అవ్యాకృతస్యచ బ్రహ్మణాసహ భేదాభేద స్వీకారాత్। బ్రహ్మాద్వైతం శక్త్యాత్మనాచ బ్రహ్మ జగద్రూపతయా పరిణమత ఇత్యుభయమప్యుపపద్యతే। ఆద్యాస్వకార్యభూమి బ్రహ్మాండసృష్టేఃప్రాక్ అపాంసృష్టిశ్చేయం మహదహంకారతన్మాత్రక్రమేణ బోద్ధవ్యా మహాభూతాదివ్యంజయన్నితి పూర్వాభిధానాత్। అనంతరమపి మహదాదిసృష్టేర్వక్ష్య మానత్వాత్। తాస్వప్సుబీజం శక్తిరూపం ఆరోపితివాన్॥ ౮॥

ఇతికుల్లూకభట్టః॥

౮ రాఘవానందవ్యాఖ్యానము. హేమ్న ఇదం హైమం। సువర్ణమయమిత్యర్థః। శుద్ధసామాన్యాత్ ......ఇయంచభూమి మృన్మయీనసర్వతః సువర్ణమయీత్యత ఉపచారఆశ్రితః। సహస్రాంశురాదిత్యఇత్యర్థః। అంశవోరశ్మ యస్తత్తుల్యా ప్రభాదీప్తిస్తస్యాణ్డస్య తస్మిన్నణ్డేస్వయం బ్రహ్మజాతః జజ్ఞేసముద్భూతః। బ్రహ్మహిరణ్యగర్భఏవ। స్వయమితిఉక్తార్థం యోగశక్త్యాప్రాగ్గ్రహీతం శరీరం పరిత్యజ్యఅన్తరండం ప్రావిశత్ ......హిరణ్యగర్భస్యకార్యం విరాడితిహైమం బహుప్రకాశంనతు హేమమయం......తస్మిన్నణ్డే బ్రహ్మవిరాట్ జజ్ఞే అభిమానీజాతః। ఇతి రాఘవా॥ ౯॥

౫ నన్దనఃవ్యాఖ్యానము. తజ్జాలానుప్రవిష్టం భగవద్వీర్యం హైమం హేమమయమణ్డమభవత్। అతఏవహి బ్రహ్మ హిరణ్య గర్భాఖ్యమసృజత్। తస్మిన్నణ్డేస్వయమేవ భగవాన్బ్రహ్మరూప ధారీజజ్ఞే॥ ౯॥ ఇతినన్దనః॥

౬ కుల్లూకభట్టకృత వ్యాఖ్యానము. తదండమభవదితి। తద్బీజం పరమేశ్వరేచ్ఛయా హైమమండమభవత్। హైమమివ హైమం శుద్ధిగుణయోగాత్। నతు హైమమేవ తదీయైకశకలేన భూమినిర్మాణస్యవక్ష్యమాణత్వాత్। భూమేశ్చ హైమత్వస్య ప్రత్యక్షత్వాదుపచారాశ్రయణం। సహస్రాంశు రాదిత్య స్తత్తుల్యప్రభం తస్మిన్నణ్డే హిరణ్యగర్భోజాతవాన్। యేనపూర్వజన్మని హిరణ్యగర్భోహమస్మీతి భేదాభేద భావనయా పరమేశ్వరోపాసనా కృతాతదీయంలింగ శరీరావచ్ఛిన్న జీవమను ప్రవిశ్యస్వయంపరమాత్మైవ హిరణ్యగర్భ రూపతయా ప్రాదుర్భూతః। సర్వలోకానాం పితామహోజనకః సర్వలోకపితామహ ఇతివాతస్యనామ। ఇతికుల్లూకభట్టః॥ ౯॥

౭ మేధాతిథివ్యాఖ్యానము. సభగవాన్బ్రహ్మా పరివత్సరం సంవత్సరముషిత్వాతదండ మకరోద్ద్విధా। తావతాకాలేనగర్భః పరిపచ్యతే। తస్మిన్నణ్డేస్థిత ఉత్పన్న సర్వసంజ్ఞః కథంనిర్గచ్ఛేయః మితియావత్। అణ్డమపితావతాకాలేన భేదజాతం పరిపాకాదతః కాకతాలీయన్యాయేన తదణ్డమకరోద్విధేత్యుచ్యతే॥ ౧౨॥ ఇతిమేధాతిథిః॥

౮ రాఘవానందవ్యాఖ్యానము. తస్మిన్నణ్డే బ్రహ్మాణ్డేన ఉషిత్వాపరివత్సరం సంవత్సరంస్థిత్వా ఆత్మనోధ్యానాదహంచిదాత్మా దేహాది విలక్షణ స్త్వనుసన్ధానాత్। అణ్డంద్విధాభూమ్యన్తరిక్షేకరోదిత్యన్వయః॥ ౧౨॥ ఇతిరాఘవానందః॥

☛ కుల్లూకభట్టువ్యాఖ్యానము. తస్మిన్నండేస భగవానిత్యాది।
తస్మిన్పూర్వోక్తేండేస బ్రహ్మావక్ష్యమాణ బ్రహ్మమానేన సంవత్స
రముషిత్వాస్థి ఆత్మనైవాండంద్విధా భవత్వితి ఆత్మగతధ్యాన
మాత్రేణ తదండంకృతవాన్॥ ౧౨॥

ఇతి కుల్లూకభట్టః॥

౧౦ నందనవ్యాఖ్యానము. పరివత్సరశబ్దో గర్భకాల పర్యాయయః।
ఆత్మనోధ్యానా దిదంద్విధాకృత్వా శకలాభ్యాందివం భూమిం
చతయోర్మధ్యే నరిక్షులోకంచ కరవాణీతివిగణయ్య స్వయ
మాత్మేచ్ఛయా ప్రాకృతపురుష వదపరాధీనఇత్యర్థః॥ ఇతిన
న్దనః॥ ౧౨॥

౧౧ మేధాతిథివ్యాఖ్యానము. శకలమర్ధ కపాలంతా భ్యామర్ధకపా
లాభ్యా ముత్తరేణదివం నిర్మమే నిర్మితవాన్। అధరేణపృథివీ
మధ్యేవ్యోమ ఆకాశందిశోష్టౌచ ప్రాగాద్యా అవాన్తర దిక్ప్ర
దక్షిణ పూర్వాదిభిః సహఅపాంస్థానమన్తరిక్షే సముద్రమాకా
శంచపృథివీ పాతాలగతమ్। ఇతిమేధాతిథిః॥ ౧౩॥

౧౨ నందనవ్యాఖ్యానము. సబ్రహ్మాతాభ్యాం శకలాభ్యాం దివంస్వ
ర్గాది లోకాన్భూమించస పాతాలాం స్వర్గభూమ్యాత్మనో రూ
ర్ధ్వాధః స్థితయోర్మధ్యేవ్యోమ అంతరిక్షలోక మష్టాదిశశ్చ।
తాసుశాశ్వతం యావత్ప్రలయావస్థాన మపాంస్థానంసముద్రాం
శ్చ నిర్మమే......ఇదానీంతస్య సర్వభూతాని సిసృక్షత ఉపా
దానం స్వశరీరాంశా ఇతిశ్లోకత్రయేణాహ। ఇతినన్దనః॥ ౧౩॥

౧౩ కుల్లూకభట్టువ్యాఖ్యానము. తాభ్యాంసశకలాభ్యాం చేత్యా
ది। శకలంఖండంతాభ్యాం అండశకలాభ్యాంఉత్తరేణదివంస్వ
ర్లోకం అధరేణభూలోకం ఉభయోర్మధ్యే ఆకాశం దిశశ్చాం
తరాళ దిక్చస్సహాష్టౌ సముద్రాఖ్యం అపాంస్థానంస్థిరం నిర్మి
తవాన్॥ ౧౩॥ ఇతికుల్లూకభట్టః॥

ఇంతవరకు జరిగిన విచారణ వలన రసమను శబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమై వీర్యశబ్దవాచకమై యున్నదని నిస్సందేహముగ దెలియబడినది. రసమను శబ్దము వీర్యమనుశబ్దమునకు పర్యాయపదమై యుండినట్లుల నీక్రింద వివరించిన కోశములను బట్టి దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ రశోగంధోరసేస్వాదేతిక్తాదౌ విషరాగయోః। శృంగారాదౌ ద్రవేవీర్యే దేహధాత్వంబుపారదే। ఇతివిశ్వః॥

ఇదియునుంగాక వీర్యశబ్దము శుక్ర, తేజస్, బల, ప్రభావ, శక్తి సామర్థ్యములను నీశబ్దములకు పర్యాయపదమై సమానార్థబోధకమైయున్నదని యీక్రిందివచనములచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ వీర్యం తేజః ప్రభావయోః। శుక్రేశక్తౌచేతిహైమః। వీర్యంప్రభావేశుక్రేచ తేజః సామర్థ్యయోరపి ఇతిమేదినీ। శుక్రంతేజోరేతసీచ బీజవీర్యేంద్రియాణిచ। వీర్యేబలేప్రభావేచ। ఇత్యమరః। తేజః ప్రభావేదీప్తౌచ బలేశుక్రేప్యతత్త్రిషు। ఇత్యమరః। ద్రవిణంతరః సహోబలశౌర్యాణి స్థామశుష్మంచ। శక్తిః పరాక్రమప్రాణౌ విక్రమస్త్వతిశక్తితా। ఇత్యమరః॥

ఈప్రకారముగనే తేజస్సు అను శబ్దము, బల, వీర్య, సామర్థ్యములను శబ్దములకు పర్యాయవాచకమైయున్నదని బూర్వోక్తమైన కోశములయందు జెప్పుచున్నవి. ఆయభిప్రాయమునే పైవివరించిన శ్లోకములయందు గనందగును. అందువలన కూర్మశబ్దవాచకముయొక్క అర్థమునందు రస, వీర్య, తేజస్, యీమొదలగు శబ్దములు పరస్పరము సమానార్థకములైన పర్యాయపదములై యున్నవని దలియుచున్నవి.

అనగా కూర్మ=రస। వీర్య। తేజస్। అతః। బల॥ రస=కూర్మ। వీర్య। తేజస్। అతః। బల॥ వీర్య=కూర్మ। రస। తేజస్। అతః। బల॥ తేజస్=కూర్మ। రస। వీర్య। అతః। బల॥ బల=కూర్మ। రస। వీర్య। అతః। తేజస్॥

3. ఇందులభావార్థమేమన్నను కూర్మశబ్దవాచకమువీర్యమను శబ్దార్థమునందు నిస్సందేహముగ నర్థముగలిగి తేజస్ బలమను శబ్దములకు తుల్యార్థమైయున్నదని యీకూర్మశబ్దవాచకమునుగూర్చి తర్కించుకొనినచో నీక్రింది విధముగ సిద్ధించుచున్నది.

రస=వీర్య। కూర్మ=రస। అతః। కూర్మ=వీర్య॥ రస=కూర్మ। వీర్య=రస। అతః। వీర్య=కూర్మ॥ వీర్య=తేజస్, కూర్మ=వీర్య। అతః। కూర్మ=తేజస్॥ వీర్య=కూర్మ। తేజస్=వీర్య। అతః। తేజస్=కూర్మ॥ వీర్య=బల। కూర్మ=వీర్య। అతః। కూర్మ=బల॥ వీర్య=కూర్మ: బల=వీర్య। అతః। బల=కూర్మ॥ కూర్మ=రస। వీర్య=కూర్మ। అతః। వీర్య=రస॥ కూర్మ=వీర్య। రస=కూర్మ। అతః। రస=వీర్య॥

శ్రు॥ యద్దేవ కూర్మము పదధాతి। ప్రాణోవై కూర్మః। ప్రాణోహిమాః సర్వాః ప్రజాః॥ కరోతిప్రాణమేవైతదు పదధాతి। పురస్తాత్ప్రత్యఙ్చముపదధాతి। ప్రత్యంచం ప్రాణందధాతి। తస్మాత్పురస్తాత్ప్రత్యంగ్ ప్రాణోధీయతే। పురు షమభ్యావృతం యజమానేతత్ప్రాణందధాతి ।౧౭। బత ।౭ కా ।౪ అ॥

ఇందులోను శ్రు॥ ప్రాణోవై కూర్మః అనునీమంత్రము ననుసరించి కూర్మశబ్దవాచకము ప్రాణశబ్దవాచకమనగా సామర్థ్యమున కన్వయమైయున్నది॥

అతః॥ కూర్మ=ప్రాణ। ప్రాణ=కూర్మ॥

శ్రు॥ క్షత్రమ్ ప్రాణోవై క్షత్రం। ప్రాణోహివై క్షత్రం త్రాయతేహైనం। క్షణిత్రోః ప్రక్షత్రమాప్నోతి। క్షత్రస్య సాయుజ్యగ్ం సలోకతాం జయతి। యఏవంవేద॥ ౪ శతపథబ్రాహ్మణము కాండ౧౪ ప్ర ౬ బ్రా ౧౭॥

ఈవిషయమున శ్రు॥ పార్ణో వై క్షత్రమ్॥ అను నీమంత్రము ననుసరించి క్షత్రశబ్దమునకు పార్ణశబ్దము పర్యాయపదమై యున్నది. అట్టి పార్ణశబ్దము క్షత్రశబ్దవాచకమైయున్నది.

అతః। క్షత్ర=పార్ణ। పార్ణ=క్షత్ర॥

శ్రు॥ పార్ణః పార్ణో వై బలం తత్పార్ణే ప్రతిష్ఠితమ్। తస్మాదాహుర్బలగ్ంసత్యాదోజీయ ఇత్యేవం వేద। గాయత్ర్యాఖ్యాత్మం ప్రతిష్ఠితా ౭. శతపథ। బ్రా। కా ౭। అ ౭ బ్రాహ్మణము॥ ౧॥

ఈమంత్రమునందును శ్రు॥ పార్ణో వై బలమ్॥ అను నీమంత్రము ననుసరించి పార్ణశబ్దమనగ సామర్థ్యము ఇయ్యది బలమను శబ్దవాచకమైయున్నది. అబలమను శబ్దము పార్ణశబ్దమగు సామర్థ్యమను శబ్ద వాచకమైయున్నది.

అతః। పార్ణ=బల। బల=పార్ణ ఇందు విషయమై నిరుక్తమునందు ను। క్షత్రశబ్దో బలనామ అను నీవాక్యము వైశ్యృత్యర్థమును దెలియ జేయుచున్నది. ఇవ్విధముగనే ప్రొఫెసరు మానియరు విలియంగారు తమ సంస్కృతాంగ్లీషు డిక్షనరీయందు క్షత్రశబ్ద వాచకము బలశబ్దవాచకమని జెప్పియున్నారు. ఇటులైపై జెప్పబోవు ఋగ్వేద మంత్రము గు నీక్రిందిమంత్రమున క్షత్రశబ్దము బలవాచకమై యున్నదని జెప్పబడి యున్నది.

శ్రు॥ కథాక్షత్రాశ్రియం నరమా వరుణం కరామహే। మృడీకా యోరుచక్షతమ్॥

ఋగ్వేదము ౧ మండలము ౧౧ సూక్తము.

ఇందులకు సాయణాచార్యభాష్యమందు నీక్రిందివిధము నక్షత్ర శబ్దము బలశబ్దమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని వైమంత్రమునకు భాష్యము వ్రాసియున్నారు.

విద్యారణ్య భాష్యము. క్షత్రాశ్రయం బలసేవనం నరంనతా రమ్। ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇదియునుగాక యీ యభిప్రాయమునే యీక్రింది ఋగ్వేద మంత్రము దెలియబఱచుచున్నది.

శ్లో॥ రయింసుక్షత్రంస్వపత్యమాయుః సువీర్యంనామ సత్యావహాన్తా॥
ఋగ్వేదము మం ౧ సూ ౧.

ఇందులకు సాయణాచార్య భాష్యమందును నీక్రిందివిధమున క్షత్రశబ్దము బలవాచకమైయున్నదని యీ మంత్రమునకు భాష్యము వ్రాసియున్నారు.

విద్యారణ్యభాష్యము. సుక్షత్రం శోభనంబలమ్॥ ఇతిసాయణాచార్యః॥

అతః। క్షత్ర=బల। బల=క్షత్ర॥ ఇప్పుడు క్షత్రియశబ్దము, బలమనుశబ్దము, ఈ రెండు శబ్దములు సామర్థ్యమను అర్థమునందు పరస్పరమొకటికొకటి తుల్యార్థములై పర్యాయపదములై యున్నవను విషయము స్పష్టపడినది.

ఇటుపై కూర్మశబ్దము సామర్థ్యమను అర్థమునందు క్షత్రియపదమునకు సమానార్థకమైన పర్యాయపదమై యున్నదను విషయము నీక్రిందవివరించుకొనిన ప్రకారము తర్కించుకొనినచో సిద్ధించుచున్నది.

పాణి=క్షత్ర। కూర్మ=పాణి। అతః। కూర్మ=క్షత్ర॥ పాణి=కూర్మ=క్షత్ర॥ పాణి=కూర్మ। క్షత్ర=పాణి। అతః। క్షత్ర=కూర్మ॥ పాణి=బల। కూర్మ=పాణి। అతః। కూర్మ=బల॥ పాణి=కూర్మ। బల=పాణి। అతః। బల=కూర్మ॥ ఏవమ్। కూర్మ=పాణి। పాణి=బల। బల=క్షత్ర। అతః। కూర్మ=క్షత్ర॥ కించ। క్షత్ర=బల। బల=పాణి। పాణి=కూర్మ। అతః। క్షత్ర=కూర్మ॥

ఇంతకుబూర్వము శతపథబ్రాహ్మణకాండ ౭ అధ్యాయము ౫ బ్రాహ్మణము ౧ యిందులోను యుండినట్టి శ్రు॥ సవీమః (కూర్మః) ఇమఏవలోకాః అను నీచివర మంత్రభాగముననుసరించి పృథివీమొదలగు లోకములయొక్క నామము కూర్మశబ్దవాచ్యమై యుండునట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతియేగాక నీక్రిందిమంత్రము ననుసరించికూడా పృథివ్యాదిలోకములకు కూర్మశబ్దవాచ్యము యుండునట్లు గన్పట్టుచున్నది.

శ్రు. ద్యావాపృథివ్యోహికూర్మః॥ శతపథబ్రాహ్మణము. కాండ ౭ అ ౫ బ్రా ౧.

ఇందులోను కూర్మశబ్దవాచకము స్పష్టముగ దివ (స్వర్గ) మునకును మరియు పృథివికిని సాజ్ఞావాచకమైయుండునట్లు దెలియుచున్నది. మరియును ప్రొఫీసరు మానియరు విలయం సంస్కృత ఇంగ్లీషు డిక్షనరియందును కూర్మశబ్దవాచకము పృథివ్యాదిలోకముల కర్థమగుచున్నదని జెప్పబడియున్నది.

అతః। కూర్మ=పృథివీ। పృథివీ=కూర్మ। ఏవమ్। కూర్మ=స్వర్గ। స్వర్గ=కూర్మ॥

శ్రు॥ సయఃసకూర్మోసౌస ఆదిత్యః। అముమేవైతదుపదధాతి। తం పురస్తాత్ ప్రత్యఞ్చముపదధత్యముం దదాదిత్యం పురస్తాత్ప్రత్యంఞ్చం దధాతి। తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాత్ప్రత్యంగ్ధీయతే। దక్షిణతోషాఢాయై వృషావైకూర్మో యోషాషాఢా దక్షిణతోవై వృషాయోషా ముపశతే। రత్ని మాత్రే రత్ని మాత్రాద్ధివృషాయోషాముపశేతే। సైషా సార్వాసమిష్టకానాం మహిషీయదషాఢా తస్యైదక్షిణతః। స స్సర్వాసా మిష్టకానాం దక్షిణతో భవతి॥ ౬॥

శతపథబ్రాహ్మణ కాణ్డ ౭ అ ౫ బ్రా ౧.

ఇందులోనున్న విషయమేమన్నను ఎదుట గన్పడుచుండు నాదిత్యునికి కూర్మశబ్దవాచకము పర్యాయపదమై వెలయుచున్నది. అనగా నాదిత్యుని నామము కూర్మశబ్దవాచకమై యున్నది. మిగత భాగము యొక్క మంత్రార్థము యజ్ఞవిధినిగూర్చి జెప్పుచుండుటచే ఇచటనను పయోగముగుటకులన నాయర్థమును వివరించక వదులటమైనది. ఈమంత్రమునకు యుండు విద్యారణ్య భాష్యము నీ క్రిందను జిత్రించు చున్నాము.

విద్యారణ్యభాష్యము. చ్యవనప్రదేశ పూర్వభాగే ప్రత్యంగ్ముఖత్వేనోపధానమ్। ఉత్తరతోహిస్త్రీ పుమాంస ముపసేతే ఇతి శృతేః। పుమాన్దక్షిణభాగేయోషా ముపశేతేః ౭॥ ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇందువలన నాదిత్యునినామము కూర్మశబ్దవాచకమైయున్నదని ఖూర్వోక్త మంత్రార్థమువలన దెలియుటచే కూర్మశబ్దవాచకము ఆదిత్యుడై యున్నాడనుటలో స్పష్టపడినది.

అతః। ఆదిత్య=కూర్మ। కూర్మ=ఆదిత్య॥ (సూర్యః)

శృ॥ సయత్కూర్మోనామ ఎతద్వైరూపంకృత్వా ప్రజా అసృజత। యదసృజితాకరోత్తద వకరోత్తస్మాత్కూర్మః। కశ్యపోవై కూర్మస్తస్మాదాహుః సర్వాఃప్రజాః కాశ్యప్యఇతి॥ ౫॥

శతపథ బ్రా కాణ్డ ౭ అ ౫ బ్రా ౧.

విద్యారణ్యభాష్యం। కరోతే రౌణాదిక మప్రత్యయే బహుళం ఛ్చందాం శీత్యుక్తే। పా॥ ౭, ౧, ౧౦, 3, హలచేతి। పా ౮-౧ ౭ ౭౭। దీర్ఘేచకృతే కూర్మఇతిరూపమ్। కూర్మశబ్దస్య కరణ ప్రవృత్తి నిమిత్తకత్వాత్కాశ్యపః। (త్వారకశ్యపః) కూర్మఖిలు ఏవజనాః సర్వాప్రజాః కాశ్యప ఇత్యాహుః। (త్యాహ) అతశ్చ కూర్మస్య కశ్యపాత్మ కత్వాత్ దదుపదానం ప్రశస్తమ్.

ఇచ్చట కూర్మశబ్దవాచ్యుడైన కశ్యపప్రజాపతిని గూర్చి జెప్పబడుచున్నది. ఈప్రజాపతి రూపమునుదాల్చిన (బ్రహ్మ) సర్వప్రజలనుసృష్టిజేసినవాడగుచున్నాడు. ఇందువలన సర్వప్రజలును (కాశ్యప్యః) కాశ్యపునివలన బుట్టినవారగుచున్నారు. దీనిచే కూర్మశబ్దవాచ్యము కాశ్యపయని దెలియబడినది. ఈకాశ్యప బ్రహ్మవలన సర్వజనులు బుట్టినట్లు నీక్రిందస్కాంద పురాణ సహ్యాద్రిఖండ 30 అధ్యాయము జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ జజ్ఞేహి కాశ్యపో హ్యాదౌ తస్మాదత్రిరభూత్పురా॥ స్కాంద. పు. స. ఖండ. 30 అ. ౮.

ఇచట కొందరు కాశ్యపబ్రహ్మసంతతివారు సర్వజనులైయుండు నప్పుడు నీకాశ్యపునికి కూర్మశబ్దవాచ్యత్వ కలిగియుండుటచేతను సర్వజనులకును కూర్మశబ్దవాచ్యత్వము జెల్లుచుండ ప్రత్యేకముగ కూర్మకులావంతసమునుగూర్చి జెప్పుట నవసరమని చెప్పినచో ఇచ్చట నట్టి శంకకవకాశము కలుగజాలదని మాత్రము వ్రాయుచున్నాము. ఏలయనినచో మేము ప్రత్యేకముగను శ్రు॥ సయఃసకూర్మోసౌస ఆదిత్యః అను నీ శ్రుతియందును తదితరశ్రుతులయందును మున్ముందు జెప్పబోవు ప్రమాణవచనములయందును జెప్పబడిన కూర్మకులావతంసులగు క్షత్రియ వర్గమునుగూర్చి మాత్రమే ఉపన్యసించుచున్నాము. కాబట్టి పై శంకకవకాశమెంతమాత్రము గలుగజాలదు.

అతః। కూర్మ=కశ్యప। కశ్యప=కూర్మ॥ కించ। యతఃప్రజాపతి అర్థాత్ బ్రహ్మ=కూర్మ। అపిచ। కూర్మ=కశ్యప। అతః। బ్రహ్మ=కశ్యప। ఏవమ్। కశ్యప=బ్రహ్మ। బ్రహ్మ=కూర్మ।

ర. ఈబూరోక్తమైన శృతులలో జెప్పబడిన కూర్మశబ్దము। నందు॥ తదస్యాస్తి......ఇతిమతుప్ అర్థమున। సూ ।సంజ్ఞాయాంమన్మాభ్యాం। ౫. ౨. ౧౩౭. అనునీపాణినీసూత్రముననుసరించి (ఇక్) ప్రత్యయముజేర్చుటచే ప్రాతిపదికరూపమునందు (కూర్మిక్) అనునీశ

ద్ధము సిద్ధమగుచున్నది. ఇందులోను సూ, పాచ, ౬, ౪, ౨౩. అను నీపాణినిసూత్రముచేతను మరియును. ఇడ్లభ్యోదీర్ఘాత్సుతిస్యపృక్తంహాలు ౬, ౧, ౬౮, అనునీ పాణినీసూత్రముచేతను. ఇదియునుంగాక సూ. నలోపాప్రాతి పదికాంతస్య ౩, ౨, ౭, అనునీపాణినీసూత్రము చేతను (కూర్మిన్) అని చెప్పబడుట యేగాక నిందులో ప్రథమావిభక్తి ఏకవచన పుల్లింగమున (కూర్మీ) అని దీర్ఘఈకారాంతశబ్దము సిద్ధమగుచున్నది.

అదియెట్లనినచో కూర్మ + ఇని= (కూర్మ–అ) + (ఇని–ఇ)= కూర్మ + ఇన్=కూర్మిన్। పునః। కూర్మిన్ + సు=కూర్మిన్ + సు। కూర్మిన్ + ౦=కూర్మీన్ (కూర్మీన్=న్) కూర్మీ॥

౧ అతఏవ। కూర్మః (ద్యౌః స్వర్గో వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మీ= దివస్పతిః। స్వర్గపతిః (ఇన్ద్రః) యథా బుభుక్షః స్వర్గోస్యస్యేతి (బుభుక్ష + ఇతి=బుభుక్షిన్=బుభుక్షీ=ఇన్ద్రః) తద్వత్॥

౨ కూర్మః (పృథివీ। భూః। వా) అస్తస్యేతికూర్మీ। పృథివీపతిః। భూపతిః।

౩ కూర్మః (రసో। వీర్యం। తేజో। వా) అస్త్యస్యేతికూర్మీ। రసవాన్। వీర్యవాన్। తేజస్వీ॥

౪ కూర్మః (ప్రాణో। బలం। క్షత్రం। వా) అస్త్యస్యేతి కూర్మీ= ప్రాణవాన్। బలవాన్। క్షత్రీ॥

ఇట్లు కూర్మ (ప్రాగుక్తకూర్మీ) శబ్దవాచకము అతిప్రాచీన శబ్దమైయున్నదని తెలియబడినది. మరియును వేదచతుష్టయములందు క్షత్రియ। రాజా। ఇంద్రశబ్దములు కూర్మశబ్దమునకు పర్యాయపదములై యుండుసటుల నింతకుబూర్వము జెప్పిన శతపథ బ్రాహ్మణాది గ్రంథములయందే గాక ఋగ్వేదాదిసంహితా భాగములయందునుగూడ నీకింద వివరించిన ప్రకారము గలవని దెలియబఱచుచున్నాము.

౧ శ్రు॥ పూర్వీశ్చిద్ధిత్వేతువి కూర్మిన్నాశసోహవన్త ఇందోత్రితయః। తిరశ్చిదర్యః సవనావసోగహిశవిష్ఠశృధిమేహవమ్॥
ఋగ్వేదము ౮ మండలము ౯౯ సూ ౬ అష్ట ౪ అధ్యా

పదపాఠః॥ పూర్వీ। చిత్। హి। త్వేఇతి। తువి। కూర్మిన్। ఆశసః। హవన్తే। ఇన్ద్రః। ఊతయః। తిరః। చిత్। అర్యః। సవనా। ఆ। వసోఇతి। గహి। శవిష్ఠ। శ్రుధి। మే। హవమ్॥

౨ శ్రు॥ పరిష్కృతస్య దక్షిణాయమితీన్ద్రోమఘోనాంతువి కూర్మితమః। యయావజ్రివః పరియాస్యం హోమఘాచధృష్ణోదయ సే విసూర్రీన్ ॥ ౪॥ ఋగ్వేదము ౬ మం। 3౭ సూ। 3। అష్టకం। (౭ అధ్యా ౬ వర్గః॥)

పదపాఠః। పరిష్కృః। అస్య। దక్షిణామ్। ఇయర్తి। ఇన్ద్రః। మఘోనాం। తువి। కూర్మి।తమః। యయా। వజ్రివః। పరియాసి। అంహః। మఘా। చ। ధృష్ణోఇతి। దయసే। వి। సూరీన్॥ ౪॥

ఇవుడు ఋగ్వేదమునందును కూర్మశబ్దవాచకముండినటుల వై మంత్రములయందు దెల్లమైనది. ఖ్వారోవ్తక్తమైన రెండుశ్రుతుల యందును (తువికూర్మి) అని గన్పట్టుచున్నది. ఈరెండు శ్రుతులయందుండు (తువి) అను నీశబ్దమునకు ఋగ్వేదమందే యుండునట్టి యీక్రిందిమంత్రమునకు నిరుక్తగ్రంథకర్తయగు యాస్కాచార్యులు వ్రాసిన విషయమునే షేమిచ్చుట నామంత్రమును నిరుక్తమును కూడా వ్రాయుచున్నాము.

శ్రు॥ తువిక్షంతే సుకృతం సూమయంధనుః। సాధుబ్బుంధో హిరణ్యయః। ఋగ్వే। ౯, ౬, 30, ౧, నిరుక్తమ్. తువిక్షంబహువిక్షేపం। మహావిక్షేపం। వా। తేసుకృతం। సుమయం। సుసుకృతం। దనుః। సాధయితా। నిరుక్తము, నిగమకాండము, అ౬ ఖం 3౪ పత్రము ౯3౨.

ఇందులకు దుర్గాచార్యభాష్యముకూడా నీక్రింది విధమున ప్రతిపాదింపబడుచున్నది.

దుర్గాచార్యభాష్యము. తువిక్షం। బహువిక్షేపమ్। బహూనాం విక్షేపాణాం। సుకృతం। శోభనాని। హి। యేనకర్మాణి। క్రియంతే తం। తదేవ। వా। అథవా। శోభనం। కృతం। సమయం। చ। సుఖతరం। సుహృదామ్। కింపునస్తత్। ధనుః। కించ। సాధుర్బంధోహిరణ్యయః। సాధయితా। సామానం। శత్రుసంఘాతానాం వా। జందః। ఇషుః। హిరణ్యయః। హిరణ్యకృతఇత్యర్థః। ౫౩_౨ప॥

ఇందుచే (తువికూర్మి=మహాకూర్మి) మహాకూర్మి=తువికూర్మి। అని సిద్ధించుచున్నది. అందువలన మహచ్ఛబ్దప్రయోగము గన్పట్టుటచే ఉత్కృష్టమైనటువంటి కూర్మకులావతంస మని స్తనందులకు సహితము బోధపడక మానదని కైముతికన్యాయముచే వ్రాయుచున్నాము. ఇదియునుంగాక ప్రొఫిసరు మానియరు విలియంగారి సంస్కృతఇంగ్లీషు డిక్షనరియందు తువియనగ (Great) గ్రేట్ అని వ్రాయబడియున్నది. ఇందువలన (తువికూర్మి=మహాకూర్మి) (ఇంద్రః ఈశాన) అనునప్పుడు యీ రెండుశబ్దములకు మహచ్ఛబ్దము పూర్వముగా గలిగినప్పుడు మహేంద్రయనియు, మహేశానఅనియు, జెప్పునట్లుగనే యిచ్చటను మహాకూర్మి అని జెప్పనొప్పును.

ఇపుడు భూపతిః। వీర్యవాన్। తేజస్వీ। అను నీశబ్దములు కూర్మశబ్దమునకు పర్యాయపదములై యున్నవని నిరూపించియున్నాము. మరియును సర్గాధిరాజాఇన్ద్రః। అనునప్పుడు ఇంద్ర అను నీశబ్దము కూర్మశబ్దమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని నీక్రిందవివరించు వేదమంత్రము వలన గుర్తెఱుగ తగియున్నది.

శృ॥ అథయదిరాజన్యోయజతే ఇంద్రవాజం। జయేంద్రాయవాచం। వదతేంద్రవాచం। వదతేంద్రవాజం। జాయతోతిక్షత్రగంహిం

శ్లో॥ శుద్ధేద్విప్రోదశాహేన ద్వాదశాహేనభూమిపః॥ మ. స్మృ. అ. ౫-౩ శ్లోకము.

ఇందువలనను భూపతిశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమైయున్నదని తెలియునున్నది. ఇదియునుంగాక వీర్యవాన్ అనునిశబ్దమును కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయ పదమై యున్నదని బూర్వోక్తవిధిని తెలియుటయేగాక మనుస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౧౫౫ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకముచే తెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ విప్రాణాంజ్ఞానతోజేష్ఠః క్షత్రియాణాంతు వీర్యతః॥ మ ౨, ౧౫౫.

మఱియు, తేజస్వీ అనునప్పుడు తేజోవంతుడనియే గ్రహించవలసియున్నది. అట్టి తేజోవంతుని లక్షణము భగవద్గీతా ౧౮ అధ్యాయము ౪౩ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకమున జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ శౌర్యంతేజోధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధేచాప్యపలాయనమ్। దానమీశ్వరభావశ్చక్షాత్రం కర్మస్వభావజం॥ భగవద్గీతా. ౧౮ అధ్యాయము. ౪౩ శ్లో॥

అనగా శూరత్వమును, తేజోవంతమును, ధైర్యముగయుండుటయును, చాతుర్యము గలిగియుండుడియును, యుద్ధభూమియందు శత్రువులకు భయపడి పరుగిడకయుండుటయును, సామర్థముగలిగి యుండుటయును, ఇవి క్షత్రియునకు స్వభావ జన్యములైన గుణములుగాయున్నవి.

ఇందువలన బూర్వోక్తప్రమాణముల ననుసరించి తేజస్వీశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమైయున్నది.

ఇదియునుగాక క్షత్రిఅనుశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకుపర్యాయపదమైయున్నది. అదియెట్లనినచో క్షత్రిఅనియు, క్షత్రియఅనియును నీ

రెండుశబ్దములు తుల్యార్థకములై యున్నవి. క్షత్రియశబ్దముయొక్క అర్థము బలవాన్ అని బూర్వోక్తప్రమాణములయందు వ్రాసియున్నాము. అదియునుంగాక ప్రస్తుతము నీక్రిందవ్రాయనట్టి ఋగ్వేద మంత్రమునందును ఆమంత్రముయొక్క విద్యారణ్యభాష్యమునందును క్షత్రియుడను సప్తుడు బలవంతుడని తెలియబడుచున్నది.

శ్రు॥ ఆరాజానామహఋతస్య గోపాసిన్ధురాతీ క్షత్రియాయాత సర్వాక్। ఇడాంసోమిత్రా వరుణాతవృష్టి మవదివఇన్వతం జీరదీనూ॥ ఋగ్వే। మ ౮ సూ ౧౧

విద్యారణ్యభాష్యమ్। హేరాజానా సర్వస్యస్వామినౌ। హేమహామతఋతినోదకస్యయజ్ఞస్యగూపాగోప యితారాసుభామంత్రితేపరాంగ్వత్సరే ఇతిపరాగవద్భావాత్। హేసిన్ధుంపతీనద్యాః పాలయితారౌ। హేక్షత్రియా బలవంతౌయువాం అరాగస్త్వదభిముఖం ఆయాతమాగచ్ఛతు। ఇతిసాయణాచార్యః॥

ఇందువలన హే క్షత్రియా బలవంతౌయువాం అనునీవాక్యమువలన బలవంతః అను నీవచనము క్షత్రియశబ్దమునకు తుల్యార్థమై యున్నదనియు నీక్షత్రియశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని బూర్వోక్తవిధిని గుర్తెఱుగతగియున్నది. ఇదియునుంగాక వర్మఅను నీశబ్దము క్షత్రియత్వమునకు సమానార్థకమై కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని నీక్రింద ఉదహరించు వేద ప్రమాణమువలన తెలియుచున్నది.

౮ శ్రు॥ శర్మచస్థో వర్మచస్థో.

శుక్లయజుర్వేదము, ౧౧ అధ్యాయము 30 మంత్రము.
మహీధరాచార్యభాష్యము, హేకృష్ణాజనపుష్కరపర్ణే ఉభే యువాంశంచస్థః అగ్నేః సుఖకారిణీ అపిభవధః। వర్మచస్థః కవచవద్రక్షకే అపిభవథః। ఇతిమహీధరాచార్యః॥

శ్రు॥ శర్మవర్మేదమహరాస్యైనార్యా ఉపస్థిరే।సినీవాలీ ప్రజాయతా మియం భగస్యసుమతావసత్॥ కృష్ణయజుర్వేదే సమూత్రైకా గ్నికాండ మంత్రభాషే ప్రథమ ప్రపాఠకే అష్టమ ఖండే ౧ మంత్రః.

హారిదత్తాచార్యభాష్యము. సూ. లోహితంచర్మానడుహంప్రాచీనగ్రీవ ముత్తరలోమమధ్యే గారస్యోత్తరయాస్త్రీర్య। శర్మవర్మేతి। శర్మసుఖంవర్మతనుత్రాణం। ఇతిహారిదత్తాచార్యః ౨౯ పత్రమ్.

శ్రు॥ యఃసపత్నో యోఽసపత్నో యశ్చ ద్విషన్ఛపాతినః। దేవాస్తం సర్వేధూర్వంతు బ్రహ్మవర్మ మమాన్తరమ్॥

అధర్వణవేదము. ౧ కాండము. ౪ అనువాకము. ౨౦ సూక్తము, ౪ మంత్రము.

విద్యారణ్యభాష్యము. యఃసపత్నః జ్ఞాతిరూపః శత్రుః యఃఅసపత్నః జ్ఞాతివ్యతిరిక్తః శత్రుః అస్మాన్ బాధతే। తథాయశ్చశత్రుః ద్విషన్ ద్వేషంకుర్వన్। ద్విషఅప్రీతౌ। ద్విషోమిత్రే ఇతి శతృప్రత్యయః। సః అస్మాన్ అనాగసః శపాతిశపేత్। నిగ్రహరూపయా వాచానాశయేత్॥ శపఆక్రోశే అస్మాత్ లేటిఅడాగమః। యద్వృత్తాన్నిత్యమ్ ఇతినిఘాతప్రతిషేధః। తంసర్వంప్రోక్తం శత్రుంసర్వే నిఖిలాదేవాః ఇంద్రాదయోధూర్వంతు హింసంతు। ధూర్విహింసాయాం। శతృకృతశాపస్య అసంస్పర్శనోపాయమ్ ఆహవ్యవధాయకం వర్మకవచం భవతు॥ యథాశతృకృతావాక్శస్త్రాదయః అస్మాన్నస్పృశన్తి తథాఅయంమన్త్రః అస్మాన్ఛాదయతు ఇత్యర్థః। ఇతిసాయణాచార్యః అధ౧ సంపుటమ్ ౧౧౧ పత్రమ్.

ఇట్టిప్రమాణము లనేకములు గన్పడుచున్నవి। ఈకారణమువలన వర్మశబ్దము। వృఞావరణేఅనునీధాతువువలన వృణోతిశరీరం వర్మఅనిశబ్ద

నిష్పత్తిగలుగుచున్నది. వర్మఅనునీశబ్దము బూర్వోక్త ప్రమాణమువలన కవచాదులను ధరించువాడు వర్మ అని దెలియబడినది. అందువలన క్షత్రియుడు కవచాదులను ధరించి యుద్ధమునందు బ్రవర్తించుచున్నాడు. కాబట్టి నట్టి క్షత్రియునికి వర్మయని జెప్పుటచే క్షత్రియశబ్దమునకు వర్మశబ్దము పర్యాయపదమై యున్నది గనుక క్షత్రియవర్మ శబ్దములు రెండును బూర్వోక్తవిధుల ననుసరించి కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయపదములై యున్నవని గ్రహింపవలయును. మరియును యీక్రిందవివరించి శంఖస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౪ శ్లోకమగు నీక్రిందిశ్లోకమును బట్టియు వర్మశబ్దము క్షత్రియశబ్దమునకు పర్యాయపదమైయున్నదని దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ శర్మాంతం బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మాంతం క్షత్రియస్యతు। ధనాంతంచైవవైశస్య...... ౹౹ శంఖస్మృతిః ౨ అ. ౪ శ్లో.

ఇట్లుండుటచే బూర్వోక్తవిధులన్నియు సమీచీనములై యున్నవని గుర్తెఱుగతగినవి.

ఇటుపై రాట్ అను నీశబ్దముకూడ క్షత్రియ శబ్దమునకు పర్యాయపదమై యున్నదని గ్రహించుటకు నీక్రిందను వ్రాయునట్టి అమరకోశశ్లోకమే ప్రమాణమై యుండుటయేగాక వేదప్రమాణములు గూడ గన్పడుచున్నవి.

౯ శ్లో॥ రాజా (రాజ్ఞ) రాట్పార్థివక్ష్మాభృ న్నృపభూప మహీక్షితః।
అమరకోశము క్షత్రియవర్గము. ౧ శ్లోకము.

ఈఅమరకోశవచమేగాక నీక్రింది అథర్వణవేదవచనమున్ను, నిరుక్తవచనమున్ను విశేషించి రాట్ఛబ్దమునుగూర్చి జెప్పుచున్నవి.

శ్రు॥ ఉతగ్నా వ్యన్తుదేవ పత్నీ రిన్ద్రాణ్యగ్నాయ్యశ్వి నీరాట్। అరోదసీ వరుణాని శ్శృణోతువ్యన్తుదేవీర్య ఋతుర్జనీనామ్॥ ౨ అథ

ర్వణవేదము. ౭ కాండము. ౪ అనువాకము. ౫౧ సూక్తము. ౧౦ మంత్రము.

విద్యారణ్య భాష్యము. ఉతఅపిచ దేవపత్నీః దేవాపతయో యాసాంతాః దేవానాంపత్న్యః ఇతివా। గ్నాః దేవ్యః వ్యన్తుకామయన్తామ్ అశ్నంతువా। హవింషీతిశేషః। తావేవపత్నీర్దర్శయతి। ఇన్ద్రాణి ఇన్ద్రస్యపత్నీ। ఇన్ద్రవరుణ ఇతిజీషానుకా। అగ్నాయీ అగ్నేః పత్నీః। వృషాకప్యగ్నికుసితకుసీదానామ్ ఉదాత్తః ఇతి ఏకారాదేశోఙీప్ చ। అశ్వినీ అశ్వినోర్జాయారాట్ రాజన్తి। రాజతేక్విప్। రోదసీరుద్రస్యజాయా వరుణానీవరుణస్యపత్నీ ఆశృణోతు అభిముఖం సర్వతోవాశృణోతు. అస్మదీయం హవ్యంవ్యన్తుఅశ్నంతు। కామయన్తా వాహవింషీ దేవీర్దేవ్యః। కస్మిన్ కాలేహవిః కామనంతమ్ఆహ। యఃజనీనాం జాయానామ్ ఋతుః కాలస్తస్మిన్। పత్నిసంయాజకాల ఇత్యర్థః। అత్ర। అపిచగ్నావ్యన్తు దేవపత్న్యః। ఇంద్రాణీంద్రస్యపత్నీ। అగ్నాయ్యగ్నేఃపత్నీ। అశ్వన్యశ్వినోః పత్నీ। రాట్ రాజతేః। రోదసీరుద్రస్యపత్నీ। వరుణానీ। (చ) వరుణస్యపత్నీ వ్యన్తుదేవ్యః కామయన్తామ్। యఋతుః కాలేజాయానామ్ఇతినిరుక్తం అనుసంధేయమ్। (ని। ౧౨, ౪౬)

అథర్వణవేదము, ౨ సంపుటము. ౩౯౩ పత్రము.

ఇందునరాట్ అనునీ శబ్దమునకు రాట్ రాజతేఅను నీవాక్యమును విద్యారణ్యభాష్యమునందును. నిరుక్తమునందును. జెప్పబడియున్నది. ఇందులకు రాట్ అనగా ప్రకాశించువాడనినచో నైశ్వర్యకర్మలచే ప్రకాశించువాడవి యింతకుబూర్వము వ్రాయబడిన అథర్వణవేదము ౨ సంపుటము. ౨౦౧ పత్రమందుండు శ్రు॥ త్వమిన్ద్రాధిరాజః అను నీమంత్రభాష్యావసరమున విద్యారణ్యులవారు రాజతిః। ఐశ్వర్యకర్మా. అనునీవ్యాకరణధాతువును ప్రయోగించి భాష్యమొనర్చి యున్నారు.

అందువలన రాట్పుబ్దము క్షత్రియ పదమునకు పర్యాయ పదమై యున్నది. ఈక్షత్రియశబ్దము కూర్మశబ్దవాచ్యమునకు పర్యాయ పదమైయున్నదని ఇంతకుబూర్వమే వ్రాసియున్నాము.

౧౦ ఇదివరలో జెప్పిన ప్రమాణములన్నియు కూర్మశబ్ద వాచకమునుగూర్చి జెప్పినవయ్యెయున్నవి. అయినను మరల నాశబ్దమునుగూర్చి ప్రత్యేకముగ వ్యాకరణాది గ్రంథములవలన వివరించ దలచినను నాశబ్దమును చర్చలోకి గొనినమ్మనున్నాము.

ఈకూర్మశబ్దవాచకము స్వతేః లుమనుష్యే (౫, ౩, ౯౮) అను నీపాణీనీయసూత్రము ననుసరించి సూర్యసదృశప్రతాపముగల తేజోవంతుడగు పురుషవిషయమై సంయుక్తపఱచుట యోగ్యమైయున్నదని దెలియుచున్నది. ఇందువలన నిదివరలో నెచ్చటెచ్చట వేదములయందీ కూర్మశబ్దవాచకము ప్రయోగింపబడియున్నదో నచ్చటచ్చట క్షత్రియశబ్దమునకు పర్యాయపదముక్రింద నుపయోగింపబడియున్నది. అందువలన నీకూర్మశబ్దవాచకము క్షత్రియశబ్దవాచకమునకు సమానార్థకపదమైయున్నదని దెలియజేయుచున్నాము. ఇటుపైన యీకూర్మశబ్దవాచకమునకు వైదిక లౌకికములయందేమర్థము గన్పడుచున్నదో కొంచమాలోచించి విమర్శించెదము. వైదికభాషయందీ కూర్మశబ్దవాచకమునకుగల యర్థమును ఇదివరలోనే జెప్పియున్నాము. ప్రస్తుతము లౌకికార్థమును గుర్తుగ తగియున్నది. ఈకూర్మశబ్ద వాచకము కుః=రమః కూర్మః అను నీప్రకారము జెప్పబడును. కుః అనగా భూమి అనియు, రమః అనగా వల్లభుడనియు, ఇందువలన భూవల్లభుడనియు ఇట్లు నిర్ణయించడమైనది. ఇందులకు నీక్రింది ప్రమాణవచనములచే దృఢపఱచుచున్నాము.

శ్లో॥ సర్వంసహావసుమతీ వసుధోర్వీవసుంధరా। గోత్రాకుః పృథివీపృథ్వీక్ష్మావనిర్మేదినీమహీ॥ అమరకోశము.

అనియిట్లు జెప్పియుండుటచే కుః అనునప్పుడు భూమి అని దెలి యబడినది. ఇటుపైరమయనినచో నీక్రిందిప్రమాణములచే గుర్తుగ తగియున్నది.

శ్రు॥ పునరేహివాచస్పతేదేవేన మనసాసహ। వాస్తోష్పతేనిరమయ మయ్యేవాస్తుమయిశ్రుతం॥ అధర్వణ వేదము. ౧ కాండము. ౧ సూ. ౨ మంత్రము.

ఈమంత్రమునకు విద్యారణ్యులవారు విశేషించి భాష్యమును వ్రాసియుండుటచే రమయఅను నీశబ్దమునకు వ్రాసిన భాష్య పంక్తుల నుమాత్రము నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

విద్యారణ్యభాష్యము. రమయ అభిమతగ్రామాది లక్షణ ఫల ప్రదానేననితరామ్ అస్మాక్ క్రీడయ। యతస్త్వం వసుపతి అత స్తవగ్రామాది వివిధ ఫలప్రదాన శక్తిరస్తి। తస్మాత్ అస్మద పేక్షితానాం వివిధఫలానాం సాకల్యేన ప్రదానాత్ నిరంతరం సుఖయేత్యర్థః। అస్మాదేవలిఙ్గాత్ గ్రామసంపదాదిషు కర్మ సువినియోగ ఉపపన్నః రముక్రీడాయామ్। అస్మాత్ హే తుమతిణిచి ఉపథావృద్ధౌజనీ జ్రుష్క్రిసురఞ్జో మన్త్రాశ్చేతి మ త్వాత్॥ మతాంమాస్వః ఇత్యుపధాహ్రస్వత్వం। ఇదానీంగ్రా మాది వివిధసంపత్యసరోర్వృత్త్యాప్తతాం ఆత్మనః ప్రార్థయతే। అధర్వణవేదము. ౧ సంపుటము. ౧౨ పత్రము.

ఈభాష్యములోనుండు అభిప్రాయ మేమనినచో అభిమతగ్రా మాదిలక్షణ ఫలప్రదానేనక్రీడయ అను నీప్రకారము యుండుటచేఇం దువలన యిష్టమైనగ్రామాదుల సంపాదనము మొదలుగాగల లక్షణ ములయొక్క ఫలప్రదానముచేత నాయందుక్రీడింపుము అనియుండుట చేతను, అస్మదపేక్షితానాం వివిధఫలానాంసాకల్యేన ప్రదానాత్ ని రంతరం సుఖయేత్యర్థః। అనగా మేమపేక్షించిన ఫలములు సంపూర్ణ

ముగానిచ్చుటచేతను మాయుందు నిరంతరము సుఖించుము. అను నీ ప్రకారము యుండుట చేతను, ఇదియునుంగాక అస్మాదేవ లింగాత్ గ్రామసంపదాదిషు కర్మసు వినియోగః. అనగా నీధాతువు గ్రామముల సంపాదనము మొదలగు సంపదలయొక్క కర్మలయందే వినియోగించతగియున్నది. అని యిట్లు చెప్పియుండుటచే కుః=రమః=కూర్మః॥ అనునప్పుడు భూవల్లభుడనియే జెప్పవలయును. ఒకవేళ నిట్లు ప్రసంగించినచో కుః=రమః=కూర్మ అనునప్పుడు మత్స్యయుందు దీర్ఘమున కెట్లు గలదని మనుష్యుల బ్రశ్నించెడరేని అందులకు మీసంశయనివర్తియగునట్లుగ అథర్వణవేదమునుండియు నందుల కనుగుణ్యమగు విద్యారణ్యభాష్యములనుండియు కొన్ని ప్రమాణముల నీక్రిందను వ్రాయుటచే మీకుగల సంశయనివారణ యగునని దలచుచున్నాము.

శ్లో॥ కణ్వః కక్షీవాన్ పురుమీఢో అగస్త్యః శ్యావాశ్వః సోభర్యర్చనానాః। విశ్వామిత్రో౽యం జమదగ్నిరత్రిరవన్తునః కశ్యపో వామదేవః॥ అథర్వణవేదము. ౧౮ కాండము. 3 అనువాకము. 3 సూక్తము. ౧౫ మంత్రము.

విద్యారణ్యభాష్యము. కణ్వాదయోద్వాదశ సంఖ్యాకా ఋషయోనః అస్మాన్ అవన్తురక్షన్తు। కణతిః శబ్దార్థః। అశుప్రుషిలటికణిఖటి విశభ్యః క్వన్ (ఉ ౧, ౧౫౧) ఇతిక్వన్ ప్రత్యయః (నిత్త్వాద్ ఆద్యుదాత్తః) కణ్వశబ్దః। కక్ష్యారజ్జురశ్వస్య కక్షం సేవతే (నిరుక్తం. ౨, ౨) ఇతియాస్కః। తద్వాన్ కక్షీవాన్। ఆసన్దీవద్ అష్ఠీవచ్చక్రీవత్ కక్షీవత్ ఇతిమతుపినిపాత్యతే। పురుమీఢః। మిహసేచనే ఇత్యస్మాత్ కర్మణినిష్ఠా। పురూణిమీఢాని సిక్తాని అపత్యానియస్యసతథోక్తః। యద్వామీఢమ్ ఇతిధననామ। పురూణిమీఢాని ధనానియస్య సతథోక్తః। బహుధనఇత్యర్థః। అగస్త్యః ప్రసిద్ధః। శ్యావాశ్వః శ్యావాః కృష్ణవర్ణాఅశ్వాయస్యసతథోక్తం। సోభరిప్రసిద్ధః। అర్చనానాః అర్చనమ్ అర్చనీయమ్ అనఃశకటంయస్యసః తథోక్తః॥ సంజ్ఞాశబ్దోయమ్। నచ

అత్రీణాం ప్రవరమశ్వైపశ్యతే। అతేర్చనానసశ్యావశ్వేతి। శ్యావాశ్వవత్ అర్చనానసవత్। (అత్రివత్) ఇతి విశ్వామిత్రః। విశ్వం సర్వం జగత్ మిత్రం యస్యసతథా। మితేర్చర్షౌ ఇతివిశ్వశబ్దస్యదీర్ఘః। అయమ్ ఇతిఇదంశబ్దేన పురోవర్తివస్తువాచినా సర్వజనసన్నిహితత్వేన సర్వమిత్రత్వమ్ ఉపపాద్యతే। జమదగ్నిః। జమతిర్జ్వలతికర్మా। జమన్తోజ్వలన్తః అగ్నయోయస్య సతథోక్తః। అత్రిః। అధ్యాత్మికాధిదైవకాధి భౌతిక భేదభిన్నాత్రివిధా దుఃఖానుభవాయస్యన విద్యన్తేసతథా అతఏవయాస్కోనిరవోచత్। తస్మాత్ అత్రిర్నత్రయఇతి (నిరుక్తం 3, ౧౭) కశ్యపః అద్యన్తవర్ణవిపర్యయః। సర్వంజగత్ సర్వదాసౌక్ష్మేణ పశ్యతీతి కశ్యపః। శ్రూయతేహి। కశ్యపః పశ్యకోభవతి యత్ సర్వంపరిపశ్యతీతి సౌక్ష్మ్యాత్ఇతి (తై, ఆ, ౧, ౮, ౮) వామదేవః। వామోవననీయో దేవోద్యోతకోస్తి తత్త్వవిషయే బోధోయస్యసతథా। సఖలుగర్భావస్థ ఏవసఞ్ ఉత్పన్న తత్త్వజ్ఞానః స్వస్యసర్వాత్మ్యమ్ అను సందధౌ శ్రూయతేహి। అహంమనురభవం సూర్యశ్చఇతి (ఋ. ర, ౨౬, ౧) ఇతిసాయణాచార్యః. అధర్వణవేదము. ర సంపుటము. ౧ర౧ పత్రము.

ఈభాష్యమువలన మనము గుర్తెఱుగ తగిన దేమన్నను విశ్వామిత్రః। విశ్వం సర్వం జగత్ మిత్రయస్యతథా। మితేర్చర్షౌ విశ్వశబ్దస్య దీర్ఘః। అయమ్ ఇతిఇదంశబ్దేన పురోవర్తివస్తువాచినా సర్వజనసన్నిహితత్వేన సర్వమిత్రం ఉపపాద్యతే। అను నీవాక్యములోనుండు విశ్వామిత్ర అనునప్పుడు విశ్వం=మిత్రం యస్య=సః=విశ్వామిత్రః। అనగా యస్య। ఎవనికి। విశ్వం। ప్రపంచము। మిత్రం। స్నేహముగలదియో। సః। వాడు। విశ్వామిత్రః। విశ్వామిత్రుడని చెప్పబడును. ఈవాక్యమునందుండు దీర్ఘముయెట్లు లోభించినదో కొంచము నాలోచించి జూచుకొనతగియున్నది. ఒకవేళ మితేర్చర్షౌ అను నీసూత్రమువలన విశ్వామిత్రశబ్దము ఋషివాచకమగుటచే దీర్ఘము లోభించినను లోభించవచ్చు

ను గాని ఈకూర్మశబ్దవాచకము ఋషివాచకము గాకబోవుటచే దీర్ఘము లోభించుటకు వీలుగలుగజాలదని నొకసమయమున జెప్పినను చెప్పుదు రేమోయని దలచు చున్నాము. అట్లు మీరు జెప్పినచో నీకూర్మశబ్ద వాచకముగూడా ఋషివాచకమైయున్నదని యీక్రిందను మున్ముందు వివరించు వాక్యములవలన మీకు దెలియగలదని వ్రాయుచున్నాము. ఇదియునుంగాక నీకూర్మశబ్దవాచకము భూవాచకము గాకబోయినచో శ్రు॥ ద్యావాపృథివ్యౌహి కూర్మః॥ అను నీశతపథబ్రాహ్మణము ౭ కాండము. ౫ అధ్యాయము. ౧ బ్రాహ్మణమునకు విరోధము తటస్థపడును. అందువలన నీశ్రుతికి విరోధార్థమైన వ్యతిరేకార్థమును జెప్పుటకు నెవరు నిచ్ఛగించరుగదా కాబట్టి మేముజెప్పిన అన్వయమే సమన్వయమైయున్నదని వ్రాయుచున్నాము.

ఇటుపై కూర్మకులావతంసము సూర్యవంశమని దెలియుటకై స్కాందపురాణ సహ్యాద్రిఖండయందుండియు, ప్రాచీనులగు రాజాధిరాజులిచ్చినదాన పత్రములనుండియు, పాశ్చాత్యపండితులచే బ్రకటింపబడిన చరిత్రలనుండియు కొన్ని ప్రమాణములను మున్ముందు వ్రాయుచుమీడెందంబుల నానందంబు నొందజేయుచున్నాము.

ఇతిశ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషా విభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం కూర్మశబ్దార్థనిరూపణపరే ప్రచ్ఛన్న
రాజకులనిర్ణయాఖ్యే తృతీయభాగే ప్రథమః
సముల్లాసః సంపూర్ణః.

ఓమ్.

జయార్థప్రకాశిక.

ద్వితీయసముల్లాసము.

అస్మద్దేశస్థితార్యవర్యులారా!

౧ ఈలోకమునందుగల సకలవిద్యలయందును ప్రథమవిద్యయే దో దేనిసహాయమువలన సృష్టిక్రమములన్నియు జరుగుచున్నవో అట్టి సర్వోత్కృష్టమైన ప్రథమవిద్యకు వేదమనిపేరు. వేదయతీతివేదః। తెలియజేయునది కావున వేదమనియును మరియు విందతేయతో ధర్మాధర్మావితివేదః। అనగా దీనిసహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియబడును. ఇదియునుంగాక శ్రూయతేయితి శ్రుతిః అనగా పరమేశ్వరుని వలన వినబడుటచేసి శ్రుతి యనబడును. ఇట్లగానిచో నిందున ధర్మాధర్మములు వినబడుటచే శ్రుతియనియును, ఇట్లుగా జెప్పబడుచున్నది. వేదము మొదట పరమేశ్వరునివలన అగ్ని, వాయువు, ఆదిత్య, అంగీరసులను ఈనలుగురు ఋషులకును వారివలన తచ్చిశిష్యపరంపరకును సాంగముగా నుపదేశింపబడెనని పెద్దలు వచింతురు. మరియునట్టి పవిత్రమైన వేదవిద్యమహనీయులగు భారద్వాజ, ఆంగీరస, జమదగ్ని, పరాశర. గౌతమ, నారద, వశిష్ఠ, విశ్వామిత్ర ప్రభృతితాపసోత్తములచే లోకమున బ్రచురింపబడెననియు ఇందులో పరాశరపుత్రులగు పరమతబోధకులైన వ్యాసభగవానులు అధ్యయనసౌకర్యార్థమై వేదవిభజనముగావించిరనియు ధీమంతులు వచింతురు. ఇట్టివేదములలోను శుక్లయజుర్వేదాంతర్గతమగు శతపథ బ్రాహ్మణము. ౭ అధ్యాయము. ౫ బ్రాహ్మణములో నీక్రింద నుదహరించు మంత్రమును గమనించినచో నొకవిశేషమును గన్పట్టెదగును,

శ్రు॥ సయఃసకూర్మోసౌవైన ఆదిత్యః। అముమేవై తమపదధాతి। శతపథబ్రాహ్మణము. ౭ అధ్యాయము. ౫ బ్రాహ్మణము.

ఇందులోని కూర్మశబ్దవాచకము ఆదిత్యశబ్దవాచకమునకుపర్యాయ పదమగుటచే నీకూర్మకులావతంశము పురాణాదులయందు ప్రసిద్ధమగు సూర్యవంశమగు క్షత్రియకులమని యెన్నుటకు నేయొక్క యాక్షేపణము గన్పట్టజాలదని మున్మాటికి నొక్కి వక్కాణించుచున్నాము. అదియెటులననినచో నీక్రిందవిభించిన విధుల ననుసరించి మనము గుర్తెరుగతగియున్నది.

ఆదిమస్వాయంభువమనువుకీర్తి దేహుడైనతదనంతరము బెక్కుతరములు గడిచిన మీదట నాస్వాయంభువ మనువుచే స్థాపింపబడిన యాసింహాసనమునకు బ్రహ్మయొక్క మానసపుత్రుడగు కశ్యపుడును ఈతనిపుత్రుడైన సూర్యుడును, ఈసూర్యుని పుత్రుడగు వైవశ్వతమనువనునతడు ప్రభువయ్యెను. ఇందువలన నీకూర్మవంశమునకు పురాణాదులయందు సూర్యవంశమని నామాంతరము గలిగినది. ఈవిషయమంతయు స్కాందపురాణాంతర్గతమైన సహ్యాద్రిఖండ ౬౭ అధ్యాయమున జెప్పబడినది. ఆప్రమాణవచనములు నీక్రిందను వ్రాయుచున్నాము.

౨ మహాదేవఉవాచ. శ్లో॥ బ్రహ్మణోమానసాః పుత్రాః కశ్యపాదిమునీశ్వరాః। కస్యపస్యసుతః శ్రీమాన్ సూర్యోభాస్వాన్జగత్ప్రభుః॥ ౧॥ జగచ్చక్షుర్జగద్ధామ విశ్వసాక్షీ సహస్రపాత్। వైవస్వతో మనుస్తస్మాత్సూర్యాత్సమ భవత్కిల॥ ౨॥ తస్మిన్కులేసముత్పన్నో దిలీపఇతివిశ్రుతః। మాన్యోవదాన్యః శూరశ్చసత్యవాదీజితేంద్రియః॥ 3॥ దిలీపాత్తురఘుర్జజ్ఞే తస్మాదజ సముద్భవః। అజాద్దశరథో జాతస్తత్పుత్రోరామ ఇత్యభూత్॥ ౪॥ రామాత్కుశః కుశాజ్జజ్ఞేహ్యతిథిర్నామ భూపతిః। అతిథేర్నిషధోజాతోనాభశబ్దస్తతోహ్యభూత్॥ ౫॥ పుండరీకస్తతోజజ్ఞే క్షేమధన్వాతతః స్మృతః। దేవానీకస్తతోహ్యాసీద్వ్యానీ నామచ తత్సుతః॥ ౬॥ దలోరాజాతతోజాతః శీలస్తత్సుత ఇత్యభూత్। ఉమాభస్తత్సుతోజజ్ఞేవజ్రనాభస్తతఃపరమ్॥ ౭॥ ఖండనస్తత్సుతోహ్యాసిద్వ్యుషి తశ్చతతఃపరమ్। తస్మాద్విశ్వ సమశ్చాసీత్ బ్రా

హ్మణ్యో ధార్మికః శుచిః॥ ౮॥ హిరణ్యనాభ ఇతి వై తత్సుతః
సంప్రకీర్తితః। కౌశల్యాత స్సుతో జజ్ఞే తస్మాత్సోమసుతః ప్రభుః॥
౯॥ బ్రహ్మిష్ఠశ్చాత్మజ స్తస్య పుష్య స్తత్సర ఇత్యభూత్। తస్మా
త్సుదర్శనో నామహ్యగ్ని వర్ణ స్తతస్స్మృతః॥ ౧౦॥ తస్యవక్షోన్న
పో జజ్ఞే హ్యశ్వపాతిరితీరితః। అపుత్రః సోభవద్రాజపుత్రార్థం య
త్నవానభూత్॥ ౧౧॥ ఋషీణాం సంమతింకృత్వా పుత్రేష్టిం
కృతవానితి। సర్వస్వం దక్షిణాం తత్ర బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదత్త
వాన్॥ ౧౨॥ నారాయణః। ప్రసన్నోభూ ద్వాక్యమే తదువాచ
హ। భృగుః ప్రసన్నః కర్తవ్యః సతేపుత్రం ప్రదాస్యతి॥ ౧౩॥
భృగుః ప్రసాదితస్తేన విచారంకృతవానితి। సమీక్ష్యతాన్మునీన్సర్వా
న్ద్వాదశాదిత్య సన్నిభాన్॥ ౧౪॥ ఉల్లంఘ్యయదిదస్యామి తేషాం
కోపోభవేదతః। తావద్భిర్మునిభిస్తా వద్ధాపయామాసవై మనూన్
౧౫॥ సంఖ్యాకాన్ద్వాదశ మంత్రాన్ దాపయామాసవై మునీన్
తేమన్త్రాఋషి వర్ణోద్ధిధాః సర్వకామఫలప్రదాః॥ ౧౬॥ ఋష
య స్తపసా శ్రేష్ఠాన్తా న్నృషీన్ ప్రబ్రవీమి తే। భారద్వాజః పూ
తమాక్షో వశిష్ఠః కశ్యప స్తథా॥ ౧౭॥ హారితో వృద్ధవిష్ణుశ్చ తథా
బ్రహ్మా జనార్దనః। (ధనంజయః) సౌబలః (శ్రీవత్సః) గౌతమ
శ్చైవ మాండవ్యః కౌశిక స్తథా॥ ౧౮॥ విశ్వామిత్ర ఋషిః
శ్రేష్ఠో ద్వాదశైతే ప్రకీర్తితాః। మునిప్రణీతా మంత్రాస్తేతే
షాం వై దేవతాశ్శృణు॥ ౧౯॥ ప్రభావతీ కాళికాంచ చండికా
చతతస్స్మృతా। మహాలక్ష్మి ఇతిప్రోక్తా తథా యోగీశ్వరీతిచ॥
౨౦॥ ఇంద్రాణీ చైవ కామాక్షీ హ్యేకవీరాంబికాతథా। మ
హేశ్వరీతథా దుర్గాత్వరితాహ్యను పూర్వశః॥ ౨౧॥ అనుజ్ఞో
దేవకశ్చైవ పృథుర్వై ఋతుపర్ణకః। జయఃసుశిభుః సోవా
మః సుమంతః కౌండిన స్తథా॥ ౨౨॥ మండూకః కుశిక శ్చైవ
మార్తాండశ్చ తతస్స్మృతః। భారద్వాజకులీనశ్చ యుక్తియుక్త
శ్చధీమతాత్॥ ౨౩॥ ప్రభాదేవ్యాశ్చ భక్తస్యధార్మికస్య దమ

యస్యచ। ఋషేరనుజవంశస్య విస్తారంచ బ్రవీమి తే॥ ౨౪॥ అను
జస్య త్రయః పుత్రాః కృపాయు స్తత్సుతో హ్యభూత్। వరుణార్ణ స్త
తః ప్రోక్తః సిద్ధిమాద్య స్తతః పరమ్॥ ౨౫॥ తస్మాత్సుఘర్షిః సంజాతః
కంకణశ్చ తతః పరమ్ మాంగల్యశ్చ కుణశ్చైవ ధృతబీజశ్చ తత్సుతః॥
౨౬॥ భాషితశ్చ తతో జ్ఞేయ ఇత్యేతే హ్యనుజాః సుతాః। కాలికాయా
స్తు భక్తస్య పూతమాతు మునేః కులే॥ ౨౭॥ జాతస్య దేవకస్యాపి
విస్తారం ప్రబ్రవీమ్యహమ్। దేవకస్య సుతః ప్రోక్తో హిరణ్య ఇతి నా
మతః॥ ౨౮॥ తస్మాత్సుతంతు నామా చ రైవతశ్చ తతః పరమ్।
జయవంత స్తతః ప్రోక్త స్తస్మాద్దృష్ట జయో నృపః॥ ౨౯॥ సుర
థశ్చ తతో జ్ఞేయః సుతంతుశ్చ తతః పరమ్। సారంగ స్తత్సుతో
జ్ఞేయః సారంగాల్లాలలాలనః॥ ౩౦॥ ధనద స్తత్సుతః ప్రోక్తో యు
ధాజిచ్చ తతః పరమ్। పూతమాతుకులే చైతే జాతాః పరమధార్మి
కాః॥ ౩౧॥ చండికాయాశ్చ భక్తస్య వసిష్ఠస్య మహామునేః. గో
త్రవంశస్య చ పృథ్వోర్వంశం సమ్యగ్వదామ్యహమ్॥ ౩౩॥ పృథ్వో
ర్భూషణ భూపాలో రంతిజిచ్చ తతః పరమ్। రంతినాథ స్తతో జ్ఞే
యో రంతికాల స్తతః పరమ్॥ ౩౪॥ కీర్త్యరితత్సుతః ప్రోక్తో గూఢ
నాభిశ్చ తత్సుతః। దృఢశ్చ తత్సుతః ప్రోక్తః కేతుమాలీ తతః ప
రమ్॥ ౩౫॥ వాసిష్ఠాః పార్థివా జ్ఞేయాశ్చండికాః కులదేవతాః।
కశ్యపశ్చ మునేర్గోత్రే ఋతుపర్ణనృపస్య చ॥ ౩౬॥ మహాలక్ష్మ్యాః
పాదపద్మసేవకస్య మహాత్మనః। బ్రవీమి వంశవిస్తారం గుణగౌరవ
మాదరాత్॥ ౩౭॥ ఋతుపర్ణో ద్వారుణకో వారుణిశ్చ తతః ప
రమ్। తస్మాచ్చ గోపతి ర్జ్ఞేయో ధృతధన్వా తతః పరమ్॥ ౩౮॥ శీలి
రంధ్ర స్తతో జ్ఞేయ స్తత్సుతః పుత్రవానితి। [illegible]పూర్ణ స్తతో జ్ఞే
యో హ్యపాంగశ్చ తతః పరం॥ ౩౯॥ శంఖకేతు తతో జ్ఞేయశ్చి
త్తురశ్చ తతః పరం। రుచిరశ్చ తతో జ్ఞేయో భద్రపాణి స్తథా పరం॥
౪౦॥ మంథరశ్చ తతః ప్రోక్తో బ్రహ్మవిశ్వ స్తతః పరం। కాశ్యపా
ఋతుపర్ణాశ్చ మహాలక్ష్మ్యై ప్రసేవకాః॥ ౪౧॥ హారీతస్య ఋషేః

ర్వం శో౽జయనాజ్జాతభూపతిః యోగీశ్వరీసేవకస్య వంశపర్యాయం బ్రవీమి తే॥ ౪౨॥ జయాత్తు పౌండ్రకో రాజా తస్మాద్దండ ఇతీరితః। దండాచ్ఛదమనో జ్ఞేయో దీర్ఘబుద్ధిస్తతః పరమ్॥ ౪౩॥ పాంచజన్యస్తతో జ్ఞేయో భానుశ్చ తతః పరమ్। లిపింజయస్తత్సుతో భల్లగలశ్చ తతః పరమ్॥ ౪౪॥ శార్దూలశ్చ తతో జ్ఞేయో గోపాలశ్చ తతః స్మృతః। యోగేశ్వర్యాః ప్రసాదజ్ఞో హరితో జయనామకః॥ ౪౫॥ కథితాస్తే మయా తాత కామశాస్త్రవిశారదాః। వృద్ధవిష్ణుమునిః ప్రోక్తః ఇంద్రాణీ నామ దేవతా॥ ౪౬॥ స్పృషిరూర్భిర్నృపతి ర్జ్ఞేయస్తస్య వంశం వదామి తే। స్పృషిరూర్భిర్యాతుధానశ్చ యుధామన్యుస్తతః పరమ్॥ ౪౭॥ డిండిరాజస్తతో జ్ఞేయో వైరాజశ్చ తతః స్మృతః। దేవరాజస్తతో జ్ఞేయః ప్రోథపాదస్తతః పరమ్॥ ౪౮॥ దృఢబుద్ధిస్తతో జ్ఞేయో మితబుద్ధిస్తతః పరమ్। కటుకశ్చ తతః ప్రోక్తః సారంగశ్చ తతః స్మృతః॥ ౪౯॥ వృద్ధివిష్ణుశ్చ త్వింద్రాణ్యను శిభృన్నామకాన్నృపాః। కథితస్తే మహాబుద్ధే హ్యన్వయం నిగదతః శృణు॥ ౫౦॥ కామాధిదేవతా యత్ర మునిర్బ్రహ్మా జనార్దనః। సౌదామనామకో రాజా తస్య వంశం వదామి తే॥ ౫౧॥ సౌదామద్భద్రపీఠశ్చ హరిదత్తస్తతః పరమ్। గుణవిష్ణుస్తతో జ్ఞేయః కామమాలీ తతః పరమ్॥ ౫౨॥ వనాయుజస్తతో జ్ఞేయో యోగమాలీ తతః పరమ్। ఏవముదితవంశాస్తే భూపా బ్రహ్మజనార్దనాః॥ ౫౩॥ సౌబల్య ఋషివర్యశ్చ త్వే కపిరశ్చ దేవతాః। తస్మాజ్జాంగలికో రాజా తస్య వంశం బ్రవీమి తే॥ ౫౪॥ సుమంతస్తు భయో రాజా మాతంగశ్చ తతః పరమ్। మాతంగాస్మలయోషశ్చ మలయోపాద్ధనందమః॥ ౫౫॥ ధనందమాన్మార్గణశ్చ మార్గణాన్నింబదేవతా। తస్మాజ్జాంగలికో రాజా కుంభయోగీ తతః పరమ్॥ ౫౬॥ భద్రహర్షస్తతో జజ్ఞే వత్సనాభస్తతః పరమ్। వత్సనాభాద్విపర్ణశ్చ నైగమశ్చ మహాబలః॥ ౫౭॥ మేనకో నామ భూపాలో రామాజీవశ్చ తత్సుతః। సౌబల్యస్త్వే కపీరా

యాభక్తాః సామంతవః స్మృతాః॥ ౫౮॥ కౌండిన్యసంబి కా యాశ్చ కౌండినాః ప్రబ్రవీమితే। కౌండినాద్భద్రపాణిశ్చ సాగరశ్చ తతః స్మృతః॥ ౫౯॥ ఏవంపరంపరాప్రాప్తా రాజానః శుభలక్షణాః। మాండవ్యామునికర్ష శ్చ మాహేశ్వర్యాశ్చ సేవకాః॥ ౬౦॥ మండూకవంశజా ఏవతానహం వచ్మిసాంప్రతమ్। మండూకాజ్జాటరీర్జజ్ఞే జాటరేర్ద్వేష జాంగలః॥ ౬౧॥ తత్పుత్ర పౌత్రాప్రిజ్ఞేయాః శాంత్యాది గుణసంయుతాః। కౌశికశ్చమునిప్రోక్తో దుర్గాదేవీ తత్రైవచ॥ ౬౨॥ కుశికో రాజవర్యశ్చ తస్యవంశవదామి తే। కుశికాన్మహుపోరాజా సహువాజ్జాంగలి స్తథా॥ ౬౩॥ జాంగలశ్చసుతః సోభూత్ కుండినశ్చతతఃపరమ్। కథితాః కౌశికాచార్గా బ్రాహ్మణ్యారాజసత్తమాః॥ ౬౪॥ విశ్వామిత్రస్యగోత్రత్వం త్వరితాదేవతాతథా, మార్తాండనావకం భూపం వర్ణయామి సమాసతః॥ ౬౫॥ మార్తాండచ్చండ పరశుతస్మాద్ధిమరథ స్తథా। వర్ణితా స్తవ రాజానః సాన్వయాశ్చ సదేవతాః॥ ౬౬॥ తేషాంచవంశ విస్తార స్త్వసం తత్త్వాన్యవర్ణ్యతే। తేషాం చపుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చప్రసూతా స్తైమహీతలే॥ ౬౭॥ కథితం తేమయాతాత మహాత్మ్యం వంశసంభవమ్। తస్యస్మరణ మాత్రేణ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే॥ ౬౮॥

ఇతి శ్రీస్కాంద పురాణే సహ్యాద్రిఖండే సప్తవింశతితమోధ్యాయః॥ ౨౭॥ అధ్యాయము.

3 ఈవిషయము విస్తరించి తెలుసుకొనగోరువారు శేషించిన అధ్యాయములనుజూచి తెలుసుకొనెదరని కోరుచున్నాము. ఇందున కూర్మకులావతంసుల యొక్క వంశపరంపరనుగూర్చి జెప్పియుండుట తమకందరికి స్పష్టముగ దెలిసినవిషయమేయని ఇందులకు నర్థమునువ్రాయనైతిని. ఈకూర్మకులావతంసమునందే నొకఋషి జన్మించి వారును తన్నామమును ధరించియుండుటచేతనే తద్వంశీకులెల్లరు నేటివరకును ఆ నామమును ఉపనామముగా గ్రహించి వ్యవహరించుదురని యిదివరలో

వ్రాసియున్నాము. ఆవిషయమును తమకు తెలియగలందులకై స్కాంద పురాణాంతర్గతమైన సహ్యాద్రిఖండ 33 అధ్యాయము నీక్రింద జిత్రించినప్రకారము జెప్పియున్నది. ఆప్రమాణవచనములను యీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

శ్లో॥ మాలామాలినీభక్తస్య కూర్మనామ్నో ఋషేఃకులే। ౧౬౪
భూతః ప్రథమతో రాజా ప్రాణనాథ ఇతీరితః। తస్యవంశో నృపో
జజ్ఞే బాహుశాలీ ఇతీరితః॥ ౧౬౫॥ తదన్వయనృపోజాతో దీర్ఘ
బాహురితిశ్రుతః। తస్మాచ్చ వీరసేనాద్యా బభూవుః ప్రీతివర్ధ
నాః॥ ౧౬౬॥

ఇందులకర్థమేమన్నను మాలామాలినీ దేవతయొక్క భక్తుడైన కూర్మశబ్దవాచకుడైన ఋషియొక్క కులమునందు మొదట ప్రాణనాథుడనువాడు జన్మించెను. ఇతనినే గురునాథునికూడా జెప్పెదరు. ఈ గురునాథునిగూర్చి ఈకూర్మకులావతంసులు నేటివరకును అచ్చటచ్చట పూజించుచున్నారు. అటుపిమ్మట నావంశమునందే బాహుశాలియను రాజొకడు పుట్టెను. ఈబాహుశాలియను రాజువలన వీరసేనాదిగాగల ప్రీతివర్ధనులు జన్మించిరి. అను నీప్రకారము జెప్పియున్నది.

ఇందువలన నీకూర్మమహాఋషి క్షత్రకులసంజాతులైనట్టు దెలియుచున్నది. ఈకూర్మమహాఋషి పురాణ ప్రసిద్ధుడగుటయేగాక ఋగ్వేదకాలమప్పటికే ప్రసిద్ధిజెందియుండినట్టు నీక్రింది ప్రమాణముల వలన గ్రహించతగియున్నది. ప్రాచీనకాలమగు ఋగ్వేదకాలమునుండి యీకూర్మమహాఋషి యుండుటచేతనే ఇట్టివంశము ప్రసిద్ధమైనదని మనము గుర్తెఱుగతగియున్నది.

ఋగ్వేదము ౧ మండలములో ౧౦౨ సూక్తమగు నీక్రింది సూక్తమునకు కూర్మమహాఋషి ఋషియైనట్టు ఋగ్వేదము జెప్పుచున్నది.

శ్రు॥ ఆదిత్యానాం ఇమాగిరః॥

ఋగ్వేదము ౧ మండలము ౨౭ సూక్తము.

ఇదియునుంగాకను నిరుక్తములో దేవతాకాండముయొక్క టీక యందును ఈక్రిందిప్రకారము వ్రాయబడియున్నది.

శ్రు॥ ఇమాగిరః ఆదిత్యేభ్యః॥

ఋగ్వేదము ౨ మం ౭, ౬, ౧, య. వా. సం. 3, ౫౪.

నిరుక్తటీక. కూర్మస్య గార్త్సమదస్య। గృత్సమదస్య వేయ మార్షమ్।

నిరుక్తము. దైవతకాండము. అ. ౧౨. ఖం 3౬. పత్రము. ౮౫౫.

ఇందుచేస్పష్టపడినదేమన్నను ఈగృత్సమదఋషియొక్క పుత్రుడు కూర్మమహాఋషిఅని యిట్లు జెప్పదగును. ఎందువల్లననిననో వ్యాకరణము ననుసరించి గృత్సమదస్యాపత్యం పుమాన్ అను నీయర్థమునందు గృత్సమదఅణ్ + గార్త్సమదఃఅనియిట్లు సిద్ధించుచున్నది. ఇందుల కనుగుణ్యముగను ప్రొఫిసరు తారానాథ తర్కవాచస్పతిగారిచే రచియింపబడి ౧౮౯౬ సం॥ ముద్రితమైన తులాదానాదిపద్ధతిఅను పుస్తకముయొక్క ౧౪౦ పత్రమునందు యీక్రింద జెప్పబడిన మంత్రముయొక్క వినియోగమునందు నీక్రిందివిధమున వ్రాయబడియున్నది.

ఆదిత్యానాం ఇమాగిరఇత్యాదికస్య సప్తదశర్చస్యాదిత్యసూక్తస్య గృత్సమదపుత్రః కూర్మఋషిః। త్రిష్టుప్ ఛందః। ఆదిత్యాదేవతాస్తత్ప్రీతయే జయార్థేజపే వినియోగః॥

ఇదియునుంగాక ప్రొఫిసరు మానియరు విలియంగారిచే రచింపబడిన సంస్కృతఇంగ్లీషు డిక్షనరీయందును కూర్మఋషి అనునప్పుడును గృత్సమదఋషి పుత్రుడని జెప్పబడియున్నది. మఱియును మహాభారతములను శాసనిక పర్వములో ౬౦ అధ్యాయమున గృత్సమదఋషి

వీతహవ్య మహారాజుయొక్క పుత్రుడనియును ఈచెప్పబడిన వీతహవ్య మహారాజు భృగుమహాఋషియొక్క బోధవలన బ్రహ్మఋషియైనట్లును చెప్పబడియున్నది. ఆప్రమాణవచనముల నీక్రిందవ్రాయుచున్నాము.

రాజా (ప్రతర్ధన) ఉవాచ.

౮ శ్లో॥ అయంబ్రహ్మన్నతోవీతహవ్యోనసజ్జతామ్। అస్యపుత్త్రైర్హి మేకృత్స్నం బ్రహ్మన్ వంశప్రణాశితః॥ ౫౧॥ అస్త్యేదానీం వధాదద్యభవిష్యామన్నృణః పితుః। తమువాచకృపావిష్టో భృగుర్ధర్మభృతాంవరః॥ ౫౨॥ నేహాస్తిక్షత్రియః కశ్చిత్సర్వేహీమే ద్విజాతయః। ఏతత్తువచనంశ్రుత్వాభృగోస్తథ్యంశఃప్రతర్ధనః॥౫౩॥ పాదావుపస్పృశ్యశనైః ప్రహృష్టోవాక్యమబ్రవీత్। ఏవమప్యస్మిభగవాన్ కృతకృత్యోనసంశయః॥ ౫౪॥ యఏవరాజావీర్యేణ స్వజాతింత్యాజితోమయా। అనుజానీహిమాం బ్రహ్మన్ ధ్యాయస్వచశివేనమాం॥ ౫౫॥ త్యాజితోహిమయాజాతిమేవరాజా భృగూద్వహ। తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతో యయౌరాజాప్రతర్ధనః॥ ౫౬॥ యథాగతం మహారాజా ముక్త్వావిషమివోరగః। భృగోర్వచనమాత్రేణ నచబ్రహ్మర్షితాంగతః॥ ౫౭॥ వీతహవ్యోమహారాజా బ్రహ్మవాదిత్వమేవచ। తస్యగృత్సమదఃపుత్రోరూపేణేంద్రఇవాపరః॥ ౫౮॥ శక్రస్త్వమితియోదైత్యైర్నిగృహీతః కిలాభవత్। ఋగ్వేదేవర్తతేచాగ్ర్యా శ్రుతిర్యస్యమహాత్మనః॥ ౫౯॥ యత్రగృత్సమదోరాజన్ బ్రాహ్మణైః సమహీయతే। సబ్రహ్మచారీవిప్రర్షిః శ్రీమాన్ గృత్సమదోభవత్॥ ౬౦॥ శ్రీమహాభారతము అను శాసనికపర్వము ౩౦ అధ్యాయము.

ఇందుల కనుగుణ్యముగ శ్రీమదాంధ్రమహాభారతము అను శాసనికపర్వమునయందు విషయము నీక్రిందవ్రాయుచున్నాము.

వీతహవ్యుండను రాజునకు బ్రాహ్మణత్వంబుగలిగినప్రకారము.

వ॥ అనినవిని ధర్మజుండు వీతహవ్యుండను రాజు బ్రాహ్మణత్వంబు బడసెనని వింగునత్తెఱంగెఱింగింపు మనవుడు నతనికి శంతనునందనుండిట్లనియె. మనుసంభవుండైన శర్యాతి యన్వయంబున హైహయుండను నొక్క జనపతిజనియించి వత్సదేశాధీశుండయి పాలిచె నాతనికి వీతహవ్య నామంబునుం గలిగి యుండు దదీయభార్యలు పదుండ్రు వారలు వీరులు బ్రబలులగు పుత్రుల నూర్వురఁగాంచి రమహాస్మరథులు విక్రమకుతూహలంబున,

సీ. హార్యశ్వ్యగాశీశునాజికి బిలిపించి యొక్కయుమ్మడిలావు నుక్కు
మెఱయ । బోదివిచంపిరివాని పుత్రుండు పట్టంబుగట్టె సుదే
వుండు గ్రమ్మఱంగ। నురవడినరిగి యద్ధరణీశునని దెగఁజూచి రా
హైహయ సుతులుగడిమి। నాతని నందనుండగు దివోదాసుం
డు రాజైన నమహీమ్మరమణుమీద॥ ఆ. నడచివారు ఘనరణం
బొనరించిసై। న్యంబుద్రుంచి రోడియతడుపాఱి । ప్రకటసంయ
మిని భరద్వాజమునిగని। యధికభక్తిసతతినాశ్రయించి॥ ౧౨౦॥

క. తనకులము వీతహవ్యని। తనయులచే ద్రుంపబడుట దగనెఱిగిం
పఁ। వినియతఁడోడకునికోక। తనయుని గల్పింతు రిపువిదారణ
నిపుణుఁ॥ ౧౨౧॥

వ॥ అని పుత్రకామేష్టి చేసినం బ్రభవించిన పుత్రుండప్పుడ పదుమూడేండ్ల ప్రాయంబువాడయ్యె బ్రతర్ధన నామధేయుండగు నక్కుమారుండ మహాత్మున యనుగ్రహంబున వేదంబులు ధనుర్వేదంబును వేగంబయధిగమించె॥ ౧౨౨॥

చ. మునికృపనావహింపగ సముజ్జ్వలతేజము బొందిప్రీతిమై। జనకు
డుయావరాజ్యపద సంగతుంజేసినచేర్చి యవ్విభుం। దనుమతిసే
యనెత్తి చనియాజిముఖంబున వీతహవ్యనం। దనతతినెల్ల గీటడ
చె దర్పమెలర్పగ నశ్రమంబునఁ॥ ౧౨౩॥

క. తనయులదెగటార్చినడిం। దనమీదంగవిసినం బ్రతర్దనుశౌర్యంబు
నకలికి వీతహవ్యుం। డనయమువెసబాఱి భృగువు నాశ్రమమున
కున్॥ ౧౨౪॥

ఆ. పాఱిభీతిదోప బల్కనమ్మునిదన। శైష్యసమితిలోననునిచె।
నతనిగాశిరాజు సుతుడును వెనువెంట। దగిలియచట కఱిగి త
గువిధమున॥ ౧౨౫॥

క. మునిపతికినివినయముసే। సినవిటరాశకుగతంబు సెప్పుమనియెన।
జ్జన వంద్యుడక్కుమారుం। డనఘామద్యష్ట నృత్తివై వి నవల
యున్॥ ౧౨౬॥

వ॥ అనిపలికి తమకులంబు వీతహవ్యుని కొడుకులచేత నశించినవిధం
బును దాను వారలనందఱ మ్రిందించుటయును వీతహవ్యుండా
హవంబునందనకు నోడిపాఱుటయును జెప్పి మునీంద్రాయారా
జిటవచ్చె నాతనిఁ బొలియించుటకై వచ్చెనవిన న త్తపోధనస త్త
ముండు॥ ౧౨౭॥

క. వినుమిచ్చటనృపకులనం। జనితుడు లేడింతయుం బ్రశ స్తమహీం దే।
వనికాయమ కనుగొనుమని। తనశిష్యప్రతని జూపెదయచిగు
రొ త్తన్॥ ౧౨౮॥

వ॥ చూపినంజూచి॥ ౧౨౯॥

ఆ. అతడుసగుచు భృగునియకుగులకెఱిగిమ। హాత్మ్యాదినసే గృతా
ర్థవృత్తి। నైతిబగతునిట్లు జాతికింబెడబాపి। గాశిగాగజేయుగం
టిగాన॥ ౧౩౦॥

క. కలుగనేయమోఘమగునీ। పలుకున కన్నృతత్వమేను బనివినియె
దన। న్నలఘుకృపజూడుమునితగ। బలికినముని ప్రీతినా నృపతి
విద్యాలెపెన్॥ ౧౩౧॥

ఆ. వీతహవ్యుకుసు మహాతపస్సందీప్తు। డైన యమ్మునీంద్రునప్రతర్క్య। భంగిభాషణముల బ్రాహ్మణుడై గృత్సమద పమాఖ్య గాంచె మహితసుతుని॥ ౧౩౨॥

వ॥ తత్పుత్రపౌత్రక్రమంబున సుతేజసుండును, వర్చసుండును, విహవ్యుండును, వితత్యుండును, సత్యుండును సంతుండును శ్రవసుండును, ప్రకాశుండును, వాగింద్రుండును, ప్రమతియును, రురుండును, సముదుండును, శునకుండును, శౌనకుండును ననమహాద్విజులు జన్మించిరిట్లు విద్యామహాకీర్తిశ్రేణి వంశంబగు ముని వంశంబునకు మూలంబై యవ్వీతహవ్యుండు భవ్యమూర్తి వసె. ౧౩౩, ౧ ఆశ్వాసము.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము అను శౌనకపర్వము ౧౨ పేజీ.

ఈపై నుదహరించిన సంస్కృతమహాభారత శ్లోకములకు కొంచము తారతమ్యముగ నాంధ్రమహాభారతమున నీవిషయము దెలియబడుటచే బూర్వోక్తమైన యీభారతశ్లోకముల కర్థమును వ్రాయనైతిమి. ఇదియునుంగాక నీస్కాంద పురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందును ఈకూర్మకులావతంశమున జన్మించిన అశ్వపతియను రాజుయొక్క వంశానుక్రమణికయందును కూర్మకులావతంశమును గూర్చి విశేషముగా వర్ణించియున్నది. మరియును ఈ కూర్మ కులావతంశమునుగురించి అనేకపండితులు నీక్రిందివిధమున వర్ణించియున్నారు.

అట్టిపండితులలో నొకరగు జయపురాధీశ్వరునియొక్క ఆజ్ఞమీదను పద్మాకరకవియనువారు జగద్వినోదమను కావ్యగ్రంథమును వ్రాయుచు అంత్యగద్యలయందు కూర్మకులావతంశమునుగూర్చి యీక్రిందివిధమున జెప్పియున్నారు.

ఇతి శ్రీకూర్మకులావతంస శ్రీమన్మహారాజాధిరాజ రాజ రాజేంద్ర శ్రీసవాయి మహారాజజగత్ సింహాజ్ఞయా మధురాస్థానే మోహనలాల భట్టాత్మజకవి పద్మాకరవిరచిత జగద్వినోద నామక కావ్యే శృంగారరసావలంబన విభావప్రకరణమ్॥ ౧॥

మరియును శ్రీవిహారీలాల్ కవివలనక్రీస్తుశకము ౧౭౨౩ సం॥ దోహా। అను చందస్సున హిందీభాషా గ్రంథమును రచించుటలో శ్రీరాజరాజేంద్రుడగు జయసింహుని వంశావళిని జెప్పునప్పుడు శ్రీకూర్మకులావతంసాయని సంబోధించి వ్రాసియున్నారు.

వెండియును ఈశ్వరభక్తులగు నాభదాసులు తమచే రచింపబడిన భక్తమాలఅను గ్రంథమున పృథ్వీరాజునుగూర్చి జెప్పుటలో కూర్మకులావతంసాఅని సంబోధించి వ్రాసియున్నారు.

మరియును మిశ్రమణసూర్యమల్ల విరచితరాజ పుత్రస్థానముయొక్క వంశావళిని దెలియ జేయునట్టి వంశభాస్కరమను గ్రంథములోను ద్వితీయభాగము. ౧౦౧౩ పత్రము మొదలు ౧౦౧౮ వరకు కూర్మకులావతంసము సూర్యవంశాతర్గతమై యున్నట్టు గద్యయందు క్రింది విధమున జెప్పియున్నారు.

సుమిత్రవంశే రాట్టోరు కూర్మవంశోత్పత్తి తృతీయరాశి సప్తపం
చాశన్మయూఖ॥

ఇదియునుంగాకను భూషణకవియను వారొకరు శివభావనీ అను పేనామమునుగల నొకగ్రంథమును రచించి అందున ఈకూర్మవంశము యొక్క శాసనమునుగూర్చి జెప్పుటలో నీకూర్మవంశము సూర్యవంశమైన క్షత్రియకులమని జెప్పియున్నారు.

వెండియును కర్నేలటాడ అనువారిచే రచియింప బడిన రాజపుత్రస్థానముయొక్క చరిత్రను వ్రాయుచు ఈకూర్మవంశము శ్రీరామచంద్రుని పుత్రుడగు కుశమహారాజువలన విశేషముగ ప్రచారణలోనికి గొనిరాబడినదని జెప్పియున్నారు.

౬ ఈవిషయము దృఢముగ బోధకాగలందులకై స్కాందపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండమునుండి కొన్ని అధ్యాయముల నిచ్చట వ్రాయుచున్నాము. అందులోను కూర్మకులావతంసమును గూర్చి కొన్ని విషయములు జెప్పియుండుటచేతను అట్టి ధర్మములను తెలుసుకొనుటకు

ను, ఈకూర్మకులావతంశముయొక్క వంశపరంపరను గుర్తెఱుగుటకును, తదితరధర్మములను బోధజేసుకొనుటకును అనుకూలమైయుండుటచే ఆ ప్రమాణవచనములను యిచట ఉద్ధరించుచున్నాము. ఇదియునుగాకను కూర్మకులావతంసాంతర్గతమగు చంద్రవంశమునుగూర్చి ప్రతిపాదించుటయేగాక నావంశపరంపరనుగూడ దెలియబఱచుచున్నది. ఈచంద్రవంశము కూర్మవంశాంతర్గతమైనదని జెప్పుటకు సంతసించుచున్నాము. అదియెట్లనిన నో యింతకుబూర్వము ఆదిమస్వాయంభువ మనువు తదనంతరము వైవస్వతమనువుమండి కూర్మవంశము ఉత్పన్నమైనదని జెప్పియుంటిమి. ఈవైవస్వతమనువు సూర్యునిపుత్రుడనియు, ఈసూర్యుడు కాశ్యపునివలన జనించినవాడనియుగూడా జెప్పియుంటిమి. ఇప్పుడీ చంద్రవంశమునకును మూలపురుషుడు కాశ్యపుడనియు, అతనివలన అత్రిమహర్షి జనించెననియు, ఆయత్రిమహర్షివలన చంద్రుడును, చంద్రునివలన బుధుడును, బుధునివలన పురూరవుడును, ఈపురూరవుని వలన పరంపరాగతం బగుటచే నీవంశమునకు చంద్రవంశమని యన్నదగును. ఈకూర్మవంశమునకు సూర్యవంశమనియు, చంద్రవంశమనియు, రఘువంశమనియు, పురూరవవంశమనియు, అను నీప్రకారముభయవంశములుకొన్ని హేతువులచే భిన్నభిన్న నామములతో వ్యవహరింప బడుచున్నవి. అందువలన నుభయవంశములను కూర్మవంశమని జెప్పుట గలిగినది. మరికొన్ని హేతువులచే నీకూర్మవంశమునకు ఇక్ష్వాకువంశ మనియు, భరతవంశమనియు, కురువంశమనియు, పాండవవంశమనియు, ఇటులనేక ప్రకారములచే వ్యవహరించుటకూడా గలదు. ఈరెండువంశములు కూర్మవంశమని జెప్పుటకు నీక్రిందయుదహరించు శ్రుతియే ప్రబల ప్రమాణమైయున్నది.

శ్రు॥ సయత్కూర్మోనామ। ఏతద్వైరూపంకృత్వా ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। యత్సృజతా కరోత్తద్యదవ కరోత్తస్మాత్కూర్మః. కశ్యపోవైకూర్మస్తస్మాదాహుః సర్వాః ప్రజాః కాశ్యప ఇతి॥ శతపథబ్రాహ్మణకాండము. ౭ అధ్యాయము. ౫ బ్రాహ్మణము. ౧.

ఈహేతువులనుబట్టి చంద్రవంశమునుగూడ గుర్తెఱుగట యోగ్యమై యుండుటచే నందుల కనుగుణ్యములగు ప్రమాణములు నిచట వ్రాయుచున్నాము.

౭ అథచంద్రవంశోత్పత్తి కథనమ్.

గణేశఉవాచ॥ శ్లో॥ దేవదేవ జగన్నాథ భక్తానుగ్రహకారక। సంశయంతు మహాదేవ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః॥ ౧॥ త్వయోక్తఃసూర్యవంశో మేహ్యదితః సవిశేషితః। అతఃపరం మహాదేవ చంద్రవంశవినిర్ణయమ్॥ ౨॥ వక్తుమర్హస్యశేషేణ భక్తానుగ్రహకారక। త్వమేజగతాం సాధోహ్యజ్ఞానం ప్రతిబోధకః॥ ౩॥ యత్కర్తాహి ప్రజానాంచసంహర్తా రక్షక స్తథా। పురాణ పురుషోనిత్యం బద్ధానాం బంధమోచనః॥ ౪॥ కథయస్వప్రసాదేన మహేశ్వర మహాప్రభో॥ శంకరఉవాచ॥ శృణువత్స ప్రవక్ష్యామి చంద్రవంశప్రవిస్తరమ్॥ ౫॥ యంశ్రుత్వా వంశవర్యాంహి విస్మయోజాయతేనృణామ్। చంద్రవంశోమహావీరా హ్యాసన్ద్యాదయో నృపాః॥ ౬॥ తంవంశంచవదిష్యామి తవాగ్రేచగజానన। నకస్యాపి మయాప్రోక్తం కారణంవంశనిర్ణయమ్॥ ౭॥ యదితే శ్రవణేబుద్ధిర్వక్తుమిచ్ఛామిహ్యాదితః। జజ్ఞేహికశ్యపోహ్యాదౌ తస్మాదత్రిరభూత్పురా॥ ౮॥ విద్యుత్తేజః సమోలోకే జాతోత్రి స్తపసాపురా। అత్రిచక్షుః సముత్పన్న స్తేజసాం పతిరీశ్వరః॥ ౯॥ ఆహ్లాదకోహిలోకానా మోషధీనాంచ పోషకః। ధాత్వర్థస్యబలాత్సోపి చంద్రనామేతివిశ్రుతః॥ ౧౦॥ తత్పత్నీరూప సౌభాగ్య నామ్నారూపాంగనాశుభా। తస్యాంచనిర్మితః పుత్రోరూప లావణ్య సంయుతః॥ ౧౧॥ వదాన్యోవీర ఆఢ్యోవర కర్మావదానవః। నామ్నాబుధ ఇతిఖ్యాతో బుధానాం బోధకారకః॥ ౧౨॥ పురాణేషు చసర్వేషు విశ్రుతో వరదోవిభుః। తత్పుత్ర శ్రీమతాంశ్రేష్ఠః పురూరవమహామతిః॥ ౧౩॥ పురూరవాత్రిపుః పుత్రోహ్యాను జోహ్యాయురిత్యభూత్। త్రపురావాయుఇతిఖ్యాతో వామాత్కుశ సముద్భవః॥ ౧౪॥ కుశాద్భానుసముత్పన్నో భానోసోమశ్చవై నృపః। సోమాచ్చిరాస్తు నామాభూచ్చిరసస్తు ధనంజయః॥ ౧౫॥ ధనంజయాత్తు మాంగల్యఃకా

మురాజా తతఃపరమ్। కామాత్మపంగునామా భూత్తత్సుతోరవి మండ
లః॥ ౧౬॥ తద్వంశోన్నృపతిర్జాతో వీర్యవాంశ్చసనాతనః। ధర్మిష్టోనీతి
దక్షశ్చ సర్వజితః పరాక్రమః॥ ౧౭॥ సర్వజితాన్న ధుర్జాత స్తత్పుత్రో
మాఘభూపతిః। మాఘాత్మశ్వందు భూపాల స్తత్సుతోదుష్ట దుర్మనాః॥
౧౮॥ దుష్టదుర్మ నసోధర్మో ధర్మాత్మా-మఇతిశ్రుతః। కామాత్మకౌశి
కోరాజా తత్పుత్రోరణమండనః॥ ౧౯॥ తద్వంశోసిమి భూపాల స్తత్పు
త్రోవాగలాలసః। తద్వంశోవజ్రనామా భూత్తత్పుత్రస్త్వందుమండనః॥
౨౦॥ తత్సుతః కామసాలో భూత్తద్వంశోసలిలః పరమ్। సలిలాదామ
ఘోజజ్ఞే తత్పుత్రః కాశి ఈశ్వరః॥ ౨౧॥ తస్యభూషణభూపాలః కాంతి
రాజాతుతత్సుతః। కాంతిరాజు కులేనైవ జాతశ్చపృథుభూపతిః॥ ౨౨॥
తస్యవంశోన్నృపోజజ్ఞే కామపతిరితీరితః। అపుత్రః సోభవద్రాజా పుత్రా
ర్థంయత్నవానభూత్॥ ౨౩॥ ఋషీణాం సంమతింకృత్వా హ్యశ్వమేధం
చకారసః। పుత్రేష్టించతతఃకృత్వా సవస్త్ర దక్షిణాందదౌ॥ ౨౪॥ నా
రాయణః ప్రసన్నోభూద్వాక్యమే తదువాచహ। నారాయణః స్వము
ఖేన మంత్రాన్ష్టాక్షరద్వైశికః॥ ౨౫॥ తేమంత్రాఋషి సంయుక్తా మం
త్రబీజస్య దేవతాః। మహాఋషి సమస్తస్య మంత్రశ్శ్రుతి సమాయుతమ్॥
౨౬॥ తేమంత్రాఋషివక్త్రేభ్యస్తా నృషీన్ప్రబ్రవీమి తేః పద్మాక్షశ్చనవ
శ్చైవగౌతమః కౌండిన స్తథా। ౨౭॥ సౌనల్పశ్చంపకశ్చైవ వశిష్ఠఃకశ్య
ప స్తథా। విశ్వామిత్రో భృగుశ్చైవ భారద్వాజోత్రి రేవచ॥ ౨౮॥
హిరణ్యోహారితశ్చైవ దేవరాజ ఋషి స్తథా। మృకుండురంగిరాగర్గో
మాండవ్యః శౌనక స్తథా॥ ౨౯॥ భద్రఋషిః కృపాయుశ్చ శూలకః శీ
లచామరః। మార్తాండోహి ఋషిశ్రేష్టో విశ్వావసూ ఋషీశ్వరః। ౩౦॥
డాల్బశ్చపూతిమాషశ్చ జాంబిలగణకోఋషిః। వైరుక్షో వైతసశ్చైవ
జమదగ్నిశ్చ తాపసః। ౩౧॥ భావనః సౌమనశ్చైవ ఋషిర్నామాభి
దుందుభిః। దాత్రిణోగోపకుమారౌ మైత్రేశ్చైవమండనః। ౩౨॥ బక
దాలబ్యరోమాణౌ కుమారోభావని స్తథా। మాలివంతఋషిశ్చైవహ్య
గ్నిక్షో ఋషిసత్తమః। ౩౩॥ ముద్గలఃపారిజాతశ్చ ఋషిర్దామోదర స్త

థా। సాల్యనశ్చ ఋషిశ్రేష్ఠః పార్థవశ్చ మహాఋషిః। ౩౪॥ చారణాత్మ
ఉగ్రఋషిర్వ్యాఘ్రం బద్ధఋషిభావనః। సోమకాంతో భీమఋషిశ్చమకః పాత్
తథైత్యపి। ౩౫॥ మునిప్రణీత మంత్రాస్తేతేషాం వై దేవతాః శృణు।
యోగీశ్వరీమహాలక్ష్మీ హ్యేకవీరాచకాళికా। ౩౬॥ కుమారీచైవ కా
మాక్షీహ్యంబికాచసరస్వతీ। ఉమావాగీశ్వరీచైవ లలితాహారిణాక్షికా।
౩౭॥ చండికారేణుకాచైవ మహాకాళీచతాళికా। ఇంద్రాణీవజ్రిణీచైవ
బ్రాహ్మీపద్మావతీతథా। ౩౮॥ నీలాంబాచైవ కోలాంబాహ్యంబానా
గేశ్వరీతథా। రక్తాక్షీబీజయాదేవీ మహాదేవీచతామసీ। ౩౯॥ సునం
దాపూతమాక్షీచ నీలాదేవీజలేశ్వరీ। మాతృకామాతృనందాచ మాలి
నీచైవహ్యుదీర్షితా। ౪౦॥ అరుణాచారుణాక్షీచ కురులాపానమాలినీ చం
పావతీతథా దుర్గాత్రీశ్వరీ వీరహేశ్వరీ। ౪౧॥ శార్గ్యాదపాటలాదేవీత్వ
రితామాలమాలినీ। ముంజామహేశ్వరీ చిత్రాకాత్యాకాపి చహ్యప్స
రా। ౪౨॥ దాడిమాభద్రికాదేవి వైష్ణవీచ తథోగ్రణీ। మోహినీచ
సువర్ణాక్షీ భైరవీభామినీతథా। ౪౩॥ జాతికాసామనీదేవీ దలినీదైత్య
నాశినీ। ప్రభావతీచ శీలాంజా బగిళాభామినీతథా। ౪౪॥ అమరాపార్వ
తీచైవకీర్తిః సోమేశ్వరీతథా। మహామారీ తులాదేవి బాలనాపన్నగే
శ్వరీ। ౪౫॥ త్రిపురాచైవ కామాక్షీ చిత్రజ్వాలావిశేశ్వరీ। సర్పాచ
బిజులీనామ్నా బాలాంధాహ్యను పూర్వశః। ౪౬॥

ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే ఆదిరహస్యే సహ్యాద్రిఖండేవ్యాస సనత్కు
మారసంవాదే క్షత్రియోత్పత్తికథనం నామ త్రింశత్తమోధ్యాయః॥ ౩౦

ఈప్రకారము చంద్రవంశమును గూర్చి విస్తారముగ నీస్కాంద
పురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండమందు ౩౦ అధ్యాయము మొదలుకొని
౩౪ అధ్యాయమువరకు గల గ్రంథసందర్భమున జెప్పబడియున్నది. ఇ
చ్చట నాయధ్యాయములన్నియు నెత్తివ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తర భయ
మగునని దలచి లిఖించుట విరమించుకొంటిమి, అయినను శేషించిన
అధ్యాయములను అవశిష్ట భాగమని కొంత మున్ముందు వ్రాయదలచి
యుండుట తటస్థపడవచ్చును గనుక నచ్చట లిఖించుచున్నాము.

ఇటుపైన కూర్మవంశమునకు సూర్యవంశమని నామాంతరముగ లదని కొన్ని దానశాసనములు గన్పట్టుచున్నవి. ఆదానశాసనముల నీ క్రింద వ్రాయుచున్నాము.

౮ నేపాలక్షితిపాల వంశావలిః.

శ్లో॥ నత్వాగిరీన్ద్రతనయాం ప్రలయానలాభాం। భాలోల్లసల్లలితచన్ద్రకళాభిరామామ్। మల్లప్రతాపన్నృపతిః స్వకులప్రకాశాం। వంశావలీం సుతనుతే విమలాంకపీన్ద్రః॥ ౧॥ శ్రీవిష్ణోర్నయ నామ్నబ్జాత్రిజగతీ పాపాస్తకర్తారవిః। ప్రోద్భూతస్తిమిరౌఘ వారణఘటావిద్రావిణః కేసరీ। కాలాకాశదిశాం ప్రకాశనిపుణః కందర్పదర్పాపహః। సానన్దం సరసీరుహేషుతనుతేమైత్రీం విచిత్రాకృతిః। ౨। గాంభీర్యాది గుణేన సాగర సమోధైర్యేణ విన్ధ్యాచలః। సౌన్దర్యప్రకరేణ దైత్యదలనో రూపేణ కామోపమః। జాతోభూమితలేతతోతి విమలే వైవస్వతాఖ్యోమను। ర్మర్యాదారచితా సతాంసముచితాకీర్తి ప్రదాయేనవై। ౩। తద్వంశేవిమలేబభూవ ధరణీచంద్రోదిలీపోహియో। దేవేనప్రముఖాధిపేన తులనాం ప్రాప్తప్రచణ్డేరణే। యస్యప్రౌఢతర ప్రతాపదహనేనిత్యం ద్విషః శేరతే। దృష్ట్వాతస్యకలేవరంసు విమలంకామేన దగ్ధంవపుః। ౪। జాతఃసన్నుపసత్తమో రఘురితిఖ్యాతస్తతోవీర్యవాన్। న్యాణాగ్రైః పరిమధ్యశక్రహృదయంకీర్తిః స్థిరాస్థాపితా। యస్యప్రౌఢ తరప్రతాప తపనత్రాసేన సద్యఃకృతా। వృష్టిస్తేన ధనేశ్వరేణలలితా కాన్తస్వరీభూతలే। ౫। జాతోభూపవరస్తతః కలిహరః శ్రీమానజోవీర్యవాన్। న్దుష్టానాంకిల దర్పహారణవిధౌ ప్రోద్భూతకణ్ఠీరవః। శిష్టానాం ప్రతిపాలకః ప్రతిఫలందానై ......మ్మనః। పశ్చాదిన్దుమతీ వియోగజనితక్లేశాబ్ధి మధ్యేపతత్। ౬। జాతోదేవతనుస్తతో దశరథః కందర్ప దర్పాపహః। సేనాపత్యము పేత్యపఙ్క్తి పతితః శత్రుః (క్రః) కృతోనిర్భరః। కూరఃకోపరతః ప్రసారితభయోఖేత్తుంగతః కృత్తికాం। పాకీసంసక్తచిత్తః శనిరపిసహసాస్తమ్భితోయేనమార్గే। ౭। జాతస్తనయో మహానయముతో రామోభిరామా

కృతి। ర్దానేనప్రచురేణ వర్ధితగుణః। ఖ్యాతస్త్రిలోకీతలే। బధ్వాయోజ
లధిం నిశాచరభటాన్నిర్జిత్య లఙ్కాపురీం। గత్వారావణ రాక్షసంకలిక
రంహత్వావశేలబ్ధవాన్। ౮। తత్పుత్రసూర్యతుల్యోలవ ఇతివిదితోప్రో
ల్లసద్దానపుణ్యై ర్జాతోభూచక్రశక్రః ప్రథితగుణచయః సంమతస్సజ్జనా
నామ్। శత్రూణాం శాసకోసౌ ప్రబలరణ ధరాధారణాదత్తభారో। ధ
ర్మాత్మాదేవతుల్యో దశరథతనయూ నిర్జితాయేనసంఖ్యే। ౯। జాతః
శ్రీహరిసింహదేవ నృపతిః ప్రోద్ధప్రతాపోదయ। స్తద్వంశే విపులేమహారి
పుహాశేగామిప్భూర్య రత్నాకరః। కర్ణాయః సరసామువేత్య మిథిలాంసం
లక్ష్యలక్షప్రియో। నేపాలేపునరాఢ్య వైభవయుతే స్థైర్యంవిధత్తేచిరమ్।

౧౦। మాణిక్యప్రతిమ ప్రతాపపటలైరాదీప్త లోకత్రయో। ముక్తాపం
క్తి సహస్రశోభనయశో బృన్దేనసంశోభితః। పక్షత్యాకృతి కర్ణవారణగి
రిగాత్రిమావనవ్యాకులః। పారావారమివైహయః పరిహ సత్యాఘయ చి
త్తేచ్యుతమ్। ౧౧। యత్పుత్రోయక్షమల్లః ప్రబలరిపుహరః కర్ణతుల్యో
వసీశః సర్వాశాం నాగరీణాం నయనసుఖకరః సర్వదస్సజ్జనానామ్। ప్రో
ద్యద్దోర్దణ్డాహంతనిశిత మహాఖడ్గపాత్రైర్విపక్షా। న్హిత్వాసద్యః క్షితీశా
స్త్రిత తలవిపమే ప్రోల్లసత్కీర్తిచన్ద్రైః। ౧౨। తస్మాచ్ఛ్రీరత్నమల్లః స
మజని విబుధారాధనేదత్తబుద్ధి। ర్దత్తీనాందానకర్తా ప్రబలరిపుకులోత్సా
దనేపార్థతుల్యః। యద్దానామ్బుప్రవాహ ప్రకరవిలసితాం వాహినీంవీక్ష్య
నూనం। గంగాసంగాత్ప్రవృద్ధం ప్రచలజలనిధిః ప్రేమగర్వంముమోచ।
౧౩। యోనుప్రోక్తతరాన్విహత్య ధరణీ పాలాన్మహాసంగరే। గత్వాకా
న్తిపురంచకారవిమలం రాజ్యంతు స్వర్గోపమమ్। శ్రీసిద్ధీశ్వర పూర్వకా
మర వసూరారాధనై స్తద్వశో। జాతాభావహతామ్బుదాసు విగితాచా
ద్యాపియాతిస్థితి। ౧౪। ప్రోద్యత్ప్రౌఢప్రతాపప్రచుర పరిలసత్కుఞ్జమ
క్షోదపూర్ణః। కీర్ణఃపాటీరపఙ్కైః సితకరకిరణాకారకీర్తిప్రతానః(నః)। మి
త్రాణామత్రశైత్యం కిమపివిరచయన్పూర్వ పూర్వాగతానాం। తత్పు
త్రః సూర్యమల్లో నరపతితిలకః ప్రాదురాసీత్ప్రవీరః। ౧౫। తస్మాన్మ
ల్లనరేన్ద్రనామధరణీ పాలోబభూవప్రభుః। ప్రోద్యత్ప్రబల ప్రతాపన

హానజ్వాలా నృత్తాహస్కరైః। యస్యారాతి నితమ్బినీసుచకితా శుష్య
న్ముఖాంభోరుహా। స్థిత్వాపర్వత గహ్వరేతి విషమే దైన్యం సదాభ్యస్య
తి॥ ౧౬॥ పుణ్యోఘైర్జప యజ్ఞదానవిపులైర్గౌరీ పదాబ్జాశ్రితైః। సం
జాతస్తు మహీన్ద్రమల్లవసుధారత్నం తతస్తత్సుతః। యేనేమాంకిల కా
శ్యపీం వసుమతీం రత్నైనపూర్ణాంవరాం। దత్వాభూమిసురాయస్వర్గభ
వనేకీర్త్తిః స్థిరస్థాపితా॥ ౧౭॥ శ్రీగౌరీమేభక్తిప్రార్థ్వవినిహితసహసా సావా
సరూపప్రతిష్ఠా। భాస్వైర్గ్నిర్జిత్యదేవీం కలికలుషహారీం దైత్యదర్పాపహాం
శ్రీమ్। అసీయస్వర్గతుల్యే రచితగృహా వరేస్థాపితాయేనపూర్వే। నిత్యం
తత్పూజనేనత్రిభువనలలితాంసిద్ధిముగ్రామవాప॥ ౧౮॥ తస్మాచ్ఛ్రీశి
వసింహ్మనామ నృపతిర్జాతో ధరామణ్డలే। నేపాలక్షితిపాలబాల తిలకః
కందర్పదర్పాపహః। సంసారార్ణవ తారణాయసతతం నిత్యంభవానీపద।
ధ్యానేదత్తమనాః సమస్తవిదుషాం మధ్యే ప్రసిద్ధఃక్రియః॥ ౧౯॥ వైరి
స్త్రీనయనాబ్జ నిర్గతజలైర్ధారాసృభిర్యైనదై। శాస్త్రాః సాన్ద్రకబన్ధరన్ధ్ర
రుధిరైర్నద్యః సమాసాదితాః। తాసాసంగమసంభవం సువిమలం తీ
ర్థంప్రయాగాహ్వాయం। యత్రస్నాన కృతాప్రలబ్ధమని శంశత్రుక్షయం
సత్ఫలమ్॥ ౨౦॥ తస్మాద్గరిహారసింహో నరపతిసింహో బభూవ భూపా
లః। గచ్ఛతిజలనిధిపారం కీర్త్తిర్కేకాకినీయస్య। ధత్తేగాఢకరాగవిభ్రమ
భయంయస్య ప్రతాపోత్కరో। యత్కీర్త్తిర్గుణ పర్వతోపరిసరీకాతూహ
లం యచ్ఛతి॥ ౨౧॥ ఏతేనైవతు హేతునాస్యతు గుణాన్విజ్ఞాయ శై
లోత్తమా। న్నారస్థాః ప్రపలాయ్యసంన్నిధిమమీకుర్వంతి యద్వైరిణః॥
౨౨॥ శ్రీలక్ష్మీన్నరసింహనామ నృపతిస్తస్మాదభూత్సన్మతి। ర్బ్రాహ్మ
హ్మైః పరిపన్థిమన్థనకరః కారుణ్యపుణ్యాకరః। యందృష్ట్వాఖిలువైరివర్గ
వనితా కమ్పాకులాసర్వదా। పాశ్రేశస్య సుజీవితం మమవిభో దేహీతి
పంయాచతే॥ ౨౩॥ అష్టాశాస్వపియత్ప్రతాప తపనస్యాలోక్య నిత్యో
దయం। దీప్తాత్మాపి దివానిశంభ్రమ మహావిశ్వాస్థ కారాపహామ్।
ఆత్మానం సహసాసమీక్ష్య మనసాహీనంమహాతాత్ గర్వాయ। స్నాయం
సాయమయంస్వయం దినమణిర్నోమ్బుధౌ మజ్జతి॥ ౨౪॥ శ్రీలక్ష్మీనర

సింహభూపతి దివప్రస్థానకాలోద్యతే। దేవైః శంఖమృదంగభేరీ పటహ ధ్వానైర్దిశః పూరితాః। పౌరాధ్యాశ్చ రతాః ప్రదాంతరపౌర్వ్యహృష్టచే ష్టోల్లసన్మార్గేణైవ వినిర్గతాః సుయమితాః పాత్రాస్త్రయో న్యాయమలాః ౨౫॥ తత్పుత్రో నృకవీన్ద్రః క్షితిపతి తిలకః శ్రీప్రతాపాభిధానః సం గ్రామేష్వైరివర్గ ప్రబలతరలసద్దర్ప దావానలాభః। తర్కాలంకారకో శాదిక సకలమహాశాస్త్ర మార్గప్రవీణో। నానాగద్యానవద్యాసు లలిత కవితానర్తకీరఙ్గ భూమిః॥ ౨౬॥ మేదిన్యాముదఘాసరః సుసరికాంమ ధ్యే గిరౌ కాననే। యస్యపౌఢ తర ప్రతాప తపనస్యాలోక్య దీప్తిం పరామ్। అత్యుత్కర్షమవేక్ష్య సంప్రతి సమాః సాద్యాప కర్షం చిరాః పా ర్థ్యాః సర్వయశాః ప్రశామ్యతి సూతాస్సర్గ్నః సముదాత్మ్యపి॥ ౨౭॥ దృ ష్టాతస్య ప్రతాపంతపన మనుపమం హాస్తవ్యాప్తావిజస్వా। స్వైస్వైబ్రహ్మాణ్డ భాణ్డాభ్రమణ విధికృతం శాన్తమేవ క్రమఘాఘుమ్। స్వర్గ్యాంపాతాం త్రక్షే దం త్రిభువనభవనం వ్యాప్తమేనం పదిత్వా। కించాయంచక్రవాకః శిథి లయతిశుచం సర్వతః సర్వపీజమ్। ౨౮॥ శస్త్రేశాస్త్రవరేసదా సుఖక రే సంగీతవిద్యావరే। సాస్త్రంకిలకేలికర్మ కుశలవ్యాపార కణ్ఠీరవః స్వర్గో భూమితలేతథా దశదిశాం పాత్రేగిరౌ కాననే। కోప్యస్తీతి నిగద్యతేమ మనమో రాజేన్ద్రచూడామణిః॥ ౨౯॥ నేపాలే సంవత్సరేష్వయ గిరి మునిభి (౭౮౭) సంయుతేమాఘమాసే। సప్తమ్యాం శుక్లపక్షే రవిదిన సహితే రేవతీయుక్తరాజే। యోగే శ్రీసిద్ధసంజ్ఞే రజతమణిలసత్స్వర్ణముక్తా ప్రవాలైః। శేకీకృత్య ప్రదత్తం హయశత సహితం యేనదానం తులా ఖ్యమ్। ౩౦.

ఇతిశ్రీ మహారాజాధిరాజశ్రీ శ్రీరాజరాజేన్ద్ర కవీన్ద్రజయప్రతా పమల్లదేవ విరచితా నిజవంశావలీ సమాప్తా.

మాధుర్యాది విచిత్రతాఖిల పదన్యాసైర్మనోహారిణీ। సంక్షిప్తేన కవీన్ద్రభూమి పతినా సంశావలీ నిర్మితా। ప్రత్యేకం కిల కీర్తిశౌర్యాఖిలపౌ ఢప్రకాశావకం। భూపానాం రచితుం విమృశ్య నిపుణం శ్రోతవ్యావా క్యతః॥

(ఇన్స్క్రిప్షన్స్ ఫ్రమ్ నేపాల ౨౯, ౩౧)

— ౨ శ్రీకురువంశావతంస శ్రీజనమేజయభూపాలానాం

దానశాసనపత్రమ్.

శ్లో॥ పాన్తు వో జలదశ్యామాః శార్ఙ్గజ్యాఘాతకర్కశాః। త్రైలోక్యమణ్డపస్తమ్భాశ్చత్వారో హరిబాహవః। ౧॥

స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ యుధిష్ఠిరశకే ప్లవఙ్గాఖ్యే (౪౧) ఏకోననవతి (౮౯) వత్సరే సహస్యమాసే అమావాస్యాయాం సోమవాసరే శ్రీమన్మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వరో వైయఘ్రగణే (౧) పాదగోత్రజః శ్రీజనమేజయభూపః కిష్కిన్ధానగర్యాం సింహాసనస్థః సకలవర్ణాశ్రమధర్మప్రతిపాలకః పశ్చిమదేశస్థసీతాపురవృకోదరక్షేత్రే తత్రత్య మునిబృన్దమఠస్య గరుడవాహనతీర్థ శ్రీమచ్ఛిష్యైకయా సాధ్యైరారాధిత సీతారామస్యపూజార్థం కృతభూదానసాధన మస్మత్పితామహ యుధిష్ఠిరాధిష్ఠిత మునిబృన్దక్షేత్రే (౨) స్యచతుః సీమాపరిమితిక్రమః। పూర్వభాగే... ఉత్తరవాహిన్యాస్తుఙ్గభద్రాయాః పశ్చిమే। దక్షిణభాగే అగస్త్యాశ్రమసంగమాదుత్తరే। పశ్చిమే పాషాణనద్యాః పూర్వే ఉత్తరభాగే...... భిన్ననద్యా దక్షిణే। యే (౩) తన్మధ్యస్థితమునిబృన్దక్షేత్రం భవతి ప్స్వాపారమ్పరాచన్ద్రార్కం పర్యన్తం నిధినిక్షేప జలపాషాణాక్షిణ్యాగామి సిద్ధసాధ్య తేజః స్వామ్యసహితం స్వబుద్ధ్యానుకూల్య నాస్మన్మాతాపితౄణాం విష్ణులోకప్రాప్త్యర్థం హరిహరసంనిధా వుపరాగసమయే సహిరణ్యోదక తుఙ్గభద్రాజలధారాపూర్వకం క్షేత్రం యత్రహస్తేదత్తో ([illegible]) స్మత్వహం। ఏతద్ధర్మసాధనస్య సాక్షిణః॥

శ్లో॥ ఆదిత్యచన్ద్రావనిలోనలశ్చ। ద్యౌర్భూమిరాపో హృదయం యమశ్చ। అహశ్చరాత్రిశ్చ ఉభేచసంధ్యే। ధర్మశ్చజానాతి నరస్యవృత్తమ్॥ ౨॥ దానపాలనయోర్మధ్యే దానాచ్ఛ్రేయోను పాలనమ్। దానాత్స్వర్గమవాప్నోతి పాలనాదచ్యుతం పదమ్॥ ౩॥ స్వదత్తా ద్విగుణం పుణ్యం పరదత్తానుపాలనే। పరదత్తాపహారేణ స్వదత్తం నిష్ఫలం భవేత్॥ ౪॥

మద్దత్తాపుత్రికాజ్ఞేయా పితృదత్తా సహోదరా। అన్యదత్తాతు జననీ దత్తభూమిం పరిత్యజేత్॥ ౫॥ అన్యైర్యస్తు ధర్త్రితం భద్రైశ్చభిశ్చ ధర్త్రీం సత్తు। తతఃకష్టో తతోనీచః స్వయందత్తాపహారకః॥ ౬॥ స్వదత్తాం పరదత్తాంవా బ్రహ్మవృత్తిం హరేతయః। షష్టివర్ష సహస్రాణి విష్ఠాయాం జాయతేకృమిః.

(ఇణ్డియన్) ఆణ్టీకేరి ౪. ౩౩౩......౩౪)

౧౦ ౩ ధారానగరాధిప సుప్రసిద్ధభోజ మహీ
పతేః పితామహస్య వాక్పతి రాజస్య

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ యఃస్ఫూర్జత్ఫణ భృద్విషానల మిలద్ధూమప్రభాః ప్రోల్లస
న్మూర్ధాబద్ధశశాఙ్కకోటి ఘటితా యాఃసైహికేయోపమాః। యాశ్చ
ఇచ్ఛగిరిజాకపోలలులితాః కస్తూరికాబిభ్రమాః। స్తాః శ్రీకణ్ఠకఠోరకణ్ఠ రు
చయః శ్రేయాంసి పుష్ణన్తువః॥ ౧॥

శ్లో॥ యల్లక్ష్మీవదనేన్దునాన సుఖితం యన్నార్ద్రితంవారిధే। ర్వా
రాయన్న నిజేననాభి సరసీ పద్మేనశాన్తింగతమ్। యచ్ఛేషాహి ఫణా స
హస్రమధురశ్వాసైర్నచాశ్వాసితం। తద్రాధావిరహాతురం మురరిపో
ర్వల్లద్వపుః పాతువః॥ ౨॥

పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీకృష్ణరాజదేవ పాదానుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీవిర సింహదేవ పాదానుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీసీయక దేవపాదానుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీమదమోఘవర్ష దేవాపరాభిధాన శ్రీమద్వాక్పతిరాజదేవ పృథ్వీవల్లభ శ్రీవల్లభ నరేన్ద్రదేవః కుశలీ శ్రీసర్వదాత టేగర్ధభ పానీయ భోగేగర్ధభపానీయ సంబద్ధసి ఉత్తరస్యాందిశి పిప్పరికా నామ్నాతడాకేసముపగతాన్సమస్తరాజ పురుషాన్బ్రాహ్మణోత్తరాన్ప్రతివాసీపట్ట

కిల జనపదాదీంశ్చ శోధయతి। అస్తువః సంవిదితమ్ యథా తడాగోయ మస్మాభిః ఆఘాటాః పూర్వస్యాం దిశి అగారవాహలా మర్యాదా తథో త్తరస్యాం దిశి విఖల్లికానత్కగ్గాయా సమాయతా మర్యాదా। తథాపిప శ్చిమదిశి గర్దభ నదీమర్యాదా। తథాదక్షిణస్యాం దిశి శ్రీ పిశాచ దేవతీర్థ మర్యాదా। ఏవం చతురాఘాటోపలక్షితాభి శేక త్రింశ సాహస్రిక సం వత్సరేస్మిన్ భాద్రపద శుక్ల చతుర్దశ్యాం పవిత్రక పర్వణి శ్రీమదుజ్జయి నీసమాసీతైః శివతడాగామ్భసిస్నాత్వా చరాచర గురుం భగవన్తం భ వానీపతిమభ్యర్చ్య సంసారస్యాసారతాం దృష్ట్వా॥

శ్లో॥ వాతాభ్రవిభ్రమమిదం వసుధాధిపత్యమాపాతమాత్రమధు రోవిషయోపభోగః। ప్రాణాస్తృణాగ్ర జలబిన్దుసమానరాణాం। ధర్మః సఖాపరమహో పరలోకయానే॥ 3॥

శ్లో॥ భగ్నిమాత్సంసారచక్రాగ్ర ధారామిమాం శ్రియమ్। ప్రాప్య హేనదదుస్తేషాం పశ్చాత్తాపః పరంఫలమ్॥ ౪॥

ఇతిజగతోవినశ్వరం సకలమిదమాకలయ్య ఉపరిలిఖిత తడాగః స్వసీమతృణకాష్ఠయూతి గోచరపర్యన్తః సవృక్షమాలాకులః సహిరణ్య భాగభోగః సోపరికరః। సర్వాదాయసమేతః అహిచ్ఛత్ర వినిర్గతా య థామదక్షిణ ప్రవన్నాయజ్ఞానా విజ్ఞాన సంపన్నాయ శ్రీమద్వసన్తాచార్యా య శ్రీధనికపణ్డితసూన వేమాతాపిత్రోరాత్మనశ్చ పుణ్యయశోభి వృద్ధ యే అదృష్టఫల మఙ్గీకృత్య ఆచంద్రార్కార్ణవక్షితి సమకాలం పరయా భక్త్యా శాసనేనోదకపూర్వం ప్రతిపాదిత ఇతిమత్వాతన్నివాసీ జనపదై ర్యథాదీయమాన భాగభోగకర హిరణ్యాదికం సర్వమాజ్ఞా శ్రవణ విధే యేభూత్వా సర్వదాస్మై సముపనేతవ్యమ్। సామాన్యం చై తత్పుణ్య ఫలం బుద్ధ్వాస్మద్వంశజైరన్యైరపి భావిభోక్తృభిరస్మత్ప్రదత్త ధర్మా దాయాయ మనుమన్తవ్యః పాలనీయశ్చ। ఉక్తంచ॥

శ్లో॥ బహుభిర్వసుధాదత్తా రాజభిః సగరాదిభిః। యస్యయస్యయ దాభూమి స్తస్యతస్య తదాఫలమ్॥ ౫॥

శ్లో॥ యానిహదత్తాని పురానరేన్ద్రై ర్దానానిధర్మార్థయశస్కరాణి।
నిర్మాల్యవాన్తప్రతిమానితాని కోనామసాధుః పునరాదదీత॥ ౬॥
అస్మత్కులక్రమ ముదారముదాహరద్భి । రన్యైశ్చదాన మిదమభ్యను
మోదనీయమ్। లక్ష్మ్యాస్తడిత్సలిల బుద్బుదచఞ్చలాయా। దానంఫలం
పరయశః పరిపాలనంచ॥ ౭॥ సర్వానేతాన్భావినః పార్థివేన్ద్రాన్ భూయో
భూయోయాచతే రామభద్రః। సామాన్యోయం ధర్మసేతుర్నరా
ణాం। కాలేకాలేపాలనీయోభవద్భిః॥ ౮॥ ఇతికమలదలామ్బుబిన్దు
లోలాంశ్రియ మనుచిన్త్యమనుష్య జీవితంచ। సకలమిద ముదాహృతంచ
బుద్ధ్వానహిపురుషైః పరకీర్తయోవిలోప్యాః॥ ౯॥

ఇతి సం॥ ౧౦౩౧ భాద్రపదసు ది ౧౪ స్వయమాజ్ఞాదాయ క
శ్చాత్ర శ్రీకరాహపైకః। స్వహస్తోయం శ్రీవాక్పతిరాజదేవస్య॥

(ఇణ్డియన్ అణ్టిక్వేరి ౬, ౫౧, ౫౨)

౧౧ వ ధారానగరాధిపతేః సుప్రసిద్ధస్య భోజనరేన్ద్రస్య

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ జయతివ్యోమకేశోసౌయః సర్గాయబిభర్తితామ్। ఐన్దవీంశిర
సాలేఖాం జగద్బీజాఙ్కురాకృతిమ్॥ ౧॥ తన్వన్తువః స్మరారాతేః కల్యాణ
మనిశంజటాః। కల్పాన్తసమయోద్దామ తడిద్వలయపిఙ్గలాః॥ ౨॥

పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీసీయకదేవపాదా
నుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీవాక్పతిరా
జదేవ పాదానుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వ
ర శ్రీసిన్ధురాజదేవ పాదానుధ్యాత। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ
పరమేశ్వర శ్రీభోజదేవః కుశలీనాగహ్రిద పశ్చిమపథకాన్తః పాతివిరా
ణకే సముపగతాన్సమస్త రాజపురుషాన్ బ్రాహ్మణోత్తరాన్ప్రతినివాసి
పట్టకిలజనపదాదీంశ్చ సమాదిశతి। అస్తువః సంవిదితమ్। యథా అతీతా
ష్టసప్తత్యధిక సాహస్రిక సంవత్సరే మాఘాసిత తృతీయాంరవావుదగ

యనపర్వణి కల్పితహలానాం లేఖ్యే శ్రీమద్ధారాయాముపస్థితై రస్మాభి
స్స్నాత్వాచరాచర గురుం భగవన్తం భవానీపతిం సమభ్యర్చ్య సంసార
స్యాసారతాం దృష్ట్వా॥

శ్లో॥ వాతాభ్రవిభ్రమమిదం వసుధాధిపత్య। మాపాతమాత్ర మ
ధురో విషయోపభోగః। ప్రాణా స్తృణాగ్రజలబిన్దు సమానరా
ణాం। ధర్మః సఖాపరమహో పరలోకయానే॥ ౩॥

భ్రమత్సంసారచక్రాగ్ర ధారాధారామిమాంశ్రియమ్। ప్రాప్యయేన
దదుస్తేషాం పశ్చాత్తాప పరంఫలమ్॥ ౪॥

ఇతిజగతో వినశ్వరం స్వరూప మాకలయ్య ఉపరిలిఖితగ్రామః
స్వసీమాతృణ గోచరయూతిపర్యన్తః సహిరణ్య భాగభోగః సోపరికరః
సర్వాదాయసమేతా బ్రాహ్మణ ధనపతి భట్టాయభట్టగోవిన్ద సుతాయ
బహ్వృచాశ్వలాయన శాఖాయత్రి ప్రవరాయ శాల్లవల్ల ప్రతిబద్ధశ్రీ
వాదావి నిర్గతరోధసురసజ్జ కర్ణాటాయమాతాపిత్రోరాత్మనశ్చ పుణ్య
యశోభివృద్ధయే అదృష్టఫలమఙ్గీకృత్య ఆచన్ద్రార్కక్షితి సమకా
లం యావత్ పరయాభక్త్యా శాసనేనోదక పూర్వం ప్రతిపాదిత ఇతి మ
త్వాయథాదీయ మానభాగభోగకర హిరణ్యాదిక మాజ్ఞాశ్రవణ విధే
యైర్భూత్వా సర్వమస్మైస ముపనేతవ్యమ్। సామాన్యంచై తత్పుణ్యఫ
లంసబుధ్వాస్మద్వంశ జైరన్యైపి భాగభోక్తృభిరస్మత్ప్రదత్త ధర్మాదా
యోయమనుమన్తవ్యః పాలనీయశ్చ। ఉక్తంచ॥

శ్లో॥ బహుభిర్వసుధాదత్తా రాజభిః సగరాదిభిః। యస్యయస్యయ
దాభూమి స్తస్యతస్య తదాఫలమ్॥ ౫॥ యానిహదత్తాని పురానరేన్ద్రై
ర్దానాని ధర్మార్థయశస్కరాణి। నిర్మాల్యవాన్తప్రతిమానితానికో నా
మసాధుః పునరాదదీత॥ ౬॥ అస్మత్కులక్రమముదార ముదాహరద్భి।
రన్యైశ్చదానమిద మభ్యనుమోదనీయమ్। లక్ష్మ్యాస్తడిత్సలిల బుద్బుద
చఞ్చలాయా। దానం ఫలం పరయశః పరిపాలనంచ॥ ౭॥ సర్వానేతా
న్భావినః పార్థివేన్ద్రా। న్భూయోభూయో యాచతే రామభద్రః। సా

మాన్యోయం ధర్మసేతుర్నరాణాం కాలేకాలేపాలనీయోభవద్భిః॥ ౭॥ ఇతికమలదలాంబు బిందులోలాంశ్రియమను చిన్త్యమనుష్య జీవితంచ। స కలమిద ముదాహృతంచ బుద్ధ్వానహి పురుషైః పరకీర్తయో విలో ప్యాః॥ ౮॥

ఇతి సంవత్ ౧౦౭౬ చైత్రసు ది ౧౪ స్వయమాజ్ఞా మంగలం మ హాశ్రీః। స్వహస్తోయం శ్రీభోజదేవస్య॥

(ఇణ్డియన్ ఆణ్టిక్వేరి ౬, ౫౩, ౫౪,)

౧౨౫ శిలాహారవంశోద్భవస్య శ్రీచిత్తరాజ దేవస్య

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ లభతేసర్వకార్యేషు పూజాయాగణ నాయకః। విఘ్నంనిఘ్న న్నవః పాయాదపాయాద్గణనాయకః॥ ౧॥ సవఃపాతుశివోనిత్యం యస్మి తా భాతిజాహ్నవీ। సుమేరుశిఖరోద్గచ్ఛ చంద్రకలోపమా॥ ౨॥ జీ మూతకేతు తనయోనియతందయాలు। ర్జీమూతవాహన ఇతిత్రిజగత్ప్రి సిద్ధః। దేహంనిజం తృణమివాకల యన్పరార్థే। యోరక్షతిస్మ గరుడా త్కులశఙ్ఖచూడమ్॥ ౩॥ తస్యాన్వయేనరపతిః సమభూత్కపర్దీ। శిలార వంశతిలకో రిపుదర్పమర్దీ। తస్మాదభూచ్చ తనయః పులశక్తినామా। మారాణ్డమణ్డల సమానసమిద్ధధామా॥ ౪॥ జాతావసాధలఘుః సకపర్దీసూ నురస్యసకలైరర్థివర్గైః। యద్భయేనసలిలాఞ్జలి రుచ్చైర్దీయతేస్మనిజరాజ్య ముఖాయ॥ ౫॥ తస్మాదభూచ్చతపయో భువనైకవీరః। శ్రీవప్పువన్నఇ తిసంగరరఙ్గవీరః। శ్రీఝఞ్ఝ ఇత్యభవదస్యసుతః సుకీర్తి। ర్వ్యాతాధరా గ్రనృపతిః సమభూత్సమూర్తిః॥ ౬॥ తస్మాద్విస్మయ కారిచరిత ప్రఖ్యా తకీర్తిఃసుతః। శ్రీమానపరాజిత దేవ భూపతి రభూద్భూచక్ర చూడామణిః। దోర్దణ్డైకబలస్య యస్యసహసాసంగ్రామ రఙ్గాఙ్గణే। రాజ్యశ్రీ స్వయమే వవక్షసిరతిం చక్రేప్రియారాశేరివ॥ ౭॥ జయ స్తథవప్పుతారేః పురారేరివష

ణ్ముఖః। తతః శ్రీమానభూత్పుత్రః సచ్చరితోఽపరాజితః॥ ౮॥ కర్ణస్త్యాగే
నయః సాక్షాత్సత్యేనచ యుధిష్ఠిరః। ప్రత్యాపాద్దీప్తి మార్తాణ్డః కాలా
దణ్డశ్చ (కాలోదణ్డాచ్చ) యోఽద్విషామ్॥ ౯॥ తస్మాదభూద్వజ్జడ దేవ
నామాతతోఽగ్రజః శ్రీకేశ దేవశ్చ(?)। తద్భ్రాత్రజోఽవజ్జడ దేవసూనుః। శ్రీ
చిత్తరాజోఽన్నృపతిర్బభూవ। శిలాగవంశః శిశునాపి యేనసీతాపరామున్న
తిమున్నతేం॥ ౧౦॥

అతఃస్వకీయ పుణ్యోదయాత్సమధిగతాశేష పంచమహాశబ్ద మహాసామన్తాధిపతి తగరపుర పరమేశ్వర శిలాహారనరేన్ద్ర జీమూతవాహనాన్వయ ప్రసూత సువర్ణ గరుడధ్వజ సహజ విద్యాధరత్యాగ జగజ్ఝమ్పిమాణ్డలిక శిఖామణి శరణాగత వజ్రపఞ్జర ప్రభృతి సమస్తరాజావలీ సమలంకృత మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమచ్చిత్తరాజదేవ నిజభుజోపార్జితానేకమణ్డలసమేతాం పురీప్రముఖ చతుర్దశ గ్రామశతీ సమన్వితాం। సమగ్రకొఙ్కణ భువంసమనుశాసిత తచ్చైతదాజ్య చిన్తాభార ముద్వత్సు సర్వాధికారి శ్రీనాగణ్ణై యసాంధివిగ్రహిక శ్రీసీహప్పైయ కర్ణాట సాంధివిగ్రహక శ్రీకపర్ది శ్రీకరణణాది పంచప్రధానేషు సత్సు అస్మిన్కాలే ప్రవర్తమానేసచ మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమచ్చిత్తరాజదేవః సర్వానేవ స్వసంబధ్యమాన కానన్యానపి సమాగామి రాజపుత్ర మన్త్రి పురోహితామాత్య ప్రధానా ప్రధానసైనాగికాం స్తథారాష్ట్రపతి విషయపతి నగరపతి గ్రామపతి నియుక్తానియుక్త రాజపురుష జనపదాంసథాహం షమననగర పౌరత్రివర్గ ప్రభృతీంశ్చ ప్రణతిపూజాసత్కార సమాదేశైః సందిశతి, అస్తువః సంవిదితమ్ యథాచలావిభూతిక్షణధ్వజం (జ్ఞే) యౌవనంకృతాన్తదన్తాన్తరవర్తి జీవితమ్। సంసార (రే) సహజజరామరణసాధారణంశరీరకమ్। పవనచలితకమలినీదల గతజలలవతర లత్రైవచాయుషీ (తరరలతరమేవచాయుః) ఇతిమత్వాగ్రధయస్తదానఫలమ్: తథాచోక్తంభగవతావ్యాసేన। అగ్నేరపత్యం ప్రథమం సువర్ణం భూర్వైష్ణవీసూర్యసుతాశ్చగావః। లోకత్రయంతేన భవేద్ధిదత్తంయః కాంచనం గాంచమహీంచదద్యాత్॥

ఇతి ధర్మాధర్మ విచారచారు చిరంతన మునివచనాన్యవధార్య మాతాపిత్రోరాత్మనశ్చ శ్రీయోగినాథయాశక నృపకాలాతీత సంవత్సరశతేషునవసు అష్టాచత్వారింశదధికేషు క్షయసంవత్సరాన్తర్గతకార్తిక శుద్ధపంచదశ్యామ్। యత్రాఙ్కతోపిసంవత్ ౯౪౮ కార్తికశుద్ధ ౧౫ రవౌసంజాతే ఆదిత్యగ్రహణపర్వణి సుతీర్థేస్నాత్వాగగనైక చక్రచూడామణయే కమలనీకామకాయ భగవతే సవిత్రే నానావిధకుసుమశ్లాఘ్య మర్ఘ్యందత్వా సకలసురాసుర గురుత్రైలోక్య స్వామినం భగవన్తముమాపతి మభ్యర్చ్య జనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనాది షట్కర్మనిరతాయక్రతు క్రియాకాణ్డ శౌణ్డాయ పరాశర గోత్రాయచ్ఛన్దోగ శాఖినే మహాబ్రాహ్మణాయ ఆమదేవైయామ విప్రనాథస్మైయసుతాయ యజనయాజనాధ్యయ నాధ్యాపనాది షట్కర్మకరణాయ ఆగతాభ్యాగతనిత్యనైమిత్తిక సంవ్యవహారార్థం బలించరుక వైశ్వ దేవాగ్నిహోత్రక్రతు క్రియాద్యుపసర్పణార్థం స్వపరిగ్రహ పోషణార్థంచ శ్రీస్థానకాభ్యన్తరపట షష్టివిషయాన్తః పాతినోవుర గ్రామాన్తర్వర్తీ చోడణిభట్టక్షేత్రమ్ యస్యచాఘటనాని......పూర్వతః గోంవణిమర్యాదా। దక్షిణతః గోరపవలీమర్యాదా పశ్చిమతో రాజపథః। పూర్వోత్తరతో గోవణమర్యాదా। ఏవంచతురా ఘటనో పలక్షితం ససీమా పర్యంతం సమస్తోత్పత్తి సంయుక్తం అచాటభటప్రవేశ్యం। ఆనాదేశ్యమసాసేధ్యం ఉదకాతిసర్గేణ సమస్త్యావృత్యా పరమయాభక్త్యాప్రతిపాదితమ్। తదస్యసాన్వయ బన్ధోరపి భుఞ్జతోభోజయతోవాకృషతః కర్షయతోవా నకేనాపి పన్థనాకరణీయా। యతఉక్తమేవ మహామునిభిః॥

శ్లో॥ బహుభిర్వసుధాదత్తారాజభిః సగరాదిభిః। యస్యయస్య యదాభూమి స్తస్యతస్య తదాఫలమ్॥ శ్లో॥ దత్వాభూమిం భావినః పార్థివేన్ద్రాన్। భూయోభూయో యాచతే రామభద్రః। సామాన్యోయం ధర్మసేతుర్నరాణాం। కాలేకాలేపాలనీయోభవద్భిః। ఇతిమహర్షి వచనాన్యవధార్య సర్వైరపి సమాగామిభిర్భూపాలైః పాలనధర్మఫలలోభ ఏవకలనీయ్యః। నపునస్తల్లోపన పాపకలఙ్కాగ్రేసరేణ కేనాపి భవిత

వ్యమ్। యస్త్వేవ మభ్యర్థితోపిలోభాదజ్ఞానతిమిర పటలావృత మతిరా చ్ఛిద్యా దాచ్ఛిద్యమానమనుమోదేతవాస పంచభిరపి పాతకై రుపపాత కైశ్చలిప్తోరౌరవ మహారౌరవాన్ధతా మిశ్రాదిి నరకాంశ్చిర మనుభవి ష్యతి। తథాచోక్తంవ్యాసేన। స్వదత్తాం పరదత్తాంవాయో హరతేవసు ధరాం। సషష్టాయాం కృమిర్భూత్వా కృమిభిసహపచ్యతే। యథాపై తదేవం శాసనదత్తాలేఖకహస్తేనస్వ మతమారోపయతి। యథామతం మణ్డలేశ్వర శ్రీచిత్రరాజదేవస్య మహామణ్డలేశ్వర శ్రీమద్ధజడ దేవరాజ సూనోర్యదత్ర శాసనేలిఖితమ్। లిఖితంచైతన్మయా శ్రీమదాజ్ఞానుజ్ఞ యాభాణ్డాగారసేన జోగప్పైయేన భాణ్డాగారసేన మహాకవి శ్రీనాగప్పై (ప్పై) యపౌత్రసుతేన। యదత్రోనాక్షర మధికాక్షరం వాత్సర్వం ప్రమాణమితి॥ శ్రీర్భవతు॥

(ఇణ్డియనణ్టిక్వేరి ౫, ౧౭౭, ౧౭౯)

౧౩ ౬ రాష్ట్రకూట వంశోద్భవస్య చతుర్థగోవిన్ద నృపతే

దానశాసన పత్రమ్.

శ్లో॥ జయన్తిబ్రహ్మణః సర్గసిష్పత్తి ముదితాత్మనః। సరస్వతీ కృతా పన్నామధురాః సామగీతయః॥ ౧॥ తారాచక్రాబ్జషణ్డావృత గగనసరః పద్మినీరాజహంసా। త్రైలోక్యైకాధి పత్యాస్థిత మదన మహారాజ కు ఖ్యాతపత్రాత్। లావణ్యక్షీర సిన్ధోర్ద్యుతిరజతగిరేర్దిగ్వభూ దన్తపత్రా ద్వంశః సోమాదయంయస్త్రి భువన కమలావాససాధా దుపేతః॥ ౨॥ తస్మాచ్ఛ్రియః కులగృహంభవసం మహిమ్నః। క్రీడాస్పదంస్థితి మర్థిగ ఖీరతానామ్। ఆపన్నసత్వ పరిపాలనబ్ధకీర్తి వంశోబభూవ భువిసిన్ధునిభో యదూనామ్॥ ౩॥ పరిణతపరమణ్డలః కలావాన్ప్రవితత బహుళ య శోంశుపూరితాశః। శశధరఇవదస్తి దుర్గరాజో యదుకులవిమలః యత్యా ధోదియాయ॥ ౪॥ తస్యాద్వ్యంనృపతేః పితృవ్యముదయీ శ్రీవీరసింహా సన మేరూః క్ష్మాభృద్గుణవాధిరుహ్యరవివచ్ఛ్రీ కృష్ణరాజస్తతః ధ్వస్తోద్రిక్త

చలుక్యవంశతిమిరః పృథ్వీభృతాంమస్తకే । స్వస్తాత్తః సకలంజగత్ప్రి
వితతైస్తేజోభిరాక్రాన్తవాన్॥ ౫॥ తస్మాద్గోవిన్దరాజో భూదిన్దుబి
మ్బశిలాతలే। యస్యాకిప్లోష ధూమోర్మిజ్యాః ప్రశస్తిరివలక్ష్యతే॥ ౬॥
తస్యాభవద్భువన పాలనవీరబుద్ధి । రుద్ధూతశత్రుకుల సంతతిరిద్ధతేజాః॥
రాజానుజోనిరుపమాపరనామధేయో। యస్మాద్రయామ్బుధిరపి ప్రథితః
సముద్రః॥ ౭॥ తదనుజగత్తుఙ్గోజని పరిహృతనిజ సకలమణ్డలాభోగః॥ గత
యౌవన వాతాజసకుచ సదృశాయస్య వైరినృపాః॥ ౮॥ తస్మాచ్చా
మోఘవర్షోభవదతులబలో యేన కోపాదపూర్వై । శ్చలుక్యాభ్యాచ
ఖాద్యైర్యత్ననితరితయమః పీరిణతోపిజ్జవల్యామ్॥ ౮॥ వైరిణ్వంజోద
రాస్తర్చ హిరుపరితలేయన్న లబ్ధావకాశం॥ తోయ వ్యాజాద్విశుద్ధం
యశఇవనిహితం తజ్జగత్తుఙ్గసిన్ధౌ॥ ౯॥ తస్మాద కాలవర్షో నృపతిర
భూద్యత్పరాక్రమత్రస్తై। సద్యః సమండలాగ్రం ఖేటక మహీతైః పరిత్య
క్తమ్॥ ౧౦॥ సహస్రార్జునవంశస్య భూషణం కొక్కలాత్మజా। తస్యాభవ
న్మహాదేవీ జగత్తుఙ్గస్తోజని॥ ౧౧॥ గమ్భీరాద్రత్ననిధేస్సుభృత్ప్రతిప
క్షరక్షణ క్షమతః । కొక్కలసుతారణ విగ్రహా జలధేర్లక్ష్మీః సముత్ప
న్నా॥ ౧౨॥ సాజాయాజాయతాజాత శత్రోస్తస్య మహీభుజః। భీమ
సేనార్జునోపాత్తయశో భూషణ శాలినః॥ ౧౩॥ తత్రజగత్తుఙ్గోదయ ధర
ణీధరతః ప్రతాపకలితాత్మా లక్ష్మీనన్దన ఉదితోజ నివిజయీ రాజమా
ర్తాండః॥ ౧౪॥ స్థితిచలిత సకల భూభృత్పక్షచ్ఛేదాభిముక్త భుజవజ్రః।
అనిమిష దర్శనయోగ్యోయః సత్యమిహేన్ద్రరాజ ఇతి॥ ౧౫॥ యస్త
స్మిన్దశకంఠ దర్పదలనే శ్రీహైహయానాంకులే। కొక్కల్లః ప్రతిపాదితో
స్వచగుణ జ్యేష్ఠోర్జునోభూత్సుతః। తత్పుత్రోమ్మణదేవ ఇత్యతి బల త
స్మాద్ద్విజామ్బా భవత్పద్మేవామ్బునిధేరుమేవ హిమవన్నామః క్షమా
భృత్ప్రభోః॥ ౧౬॥ శ్రీన్ద్రనరేంద్రాత్తస్యాం సూనురభూద్ధూపాతిర్ద్విజా
మ్బాయామ్। గోవిన్దరాజనామా కామాధిక రూపసౌన్దర్యః॥ ౧౭॥ సా
మమర్థోప్యసతినిన్దితా ప్రవిహితా నైవాగ్రజేకూరతా। బన్ధుస్త్రీగమనా
దిభిః కుచరితై రావర్జితం నాయశః। శౌచాశౌచపరాఙ్ముఖం నచభీ

యూపైశ్శాచ్య మఙ్గీకృతం। త్యాగేనాసమసాహసైశ్చ భువనేయః సహ
సాఙ్కోభవత్॥ ౧౮॥ వర్షస్సువర్ణవర్షః ప్రభూత వర్షోపి కనకధారాభిః।
జగదఖిలమేకకాఞ్చన మయమకరోదితి జనైరుక్తః॥ ౧౯॥ యదధిగ్వి
జయావసరేసతి ప్రసభసంభ్రమ భావనయైవభూః। సపదినృత్యతీపాలిమ
హాధ్వజోచ్ఛ్రితకరాన్యకునాథవివర్జితా॥ ౨౦॥ సహతేన హిమరాలా
ధిపం పరమేషోభ్యుదయీ సముద్ధతామ్। ఇతిజాతి భియాధియాగ్రతో
రవిచన్ద్రావపియస్యధాతవః॥ ౨౧॥ అవనత పరమణ్డలేశ్వరం సహవిజ
యాంశుభివేశ్మశోభితమ్। సమహిమకరతోరణమ్ చిరంనిజతేజస్తతి య
స్యరాజతే॥ ౨౨॥ సహతైసమవాహినీమయమ్ నపరేషాంస విశేష శా
లినీమ్। యదనిన్దితరాజమన్దిరం ననుగఙ్గాయమునాచసేవతే॥ ౨౩॥ య
స్మిన్ రాజనిసౌరాజ్యం నిర్జితారివితన్వతి। విమానస్థితిరిత్యాసీన్నభోగే
ష్వకదాచన॥ ౨౪॥ యస్యోద్దామ ప్రతాపానల బహుళకజ్జలం నీలమే
ఘా। విస్ఫూర్జత్ఖడ్గ ధారాస్ఫురణ నిసరణాన్యేవ విద్యుద్విలాసాః॥ దు
ర్వారారిభకుమ్భస్థల దలన గలన్మౌక్తికాన్యేవతారా। శ్చన్ద్రక్షీరాబ్ధి
శేషా భృతభువనయశోరాశి నిష్యన్దితాని॥ ౨౫॥ యస్మిన్సఙ్గరశోధ
నోత్సుకమనస్యమ్భోజనాళైర్భయే। వ్యోమగఙ్గనపయః సుకోశవసి
తిర్ల్లక్ష్మీః కృతోపాయనమ్। కేతన్యోపవనోల్లసన్నిజరజః పుఞ్జాంధకారో
దరే। భూగర్భేపననేన వేత్రలతయాద్వార్యాత్మశుద్ధ్యైస్థితమ్॥ ౨౬॥

యశ్చసముపహాసిత హరనయన దహనోవిహితానిత్య కందర్ప రూపసౌన్దర్యదర్పః శ్రీనిత్యకందర్పః ప్రభుమన్త్రశక్త్యుప బృంహితోత్సాహశక్తి సమాక్షిప్తశతమఖ సుఖశ్చాణక్య చతుర్ముఖః ప్రథితైక విక్రమాక్రాన్త వసుంధరాహితకరణ పరాయణః విక్రాన్తనారాయణః స్వకరకలిత హేతి హాలదళిత విపక్షవక్షః స్థలక్షేత్రః శ్రీనృపతిత్రినేత్రః సమభవత్। సచ పరమ భట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీమన్నిత్యవర్ష దేవపాదానుధ్యాతః। పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వరః శ్రీమత్సువర్ణవర్ష దేవ పృథ్వీవల్లభ శ్రీమద్వల్లభ నరేన్ద్రదేవః కుశ

లీ సర్వానేవయథా సంబధ్యమాన (కా౯). కాన్ రాష్ట్రపతి విషయపతి గ్రామకూట మహత్తరాయుక్త కోపయుక్తకాధికారికాన్సమా దిశతి। అస్తువః సంవిదితమ్। యథామాన్యఖేట రాజధానీ స్థిరతరావస్థానేనమా త్రాపితో రాత్మనశ్చ పుణ్యయశోభివృద్ధయే పూర్వలుప్తానపి దేవభోగా గ్రహారా న్ప్రతిపాలయతా ప్రతిదినంచ నిరవధి నమస్యగ్రామశాసనాని శతశః ప్రయచ్ఛతా (మయా) శకనృపకాలాతీత సంవత్సర తేష్వష్ట సు పఞ్చపఞ్చాశదధికేష్వఙ్క-తోపి సంవత్సరాణాం (౮౫౫) ప్రవర్తమాన విజయసంవత్సరాన్తర్గత శ్రావణ పౌర్ణమాస్యాంవారేగురోః పూర్వ భద్రపదానక్షత్రే ప్రథమ కరోదకాతి సర్గేణ పుండ్రవర్ధన నగరవినిర్గత కౌశికగోత్ర వాజికాణ్వస బ్రహ్మచారిదామోదర భట్టసుతాయ కేశవ దీక్షితాయ రామపురీ సప్తశతాన్తర్గత లోహగ్రామః సవృక్షమాలాకు లః సధాన్య హిరణ్యాదేయః సదండదోషదశా పరాధః సభూతోపాత్త ప్రత్యయః అచాటభటప్రవేశః శతోత్తరీయో బ్రహ్మదాయన్యాయేనా చన్ద్రార్కం సముద్దిష్టః। యస్యచ అఘాటాః పూర్వతః ఘోతేగ్రామః। దక్షిణతః। వఞ్జులీనామాగ్రామః పశ్చిమతః విఞ్జ విహారహ్మ నామాగ్రామః। ఉత్తరతః సావన్హీనామగ్రామః। ఏవంచతురాఘాట వి శుద్ధం లోహగ్రామం కేశవదీక్షితస్య కృశతః కర్షయతో భుఞ్జతోభో జయతో వా నకేనచిద్వాఘాతః కార్యః। మద్దానిలాన్దోలిత జలతరఙ్గతర ల మైశ్వర్యం శరదభ్రవిభ్రమ మంజీవితం సామాన్యంచ భూమిదానఫల మవగచ్ఛద్భిరాగామి నృపతి భిరస్మద్వంశ్యైరన్యైర్వాయ మస్మద్ధర్మ దాయః సమనుమన్తవ్యః ప్రతిపాలనీయశ్చ। ఉక్తంచరామభద్రేణ॥

శ్లో॥ సామాన్యోయం ధర్మసేతుర్నృపాణాం కాలేకాలేపాలనీయోభవద్భిః। సర్వానేవంభావినః పార్థివేంద్రాన్భూయోభూయో యాచతే రామభద్రః॥ ౨॥ షష్టవర్ష సహస్రాణి స్వర్గేతిష్ఠతి భూమిదః। ఆచ్ఛేత్తాచానుమంతాచతాన్యేవ నరకేవసేత్॥ ౩॥ స్వదత్తాం పరద త్తాంవాయో హరేత్తువసుంధరామ్। శ్వవిష్ఠాయాం కృమిర్భూత్వా పితృ

ధిః సహపచ్యతే॥ ౨౯॥ ప్రసృత్య సంప్రదానేన దత్తస్యా హారణేనచ। జన్మప్రభృతియద్దత్తం తత్సర్వం నిష్ఫలంభవేత్॥ ౩౦॥ కల్పకోటి సహస్రాణి కల్పకోటిశతానిచ। నివసేద్బ్రహ్మణోలోకే భూమిదానందదాతియః। శివమస్తు సర్వజగతః। ఓం నమః శివాయ॥

(ఇండియన్ అంటిక్వేరి ౧౨, ౨౪౯, ౨౫౨)

ఈబూరోక్తములైన స్కాందపురాణ సహ్యాద్రిఖండ యందును, నేపాళరాజవంశావళి మొదలగు దానశాసనముల యందును, సామ్రాజ్యాధిపతులచే బ్రకటించిన గజట్లను వాటియందును, పాశ్చాత్య పండితులచే బ్రకటింపబడిన చరిత్రలయందును, వీట్లన్నిటియందు నొకేవిధముగ కూర్మకులావతంశమే సూర్యవంశమని జెప్పబడి యున్నదని చెప్పుటకునేయొక్క యాక్షేపణలేక పూర్వోదాహృతవిధి ననుసరించిసిద్ధాంతీకరించబడినదని మీాడెందంబులకు నానందంబుగ దెలియ జేయుచున్నాము.

ఇతిశ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషా విభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం కూర్మశబ్దార్థనిరూపణవిషయే దాన
శాసన పరేప్రచ్ఛన్న రాజకులనిర్ణయాఖ్యే
తృతీయభాగే ద్వితీయః సముల్లాసః
సంపూర్ణః.

ఓమ్.

జయార్థ ప్రకాశిక.

తృతీయసముల్లాసము.

ఆంధ్రమహాశయులారా!

౧ ఈయాంధ్రదేశమున ప్రాచీనకాలమునుండి బూర్వోక్తమైన కూర్మకులావతంసులను ౧ కమ్మవారు, ౨ కాపువారు, 3 వెలమవారు, ౪ రెడ్డివారు, అనునీమొదలైనవారు బహుప్రసిద్ధులై యీరాజ్యమును బాలనమొనర్చి దుర్మార్గుల ధుర్యయాథాత్మ్యమును బ్రశాంతముగావించి చిరంతకీర్తి గడంచినవారై యున్నారు. ఇట్టి రణధీరులగు పురుషపుంగవులనే కూర్మకులావతంసమైన సూర్యవంశముగు క్షత్రియులని నొక్కి వక్కాణించుచున్నాము. ఇట్టి మాయభిప్రాయమునే మామిత్రులగు శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు తమయొక్క యాంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగము నాలుగవప్రకరణ ప్రారంభములో నీక్రింది విధమున వెలిబుచ్చియున్నారు.

> వర్ణాశ్రమ ధర్మపద్ధతుల ననుసరించి వర్తమానకాలంబున నాంధ్రదేశంబుననున్న బలిజ, కమ్మ, వెలమ, రెడ్డి, తెలగ, తెలగావారిలో నుత్తమస్థితియందున్న వారలను క్షత్రియులగను వైశ్యులగను పరిగణింపవలసియున్నను నాలుగవవర్ణము వారినిగా (శూద్రులుగా) వ్యవహరించుచున్నారనుట సుప్రసిద్ధము. శాస్త్రములప్రకారము వీరిని శూద్రులనరాదు.
>
> ఆంధ్రులచరిత్ర 3 భాగము ౧౧౨ పేజీ.

ఇదియునుగాక యీప్రకారముగనే కీర్తిశేషులైన గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిగారు రావువారి చరిత్రయను బొబ్బిలిమహారాజావారి చరిత్రనుగూర్చి వ్రాయుచు బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి జెప్పియున్నారు. అచ్చటచ్చట మరియు నిర్విధముగ జెప్పియుంటచే బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి వీరలను కూర్మకులావతంసమగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులైయున్నారని దెలియబఱచుచున్నాము.

౨ ఈసూర్యవంశము యీభరతఖండమున యుండు క్షత్రియ వంశములలో సుప్రసిద్ధమైన వంశమైయున్నది. ఇయ్యది పూర్వోదాహృత ప్రమాణముల ననుసరించి కూర్మశబ్దవాచకుడైన కశ్యప బ్రహ్మపుత్రుడగు శ్రీమాన్ సూర్యుడును, అతనిపుత్రుడగు వైవస్వతమనువను వారిచే గలిగినదై యున్నది. ఈవైవస్వతమనువనువాడు వర్తమానమగు మన్వంతరమునకు అధిరాజై యున్నవాడు. ఇట్లుజెప్పబడిన ఈవైవస్వతమనువు సూర్యుని పుత్రుడనుటలో స్కాందపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండమే ప్రమాణమై యున్నది. ఇందుచే సుప్రసిద్ధుడనుటలో కూడ నిస్సంశయమైయున్నది. సంస్కృతమున వివస్వతుడను నప్పుడు సూర్యునియొక్క నామమైయున్నది. మరియును వ్యాకరణానుసారముగ వివస్వతోపత్యం పుమాన్ (వివస్వత్ + అణ్) అను నీప్రత్యయమును జేర్చి చెప్పినచో వైవస్వతః అనుశబ్దము సిద్ధించుచున్నది. సత్యమును వచించుటయే ప్రతిజ్ఞగా గలిగినటువంటి హరిశ్చంద్రుడును, దిలీపుడును, అజమహారాజును, దశరథుడును, శ్రీరామచంద్రుడును, అను నీప్రభృతులయొక్క జన్మమీ కూర్మకులావతంసమను సూర్యవంశమునందే కలిగియున్నది. మరియును ఈవంశమునందు బుట్టిన క్షత్రియులందఱికిని కూర్మకులావతంసకులనియే సౌజ్ఞ కలిగియున్నది. అయినను కొందఱు అభిమానపూర్వకముగ కూర్మకులావతంసమను మాటనువదలిక్షత్రియులని జెప్పుకొనుచున్నారు, పూర్వోక్తవిషయమునుగూర్చియు నీవిషయమునుగూర్చియును బొంబై గజట్ బెలగాంవాల్యూము ౨౧ సంపుటమున మనము గ్రహించదగిన విషయమేమున్నదనినచో ఈవంశమునకు కూర్మకులావతంసము అథవా కుణబీవంశము అను నీప్రకారముండినట్లు దెలియుటయేగాక బొంబై ప్రసిడెంసిలోని బెలగాము మొదలగు ప్రదేశములయందును, మరియు నీప్రసిడెన్సిలో నిజాంసి ప్రదేశములయందును ఉండునట్టి కూర్మకులావతంసకులనునట్టి కుణబీలనువారు వారివంశమును గూర్చి సూర్యవంశమగు క్షత్రియవంశమని జెప్పుకొనుచున్నారు. మరియును ఈకుణబీలవంశముయొక్క యుత్పత్తినిగూర్చి యీవంశజులగువీరు జెప్పడములోను పూర్వము నొకానొకప్పుడు సూర్యవంశ

జుడగు బలభద్రరాజును వారితో సహాదిగ్విజయార్థమైయును మరికొన్ని హేతువులచేతను అయోధ్యానగర ప్రాంతములనుండి దక్షిణ దేశమునకు ౧౨౦౦ సంవత్సరముల క్రిందట రాబడినవారమని చెప్పుకొనుచున్నారు. అను నీవిషయమును ఈ. జీ. జెకిన్సన్ ఏనాస్ప్యాయరు. డిప్యూటీకమీషనర్ అండ్ సెటిల్మెంటు ఆఫీసరుగారివలన 1866 సం॥ ఏప్రిల్ నెల 26 తేది మెమోఆన్ది కాస్టంసుప్రీవలింగ్ ఇన్ది డిస్ట్రిక్ట్ ఆఫ్ఝాన్సి, అనుగ్రంథమునందు ఖైవిధిగాను యీక్రింది ఇంగ్లీషుభాషన వ్రాసియున్నారు.

> "Koormees—These people state that they emigrated from the south 1200 years ago. They claim descent from Raja Bal Bhudr, a soorajbans, who lived in the Tretrayug, the second age of the world."
>
> —Memo. on the castes prevailing in the district of Jhansee.

ఇందువలన కూర్మకులావతంసులనువారే కున్బీలనియు, కున్బీలనువారే కూర్మకులావతంసులని నిస్సందేహముగను తెలియబడుటయేగాక సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులనికూడ తెలియబడినది.

3 ఇట్లువచించినప్పుడిచ్చటనో యితర రాజధానులలో నుండునట్టి కున్బీలవిషయమునుగూర్చి చెప్పినసంగతులు ఇచ్చట మనకమ్మవారు మొదలగు వారికెట్లు చెల్లుననిన శంకించినచో అందులకు నీక్రింది ప్రమాణములచే నాసంశయ నివర్తిని జేయుచున్నాము.

గీ. కొంకణాదిక సేతువు కుంభినులను
నాంధ్రద్రవిడాది దేశంబులందు వెలమ
పేరుప్రఖ్యాతినొందిచి విస్తారమగుచు
గరిమ బహుముఖ వర్ణసంగతులదనరి.

గీ. ....కాపులెల్ల వెలమ కమ్మలైరి.

ఉ. కొందఱు రెడ్డినాయకులు గోప్యమునందిరిమూనషంబునన్
గొందఱులక్క నాయకులు కుంభినికిక్షీరజులో క్తినిబోల్చిరా
కొందఱుకొంకణోద్భవులు ఘూరపరాక్రమలీలగాల్చిలగా
నందఱునేకమైధరను నచ్యుతలీలజెలంగి రెంతయున్.

అనియీప్రకారము ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమభాగము ౨౭౮ పే జీయందును, మరియును వెంకటగిరి సంస్థానాధిపతులగు వెల్గోటివారి వంశచరిత్రమైన పద్మనాయక చరిత్ర యందును, ఉదహరింపబడిన పై పద్యములనుబట్టి వీనియందు జెప్పబడిన కొంకణాదిక, కొంకణోద్భవ, కుంభినులు అను నీపదములయం దుదహరింపబడినవారు కుణభీలనియు, గీ. కాపులెల్ల వెలమ కమ్మలైరి॥ అనియు నిట్టినాగ్రంథములయందు జెప్పబడియుండుటచే బూర్వోక్తులగు మనకమ్మవారు మొదలగువారు కుణబీలనియు, వీరే సూర్యవంశజులైన కూర్మకులావతంసకులనియు జె ప్పుటకు నేయొక్క యాటంకము గలుగజాలదని వచించుచున్నాము.

ఇచ్చట కొంకణోద్భవులనునప్పుడు మహారాష్ట్రదేశమున యుం డు కొంకణప్రాంతముల జన్మించినవారనియు, కుంభీలనునప్పుడు పంట బెట్టువారనియు అనగా నాగలి మొదలగు నాయుధములచే భూమిని భే దించువారనియు కాపులనునప్పుడుకూడా పంటలు బెట్టువారనియు, ఇ ట్లుగ శబ్దరత్నాకరము మొదలగు నిఘంటువులు జెప్పుచున్నవి. ఇందు లకుదృష్టాంతముగ కాపుశబ్దమునుగూర్చి యాక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

కాపు, పంటబెట్టువాడు. శబ్దరత్నాకరము. ౨౧౧ పేజీ.

ఆ. కాపులావు వెరవు గల్గికర్శనము
చేయంగవృష్టి తగినయట్లుకలుగు
ఫలముగల్గునట్లు పౌరషంబునకుదై
వంబుతోడుపాటు వలయునెందు.

ఆంధ్రభారతము సౌప్తికపర్వము ౧ ఆశ్వాము ౩౧ ప.

క. ఓకాపుయిందురమ్మని
సాకతమునఁజేరఁబిలచి శకునివిధిజ్ఞుం।
డాకసవుకట్టడించియు
నాకులముఁవిచ్చిమూడ నప్పుడునడుమన్.

భోజరాజీయము ౪ ఆశ్వాసము ౫౯.

అనగా (కాపు) పంటపెట్టువాఁడు తనకుగల సామర్థ్యమును సాధనసామగ్రియును గలిగి వ్యవసాయమునకు బ్రయత్నము చేసినప్పుడు వర్షము ననుసరించి ఫలమిచ్చునటుల మనుష్యునియొక్క పురుషప్రయత్నముననుసరించి దైవముసహాయియై ఫలము గలిగించుచుండునని భారతమున బైపద్యములో జెప్పబడియున్నది. మరియును కాపుయనునప్పుడు పంటబెట్టువాఁడాయని సంబోధించుచు భోజరాజీయమను గ్రంధము గూడా జెప్పుచున్నది. ఇందువలన కాపు పంటబెట్టువాఁడనియు, కుణబీ అనునప్పుడు పంటబెట్టువాడనియు, నిట్లు బూర్వోక్తవిధిచే దెలియబడినది. ఈపదములు పద్మనాయకచరిత్రనుండి గ్రహింపబడినవై యున్నవి. ఈపద్మనాయకుల చరిత్ర నెల్లూరు మండలాంతర్గత వెంకటగిరి సంస్థానాధిపతుల ప్రోత్సాహముచే రచింపబడినదై యున్నది. బూర్వోక్తపదములుగల పద్యమందు అనగా కాపులెల్ల వెలమ కమ్మ లెరిఅను నీపద్యమున మహారాష్ట్రదేశమునుండి కుంబీవారి దేశమునకు వచ్చినప్పుడు నీదేశప్రజలు వారిస్థితిగతులను దెలుసుకొనక వచించినట్లు గ్రంధకర్త వ్రాసియున్నాడు. ఇట్లుగ ప్రజలనుకొనిన భావమును జయార్థప్రకాశిక ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణమను యీగ్రంధమున బూర్వోక్తవిధుల ననుసరించియు, మున్ముందు జెప్పబోవు విధులననుసరించియు ఖండింపబడినవని దెలియబఱచుచున్నాము. ఈదేశప్రజలు భావించినభావము ఈపద్మనాయకచరిత్రయను గ్రంధము ననుసరించి సరియైనదిగాకబోయినన్ను, వారుచ్చరించిన కుణబి కాపులను పదములు మాత్రము సరియైనవిగా నుండుటచే నాపదములు కూర్మశబ్ద వాచకమునకు పర్యాయపదములై యుండుటవలన మేమాపదములను మాత్రము ఇందున గ్రహించి వ్రాసితిమని దెలియజేయుచున్నాము.

ఈయభిప్రాయముననగా కాపులెల్ల కుణబీలనియు, కుణబీలెల్ల కాపులనియు, ఈకాపులే రెడ్లుగను కొంకణోద్భవులనెడి వెలమవారుగను కమ్మవారుగను అయియున్నారని హైదరాబాదు, మెడ్రాసు, మహారాటా మైసూరుగజట్లయందు నీక్రిందివిధమున బూర్వోక్తవిధన నుసరించి ఇంగ్లీషున జెప్పియుండుటచే నాఇంగ్లీషువాక్యములిచట వ్రాయుచున్నాము.

VOL. XIII PAGE 247, HYDRABAD STATE.

"The Kapus or Kunbis the great agricultural caste in the state number 2955000 persons or 26 per cent. of the whole population.

VOL. XVI, PAGA 261 AND 262, MADRAS PRESIDENCY.

"Of the Hindu castes of Madras the largest are the Kapus numbering 25760000 in 1904. They are divided and sub divided in endless sub-cates which keep seve ally apart from one another and usually decline th intermarry or even to eat together."

VOL. XVI, PAGE 436, MAHARASHTRA.

"Maharasthra is the country of the Marathas who form 30 per cent of its po pulation.........The term is now reserved for the descendants of the old fighting stock, a hardy and vigorous class once the terror of India, now merged very largely in the cultivating class known as kunbi..............Three Million persons in the Konkan and Deccan retured themselves as Marathas in the census in 1901 and form backbone of the population tf the Bombay Presidency, fond of their traditions of deeds of

valour embodied in the ballads of the country-side The Maratha peasantry are a frugal and peace-loving people content to extort a bare subsistence from the stony Deccan uplands or the rocky spurs of the Ghats. At holiday season thay make pilgrimages to numerous shnines of saints and neroes scattered over the country-side and expend small sums in harmless merry-making when the business of the pilgrimage has been disposed of It is possible that the Marathas are connected with the Reddis of the Telugu.'

Vol XVII, Pages 193 and 194 Mysore State.

"The Hindus have been arranged into 72 castes or classes, of these the strongest numerically are Wakkaligars (1287000) The Wakkaligars (in Hindustani, Kunbi) are the cultivators or ryots, They include numerous tribes some of Kanarese and some of Telugu origin whe neither eat together nor intermarry, Their headmen aue called *Gaudas*..........The Wakkaligars are mostly vegetarians and do not drink intoxicating liquor. The Gangadekra who form nearly one half of the class, are purely Kanarese, found chiefly in the central and southern tracts. They represent the subjects of the ancient Gangavans which formed the nucleus of the Ganga empire. At the present day they are followers some of Siva and some of Vishnu, Next in number are the Morasu Wakkaligars, chiefly in Kolar and Bangalore Districts. They appear to have been originally immigrants from a district called Marasu-nad to the

east of Mysore whose chiefs formed settlements at the end of the fourteenth century in the past round Nandi-droog...In the old days many of them acted in the Kandachar or native militia. They are not only cultivators but sometimes trade in grain. The Reddis are found chiefly in the east and north and have numerous sub-divisions. To some extent they seem to be of Telugu origin and have been supposed to represent the subjects of the ancient Ratto vade or kingdom of Rattos."

౮ ఇట్లగుటవలన కూర్మశబ్దవాచకము కమ్మశబ్దవాచకము క్రింద మారుటకు గారణమేమైయుండునో యని ప్రశ్నించెదరేని కూర్మశబ్దవాచకమువలన తద్భవముగా జనించిన కూమ్మఅను నీశబ్దమును పామరులెల్లరు భాషించుకొనునప్పుడు కూమ్మ అను శబ్దమునకుబదులు కమ్మ అనుశబ్దమును వాడుకొనుచువచ్చిరి. అట్లుచెప్పుట కెట్లు వలనుపడుననినచో సంస్కృతమునయందు కూర్మశబ్దవాచకమును ప్రాకృతమగుహిందీమహారాష్ట్రభాషలలో వచించవలసివచ్చినప్పుడు ధర్మకర్మశబ్దములను దమ్మ కమ్మ శబ్దములవలె నుచ్చరించినట్లు ఈశబ్దమును కూమ్మ అని యుచ్చరించవలసి యుండును. ప్రస్తుతమున యట్లుచ్చరించక కుణ్బీ అని ఉచ్చరించుచున్నారు. ఇందులకర్థము కూర్మశబ్దార్థమునకన్నను భిన్నార్థముగయుండినట్లు దోచుచున్నది. అనగా కుణ్ అనినచో భూమియనియు, భీ అనినచో భేదించువాడనియు, ఇందున భూమినిభేదించువాడని హిందీభాషయందుఅర్థమగుచున్నది. ఇట్లుండినను కూర్మశబ్దవాచకము కుణ్భీశబ్దమునకు పర్యాయపదముగ లోకులు వాడుచున్నారని తెలియబడుచున్నది. అదెట్లనిదరేని ప్రిన్సిపల్ నేషంసు అఫ్ ఇండియాఅనుపుస్తకమున మహారాష్ట్రులయొక్క విషయమునందు జెప్పబడినసంగతులు యీక్రిందివిధమున వ్రాయబడియున్నది, మహారాష్ట్రులు ముఖ్యముగ సేవ్యమునందు సంబంధముగలవారై యున్నారు. అందువలన వీరినికుణ్బీలని చెప్పబడుదురు. ఇట్లువీరు కుణ్బీలనివ్యవహారముచేపిలువ

బడినను వీరినామముచేతనే ప్రధానజాతియైనవారుగ నెన్నబడుచున్నారు. వీరు ఉత్తరదేశమునయుండు కూర్మకులావతంస కులమని జెప్పుకొను తెగవారికన్నను భిన్నజాతీయులుగారు. ఒకప్పుడు వీరు మహారాష్ట్రులమని ముఖ్యముగ జెప్పుకొన్నను వీరుమాత్రము కుణబీ అను నీ తెగలో జేరినవారై యున్నారు. వీరు సాధారణముగ ౧౬ వ శతాబ్దమధ్యమమునందు శివాజీ కధీనులై యున్నవారు. అందువలన యీ మహారాష్ట్రులశక్తి పూర్వమువలె ప్రకాశించినదాయను ఇట్లుబొందుటకు మహమ్మదీయులయొక్క అక్రమ చర్యలే ముఖ్యకారణమైనది. ఈ మొదలగు సంగతులు జెప్పబడియున్నది. పైయర్థమునకు సరియగు ఇంగ్లీషు ఇచటవ్రాయుచున్నాము.

"Mahrattas. The agricultural Kunbis are the chief tribe, the same as the Kurmis of Northern India. To them peculiarly belongs the name Mahratta. About the middle of the 16th century, the Mahrattas under Shivaji, recovered the power they had before the Muhammadans invaded the Deccan. Shivaji was born in a fort, his greatness arose from his forts and in a fort he died."

The Principal Nations of India.

ఇదియునుగాకను రెవరెండుషెర్రింగు, ట్రైబెసు, కాస్టసు, ౧ వాల్యుము. అను నీపుస్తకమునందు కుణబీ అనియు మరాటా అనియు ఇట్లు యీరెండుశబ్దములను పునహా మొదలగు ఉపాంత్యములయందు సాధారణముగా నొకఅర్థమునందు ఉపయోగపడుచు చున్నారు. మరియును కూర్మికుణబీలను నీరెండుశబ్దములు వాస్తవముగ నొకజాతీయులైన మనుష్యునిగూర్చి దెలియబడుచున్నవి. మరియును వీరిలో నొకరికొకరికి వివాహసంబంధములు గూడా జేసుకొనుచున్నారు. పైఅర్థమును దెలియ జేయునట్టి ఇంగ్లీషు వాక్యముల నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

"The words Kunbi and Mahratta are frequently used indis criminately in the Poona District. The Kurmis and Kunbis are in reality one class of people."

Revd. Sherring's Tribes And Castes, Vol. I.

"The term Kunbi includes two main classes, Kunbis and Marathas, between whom, it is difficult to draw a line. Marathas and Kunbis eat together and intermarry and do not differ in appearance, religion, or customs."

Bombay Gazetteer Poona, Vol, XVIII, Part I.

ఇదియునుంగాక 1881 సం॥ జనాభా లెక్కలలో మహారాష్ట్రులను (కూర్మి) కుణబీ ప్రజలలో సమానపఱచి యుండుటచే మహారాష్ట్రులనువారును (కొంకణోద్భవులును) కుణబీలనువారును భిన్నజాతీయులుకారు. పూర్వోక్తార్థమును దలియజేయునట్టి ఇంగ్లీషు వాక్యములను యిచ్చుట క్రిందను వ్రాయుచున్నాము.

"The Marathas are found all over the district. The 1881 Census includes'them under Kunbis from whom they do not from a separate caste."

Bombay Gazetteer, Vol. XIX.

"Marathas from the majority of the Hindu population and are cultivators describing themselves as Kunbis."

Imperial Gazetteer ot India, Kolhapur, Vol. XV.

"Maharashtra is the country of the Marathas who form 30 per cent. of its population. The term

is now reserved for the descendants of the old fighting stock, a hardy and vigorous class, once the terror of India, now merged very largely in the cultivating class known as Kunbi."

——Imperial Gazetteer of India,
(New edition) Vol XVI.

ఇపుడుజరిగిన విచారణయొక్క ఫలమేమనినచో కూర్మశబ్దవాచకము కున్బీ శబ్దముయొక్క పర్యాయ పదముగాను హిందీమహారాష్ట్రభాషలయందైనట్లుగనే ఆంధ్రభాషయందును కూర్మశబ్దముయొక్క పర్యాయపదము కమ్మఅను శబ్దమైయున్నది. కాబట్టి కమ్మవారే కూర్మకులావతంసకులని చెప్పుచున్నాము.

ఇదియునుంగాకను కూర్మకులావతంసులగు కమ్మవారికి మాత్రము చెల్లునట్లు చౌదరీఅను ఉపనామమును వాడుకొనుచున్నారు. ఇందువలన చౌదరీలనువారే కమ్మవారనియు కమ్మవారే చౌదరీలనియు, ఈచౌదరీలే కూర్మకులావతంసులనియు తెలియుబడినది. ఈఉపనామమును కూర్మకులావతంసులుమాత్రమే ధరించుచున్నారనియు తదితరులు ధరించుటలేదనియు ఇట్టి అభిప్రాయము వచ్చునట్లుగను మిస్టరుకార్నేజీ ట్రైబిసు అండ్ కాంస్టసు ఆఫ్ ఔదు (అయోధ్య) అను నీగ్రంధమునందు కూర్మకులావతంసులలో ధనసంపదలచే దులదూగుతుండు ప్రజమాత్రము గౌరవాస్పదముగ చౌదరీఅను నీఉపనామము ధరించుకొనుచున్నారు. అని బైయభిప్రాయమొచ్చునట్లు యీక్రిందిఇంగ్లీషున చెప్పబడియున్నది.

"Kurmis. Well-to-do members of these classes adopt the honorary distinction of Chowdhri."

Carnegy's Races, Tribes and Castes of Oudh.

ఇందులకే ప్రాంత్యములోనుండు కూర్మకులావతంసకు లందరును ప్రాచీనకాలము నుండి చౌదరీ అను పదమును బిరుదాంకితులందరును

కూర్మకులావతంసకులనియు, కూర్మకులావతంసకు లందఱను కమ్మవార ను పర్యాయపదమును వాడుకొనుచుండు వారనియు, ఇందువలన నీ కమ్మవారే కూర్మకులావతంసమనునట్టి సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని యు, ఇట్లుగ దృఢముగఁజెప్పుచున్నాము.

౬ ఈకమ్మవారు చౌదరీఅను ఉపనామమును బిరుదాంకితము గ ధరించుచున్నారని యింతకుబూర్వము వ్రాసియుంటిమి. ఆచౌదరీ యనుశబ్దము చక్రధారీయను సంస్కృతశబ్దమునుండి బుట్టినది. చక్రధా రీఅనునప్పుడు చక్రమనుశబ్దము రాష్ట్రి, సేనా, గ్రామసముదాయము వీటియందు వర్తించుచున్నది. ఈచక్రమను శబ్దముతో ధారణయను అర్థము గలిగినట్టి ధృతఅను ధాతువునుజేర్చి చెప్పుటచే చక్రధారి అను శబ్దము సిద్ధమగుచున్నది. మరియును సుప్యజాతౌణినిస్తాచ్ఛీల్యే 3, ౨, ౭౮, అను నీపాణినిసూత్రము ననుసరించి ణిని (ఇని) ప్రత్యయముజేర్చు టవలన చక్రమను శబ్దమేర్పడుచున్నది. ఇందువధర్మం శీలమస్య అను మతుప్ అర్థమునందు చక్రధారీ అను నీశబ్దమాంధ్రిభాషయందు మార్చుకొనునప్పుడు చౌదరీఅను శబ్దము సిద్ధమగుచున్నది. చక్రమను శబ్దము రాష్ట్రిసేనాసమూహాదులయందు వర్తించుచున్నదనుటకు కోశ ములయందు నీక్రిందివిధమున జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ ధ్వజనీ వాహినీ సేనాపృతనానీకినీచమూః । వరూధినీ బలంసై న్యం చక్రంచానీకమస్త్రియాం। ఇత్యమరః॥ కించ చక్రంప్రహ రణేగణే। రాష్ట్రింసైన్యంరథాంగయోః ఇతిహైమః॥

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను, ౧ రాష్ట్రిసముదాయము ను, ౨ జనసముదాయమును, ౩ గ్రామసముదాయమును, ౪ సైన్య సముదాయమును ధరించుటచే చక్రధారీ అని సిద్ధించుచున్నది. ఈక్ష త్రియచిహ్నములను సూచించునట్టి పదమును యీకమ్మవారు ప్రాచీ నకాలమునుండి బిరుదాంకితముగ ఉపనామముక్రిందను ధరించియుండు టచే క్షత్రియులనిజెప్పుట కేయభ్యంతరముండజాలదని వ్రాయుచున్నా

ము. ఇంతకన్నను మఱియొకవిధముగ జెప్పుటకు నేటికిని శక్తిసమర్థతలు గలుగ జాలవని మాయభిప్రాయమైయున్నది.

2 ఒకవేళ కూర్మశబ్ద తద్భవమునుండి కమ్మఅను శబ్దము జనించినదని జెప్పుటకన్నను ప్రతాపరుద్రుని యొక్క రాజకీయమగు రహస్యమైన యుత్తరములను (కమ్మలను) శత్రువుల హస్తగతము గాకుండునట్లు గొనిపోవుటచే నాప్రతాపరుద్రుడు సంతసించి వంశ పారంపర్యముగ ధరించుకొనునట్లుగ అనుజ్ఞ యిచ్చెననియు అందుచే బాదుషమైన నామధేయమును ధరించుకొనిరనియు, ఇట్లుగ ౧౯౦౩ సంవత్సరము ముద్రితమై ఏ. వడివేలు అనువారిచే రచింపబడినట్టిది. అరిస్టాకర్సి, ఆఫ్ సదరన్ ఇండియా అను నీగ్రంథమువలన నైయభిప్రాయమును వచ్చునట్టి యీక్రింది ఇంగ్లీషువాక్యములయందు గొందరుజూపించెనను చూపించవచ్చును.

Vol II Pages 169 The Aristocracy of Southern India.

During the time of Maharajah Pratapa Rudra, it would appear that a confidential letter (Kamma) of his got into the hands of his rival, when some of his subjects known as *Kapus,* with undaunted courage forcibly entered the place of the rival and managed to get back the *Kamma;* so they were styled *Kammavaru.* Those who took to their heels without executing the mission were called *Velugina Varu or Vellama Varu.*

It is said in the book entitled "Piravuda Prabhanda Kavijivitham" that during the time of Krishna Deva Royalu some of his subjects who carried state letters of a confidential nature, known as Kamma, were called *Kammavaru,* Kamma is an ear ornament worn by Hindu women. In days of

yore, almost all correspondence was carried on, on a palmyra leaf. When rolled, it would take tae shape of a *Kamma* or ear ornament.

ఇట్లొకవేళ జూపించినచో నాయభిప్రాయము సరియైనదికాదని జెప్పుచున్నాను. ఏలయనినచో ప్రతాపరుద్రుడు క్రీ. శ. ౧౨౯౫ సంవత్సరము మొదలుకొని క్రీ. శ. ౧౩౫౦ సంవత్సరమువఱకు ఏకశిలానగరమును బరిపాలనముజేసినట్లు ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమయుగము ౩౫౧ వ పత్రమునందు జెప్పబడియున్నది.

ఈకమ్మఅనుశబ్దము ప్రతాపరుద్రుని పుట్టుకన్న బూర్వము పది రెండువందల సంవత్సరములకు పైగానుండినట్లు అనగా క్రైస్తుశకప్రారంభమునుండి యుండినట్లు ఆంధ్రులచరిత్ర పూర్వభాగము ౨౩౧ పేజీ యందు నీక్రిందివిధమున జెప్పియున్నది.

> కమ్మరాష్ట్రము. ఈయిరువంశముల వారును ౫, ౬, ౭ శతాబ్దములలోనివారని చెప్పవచ్చును. కుమారవిష్ణు శాసనమునందు పేర్కొనబడిన కర్మంకలేక కమ్మంకరాష్ట్రము పూర్వచాళుక్యరాజగు మంగియువరాజు చెందలూరు శాసనమున కమ్మరాష్ట్రమని పేర్కొనబడినది. జగ్గయ్యపేట శాసనములో నుదహరింపబడిన కమ్మకరాష్ట్రవిషయము మేమిదివఱకూహించిన కమ్మమెట్టుగాక యీకమ్మరాష్ట్రమే తరువాత కమ్మనాడుగ పేర్కొనినందుకు దృష్టాంతములనేకములుగలవు. నన్నయభట్టు కాలమునందుండి గణితశాస్త్రమును రచించిన పావులూరి మల్లనకవి. ఇలగమ్మనాటిలోపల విలసిల్లిన పావులూరి విభుడనని చెప్పుకొనియున్నాడు. అయినను పావులూరిగ్రామము గోదావరి మండలములోని దనిరావు బహద్దరు వీరేశలింగంపంతులవారు తమయాంధ్రకవులచరిత్రములో వ్రాసియుండుట కాధారమేమోదెలియరాదు. పంతులువారు పొరబడి యుండవలయును. లేదా గోదావరిమండలములోగూడ మఱియొకకమ్మనాడుండవలయు

ను. గుంటూరు మండలములోని కమ్మనాడే ప్రాచీనమైనదని చెప్పుటకు లేశమాత్రము సందియములేదు. ఇప్పటి యాంధ్రుల లో నొకతెగవారగు కమ్మవారు కమ్మ కరాఠవిషయమునకు సంబంధించినవారుగ గన్పట్టుచుండుటచేత నీతెగవారు క్రీస్తుశకారంభమునుండి యున్నవారని చెప్పవచ్చును.

అని యీప్రకారము జెప్పియుండుటచే బ్రతాపరుద్రుని కాలము కంటెను ౧౨౦౦ సంవత్సరములకు బూర్వమునుండి కమ్మనాడు కమ్మవారు కమ్మ ఇత్యాదిపదములు వ్యవహారమందుండుటచే ౧౨౯౫ మొదలుకొని ౧౩౫౦ సంవత్సరమువఱకు పరిపాలనము జేసిన ప్రతాపరుద్రుని వలన ఇట్టి బిరుదాంకితమును ఈకమ్మవారు బొందిరని జెప్పుట హాస్యాస్పదమై యున్నదని వేఱే జెప్పనక్కరలేక దెలియుచున్నది. ఇందుచే బూర్వోక్తమైనది. అలిస్టాకరుసు ఆఫ్ సదర్న్ఇండియా అను నీగ్రంథమందు విశ్వాసముంచ టయోగ్యమై యుండలేదని మాత్రము దెలియ జేయుచున్నది.

ఇదియునుంగాకను మఱికొందఱు యీకమ్మవారు దేవీచెవియొక్క కమ్మనుండిపుట్టిరని ౧౯౧౯ సంవత్సరము నిడుబ్రోలులో జరిగిన సప్తమ కమ్మ మహాజనసభలో జెప్పియున్నారు.

మఱియును ఫ. వడివేలుఅనువారు అలిస్టాకరుసు ఆఫ్ సదర్న్ ఇండియాఅను నీగ్రంథమున దండకారణ్యమను నరణ్యమున బహుకాలముక్రిందట కమ్మదీతఅను ఋషి తపస్సుజేయుచుండగా ననేకమంది రాక్షసులు నామహాఋషిని కష్టపెట్టి తపోవిఘ్నము గావించుచుండిరి. అంతట నామహాఋషి నాకష్టములను భరించ జాలక మహావిష్ణువుతో నాకష్టములన్నియు విన్నవించుకొనెను. అటుపిమ్మట నామహావిష్ణువు యామహాఋషిని లక్ష్మీదేవివద్దకు బంపగా నామె నామహాఋషికి తన చెవికమ్మనుయిచ్చి ఈకమ్మను నీసమీపమున యుంచుకొని నూరుసంవత్సరములు తపస్సుచేయుమనిజెప్పి బుత్తెంచెను. ఆమహాఋషి నాప్ర

కారము నూరుసంవత్సరములు తపస్సు చేయగా నాకమ్మనుండి ౫౦౦ వందలమంది శూరులుబుట్టిరి. అట్లుబుట్టిన నైదువందలమంది శూరులు నారాక్షసులుండు వనమును దగులబెట్టి ఆరాక్షసులను సంహారించి యాకమ్మదీత ఋషియొక్క కష్టములను తొలగించిరి. అటుపిమ్మట నామహాఋషి యాశూరులుజేసిన సహాయమునకు మీరు వ్యవసాయము జేసుకొని సుఖముగ జీవించెదరుగాకయని నాశీర్వాదమొనర్చి బుత్తెంచెను. అదిమొదలు యీయైదువందలశూరుల సంతతివారందరును లోకులచే కమ్మవారని బిలువబడుచున్నారు. అని యీప్రకారముగను జెప్పియున్నారు. ఇందులకు తగునగు నింగ్లీషు వాక్యములను యిచ్చట వ్రాయుచున్నాము.

We understand that in by-gone times a Rish, named Kamadita performed his penance in a forest known as Danda-Karanya, when many Rakshasas troubled him; he could not stand it, and hence he repaired to Maha Vishnu and laid before him his grievance. The latter directed the Rishi to his wife Lakshmi Devi, who gave him her ear ornament (Kamma) enjoining him to perform a penance for one hundred years. He fulfilled what had been told him, and the result was that five hundred warriors sprang from that *Kamma*. They destroyed the forests, annihilated the Rakshasas, and made the place free from all trouble. The Rishi recognised their help, and blessed them to live happily by cultivation. The decendants of those warriors are called *Kammavaru* as they originated from the (Kamma).

Vol II Pages 170 The Aristocracy of Southern India.

ఇంతకు బూర్వము కమ్మ మహాజన సభాధ్యక్షులగు మ. రా. రా. శ్రీ ఆర్. వెంకటస్వామినాయుడుగారు జెప్పిన యభిప్రాయమున్ను ఈఅరిస్టాకరు ఆఫ్ సదరన్ ఇండియాఅను నీగ్రంథమునురచించిన మిస్టరు ఏ. వడివేలుగారును జెప్పిన యభిప్రాయమున్నూ, ఏప్రమాణ గ్రంథములనుండి జెప్పినదియు వివరముగా జెప్పియుండకబోవుటచే మనమంతగా విశ్వసించుటకు వీలై యుండలేదని మాత్రము వ్రాయుచున్నాము.

మరియును అరిస్టాకరు ఆఫ్‌సదరన్ ఇండియాఅనునీగ్రంథమును రచించిన మిస్టరు ఏ. వడివేలుగారు బూర్వోక్త ప్రకారము లోకల్ రికార్డు ననుసరించి జెప్పిన విషయములు సరిగా యుండక బోవుటచేతను తుదకు తమ యభిప్రాయమును ఈక్రింద విధమున వెలిబుచ్చి యున్నవారు.

బ్రహ్మాండ (బ్రహ్మానంద) పురాణలోకలి ధర్మప్రకరణమునందు 3 అధ్యాయము మొదలుకొని ౨౦ అధ్యాయమువరకు జెప్పబడిన విషయమును యీక్రిందిప్రకారముజెప్పి విరమించుకొనియున్నారు. ఆయభిప్రాయ మేమనినచో కమ్మవారు సూర్యవంశపు రాజయగు దిలీపుని సంతతివారు. సూర్యవంశజులగు యీకమ్మవారు చంద్రవంశజులగు వారితో సంబంధ బాంధవ్యములు జేయుచుండుటచే వీరిని ఉపాయదిన్. అనికూడ బిలుచుచుండిరి. ఈసూర్యవంశమగు కమ్మవారిలో మొట్టమొదట పురుషుడగు ధర్మపాలుడనువాడును ఇతని గురువగు ధర్మశీలుడనువాడును అనియిట్లు వెలయుచుండిరి. ఇట్లుండ చంద్రవంశమున బుట్టినవారిలో నొకడు ఈధర్మపాలుని కుమార్తెయగు కన్యకామణియను నామెను బలాత్కారముగ దీసుకొని బోవుటకు యత్నించియుండెను. ఆసంగతి యీధర్మపాలుడు గ్రహించి చంద్రవంశజుడగు నారాజుబలవంతుడై యుండుటచేతను నారాజును యేమియు చేయజాలక రహస్యముగ నాచంద్రవంశజుని అవమానబఱచదలచి నొకనల్లకుక్కకు బాలిక వేషమునువేయించి ఆచంద్రవంశజుని గృహమునందు విడిచి పెట్టించి ఎవరికిని జెప్పక నర్ధరాత్రమున వారును వారిబంధువులును గలుసుకొని ధ

క్షిణదిక్కునకు ప్రయాణమై వెళ్ళుచుండ నొకనది అడ్డమయ్యెను. అటు పిమ్మట యేమి జేయుటకు వీలులేకయుండుటచేతనున్ను సూర్యోదయమైనచో శత్రువునివలన భయముగలుగునని తోచుట చేతనున్ను ఇట్లు ముందు వెనకలు నాలోచించుచుండ యానదియొడ్డున తపస్సు చేయుచుండిన రేణుకాదేవి పరశురాములతో గూడినటువంటి జమదగ్ని మహాఋషినిజూచి తమకష్టములను జెప్పుకొని యామహాఋషిని ప్రార్థించిరి అట్టి ప్రార్థనమును నామహాఋషి యంగీకరించుటచే సమీపమునయుండిన రేణుకాదేవి తన చెవిభూషణమగు కమ్మనుయాధర్మపాలుడు మొదలగువారికిచ్చి నదినిదాటి వెళ్ళవలసినదిగా జెప్పెను. అంతట ధర్మపాలుడు మొదలగువారు పరమానందమును బొంది యాదంపతులకు నమస్కరించి యాకమ్మనుహస్తమునధరించుకొని నచ్చటనుండి బయలువెడలివచ్చుటచే యానది వీరికి మార్గమిచ్చుటవలన నదినిదాటి నొడ్డుజేరిరి. అదిమొదలు వీరికి కమ్మవారను నామము ప్రఖ్యాతమయ్యెను. ఈకమ్మవారిలో ఘోషాకమ్మవారనియు, గంపకమ్మవారనియు, అనగా ఘోషాలేనివారనియు, ఇట్లు రెండుతెగలువారై యున్నారు. ఈ రెండుతెగలు కమ్మవారును తమప్రాణములు శత్రువులకు జిక్కనీయక రక్షించిన రేణుకాంబను గ్రామశక్తిని ఇలువేల్పుదైవముగ నేటికి బూజించుచున్నారు. కృష్ణదేవరాయుల ప్రభుత్వకాలములో వారిరాజ్యమునయుండు ఆరణ్యముల రక్షణార్థమై 160000 లక్ష అరువదివేల రక్షకభటులనుగా నీకమ్మవారినియుంచిరి. ఇందులో ననగా నీకమ్మవారిలో ౧ రావెళ్ళవారు, ౨ అర్వేటివారు, 3 నాకావారు, ౪ నంద్యాలవారు, ౫ పెమ్మసానివారు, ౬ పుట్టహారివారు, ౭ దూగుగంటివారు, ౮ తులవదొరలు, వెలమలలో వెల్గోటివారు ఈమొదలగు వారందరును 1509 సం॥ మొదలుకొని 1530 సంవత్సరమువరకు కృష్ణరాయల ప్రభుత్వములో తమవంశముయొక్క ఘనతనున్ను రాజ్యముయొక్క ఘనతనున్ను వృద్ధిపరచుటలో నీకమ్మవారును, వెలమవారు సహాయకులై యుండిరి. అనియిట్లు జెప్పిన యభిప్రాయమునకు సరియగు ఇంగ్లీషు వాక్యముల నీక్రిందవ్రాయుచున్నాము.

In Brahmananda Purana Kalidarma Prakaranam Chapters 3 to 20, we find the following:—The Kammavars were born to the decendants of the Solar King Dwilipa and as they had alliances with the lunar race they were known as Upayadis. The original man is said to be one Dharmapala, and their Guru, Dharmasilan. A member of the lunar race tried to carry away a daughter of Dharmapala, named Kannikamani, when the parents of the girl with a view to disgracing him had a black dog disguised as a girl, left it in the house, and migrated to Southern parts. At that stage, a river barred their way. They begged of the Rishi Jamadagni who was busy in a penance on the bank of the river. There were with him his wife Renukadevi, and also Parasurama. Renukadevi gave them her ear ornament (known as Kamma), directed them to attach veneration to it and further added that if they did so, the river would give way. This came to pass. Since then, they have been known as *Kammavaru*. From that time forward, they attach much veneration to the names of Jamadagni, Renukadevi, and Parasu Rama. On marriage occasions they first offer prayers to these, and then to their family Guru, Palabhaddira. These Kammavars are divided into two classes known as Godasatu (gosha) and Gempasatu (not gosha). It is said that in the reign of Krishna Deva Royalu there were 1,60,000 volunteer guards, most of whom were Kammavars, to protect the fortresses within his jurisdiction.

From the said Godasatu class, the Zamindars of Ilaiyarasanandal claim their descent, and their family name is Ravillavaru, which formed one of the houses, namely, Arvitivaru, Navukavaru, Nandiyalavaru, Pemmasanivaru, Velama or Velugotivaru, Poottaharivaru, Durugantivaru, Thulava Doralu and Ravillavaru, that helped Krishna Deva Royalu (who ruled from 1509 to 1533 A.D.), in maintaining the dignity and prestige of his State. Velugoti is the family name of the Rajah of Venkatagiri, and Pemmasani of that of the Kuruvikulam Zamindar.

Vol II Pages 170 The Aristocracy of Southern India.

ఈయభిప్రాయమును గూర్చి మున్ముందు మార్కండేయోత్తర పురాణము ననుసరించి చెప్పబోవుచున్నాము. గనుక నచ్చటనీవిషయమును విపులముగ విచారించి పాఠకులకు మీకెల్లరకు విశద పఱచుచున్నాము

ఈప్రకారము కమ్మవారెల్లు కూర్మకులావతంసకులై రో కాపులనువారును కూర్మకులావతంసకులై యున్నారు. వీరు తొలుత నుత్తర పంజాబుదేశమునకు రాజధానియగు కాంపిల్యనగర ప్రాంతదేశమున నివసించి అందుండి చటికి వచ్చిన వారగుటచే ఈకూర్మకులావతంసకులకు కాంపులని మొదట నీదేశవాస్తవ్యులు పేరిడిరి తుదకాశబ్దమే కాలాంతరములయందు కాపులనిమారి ప్రస్తుతమట్లగనే వ్యవహరింపబడుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావు గారును వచించియున్నారు.

వీరు తొలుత కంపిలినగర (కాంపిల్య) ప్రాంతములనుండి వచ్చినవారగుటచేత మొదట వీరికి కాంపులని వ్యవహారనామము గలిగినది. ఆంధ్రులచరిత్ర 3 భాగము. ౧౧౫ పత్రము.

కాపువారనినచో రక్షించువారనియు, పంటబెట్టువారనియు, అర్థము. క్షత్రియునికి ప్రజారక్షణము ముఖ్యధర్మమగుటచే వీరునుకూర్మకులావతంసకులైన క్షత్రియులై యున్నారు.

ఇట్లు కూర్మశబ్దవాచకము కమ్మవారికి జెల్లునుగాని కాపులకెట్లుజెల్లుననినచో బూర్వోక్తమైన పద్మనాయకచరిత్రలో నుదహరించిన పద్యమునుబట్టి కాపులకును కూర్మకులావతంసము అను నీశబ్దము చెల్లుబడియగుచున్నది.

గీ. కాపులెల్ల వెలమకమ్మలైరి.

పద్మనాయకచరిత్ర మరియు ఆంధ్రులచరిత్ర.

ఇందులకనుగుణ్యముగనే ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యమయుగమునందు ౨౮౭ పత్రమున నీక్రిందవిధమున జెప్పబడియున్నది.

> ఆకాలమున నిప్పటి కృష్ణామండలములోని యేలూరు, కొల్లేరుకోటలేక ఆకువీడు, గణపవరం, ముఖ్యపట్టణములుగనుండి తెలుగు నాయకులచే (తెలగాలను కాపులచే) బరిపాలించుచున్నటుల గనబట్టుచున్నది. ఏలూరునకు కోలనిపురమనియు, సారసపురమనియు, కమలాకరపురమనియు, పేరులున్నట్టుగా తెలుగునాయకుల శాసనములంగనుపట్టుచున్నది. వీరు చాళుక్యులకాలమునను కాకతీయులకాలమున సామంతమండలేశ్వరులుగనుండి కమ్మసేనానాయకులవలనే ప్రసిద్ధిగాంచి యుండిరి. గణపవరమునకు పద్మినీపురమను నామమున్నట్లు గణపవరములోని సువర్ణేశ్వరస్వామివారి దేవాలయములోని యొక శాసనమువలన దెలియుచున్నది. ఇక్కడ నొక గొప్పకోటయుండెను. ఇయ్యది కొంతకాలము కోనసీమరాజులైన రాచవారివశమునను మఱికొంతకాలము కొలనురాజులైన తెలగాలవశమునను ఉండెను. ఈప్రాంతదేశమంతయు గొలను పురాధిపతులైన తెలుగునాయకులచేతనే పరిపాలింపబడుచుండెననుటకు లేశమాత్ర

ము సందియము లేదు. పైనిజెప్పిన కోటలన్నియు తెలుగు నాయకులచేతనే కట్టబడినవి. వీరికిని చెంగీరాజప్రతినిధులైన వెలనాటికమ్మవారికిని యుద్ధములనేకములు జరిగినవి. తుదకు తెలుగునాయకులు వెలనాటి ప్రభువులకులోబడిన సామంతమండలాధిపతులుగ యుండుచు వచ్చిరి. భీమనాయకుడు, కోటయనాయకుడు, అను పేరులుగల తెలుగునాయకులనేకులు పండ్రెండవ శతాబ్దమునందు కృష్ణాగోదావరీనదులకు నడుమనుండు దేశమును బరిపాలించిరి. కాకతి గణపతిదేవుని రాజ్యారంభ కాలమున శ్రీమన్మహామండలిక కేశవ దేవరాజు వాని పుత్రుడు సూరనాయకుడును, ఏలూరు (కోలనుపురము) రాజధానిగ నీ మండలమును బరిపాలనము సేయుచుండిరి. కేశవనాయకుడును వానికుమారుడును వెలనాటి ప్రభువుల యధికారము క్షీణించు కాలమున స్వతంత్రులగ బరిపాలనముజేసిరి. కేశవనాయకునిదానశాసనము లనేకములు కోలను (ఏలూరు) పురమున గానంబడుచున్నవి. క్రీ. శ. ౧౨౧౩ దవ సంవత్సరము నాటికి నీ మండలమంతయును కాకతీయ గణపతిదేవ చక్రవర్తిచే జయింపబడెను. తెలుగునాటి రెడ్లకు తెలగాలని పేరుగలిగినది. చాళుక్యులు తెలుగుదేశముపై దండెత్తివచ్చి జయించినపుడు వారితోవచ్చిన సేనలు సేనాధిపతులు మొదట కమ్మనాటిలో వసించుచుండి తరువాత నితరస్థలములకుబోవ బ్రజలు కొత్తవారికిని పాతవారికిని భేదము దెలియుటకై కమ్మనాటినాయకులను కమ్మవారనియు, అదివఱకే తెలుగు దేశముననున్న తెలుగు నాయకులను తెలగాలనియు వ్యవహరింప సాగిరి. నాటినుండియు గమ్మవారును తెలగాలును వేర్వేఱు తెగవారుగా నుండుటతటస్థమైనది. కాని క్రీస్తుశతాబ్దారంభమున నాంధ్ర సాంబ్రాజ్య విజృంభకాలమున వీరును వారు నొక్కరుగనేయుండిరి.

ఈకాపులను గూర్చి యీ యధ్యాయములయందు తెలగాలనియు బలిజలనియు వ్యవహరించెదను. ఇట్లని ఆంధ్రులచరిత్ర యీక్రింది విధమున జెప్పుచున్నది.

> ఉత్తమబలిజ శాఖలవారికే తెలగాలను నామము వ్యవహరింపబడుచుండుట చేతను (కాపులనే తెలగాలని జెప్పవలయును.)
> ఆంధ్రులచరిత్ర ౩ భాగము, ౧౦౩ పత్రము.

ఇందువలన పూర్వోక్తములైన బలవాన్ అను శబ్దమునుండి బలిజశబ్దము పుట్టినది. బలవాన్ అను నీమొదలగు శబ్దములు క్షత్రియ వాచకములై యున్నవని పూర్వము జెప్పియున్నాము. కాపులు అను శబ్దముకూడ సంరక్షకత్వమును సూచించుటచే క్షత్రియ వాచకమై యున్నదని యింతకుపూర్వము దెలియపఱచియున్నాము. కాబట్టి కాపువారిని కూర్మకులావతంసకులగు క్షత్రియులని జెప్పుటకు యేయభ్యంతరముండజాలదు.

ఇదియునుంగాక కాపులు నాయుడను శబ్దమును ఉపనామముగ ధరించుచున్నారు. ఈనాయుడను శబ్దమునే కొందరు కమ్మవారును కొందరు వెలమవారునుగూడ ఉపనామముగ ధరించుచున్నారు. ఇట్టి నాయుడనుశబ్దము సంస్కృతమునయుండు నాయకః అను నీశబ్దమునుండి బుట్టినది. నాయకఅనునప్పుడు అగ్రణీ, అగ్రేసరః, ప్రధానపురుషః, సరదారు, సైనికాధ్యక్షః, ఈమొదలగు శబ్దములయొక్క అర్థమును సూచించుచున్నది. ఈప్రపంచములోని వారెవ్వరైనను వారుధరించియుండు నామమునుబట్టి వారి జాతినిర్ణయమును వేఱుగజేయకనే దెలుసుకొనుట సహజసంభవమైయున్నది. ఇట్లుండినను నాయక అను, నీయుపనామమును ధరించిన యీకాపులు కూర్మి అనవాయుక్ బీజాతియందు బుట్టినవారగుటచేతను పూర్వోక్తహేతువులచేతను కూర్మకులావతంసకులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులైయున్నారని జెప్పుచున్నాము.

ఈ యిట్టిపై బూర్వోక్తమైన శ్రుతిప్రమాణములలోనుండు వర్మ శబ్దవాచకులగు కూర్మకులావతంసుకులలోని వెలమవారుగూడ క్షత్రియులై యున్నారని జెప్పుచున్నారము. ఇట్టి యభిప్రాయమునే మామిత్రులగు చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు జెప్పిన విషయ మిదివరలోనే వచించియున్నాము. ప్రస్తుతములో వెలమ అనుపదము వర్మశబ్దమునొక్క తద్భవమని ఎం. శేషగిరిశాస్త్రులవారు వ్రాసినట్లు మామిత్రులు గూడా జెప్పియున్నారు.

> వర్మశబ్దభవము వెలమయని చెన్నపురి రాజకీయ కళాశాలయందు సంస్కృతోపన్యాసకులుగానుండి కీర్తిశేషులగు ఎమ్. శేషగిరిశాస్త్రులవారు శబ్దశాస్త్రమను గ్రంథమందు వ్రాసియున్నారు. ఆంధ్రులచరిత్ర మధ్యయుగము ౨౭౨ పత్రము.

ఇందువలన వెలమవారును క్షత్రియులని జెప్పుట కేయభ్యంతరము లేదని వచించుటకు బూర్వోక్తప్రమాణములన్నియు జాలియున్నవి. అయినను విశేషించి దెలుసుకొనుట కిచ్చబొడమినచో పద్మనాయకుల చరిత్రయు, బొబ్బిలిరాజువారిచరిత్రయు, కీర్తిశేషులగు మండపార్తి కవులచే రచింపబడిన రాధాకృష్ణసంవాదము, మరియును వెల్గోటివారిచరిత్రయు ఈమొదలగు గ్రంథములను జూచి గ్రహించుకొనతగియున్నది. ఇంతియే గాకను యీవెలమవారు కూర్మకులావతంసులగు కుంబీతెగలో జేరినవారై యున్నారని బూర్వోక్తములైన యీక్రింది పద్యములు జెప్పుచున్నవి.

గీ. కొంకణాదికసేతువు కుంభినులను
నాంధ్రద్రవిడాదిదేశంబులందు వెలమ
పేరు ప్రఖ్యాతినొంది విస్తారముగుచు
గరము బహుముఖవర్ణసంగతులదనరి.

గీ. కాపులెల్ల వెలమకమ్మలైరి.

ఇట్లు బహుభంగుల గన్పడుటచే యీవెలమవారును మహారాష్ట్రదేశమునజేరిన కొంకణప్రాంతమునుండి రాబడిన కుణ్బీ తెగవారని

శైవపద్యములవలన తెలియుటచేవీరును కూర్మకులావతంసకులైన సూర్య వంశజులగు క్షత్రియులై యున్నారనుటలో నేయొక్క సంశయములేదని చెప్పుచున్నాము.

౧౦ ఇటుపై రెడ్డివారియొక్క విషయమునుగూడా గమనించి నచో కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని తెలియ బడుచున్నది. అదియెట్లనినచో రాట్ శబ్దమునుండి రెడ్డియనుశబ్దము బుట్టినదనియు అందువలన క్షత్రియులై యున్నారని పూర్వోక్తప్రమాణ ముల ననుసరించి జెప్పుచున్నాము. ఈప్రకారమే ఆంధ్రచరిత్ర కార కులుగూడ జెప్పియున్నారు.

> రెడ్డిశబ్దము రాట్ శబ్దమునుండి యేర్పడినది గావున రెడ్డియనగా రాజనియర్థమగుచున్నది......ప్రాచీనకాలమున రాట్టులను నేకజాతిప్రజలు భరతఖండమున నివసించుచుండిరని వేదములవలనను శాసనములవలనను మనకు స్పష్టముగా తెలియుచున్నది. వీరిలో రట్టులు లేక రాటులు, అరట్టులు, లాటులు, విరాటులు, మరాటులు, వరాటులు, కిరాటులు, బల్లాటులు, అందిరాటులు, ఖగరాటులు మొదలగు శాఖాభేదములుగలవు. వీరిలో కొందఱకు భోజులనియు నామాంతరముగలదు. ఈభోజులలో ననేకులిప్పుడు కమ్మశాఖవారిలోనున్నారు ఈరాట్ట శాఖలవారు తొలుత సింధునదీప్రాంతభూములందును పిమ్మటగంగానదీతీరప్రాంత భూములందును, అటుపిమ్మట నర్మదాగౌతమీతీరప్రాంత భూములందును నివసించుచు క్రమముగా దక్షిణహిందూదేశమునకు వ్యాపించిరి. వీరెల్లరు వేర్వేఱు దేశములకుబోయి దేశభేదముచేతను, భాషాభేదముచేతను, వేర్వేఱు నామములతో నేటికాలమున వ్యవహరింపబడుచున్నారు...... పూర్వకాలమున బౌద్ధమతమునజేరిన బలిజశాఖలవారిలో సశేకులకు శ్రేష్ఠియనుపదము ఘట్టపుపేరుగనుండెను. పూర్వకాలమున నీయిరుతెగలలోని యుత్తమనాయకులకు నన్యోన్యసంబంధ

ధ బాంధవ్యములు భోజన ప్రతిభోజనములు గలవు. పశ్చిమ హిందూస్థానమునందు రాట్టులు నివసించు దేశమునకు రాటవాడియని వ్యవహారనామముగలదు. రాట్టవాడి రాజవంశమునకే రాఠోడ్ లేక రాఠోర్ రాజవంశమని ప్రఖ్యాతిగలిగినది. అటుపిమ్మట ఈరాట్టవాడి రాజకుటుంబమే యొకటి రాష్ట్రకూట రాజవంశముగా బరిగణింపబడినది. ఈరాట్టవాడి లేక రాఠోడ్ సీమనుండి యాంధ్రదేశమునకేతెంచి నివసించియున్న రెడ్లనే పూర్వపుదెలుగు శాసనములో రద్దోడికాంపులని యప్పటి శాసనవిలేఖకులు వ్రాసియుండిరి. ఏదియెట్లున్నను రెడ్లని వ్యవహరింపబడెడి తెగలవారు రాట్టజాతులకు సంబంధించినవారనుట కెంతమాత్రమును సందియము లేదు. వీరెల్ల రాంధ్రజాతులతోడి సంబంధ బాంధవ్యములచేతను ఆంధ్రభాషను మాతృభాషగైకొన్నవారగుటచేతను, ఆంధ్రజాతీయులనుటకు సందియము లేదు. వడ్లలో నెన్నివిధములైన భేదములుగలవో రెడ్లలో నన్నివిధములైన భేదములుగలవు. గావున వానింగూర్చి చెప్పుట సాధ్యముగాదని చెప్పుదురు. కాబట్టి యట్టిభేదములను గూర్చిన చరిత్రము ప్రత్యేకముగ వ్రాయవలయునే గాని యిందువ్రాయుట సాధ్యముగాదు. పంట పదునాలుగు కులాలని సామాన్యముగా పదునాలుగు శాఖలుగలవని చెప్పుదురు. అయిన నెయ్యాలి పదునాలుగు ప్రధానశాఖలో వివరించుట కష్టసాధ్యము. ౧ అయోధ్యరెడ్లు, ౨ మోటాటిరెడ్లు, ౩ పంటరెడ్లు, ౪ దేశూరురెడ్లు, ౫ పాకనాటిరెడ్లు, ౬ పెదకంటిరెడ్లు, ౭ భూమంచిరెడ్లు, ౮ ఒరుగంటిరెడ్లు, ౯ బలిజరెడ్లు, ౧౦ గండికోటరెడ్లు, ౧౧ గోటేటిరెడ్లు, ౧౨ కుంచేటిరెడ్లు, ౧౩ మొరసురెడ్లు, ౧౪ పల్లేరెడ్లు, ౧౫ గాజులరెడ్లు, ౧౬ పాకనాటిరెడ్లు, ౧౭ పాంగనాటిరెడ్లు, ౧౮ కమ్మపురిరెడ్లు, ౧౯ పాలనాటిరెడ్లు, (౨౦ ఆకుతోటరెడ్లు) మొదలగు వ్యవహారనామములనేకములు గన్పట్టుచున్నవి. వీరెల్లరకు మాత్రమే

భాష యాంధ్రమైనను దేశకాలపాత్రభేదములచేత గొన్నియాచారభేదములు గన్పట్టుచున్నవి. అయ్యవి క్రమముగా నశించు సూచనలు గానంబడుచున్నవి.

ఆంధ్రులచరిత్ర మూడవభాగము ౧౧౩ పు. ౧౧౮ క.

ఇదియును గాకను రాష్ట్రకూటమును శబ్దమునుండి రాఠోడు శబ్దము పుట్టినట్లు వంశభాస్కరమను గ్రంథము జెప్పుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే హిందూదేశచరిత్రముయందు గన్పడుచున్నది. మరియును బూర్వోక్తమైన వంశభాస్కరమను గ్రంథమునందు అయోధ్యాధిపతియగు సుమిత్రుడను రాజునకు విశ్వరాజు కూర్మఅని యిరువురు పుత్రులు గలిగియుండిరనియు అందులోని కూర్మునివలన కూర్మవంశమనగా కచ్ఛాబీ వంశము ప్రసిద్ధమగుటకు కారణమయ్యెననియు సుమిత్రుని పుత్రులలో మొదటివాడగు విశ్వరాజునకు సంతానము లేక బోవుటచే రాష్ట్రేశ్వరపర్వతమున నాఈశ్వరునిగూర్చి తపంబొనర్చి నద్దేవుని వరంబున రాష్ట్రకూటుడను పుత్రుని బడసెననియు, ఇతనివలన రాఠోడువంశము జనించెననియు ఇందువలన రాఠోడువంశస్థులును కూర్మవంశస్థులును సహోదరబిడ్డలని జనవందతికూడా బలపరచుచున్నదని చెప్పియున్నది. అచ్చటయుండిన జనవదంతియు నీదేశమునయుందు రెడ్డివారు కమ్మవారివిషయమందును జెప్పుచున్నారు. ఇదియుంగాకనిందు నావంశభాస్కరమనుగ్రంథమునకు టీకవ్రాసిన కృష్ణసింహఅనువారు జోధపూరురాజ్యమున రాష్ట్రశ్యేనాకులదేవి అను సీదేవీనామముతో రాష్ట్రకూటవంశమనగా రాఠోడువంశము ప్రసిద్ధికి వచ్చినదని వంశభాస్కరగ్రంథములో నీవిషయమునుగూర్చి జెప్పియున్నారు. ఇందువలన మనము గుర్తింపతగిన దేమన్నను యీరెడ్డివారును కమ్మవారును కూర్మకులావతంసకులనియే మనము గుర్తెరుగతగియున్నది. ఇదియునుంగాక రాష్ట్రకూటవంశోద్భవుడగు చతుర్థగోవిందుడను రాజుయొక్క ౮౫౫ సంవత్సర దానపత్రమొకటి గన్పట్టుచున్నది. అందులో రాష్ట్రకూటుల ప్రసిద్ధిని వర్ణించియున్నది. హిందూదేశచరిత్రయందును ౮ శతాబ్దకాలమునం

డి రాష్ట్రకూటులు ప్రసిద్ధిచెందియున్నారని చెప్పబడియున్నది. మరియును దక్షిణభారతవర్షమునందును రాష్ట్రకూటుల రాజ్యములు స్థాపించి ౨౦౦ సంవత్సరములవరకు పరిపాలనముజేసిరని జెప్పబడియున్నది. దీనినే కొండవీడు మొదలగు సంస్థానములని చెప్పుచున్నాము. మరియును క్రీ. శ. ౭౫౨ సం॥ న॥ రాష్ట్రకూట వంశోద్భవుడగు కీర్తివర్మయును చాళుక్యులకును యుద్ధములు జరిగినట్లు దెలియబడుచున్నది. ఈరాష్ట్రకూటవంశోద్భవుడగు మూడవ గోవిందవర్మ గుజరాత్ దేశమున కొంత భాగమును జయించి అతనివలన నవీనరాష్ట్రకూట రాజ్యస్థాపన మొనర్చబడెను. క్రీస్తుశకము ౧౨ శతాబ్దమునందు రాష్ట్రకూటులు కనోజి పట్టణమునకు ప్రభువులైరి. మరియును రాష్ట్రకూట వంశోద్భవులగు రాజులు ప్రస్తుతపు హైదరాబాదు దేశమునయుండు మాలిఖేడు అను రాజ్యమును ౧౩ డు పురుషాంతములవరకు ప్రభుత్వమొనర్చినవారైరి. ఇందులోను కడపటిరాష్ట్రకూట ప్రభువు కొక్కలచాళుక్యవంశస్థుడగు తైలపదేవునివలన మరణమొందెను.

రాష్ట్రకూటులు అనగా రెడ్డివారు వీరు ప్రభుత్వమొనర్చినటుల చరిత్రులన్నియు ఘోషించి జెప్పుచున్నవి.

రాష్ట్రకూటశబ్దమునకు బూర్వముచెప్పిన హేతువులకన్నను విద్యారణ్యులవారు అధర్వణవేదభాష్యములో జెప్పినప్రకారము మనమా శబ్దమున కన్వయముజేసుకొనినచో బాగాయుండునని దలచి యీక్రిందనాభాష్యమును వ్రాయుచున్నాము.

శ్రు॥ అచ్ఛానఇన్ద్రం యశసం యశోభిర్యశస్వినంవిధేమ। సనోరాస్వ రాష్ట్ర మిన్ద్రజాతం తస్యతేరాతౌ యశసఃస్యామ॥

అధర్వణవేదము ౬ కా. ౪ అను. ౪౦ సూ. ౨ మం.

ఇందులకు విద్యారణ్యభాష్యము.

విద్యా. నః॥ అస్మాకమ్...... హే ఇన్ద్రసత్వంత్వం నః అస్మభ్యమ్ ఇన్ద్రజాతమ్ ఇన్ద్రేణత్వయాప్రేరితం రాష్ట్రమ్। రాజ్యం

రాష్ట్రదేహి రాష్ట్రదానే। తస్యతేతవరాత్రౌ ధానేయశసః యశస్వీ నోవయంస్వామభవేమ॥

ఇందులోను రాష్ట్రమనునప్పుడు రాజ్యమని చెప్పియుండుటచే ఇట్టిరాజ్యముల ధరించినవారి సంతతివారు గనుక రాష్ట్రకూటులని చెప్పవచ్చును. రాజ్యములు ధరించువారు క్షత్రియులుగనుక నిట్టిరాష్ట్రకూటులందరు కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులని చెప్పుచున్నాము. ఇందులవిషయము చరిత్రభాగములనుండి విశేషముగ్రహించుటకు సావకాశము గలిగియుండుటచే గ్రంథవిస్తరభయమువలన నావిషయములన్నియు నిచట చర్చించక వదిలిపెట్టితిమి.

ఇచ్చటను గొందఱుజెప్పునదేమన్నను ఇక్ష్వాకువంశజులగు సుమిత్రునితో సూర్యవంశమంతము నొందినదని భాగవతము నవమస్కంధములోని యీక్రిందిశ్లోకమును ప్రమాణముగ జెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ ఇక్ష్వాకూణామయం వంశస్సుమిత్రాంతోభవిష్యతి॥
శ్రీమద్భాగవతము నవమస్కంధము.

అనగా నీసూర్యవంశము సుమిత్రుడే అంతముగ గలిగ నశించును. అనియిట్లు జెప్పినవిషయమునకు యీక్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నాము.

సుమిత్రవంశే రాష్ట్రోరు కూర్మవంశోత్పత్తి తృతీయరాశి సప్తపంచాశన్మయూఖ॥

అనునీప్రకారము వంశభాస్కరమను గ్రంథము యొక్క గద్యయందు సుమిత్రవంశమగు రాష్ట్రోరు (రెడ్ల) వంశమైన కూర్మకులావతంసముయొక్క యుత్పత్తియందు మూడవరాశి ౫౭ మయూఖముసమాప్తము అని యిట్లు గ్రంథాంతమందు గన్పట్టుటచే ఈవంశభాస్కరమను గ్రంథము బూర్వోక్తమగు భాగవతశ్లోకమును ఖండించుకొని సుమిత్రునికి సంతానములేక యుండదేదనియు, నతనికి విశ్వంభరుడను వాడొక

ను, కూర్మ్మడనువాడొకడును, ఇట్లు యిద్దరు పుత్రులుండిరనియు, ఇం దులో మొదటివాడగు విశ్వవరుడనువానికి సంతానము లేకపోవుటచే రాష్ట్రికూటపర్వతమునందు రాష్ట్రేశ్వరునిగూర్చి తపంబొనర్చి నద్దేవు నికృపవలన రాష్ట్రికూటుడను బుత్రుని బడసెననియు, అతనివలన రా ఠోరువంశము జనించెననియు ఇట్లు వంశభాస్కరమను గ్రంధమున జె ప్పియుండుట చేతను, మరియు కూర్మ్మడనువానివలన కూర్మకులావతంశ ముజనించెనని నాగ్రంధమునందే జెప్పియుండుటచేతను ఇట్లుబూర్వోక్త మైన భాగవతశ్లోకమునకు బ్రత్యుత్తరము జెప్పుటయైనది. ఆవంశ భా స్కరగ్రంధము విస్తరించియుండుటచే నందుల పూర్వపక్ష సిద్ధాంతము ల నిందునవ్రాయనైతిమి.

మఱియు నిందులకు శూద్రకమలాకరముకూడా యిట్లుప్రత్యుత్త రము జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ దేవాపిర్యోగమాస్థాయ కలాపగ్రామ మాశ్రితః।
సోమవంశంకలౌనష్టం కృతాదౌస్థాపయిష్యతి॥

అనగా దేవాపియనువాడు శంతనునితమ్ముడు మాత్రము కలాప గ్రామమునందు గూఢమై తిరిగి కృతయుగమునందు క్షత్రియులలోనిచం ద్రవంశమును వృద్ధినొందించును.

శ్లో॥ దేవాపిశంతనోర్భ్రాతా మరుశ్చేక్ష్వాకు వంశజః। కలాపగ్రా మఆసాతే మహాయోగబలాన్వితౌ॥ తావిహైత్యకలేరంతే వా సుదేవాను శిక్షితౌ। వర్ణాశ్రమ యుతం ధర్మం పూర్వవత్ప్రథ యిష్యతః॥

శ్రీమద్భాగవతే ద్వాదశస్కంధః.

అనగా మఱియును శంతనుని తమ్ముడు దేవాపియు, నిక్ష్వాకు వంశస్థుడు మరుడనువాడును యోగబలముచే జీవించి కలాపగ్రామమం దుండి కలియుగాంతమునందు భగవంతునిచే బోధితులై తిరుగ వర్ణా శ్రమధర్మములు నడిపింతురు.

శ్లో॥ దేవాపిః పౌరవో రాజా మరుశ్చేక్ష్వాకువంశజః కృతే ఇహాగత్యక్షత్ర ప్రావర్తకౌహితౌ। తథా। మహాపద్మపతిః కశ్చిన్నందః క్షత్రవినాశకృత్। అరభ్యభవతో జన్మయావన్నందాభిషేచనమ్। ఏతద్వర్ష సహస్రంతుజ్ఞేయం పంచదశోత్తరమ్॥

విష్ణుపురాణము.

అవగా పూరువంశోత్పన్నుడగు దేవాపియు నిక్ష్వాకువంశమునందుబుట్టిన మరుడను రాజును కృతయుగమునందు దిరుగవచ్చి క్షత్రియజాతిని బ్రవర్తింపజేయుదురు. మఱియును పద్మపతియగు నందుడను వాడు క్షత్రియవంశనాశకుడొకడు బుట్టును, ఇతడు పరిక్షితునకు వెనుకకలియుగాదియందుండెడు రాజు. (ఈయభిప్రాయము పరిక్షితునితో నీక్రిందివిధమున జెప్పుటచే దెలియు చున్నది.) ఓపరిక్షితుడా నీజన్మ మొదలుకొని నందుని పట్టాభిషేక పర్యంతమగు కాలము వేయునూట పదునైదు వత్సరములుండునని పరిక్షితునితో జెప్పుచున్నాడు.

ఇంతకుబూర్వము సుమిత్రునితో ఇక్ష్వాకు వంశమగు క్షత్రియ వంశము బోయినను బాధకమైయుండంలేదు గాని ఈకలియుగమున క్షత్రియ వైశ్య వంశములు బొత్తుగ నశించుననియు, ఆద్యంతవర్ణములగు బ్రాహ్మణ శూద్రవర్ణములు మాత్రమేయుండుననియు, ఈక్రిందిపురాణవాక్యమునకు మిారేమి ప్రత్యుత్తరమిచ్చెదరు.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యా శూద్రవర్ణాస్త్రయో ద్విజాః॥ యుగేయుగేస్థితాస్సర్వే కలావాద్యంతయోస్థితాః॥

పురాణాంతరము.

ఇందులకు బ్రత్యుత్తరమీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

శ్లో॥ కతుకుబీజభూతాస్తు కేచి త్తిష్ఠంతిభూతలే। యథైవదేవాపిపురుసాం ప్రతంసమవస్థితౌ॥

విష్ణుపురాణము.

అనగా బూర్వము జెప్పిన దేవాపిపరువులిద్దరువలె కొందరు బీజభూతులై ప్రచ్ఛన్నరూపమును బొందిన క్షత్రియులు గొందరు గలరు. మఱియును,

శ్లో॥ బ్రహ్మక్షత్రవిశః శూద్రాః బీజార్థయ ఇహస్థితాః । కృతేయుగే హితైస్సార్థం విశేషాస్తదాభవన్ ॥

మత్స్యపురాణము.

అనగా బ్రహ్మ క్షత్ర వైశ్య శూద్రులుముందు వి త్తనము కొఱకు గలియుగమునందుముయుందురు తిరుగ కృతయుగమున వారితో సమానులగువారు బుట్టుదురు. అను నీప్రకారము జెప్పియుండుటచే బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులను చాతుర్వర్ణములవారు యథాప్రకారము న్నియుగములలోనుండినట్లు ఈయుగమునందుననూయుందురనియు, ఈ మత్స్యపురాణ వాక్యము జెప్పుచున్నది. ఒకవేళ ఈకలియుగమున నష్టముబొందినచో నాలుగువర్ణముల వారలలోను నష్టముగలిగి తుదకు బీజభూతులై కొందరుందరని దెలియుచున్నది. ఇందువలన మీపూర్వపక్షము సరియైనది గాకపోవుటచే స్వాతిశయమును వెల్లడించక యుందురని హెచ్చరిక జేయుచున్నాము.

౧౧ ఇందువలన బూర్వోక్తప్రమాణముల నన్నిటి ననుసరించి కమ్మవారును, కాపువారును, వెలమవారును, రెడ్డివారును, కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని జెప్పుచున్నారము.

కూర్మకులావతంసులైన సూర్యవంశజులగు యీక్షత్రియులలో బూర్వకాలమున ప్రభుత్వముచేసినవారును, ఇపుడనేకమందిప్రభువులనుగనపడుచున్నారు. ఇందులోనుబూర్వకాలప్రభువులనుయీకాలప్రభువులను గనుగొనుటకు శాస్త్రములయందును చరిత్రములయందును జెప్పబడియున్నది. ఆర్యులు నాలుగు వర్ణములుగనువిభజించుకొని భరతవర్షమున నివసించిరని బూర్వోక్త ప్రమాణములవలన మనముగుర్తెఱిగి

యున్నాము. ఇందులోనుండు ప్రజలలో బహుజన సంఖ్యాకులు క్షత్రియులైయున్నారు. ఈక్షత్రియులలోనే నూతన రాజ్యసంపాదనలు జేసినను వీరిలో వీరికి దటస్థపడినవి కాని ఎన్నడును అన్యదేశీయ సంపాదనలు వీరు జేసియుండలేదు. అట్లు చేయుటకు వీరికి వీలు చిక్కియుండలేదు. ఎట్లు క్రిందుమీదుబడినను యీకూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులయందే కలిగినదిగాని అన్యత్ర కలిగి యుండలేదని మాత్రము వ్రాసుచున్నాము. ఇదియిట్లుండ కొంతకాలమునకు అన్యదేశీయులు వీరిరాజ్యమునకు రాదొడగిరి. అప్పటిలో వారు ముఖ్యరాజులగను వీరు సామంతరాజులగను యీభరతఖండమును పరిపాలించ జొచ్చిరి. అపరరాజులు తత్పూర్వీకులైన రాజచరిత్రగ్రంథములను సాంఘికగ్రంథములను, శాస్త్రగ్రంథములను, ఇట్లనేకవిధముల నుపయోగించు గ్రంథములనన్నిటిని ధ్వంసములు జేసి బొత్తిగ నశింపు జేసిరి. ఈ సామంతరాజులగు కూర్మకులావతంసకులు అట్టి గ్రంథములను బూర్తి జేయుటకును చేయించుటకును సమర్థులై యుండినను అట్టివిషయములో గ్రంథసామగ్రి చక్కగ లేకబోవుటచే పూర్తి చేయలేక పోయిరి. పరరాజులు పరిహాసాస్పదముగ నిలిపిన పురాణగ్రంథములలోను పూర్వరాజుల నామానుక్రమణికయైనను, చరిత్రయైనను, ఒకదాని ననుసరించి మఱియొకటియుండక భిన్న భిన్నములగ తెలియబడుచు చున్నవి. ఇట్లుండినను ప్రధానులగు కూర్మకులావతంసకులైన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులయొక్క చరిత్రములను నిర్ణయముచేయుటకు సంస్కృత గ్రంథములనేకములున్నవి. ఇందులో వాయుపురాణము, విష్ణుపురాణము, వాల్మీకరామాయణము, భారతము. భాగవతము, రఘువంశము, ఇవి కొంతమార్గమును జూపించుచు స్కాంధపురాణ సహ్యాద్రి ఖండమును కొద్దిగ అనుసరించుచున్నవి.

ఈస్వల్పసహాయముచే యీరాజుల యొక్క సంపూర్ణమైన నామాదిసంగ్రహము చేయుటకుగాని ప్రకాశపఱచుటకు గాని సాహసించి ప్రయత్నించుటకు వీలుకలుగజేసుకొనక ప్రస్తుతమనుసరామః పాయ సంభక్షయామః అను నీయాకోక్తిననుసరించి సాధ్యమైనంతవరకు కషమ

మునుబట్టి పూర్వ రాజులందఱును కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశో ద్భవులైన క్షత్రియులని వెల్లడిపఱచినారము.

౧౨ ఇంతియే గాకను ప్రస్తుతపు రాజులందఱును అనగా జయపూరు, జోధుపూరు, ఉదయపూరు, రాజులందరును కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులైయున్నారని బూర్వోక్త ప్రమాణములచే నిర్ణయముజేసియున్నాము. ఇదియునుంగాకను మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్యాధిపతులగు కూర్మకులావతంసకులైన చత్రపతి శివాజీమహారాజును కూర్మకులావతంసమైన సూర్యవంశజుడగు క్షత్రియుడైయున్నాడని ప్రసిద్ధమైన చరిత్రనువ్రాసినటువంటి మిస్టరు హంటరుస్టాటిస్టికల్ అకౌంటు ఆఫ్ బెంగాల్ ౧౧ వాల్యుమునందు వ్రాయబడిన విషయమేమన్నను శివాజీమహారాజు కూర్మకులావతంసమగు (కుర్బీ) సూర్యవంశమున జన్మించినవాడైయున్నాడు. మరియును గ్వాలియరు సతారారాజులును కూర్మకులావతంసమగు (కుర్బీ) ఈసూర్యవంశమునందుపుట్టియున్నారని యీయభిప్రాయమునకు సరియగునట్టి యీయింగ్లీషుభాషయందు వ్రాసియున్నారు.

"Sivaji was a Kurmi and the Rajas of Gwalior and Satara are said to be of the same race."
—*Hunter's Statistical Account of Bengal, Vol. XI.

ఇదియునుంగాకను మిస్టరు కార్న్గీ రైసెసు ట్రిబెసు అండు కాస్టసు ఆఫ్ ఔదు అను నీపుస్తకమున వ్రాయబడిన విషయమేమన్నను మహారాజా సింధియాగ్వాలియరును, భూతపూర్వరాజుయును, సతారారాజులును, భోసలావంశస్థులగు రాజులును, నాగపూరురాజులును, వీరందరు కూర్మకులావతంసమగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారు. మఱియుమిస్టరు కాంబేలు యింమనగూర్చి చెప్పినదేమన్నను మహారాష్ట్రసంస్థానమును స్థాపించినది ముఖ్యముగ కూర్మకులావతంసకులైన సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారు. మరియును శివాజియును అతని సరదారులును సాధారణముగ నందరును బూర్వో

త్రవంశమునకు చెందియున్నారు. ఇదియునుంగాక అతరౌలీయా నివాసులగు దర్శనసింహాగాలిబ్జంగుగదరకు రాజైన ఇతనిపుత్రుడును వీరందఱును బూర్వోక్తమైన వంశమునకు జెందియున్నారని బైయభిప్రాయమును వచ్చునట్లు మిస్టరు కార్నెజీగారుజెప్పిన ఇంగ్లీషు వాక్యముల నీక్రిందను వ్రాయుచున్నాము.

> "Sindhia of Gwalior, the Ex-Raja of Satara and the Ex-Bhonsla of Nagpur were Kurmis or of the classas akin to them. Mr. Campbell has pointed out that the Kurmi element was the foundation of the Mahratta power, and that Sivaji and many of his chiefs were Kurmis. There are also Kurmi Rajas in Corakhpur and Gujrat. Darshan Singh of Atraulia of this caste earned the title of Ghalibjang for his brave services to the Kings of Oudh, and his son Jailal acquired the title of Raja during rebellion"

—Carnegy's Races, Tribes and Castes of Oudh,

ఇట్టిప్రమాణములు పెక్కులు గన్పట్టుచున్నవి. వాటిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతిమి.

౧౩ ఈవిషయములో బూర్వోక్తములగు గ్రంథములను బొంబై, బెలగాం, అయోధ్యాగజట్టులయందు జెప్పిన విషయములు గాకను ఈక్రిందనుదహరించు ప్రభువులందరు నీవంశజులైనట్టు వారివారిచరిత్రలనుబట్టి దెలియుచున్నది. శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా రావు శ్రీకంఠ బహాదూరు బల్లా హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ కూర్మకులావతంసరాజా శోమేశ్వరరావు మహాబల్వంత బహాదూరు దోమకొండ సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా ఉమాపతిరావు మహాబల్వంత బహాదూరు నామపల్లిస్టేషన్ హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజరాజేశ్వరరావు మహాయశ్వం

త బహదూరు నామపల్లిస్టేషన్ హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) పవాయిరాజా రామేశ్వరరావు బహరీ బల్వంత మహాభూపాల్ బహదూరు వనపర్తిసంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా సీతారామసింహభూపాల బహదూరు అమరచింతా సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజారామభూపాల్ బహదూరు గద్వాల్ సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా రఘునాథరావు మహారణధీరబహదూరు...... సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా బహదూరు భద్రాచల సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా బహదూరు కుండారాడ్డి చించోడు సంస్థానం హైదరాబాదు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా సూర్యప్రతాపతేజోరావ రసింహదేశాహిపాటర్, కాటియావాడ, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) మహారాజా ఉదితనాధ సహాయ దేవమాన భూముచోటా నాగపూరు, బెంగాల్, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా నీలమణిసింహ దేవమానభూప బెంగాల్, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా తేజః ప్రతాపసింహ అజనుగడ, మరియును, కొల్లాపురము, అక్కలకోట, సతార, నాగపూరు, తంజాపూరు, ముధోల, ధార, దేవాస, బరోడ, సావంతవాడి, గ్వాలియరు, ఇందూరు, ఉదయపూరు, జయపూరు, జాబ్వాగు, మేవారు, తోరగల, కాగల, కాశీ, కాపశీ, ధాతవాడ, నేపాలక్షితిపాల, బొబ్బిలి, విజయనగరం, పిఠాపురము, నూజవీడు, కిల్లంపూడి, వెంకటగిరి, శ్రీకాళహస్తి, చిత్రాడ, మైలవరం, మునగాల, దేవరకోట, చింతలపాడు, అమరావతి, బోడినాయకనూరు, పల్లూరు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా అనుమూరి సుబ్బానాయుడు బహదూరు బంజేపల్లి జమీందారుగారు, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా రావిళ్ళ వెంకటరంగయ్యప్పాస్వామి నాయుడు) బహదూరు ఇలాకసముద్రం తిరునల్వేలి, శ్రీమాన్ (కూర్మకులావతంస) రాజా పెమ్మసాని నందస్వామిదొర, కొండస్వామినాయుడుగారు పు

రుచికులం తిరునల్వేలి జిల్లా, ఇట్టివారెందరో ప్రస్తుతమునను కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులు భూపాలన మొనర్చుచు పంచమజార్జి సార్వభౌమునికి సామంతరాజులై యున్నారను సంగతి దెలియబఱచుటకు సంతసించుచున్నాము.

౧౮ ఇదియునుంగాక మహారాష్ట్ర దేశమునందుండు కూర్మకులావతంసకులనబడు కుణ్బీలనువారును, ఉత్తరహిందూస్థానమునందుండు కూర్మకులావతంసకు లనబడు కుణ్బీలనువారును, ఈయుభయులు సూర్యవంశము, చంద్రవంశము, నాగవంశము, యదువంశము, అను నీనాలుగువంశములలో జేరి ౨౯౨ భేదములుగలవారైనను ఒకరికొకర సంబంధ బాంధవ్యములు జేసుకొనుచు వేదోక్తవిధులచే శుభాశుభకర్మల నుజరుపుకొనుచు యజ్ఞోపవీత ధారణములొనర్చుకొని మఱియు నెన్నియో విధముల ప్రవర్తించుచున్నారని ౧౮౮౫ సంవత్సరములో ముద్రితమైన బొంబై ప్రసిడంసి పునాగజట్ ౧౮ వాల్యము ౧వభాగమునందును మఱియు కిట్సకంపెంషియంఆఫ్ హిందూ కాస్ట్స్, అట్రయిబస్ అను నీమొదలుగాగల గ్రంథములయందును మఱియు బొంబై గజటయందు ప్రొఫెసరు రామకృష్ణగోపాలభండారకరు అభిప్రాయము ననుసరించి వ్రాసినదానియందును, బొంబై ప్రసిడంసి కొల్లాపూరుగజటు ౨౪ వాల్యమునందును, మఱియు నిదియేగజటుయందును ఇదియునుంగాక హూ ఆరుమరాటాస్ అను గ్రంథమునందును జెప్పబడిన పైవిషయములకు సరియగు ఇంగ్లీషును పైగ్రంథములనుండి యీక్రిందవ్రాయుచున్నాము.

"Kunbis...They have two hundred and ninety-two surnames. Of the whole number one hundred and two trace their origin to the moon; seventy-eight trace their origin to the sun; and eighty-one to the god Brahma. The ninety-nine remaining surnames are said to belong to miscellaneous rtibes." "The Poona Kunbis, not content with calling them selves

Marathas, go so far as to call themselves Kshatriyas and wear the sacred thread. They include a traditional total of ninety-six clans which are said to be sprung from tha rulers of fifty-six countries who are tho descendants of Vikram of Ujain whose traditional date is B. C. 56, Shalivahan of Paithan whose traditional date is A. D. 78, and Bhojraja of Malva whose traditional date is about the end of the tenth century. According to the traditional accounts, the Bhosles to whom Shivaji belonged are the descendants of Bhojraja; tne descendants of Vikram are called Sukarrajas; and those of Shalivahan Rajakumars. All claim to belong to one of the branches or *vanshas* of the Kshatriyas, Som-vansha or the moon branch. Surya-vansha or the Sun branch, Sesh-vansha or the Snake branch and Yadu-vansha."

———Bombay Gazetteer, Vols. XXI & XVIII.

"One derivation which has the approval of Prof. Bhandarkar, remains that Maharashtra is the Sanskritised form of Maharatha, that is, the country of the Maharattis or Maharatthas, that is, the Great Katthis, atribe which under the name Ratta or Ratthis and its Sanskrit form Rashtrakas or Rashtrikas, from very early times have at intervals ruled in the Bombay Deccan, and Bombay Karnatak."

The Bombav Gazetteer by Sir J. Campbell, K. C. I. E.

"As a class Marathas are simple, frank, independent and liberal, courteous, and, when kindly treated trusting. They are a manly and intelligent

race, proud of their former greatness, fond of show and careful to hide poverty. They say that was is their calling and few Marathas of good family, however well educated, willingly take service as clerks. They never keep shops. As a rule a well-to-do Maratha has in his service a Brahman clerk called divanji or minister, who often takes advantage of his master's want of education to defraud him, sometimes ending in making his master his debtor. Marathas are husbandmen, grantholders, landowners and state servants. Besides the Maharaja of Kolhapur several Marathas are chiefs or sansthaniks."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vol. XXIV.

"Hiwen Thsang describes the people, apparently the warlike Maratha tribe, as tall, boastful and proud. Whoever does them a service, he says, may count on their gratitude, but no one who offends them will escape from their vengeance. If any one insults them they will risk their lives to wipe out the affront. If any one in trouble applies to them, forgetful of themselves they will hasten to help him. When they have an injury to avenge they never fail to warn their enemy; after the warning each puts on his cuirass and grasps his spear. In battle they pursue fugitives but do not slay those who give themselves up. When a general has lost a battle, instead of punishing him corporally they make him wear women's clothes, and so force him to sacrifice his life. The state maintains several huudred dauntless champions who every time they prepare for combat

get themselves drunk with wine; and then one of them, spear in hand, will defy ten thousand enemise. If they kill a man whom they meet on the road, the law does not punish them. Whenever the army goes on a campaign these braves march in front to the sound of the drum. They also intoxicate many hundreds of natnrally fierce elephants. They run in a body, trampling everything under their feet. No enemy can stand before them; and the king proud of possessing these men and elephants despises and slights the neighbouring kingdoms.' B. G. XXIV.

"The Marathas, especially the descendants of Shivaji the founder of the Maratha empire claim to belong to the Kshatriya or the scond of Manu's classes and say that their ceremonies are the same as those of Brahmans. Brahmans admit this claim in the case of the ruling family and perform their ceremonies with the Vedio texts...Well-to-do Marathas especially the families of chiefs and sardars or nobles gird their boys with the sacred thread between ten and twelve with the same ritual as at a Brahman thread-girding."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vol. XX.V.

"As has been observed by sir W. Hunter, the Marathas know only two occupations, ruling the country and tilling the soil. When they cease to rule they sink into the position of peasants, History abounds with the Maratha ruling families such as the Chalukyas, the Silahars, the Kadambs, the Yadrvas the Chouhans, &c." Who are the Marathas.

౧౫ ఈకూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియుల కు గౌరవార్థముగ నుంచుకొనిన ఉపనామము లెవ్వియనినచో చౌదరీ నాయుడు, రావు, ద్వార, నీడు. నేని, సర్కారు, దేశముఖ్, సర్ దేశముఖ్, దేశాయి, సర్ దేశాయి, బల్వంత, ఛత్రపతి, మహీపతి, గజపతి, రాజా ఇవి మొదలుగాగలనామము లుపనామములై యున్నవి.

౧౬ ఈకూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియుల యొక్క గోత్రప్రవరలు యీక్రిందివిధమున దెలియబడుచున్నది.

సూ॥ క్షత్రియ వైశ్యయోరుపదిష్టా తిదిష్టగోత్రమ్॥ ఇతిఉద్వాహ తత్వే॥

అపిచ॥ పురోహితప్రవరోరాజ్ఞామ్ । ఇత్యాశ్వలాయన శ్రౌత సూత్రమ్, ౧.౩, ౧౫ కించ॥ పురోహితస్య ప్రవరేణరాజా ప్రవృణీత ఇతివిజ్ఞాయతే॥

ఇత్యాపస్తమ్బప్రవరకాణ్డమ్॥ ౧౧॥

ఇట్లు ప్రాచీనగ్రంథములగు సంస్కృతగ్రంథములయందు జెప్పబడిన విషయమేమన్నను, పూర్వకాలమున మహాఋషులనువారు ఈ క్షత్రియులకు ఆచార్యులగను, పురోహితులుగను, ఉండువారు. అందువలన నామహాఋషుల సద్బోధనలవలన యీక్షత్రియసమూహ మంతయు స్వధర్మపాలనమునందు తత్పరులై యుండుకొనుచు దుర్మార్గముల నుండి దూరులై సంచరించు చుండిరి. ఈకారణముచే నాక్షత్రియులు యీమహాఋషులనే వారిగోత్రప్రవరులయందు జేర్చుకొని ఆఋషులనామములనే గోత్రప్రవరులుగా జెప్పుకొనుచున్నారు. ఇందువలనే బైయ్యాశ్వలాయనాది సూత్రములయందు రాజులకు పౌరోహితుల గోత్రమునే జెప్పవలయునని నిబంధన యేర్పడినట్లు జెప్పుచున్నది. ఒకానొక సమయమున బ్రాహ్మణుడుగూడా రాజుయయ్యేనేని అతనియొక్క పౌరోహితుని గోత్రమునే తానుంచుకొనవలయునుగాని తనకు పూర్వముంటిన గోత్రముతో దావ్యవహరించ కూడదని బూర్వోక్తమైన ఆపస్తమ్బ

ప్రవరసూత్రముయొక్క వ్యాఖ్యానమున జెప్పబడియున్నది. ఆవ్యాఖ్యానపంక్తులను గూడ నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

వ్యా॥ పురఃఏనందధాతీతి పురోహితః। క్షత్రియో గార్గ్య హోమికః॥ అ{ం}జనవిద్యావృత్త సహితః తస్యప్రవరేణరాజా అభిషిక్తః। ప్రవృణీతే బ్రాహ్మణోపి రాజ్యం ప్రాప్తః పురోహిత ప్రవరేణ ప్రవృణీతే॥ ౧౧॥

ఇందువలన నీక్షత్రియులు ఆమహాఋషులనే వారిగోత్ర ప్రవరులలో జేర్చుకొని యుండుటవలన ఈక్షత్రియులకు అనగా సూర్యవంశ క్షత్రియులకు పదునిద్దరు మహాఋషులతో గూడిన గోత్రములున్ను, చంద్రవంశజ క్షత్రియులకు ఇరువదియైదు మహాఋషులతోగూడిన గోత్రములున్ను ఉండినటుల నీస్కాంధ పురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండ యందలి యీక్రిందిప్రమాణవచనమున జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ సూర్యవంశోద్భవానాంహి గోత్రాణి ద్వాదశైవహి।
పఞ్చవింశతిసోమానాం గోత్రాణి మునిరబ్రవీత్॥

స్కాందపురాణము సహ్యాద్రిఖండ

ఈసూర్యకులావతంసులగు సూర్యవంశజులయొక్క ౧౨ గోత్రములలోనుండు ఋషుల నామములను స్కాంధపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందు జెప్పియుండుటచే నాప్రమాణవచనముల నీక్రిందను లిఖించుచున్నాము.

శ్లో॥ భారద్వాజః పూతమాక్షో వశిష్ఠః కశ్యపస్తథా॥ ౧౮॥ హారీతో (శ్రీవత్సో) వృద్ధవిష్ణుశ్చతథా బ్రహ్మా జనార్ధనః (ధనంజయః) 1 సాబలః కౌటిమశ్చైవమాణ్డవ్యః కౌశికస్తథా॥ ౧౯॥ విశ్వామిత్రఋషిః శ్రేష్ఠోద్వాదశైతే ప్రకీర్తితాః॥

అనగా ౧ భారద్వాజః, ౨పూతమాక్షః, 3 వసిష్ఠః, ౪ కశ్యపః, ౫ హారీతః, అథవా, శ్రీవత్సః, ౬ వృద్ధవిష్ణుః, ౭ జనార్దన అథవా ధనంజ

య బ్రహ్మ, ౮ సౌబలః అథవా సౌతల్యః, ౯ కౌటిమః అథవా కౌండిన్యః, ౧౦ మాండవ్యః, ౧౧ కౌశికః, ౧౨ విశ్వామిత్రః, అను నీపన్నిద్దరు మహాఋషులు సూర్యవంశజుల గోత్రఋషులై యున్నారు.

ఇటుపై కూర్మకులావతంసజాలకు చంద్రవంశజుల ౨౫ గోత్రముల యొక్క మహాఋషుల నామమును స్కాందపురాణాంతర్గతసహ్యాద్రిఖండయందు జెప్పియుండుటచే నాప్రమాణ వచనములను యీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

౧ ప్రహ్లాదః, ౨ అత్రిః, ౩ వశిష్టః, ౪ శుకః, ౫ కణ్వః, ౬ పరాశరః, ౭ విశ్వామిత్రః, ౮ భారద్వాజః, ౯ కపిలః, ౧౦ శౌనకః, ౧౧ యాజ్ఞవల్క్యః, ౧౨ జమదగ్నిః, ౧౩ గౌతమః, ౧౪ ముద్గలః, ౧౫ వ్యాసః, ౧౬ లోమశః, ౧౭ అగస్త్యః, ౧౮ కౌశికః, ౧౯ వత్సః, ౨౦ పులస్త్యః, ౨౧ మకనం, అథవామార్కండేయః, ౨౨ దూర్వాసః, ౨౩ నారదః, ౨౪ కశ్యపః, ౨౫ బకదాల్భ్యః, అను నీ ౨౫ కు మహాఋషులై యున్నారు.

ఇంతియేగాక నీచంద్రవంశజులలో రాజగు సోమపతిఅనువాడు తనకు సంతానము కలుగకబోయినప్పుడు అనేక మహాఋషుల సహాయమున పుత్రకామేష్టిఅను యజ్ఞమొనర్చి ఇష్టప్రాప్తినొందుటచే ఆమహాఋషులందరును ఈచంద్రవంశజాలకు గోత్రఋషులై యున్నారనిస్కాంధపురాణాంతర్గత సహ్యాద్రిఖండయందు ౩ అధ్యాయమున నామహాఋషుల నామములను జెప్పబడి యున్నది. ఆవాక్యముల నీక్రింద వ్రాయుచున్నారము.

శ్లో॥ పద్మాక్షుశ్చసనశ్చైవ గౌతమః కౌండిన స్తథా। ౨౭॥ సౌమల్పశ్చమ్పకశ్చైవ వశిష్ఠః కశ్యప స్తథా। విశ్వామిత్రో భృగుశ్చైవ భారద్వాజో త్రి రేవచ॥ ౨౮॥ హిరణ్యో హారీతశ్చైవ దేవరాజఋషి స్తథా। మృకుణ్డురఙ్గిరా గర్గో మాణ్డవ్యః శౌనక స్తథా॥ ౨౯॥ భద్రఋషికృపాయుశ్చ శ్మాలకః శీలచామరః। మార్తాం

ణో౽పి ఋషిశ్శ్రేష్ఠో విశ్వావసు ఋషీశ్వరః॥ ౩౦॥ దాల్భ్యశ్చపూతిమాషశ్చ జామ్బలగణకో ఋషిః। వైరుక్షో వైతసశ్చైవ జమదగ్నిశ్చ తాపసః॥ ౩౧॥ భావనః సౌమనశ్చైవ ఋషిర్నామాభిదున్దుభిః। దాత్రిణో గోప కుమరౌ మైత్రేయశ్చైవ మర్దనః॥ ౩౨॥ బకదాలభ్యరోమాణౌ కుమారో భావినస్తథా। మాలివన్తఋషిశ్చైవ హ్యగ్నిక్షో ఋషిసత్తమః॥ ౩౩॥ ముద్గలః పారిజాతశ్చ ఋషిర్దామోదరస్తథా। సాల్యసశ్చఋషిః శ్రేష్ఠః పార్థపశ్చ మహాఋషిః॥ ౩౪॥ చారణాక్ష ఉగ్రఋషిర్హ్యమ్బష్ఠ ఋషిభావనః। సోమకాన్తోపిమ ఋషిశ్చమకః పాత్రిఇత్యపి॥

స్కాందపురాణం సహ్యాద్రిఖండ ౩౦ అధ్యాయము.

౧ పద్మాక్షః, ౨ నవః, ౩ గౌతమః, ౪ కౌణ్డిన్యః, ౫ సౌసల్పః, ౬ చమ్పకః, ౭ వసిష్ఠః, ౮ కశ్యపః, ౯ విశ్వామిత్రః, ౧౦ భృగుః, ౧౧ భారద్వాజః, ౧౨ అత్రిః, ౧౩ హిరణ్యః, ౧౪ హారీతః, ౧౫ దేవరాజః, ౧౬ మృకణ్డుః, ౧౭ అఙ్గిరః, ౧౮ గర్గః, ౧౯ మాణ్డవ్యః, ౨౦ శౌనకః, ౨౧ భద్రః, ౨౨ కృపాయుః, ౨౩ శూలకః, ౨౪ శీలచామరః, ౨౫ మార్తాణ్డః, ౨౬ విశ్వావసుః, ౨౭ దాల్భ్యః, ౨౮ పూతమాషః, ౨౯ జామ్బాలః, ౩౦ గణకః, ౩౧ వైరుక్షః, ౩౨ వైతసః, ౩౩ జమదగ్నిః, ౩౪ భావనః, ౩౫ సౌమనః, ౩౬ అభిదున్దుభిః, ౩౭ దాత్రిణః, ౩౮ గోపః, ౩౯ కుమారః, ౪౦ మైత్రేయః, ౪౧ మర్దనః, ౪౨ బకదాలభ్యః, ౪౩ రోమాణః, ౪౪ మాలివన్తః, ౪౫ అగ్నిక్షః, ౪౬ ముద్గలః, ౪౭ పారిజాతః, ౪౮ దామోదరః, ౪౯ సాల్యసః, ౫౦ పార్థపః, ౫౧ చారణాక్షః, ౫౨ ఉగ్రః, ౫౩ అమ్బష్ఠః, ౫౪ సోమకాన్తః, ౫౫ చమకః, ౫౬ పాత్రితః.

ఈ చెప్పబడిన మహాఋషులలో చంద్రవంశజుల గోత్రములగు ౨౫ గోత్రములకు చెందిన మహాఋషులు కొందఱును, సూర్యవంశజుల గోత్రములకు జెందిన ౧౨ గోత్రములలో చేరినవారు కొందరును కలసి ఇందున జెప్పబడినవారై యున్నారు.

౧౭ ఈకూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులగు కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు యీమొదలైనవారు బాహాటములగు బూర్వోక్తములైన ఋషి గోత్రములను విడనాడి వేదశాస్త్రముల యందెచ్చటను బ్రస్థాపించనట్టి రేచర్ల, చందనూళ్ళ, పోగునూళ్ళ, గండ్రోళ్ళ ఇత్యాదిగోత్రములను ధరించుకొని ప్రచ్ఛన్నరూపులై సంచరించుచున్నారు. ఇట్లు వీరు ప్రచ్ఛన్నరూపమును బొంది సంచరించుచున్నారని యెట్లు జెప్పనోపుదువనినచో వేదశాస్త్రములందెచ్చటను చెప్పని అపభ్రంశగోత్రములను వైశ్యులవలె ధరించుకొనిచరించుటయే ముఖ్యకారణముగ కన్పట్టుచున్నది. ఇట్టి ప్రచ్ఛన్నత్వమునకు గారణమేమైయుండుననిన ఈక్రింద వివరించునదియే ప్రబల కారణమైయున్నదని నొక్కి వక్కాణించుచున్నాము.

శ్రు॥ బ్రాహ్మణోస్య ముఖమాసీత్। బాహూ రాజన్యకృతః ఊరు తదస్య యద్వైశ్యః। పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత॥
పురుషసూక్తము ౧౩ మంత్రము.

స్మృతి॥ మాతురగ్రేధిజననం ద్వితీయం మౌంజిబంధనం। తృతీయం యజ్ఞదీక్షాయాం॥ మనుస్మృతిః॥ ౨ అధ్యా॥ ౧౬౯ శ్లోకము.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణ క్షత్రియో వైశ్యస్త్రయోవర్ణాద్విజాతయః। చతుర్థఏకజాతిస్తు శూద్రోనాస్తితు పంచమః॥

మనుస్మృతిః ౧౦ అధ్యాయము ౪ శ్లోకము.

అను నీశ్రుతిస్మృతి ప్రమాణములచే ద్విజాతులగు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు ముగ్గురును జన్మకాలమున శూద్రులేయనియు, మరియును శ్లో॥ జన్మనాజాయతేశూద్రః కర్మణాజాయతే ద్విజః। వేదపాఠంతువిప్రాణాం బ్రహ్మజ్ఞానంతు బ్రాహ్మణః॥ అనునిట్టి శాస్త్రమును ఇట్టి బూర్వోక్తులగు ఆబ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులనువారికి గర్మచేతను ద్విజత్వము గలుగుననియును జెప్పవలసి యున్నది. ఈబ్రాహ్మణాదులేవరకు గర్మలను జేసిన నావరకును ద్విజులనియును, అట్టికర్మలకొ

కృ అభావమునందు అనగా కర్మలు జేయకబోయినప్పుడు శూద్రులు నగుదురు. ఇందులకు దృష్టాంతముగా ద్విజులు గొన్ని తప్పుకార్యములుసేయునప్పుడు పతిత సావిత్రులై బోవుదురనియు అట్టిపట్ల దిరుగనుపనయన సంస్కారములు జేసుకొనవలయుననియు ఇట్లు శాస్త్రములు జెప్పుచున్నవి. ఏకారణముచేతనైనను అట్టి ఉపనయనసంస్కారములు దిరుగా జేసుకొనకబోయినచో శూద్రుడై అటనుండి తమవంశమును అనగా తమసంతానమును శూద్రులుగా నొనరించెదరు. అట్లగునెడల నిట్లు శూద్రత్వముబొందిన ద్విజాతులకంటెను దక్కువగ వ్యవహరింపబడుదురు ఇందువలననే కొందరు యిట్టివారింగూర్చి ప్రస్తుతములో వ్రాయునప్పుడును జెప్పునప్పుడును సచ్ఛూద్రులని అనుసాధించి జెప్పుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో ప్రస్తుతమున వాడుకయందుండు కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారినికూడా బూర్వోక్తులవలె సచ్ఛూద్రులని జెప్పుటకు ప్రారంభించిరి. ఇట్లు జెప్పుటకు తగియుండలేదని దృఢముగా జెప్పగలము. ఏలయనినచో పరాశరస్మృత్యాదిగ్రంథములయందు దాసనాపిత గోపాలకులమిత్ర అర్ధశీలి ఆత్మనివేదకులను ఈయారుగురును సచ్ఛూద్రులని జెప్పుచుండ తదితరులగు బూర్వోక్తులవిషయములో సచ్ఛూద్రశబ్దమును గూర్చి యుపయోగించుట తగియుండలేదని మాత్రము బూర్వమువలె దృఢముగ జెప్పగలము. ఎందులకన్నను బూర్వోదాహృతులైన పెక్కు సంఘశాస్త్ర (ధర్మశాస్త్ర) గ్రంథములయందు ౧ దాస, ౨ నాపిత, 3 గోపాల, ౪ కులమిత్ర, ౫ అర్ధశీల, ౬ ఆత్మనివేదక, అను నీయారుగురిని సచ్ఛూద్రులని పై గ్రంథములలోని యీక్రిందిప్రమాణములు జెప్పుచున్నవి.

౧ శ్లో॥ ఆర్ధికః కులమిత్రశ్చ గోపాలో దాసనాపితౌ। ఏతే శూద్రేషు
భోజ్యాన్నా యశ్చాత్మానం నివేదయత్॥

మనుస్మృతిః ౪ అధ్యాయము ౨౫3 శ్లోకము.

౨ శ్లో॥ శూద్రేషు దాసగోపాల కులమిత్రార్ధ శీలినః। భోజ్యాన్నా
నాపితశ్చైవ యశ్చాత్మానం నివేదయేత్॥

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః ఆచారకాండ ౧౬౫ శ్లోకము.

3 శ్లో॥ దాసనాపితగోపాల కులమిత్రార్ధశీలినః। ఏతే శూద్రేషు భోజ్యాన్నా యశ్చాత్మానం నివేదయేత్॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౧ శ్లోకము.

ఇందులో నుదహరించిన ౬ గురిలోను ౧ దాసుడను నప్పుడు శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలనబుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడినవాడు దాసుడని జెప్పబడుచున్నది. ఇందులకు ప్రమాణమిట్లు గన్పడుచున్నది.

౧ శ్లో॥ శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః। సంస్కారాత్తుభవేద్దాస అసంస్కారాత్తునాపితః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౨ శ్లోకము.

ఈశ్లోకమునకు విద్యారణ్యులవారు నీక్రింది విధమున వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

వ్యాఖ్యానము॥ దాసాదీనాం లక్షణమాహ । శూద్రేత్యాదినా। బ్రాహ్మణ శూద్రకన్యామూఢ్వా తస్యాంయం పుత్రముత్పాదయతి సయద్యమంత్రకైర్నిషేకాది భిస్సంస్కారైః సంస్కృతో భవతి। సదాసఇత్యుచ్యతే॥ ఇతివిద్యారణ్యః॥

ఈదాసుని యొక్క విషయములోను నాగరలిపిన ముద్రితమైన పరాశరస్మృతి భిన్నాభిప్రాయముతో జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః । అసంస్కారాద్భవేద్దాసః సంస్కారా దేవనాపితః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అ. ౨౩ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణునివలన శూద్రస్త్రీయందుబుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడనివాడుదాసుడని జెప్పబడుచున్నది. ఈరెండుగ్రంథ

ములలోనుండు విషయములలో నెయ్యది ప్రమాణ మనినచో విద్యార ణ్యవ్యాఖ్యానముతోఁగూడిన పైశ్లోకమే ప్రమాణముగా వచ్చును. ఈ క్రిందిశ్లోకము అప్రమాణమైన కల్పితశ్లోకమని గుర్తెరుగుటకువీలున్నది.

ఈపైనవివరించిన శ్లోకములకు సరియగు ఆంధ్రపారాశర వా క్యముల నీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

క. నాపితదాసాన్నంబులు। గోపాలాన్నంబు మఱియు గులమి
త్రాన్నం। బాపయినర్ధికునన్నము। పాపఘ్నగావచ్చు శాస్త్ర
సమ్మత మగుటన్॥

గీ. శాపుస్త్రూబోడియందు నగ్రజునివలన
గలిగిసంస్కృతుఁడైన వాడిలనుదాసు
డనియు సంస్కారములు లేని యతడునాపి
తుండనియు జెర్పఁ్కనంబడుదురుమఱియును.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతిః తృతీయబింబము ౧౨౭, ౧౨౮.

ఇటుపై నాపితుని విషయమునందును జెప్పనదేమన్నను శూద్ర స్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికిబుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడకయుం డువాడు నాపితుడని దెలియజెప్పుచున్నారము.

ఇచ్చట నాపితుడన మరియొకఅర్థమున్నదని కొందఱు వాదిం చుచున్నారు. అందుచే నాశబ్దమునకేమి అర్థమున్నదో స్మృతులలో కనుగొనెదము.

౨ శ్లో॥ నరాణాంనాపితోధూర్త శ్చాదేర్భోజ్యాన్నాధికస్మృతః। వృద్ధ మనుః। శూద్రకన్యాసముత్పన్నో బ్రాహ్మణేనతు సంస్కృతః। అపరోనాపితప్రోక్త శూద్రకర్మాధికోపిసః। యాజ్ఞవల్క్యసతు॥ శూద్రఏవనాపితఉక్తః। శూద్రేషుదాస గోపాల కులమిత్రార్ధసీ రిణః భోజ్యాన్నానాపితాశ్చైవేతి॥ శంఖేనతుప్రతిలోమజోయ ముక్తః। యత్తుసూతసగం హితాయామూర్ధ్వనా పితోధోనా

పితశ్స్మృతి। ద్వైవిధ్యము క్తమత ఏవహోశనాః॥ నాభేరూర్ధ్వంతువపనం తస్మాన్నాపిత ఉచ్యతఇతి జాతివివేకే॥ మార్గనాపితయోర్జాతో యో సౌ సాంఖల్య సంజ్ఞకః। హీనస్సగుహ్యకేశానాంకుర్యాద్వపన మంజసేతి॥

ఇందుల భావమేమన్నను, మనుష్యులలో నాపితుడు ధూర్తుడు (అనగా మోసముచేయువాడు) వీడు శూద్రులకన్న నధికుడు. శూద్రకన్యకయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టి సంస్కృతుడగు వాడు మరి యొక నాపితుడని జెప్పబడును. వీడు శూద్రులకన్నను కర్మాధికుడని వృద్ధమనువు జెప్పెను. ఈయభిప్రాయమును యింతకుబూర్వమును జెప్పియుండినను ఆయభిప్రాయము విద్యారణ్య వ్యాఖ్యానమున, శ్లో॥ అసంస్కారాత్తునాపితః॥ బరాశరస్మృతికి వ్యాఖ్యాన మొనర్చుటలోను వ్యా॥ సంస్కారాభావేతునాపిత ఇత్యుచ్యతే॥ అను నీప్రకారమువిద్యారణ్యులవారు వ్యాఖ్యానము ననుసరించియు పరాశరస్మృతి మూలగ్రంధము ననుసరించియు ఖండింప బడినదని వ్రాయుచున్నాము. యాజ్ఞవల్క్యుడైతే శూద్రుడే నాపితుడని జెప్పెను. శూద్రులయందు దాసగోపాలకుల మిత్రులును తమ కృషిజేయువాడును, నాపితుడును భోజ్యాన్నులని జెప్పిరి. సూతసంహితయందు ఊర్ధ్వనాపితుడని, అధోనాపితుడని ద్వైవిధ్యముగ నున్నది. అదిగావుననే నాభికంటె నూర్ధ్వమందు వపనముజేయువాడు నాపితుడని శుక్రుడు చెప్పెను. మార్గనాపితులకు బుట్టినవాడు సాంఖిలుడు వీడు హీనుడు గుహ్యకేశవపనమును జేయునని జాతి వివేకమనుగ్రంథము చెప్పుచున్నది.

ఇందువలన నాపితుడన బ్రాహ్మణునివలన శూద్ర స్త్రీయందు బుట్టినవాడు నాపితుడనియు, ఇట్టి నాపితుడు శూద్రులకన్న శ్రేష్ఠుడై క్షౌరకర్మలు చేసుకొని జీవించుచున్నాడని తెలియుచున్నది.

ఇటుపై గోపాలకుడన నెవ్వడో విచారించవలసిన యగత్యముండుటచే నావిషయమునుగూర్చి వ్రాయుచున్నాము.

3 శ్లో॥ క్షత్రియాచ్ఛూద్రకన్యాయాం సుతో జాయేత నామతః। స గోపాల ఇతి జ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అ. ౨3 శ్లోకము.

గీ. అవనిభర్తకు గాపుటిల్లాలు నందు
జననమొందినవాడు పేరునకు గొల్ల
వాడయినవాని గృహమున బ్రాహ్మణుండు
సాపడుట తెప్పదియొప్పు నిస్సంశయముగ.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి తృతీయబింబము ౧౯౦.

ఇందువలన మనకు తెలియబడినదేమన్న ను క్షత్రియునివలన శూద్రస్త్రీయందు బుట్టినవాడు గొల్లయనియు, అతనివలన బ్రాహ్మణాదులగు ద్విజులుకూడ భుజించవచ్చునని తెలియుచున్నది. ఈగోపాలకుని వలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చునని చెప్పినట్టుగనే దాసనాపితాదులయందును భుజించ వచ్చునని బూర్వ శ్లోకములు గూడ చెప్పు చున్నవి.

ఇటుపైన కులమిత్రుడనిన ఎవ్వడో నట్టివానిం గూర్చి విచారించ దగియున్నది.

౪ వ్యా॥ వైశ్యశూద్ర కన్యాముఢ్వా తస్యాంయం పుత్రముత్పాదయతిస కులమిత్ర ఇతి॥

పరాశరమాధవీయము. 3౧౧ పత్రము.

క. చిరకాలమిత్రుడును సూ। దరవనితకు బచ్చువలనధరబుట్టినవా। డరయగకులమిత్రుండగు। మఱియుం బాలునకు రాచమానినవల నగు॥ ఆంధ్రపరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౧.

ఇందువలన శూద్రస్త్రీయందు వైశ్యునికి బుట్టినవాడు కులమిత్రుడని తెలియబడుచున్నది. ఈపరాశరస్మృతి లో కులమిత్రుని యొక్క లక్షణమునుగూర్చి ప్రమాణవచనము జెప్పబడక నుండినను శబ్దము

నుబట్టిగాని ప్రక్రమబలమును బట్టిగాని ఈకులమిత్రుని లక్షణమును గ్ర హించవచ్చునని దలచి విద్యారణ్యులవారు బూర్వోక్తవిధి ననుసరించి వ్యాఖ్యానము జేసియున్నారు.

ఇటుపై అర్ధశీరిఅనువవ్వాడు యీక్రిందివిధమున దెలియుచున్నది.

౫ శ్లో॥ వైశ్యకన్యాసముద్భూతో బ్రాహ్మణేనతుసంస్కృతః।
సహ్యార్ధికఇతిజ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయం ౨౮ శ్లోకము.

క. ....బచ్చుమగువలన బ్రా। ఉనకుబొడమి సంస్కా
రము। లెనసినవాడర్ధికుడని యెఱుంగదగుఁ॥

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౨.

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను వైశ్యస్త్రీయందు బ్రాహ్మ ణునికి బుట్టినవాడు అర్ధశీలుడని దెలియబడినది. వీనిచేతను బూర్వో క్తులవలె బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చును. ఇటుపై నాత్మని వేద కుడన నెవ్వడో విచారించెదము. ఇతని విషయములో పరాశరమూ లస్మృతి నేమియు జెప్పియుండక బోయినను విద్యారణ్యులవారు కులమి త్రుని విషయములో జెప్పినట్టుగనే ఇచ్చటను శబ్దబలమునుబట్టియు ప్ర క్రమ బలమునుబట్టియు జెప్పియున్నారు. ఆయభిప్రాయమునే క్రింద వ్రాయుచున్నాము.

౬ వ్యా॥ క్షత్రియాయాం బ్రాహ్మణోత్పాదిత స్సంస్కృతఆత్మనివే దకోఅస్తు॥ పరాశరమాధవీయము 3౧౧ పత్రము.

క. ......మఱియుంబ్రా ఉనకు రాచ మానినివలనఁ. ౧౯౧.

క. జననంబొందినవాఁడా। త్మనివేదకుఁడయ్యె.......

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి 3 బింబము ౧౯౨.

ఇందువలన దెలియబడినదేమన్నను బ్రాహ్మణుని వలన రాచ కన్యకయందు బుట్టినవాడు. ఆత్మనివేదకుడనియు, ఇట్టివానివలన బ్రా హ్మణాదులు భుజించవచ్చునని దెలియబడుచున్నది.

౧౫ ఈవిచారణవలన మనము గుర్తింపగ తగిన విషయమేమన్నను, ౧ శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టి షోడశకర్మలచే సంస్కరింపబడిన వాడు దాసుడనియు, ౨ ఈప్రకారముగనే శూద్రస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికిబుట్టి సంస్కరింపబడనివాడు నాపితుడనియు, ౩ శూద్రస్త్రీయందు క్షత్రియునివలన బుట్టినవాడు గోపాలకుడనియు, ౪ శూద్రకన్యయందు వైశ్యుని వలన బుట్టినవాడు కులమిత్రుడనియు, ౫ వైశ్యస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునివలన బుట్టినవాడు అర్ధశీలుకనియు, ౬ రాచస్త్రీయందు బ్రాహ్మణుని వలన గలిగినవాడు ఆత్మనివేదకుడనియు, ఈఆఱుగురి వలన బ్రాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చుననియు తదితరులైన శూద్రుల వలన భుజించరాదనియు బూర్వోక్తములగు మను యాజ్ఞవల్క్య పరాశరాది స్మృతులలోనుండు ఈక్రింది ప్రమాణముల చే దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ ఏతేశూద్రేషు భోజ్యాన్నా॥ శూద్రేషుదాస గోపాలకులమిత్రార్ధశీలనః। భోజ్యాన్నా॥ ఏతేశూద్రేషుభోజ్యాన్నా॥ సగోపాలఇతిజ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥ సహార్ధిక ఇతిజ్ఞేయో భోజ్యోవిప్రైర్నసంశయః॥ దాసాదివత్కుంభకారోపి భోజ్యాన్నఏవ॥ తదాహదేవలః॥ సదాసోనాపితోగోపః కుంభకార కృషీవలః। బ్రాహ్మణైరపిభోక్తవ్యాః పంచైతేశూద్రయోనయః॥

ఇందులో జెప్పిన కుంభకార కృషీవలులుగూడ సచ్ఛూద్రులైయున్నారు. తదితరులైన వారందరును శూద్రులై యుండినట్లు బూర్వోక్తమైన వృద్ధమనుస్మృతి వాక్యమగు, శ్లో॥ నరాణాం నాపితోధూర్తః శూద్రేభ్యోప్యధికస్మృతః॥ అను నీవాక్యములో నుండు మంగలి శూద్రులకన్న శ్రేష్ఠుడని జెప్పియుంచుటచేతను, శ్లో॥ అపరోనాపితప్రోక్త చ్ఛూద్రకర్మాధికోపిసః। అను నీవాక్యములో మంగలి శూద్రకర్మలకన్న శ్రేష్ఠమైన అధికమగు కర్మలుగలివాడనియు, జెప్పియుండుచేతను మరియు, శ్లో॥ శూద్రేషుదాసగోపాల॥ శ్లో॥ ఏతేశూద్రేషు॥ అను నీవాక్యములలోను శూద్రులయందు దాసనాపిత గోపాలురనువారు భో

జ్యాన్నులని జెప్పియుండుటచేతను, ఈపై వివరించిన హేతువులను బట్టి దాసనాపిత గోపాలాదులు శూద్రులనువారికంటె శ్రేష్ఠులైనట్టిసచ్ఛూద్రులై యున్నారని తెలియుచున్నది. ఈ బూర్వోక్తములైన వాక్యములలో నెచ్చట నైనను కమ్మవారు మొదలగువారు విషయమును గూర్చి సచ్ఛూద్రులని జెప్పకయుండిన సంగతి మీకందరికి దెలిసిన సంగతియై యున్నది.

అట్లగునెడల బూర్వోక్త ప్రమాణ వచనములయందు దాసనాపిత గోపాలాదులవలన బాహ్మణాదులు భుజించ వచ్చునని జెప్పబడియున్నదనియును శూద్రులకన్నను శ్రేష్ఠులై అధికములైన కర్మలు గలవారనియును, ఇట్లని జెప్పబడియున్నదిగాని సచ్ఛూద్రులని యెచ్చటను జెప్పియుండలేదు. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారు సచ్ఛూద్రులై యున్నారని యిట్లు కొందఱువాదించెదరు.

ఇట్టివాదన యీక్రిందవాయునట్టి అభిప్రాయమునుబట్టి సరియై యుండలేదని మాయభిప్రాయము. ఏలయనినచో పరాశరస్మృతి ౧౧ అధ్యాయము ౨౧ శ్లోకముయొక్క శీర్షికయందు సచ్ఛూద్రవిచారః అని యుండుటచే నాశ్లోకమందు జెప్పబడిన వారెల్లరును సచ్ఛూద్రులై యున్నారు. అని జెప్పుటకేయభ్యంతరముండజాలదు. ఈశీర్షికసచ్ఛూద్రవిచారః అని యిట్లు వచించినంతమాత్రముననే దాసనాపిత గోపాలాదులు సచ్ఛూద్రులెట్లగుదురని పృచ్ఛచేసెదరేని యీక్రిందిప్రమాణవచనములచే ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము.

శ్లో॥ శుష్కాన్నంగోరసంస్నేహం శూద్రవేశ్మనఆగతమ్। పక్వం విప్రగృహేపక్వం భోజ్యం తన్మనురబ్రవీత్॥

పరాశరస్మృతిః ౧౧ అధ్యాయము ౧౮ శ్లోకము.

విద్యారణ్యకృత వ్యాఖ్యానము. ఆ॥ ఘృతంతైలం తథాక్షీరమిత్యత్ర శూద్రసంబంధినాం భోజన మభ్యనుజ్ఞాతం। ఇదానీ శూద్రతండులాదీనా మభ్యనుజానాతి। శుష్కాన్నం వ్రీహితం

దులాదిగోరసః క్షీరాదిః స్నేహాస్తైలాదిః తత్సర్వం శూద్రగృహా దానీయ బ్రాహ్మణగృహేయదిపక్వం భవతి తదాతదన్నంభోజ్యం। పక్వాపక్వయోస్సాధారణ నిషేధపూర్వముదాహృత స్సోయమసచ్ఛూద్రవిషయః। అతఏవమధ్యమాంసరతా ఇత్యుక్తమ్॥

పరాశరమాధవీయము 3౧౦ పత్రము.

ఈవ్యాఖ్యానము ౧౯ వ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానమై యున్నది. ఇందులో జెప్పిన యభిప్రాయమేమన్నను ఈశ్లోకమునకుబూర్వశ్లోకమున జెప్పిన విషయములో శూద్రులవద్దనుండి ఘృతతైల క్షీరాదులను గ్రహించుట కభ్యనుజ్ఞ యివ్వబడినదని జెప్పబడియున్నది. ఈ శ్లోకమున అనగా యిపుడు శూద్రులవద్దనుండి బియ్యము మొదలైనవి గొనివచ్చి బ్రాహ్మణుడు తమయింట పక్వమొనర్చి భుజించ వచ్చునని అభ్యనుజ్ఞ యివ్వబడినదనియు, ఇంతకుబూర్వము పక్వాపక్వమైనపదార్థములలో నెద్దాని నైనను గ్రహించుటకు వలనుపడదని జెప్పినది అసచ్ఛూద్రుల విషయమందు జెప్పబడినది. అని యిట్లు పక్వాపక్వయోస్సాధారణనిషేధపూర్వముదాహృతస్సోయమసచ్ఛూద్రవిషయః॥ అనునీవాక్యముచే జెప్పియున్నారు. ఇట్లు ప్రస్తుతమున వ్యాఖ్యానకర్త ౧౯ శ్లోక వ్యాఖ్యానావసరమున అసచ్ఛూద్రుల విషయము జెప్పియుండుటచేఇటుపై మున్ముందు యుండునట్టి ౨౦, ౨౧ వ శ్లోకముల యందు వ్యాఖ్యానకర్త సచ్ఛూద్రులవిచారము చేయవలసివచ్చినదను సంగతిస్తనందులకు సహితము బోధయగుచున్నది. ఈకారణము చేతనే వ్యాఖ్యానకర్త ౨౧ వ శ్లోక వ్యాఖ్యానావసరమున సచ్ఛూద్రవిచారః॥ అను నీశీర్షికచే శ్లోకవ్యాఖ్యామును ప్రారంభించి యున్నవారు. ఇయ్యది వ్యాఖ్యానకర్తయగు విద్యారణ్య స్వాములవారియొక్క అభిప్రాయముగాని ౧౮౯3 సంవత్సరము చెన్నపురమున చెదులవాడ సుందరరామశాస్త్రులవారియొక్క ముద్రాక్షరశాలయగు శారదాంబా విలాస ముద్రాక్షరశాలయందు కీర్తిశేషులగు వావిళ్ళ రామస్వామిశాస్త్రులుగారి పుత్రులగు వెంకటేశ్వరశాస్త్రులువారిచే నైదవపర్యాయము ముద్రించి

ప్రకటింపబడిన పరాశరస్మృతియందు సవరింపబడినట్టి సచ్ఛూద్రవిచారః॥ అనునీశీర్షికమైయుండలేదు. ఇంతియేగాకమనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౨౫౩ శ్లోకమునకు వ్యాఖ్యానకర్తయగుకుల్లూకభట్టును యాజ్ఞవల్క్య స్మృతి ఆచారకాండము ౧౬౫ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానకర్తయగు విజ్ఞానేశ్వరుడును, పరాశరస్మృతి ౧౧ అధ్యాయము ౨౧ శ్లోకముయొక్క వ్యాఖ్యానకర్తయగు విద్యారణ్య స్వాములవారును, వారివారి వ్యాఖ్యానములలో సచ్ఛూద్రులగు దాసనాపిత గోపాలాదులవలన భుజించవచ్చునని చెప్పియుండుటచే వీరు సచ్ఛూద్రులని ఈక్రిందివ్యాఖ్యానములయందు చెప్పియున్నారు.

౧ వ్యా॥ అర్ధికః కార్షికః సంబంధిచ్చైతేయో యస్య కృషింకరోతి సతస్య భోజ్యాన్నః। ఏవంస్వకులస్యమిత్రం। యోయస్య గోపాలో। యోయస్యనాపిత కర్మకరోతి। యోయస్యనాత్మానం నివేదయతి దుర్గతోహం త్వదీయ్యాసేవాంకుర్వ౯ త్వత్సమీపేవసామీతిన శూద్రస్తస్య భోజ్యాన్నః। ఇతి కుల్లూకభట్టః॥ మనుస్మృతి ౪ అ. ౨౫౩ శ్లో. ౮౭ పత్రము.

౨ వ్యా॥ ఏతేదాసాదయః శూద్రాణామధ్యే భోజ్యాన్నాః చకారాత్కుంభకారశ్చ। గోపనాపిత కుంభకారకుల మిత్రార్ధిక నివేదితాత్మనో భోజ్యాన్నా ఇతివచనాత్। ఇతి విజ్ఞానేశ్వరః ॥ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః ఆచారకాండము ౧౬౫ శ్లోకము.

3 వ్యా॥ అ॥ ద్విజశుశ్రూషణ రతానిత్యత్ర భోజ్యాన్నా। శూద్రాస్సామాన్యేన నిర్దిష్టాస్తానేతానిదానీం విశేషతోదర్శయతి. దాసేతి। దాసాదయ ఆత్మనివేద కాంతాష్షట్ శూద్రాభోజ్యాన్నాః ఇతిమాధవాచార్యః॥

పరాశరమాధవీయము. ౧౧ అ. ౨౧ శ్లో. ౮౭ పత్రము.

ఇందువలన నీసచ్ఛూద్రులచే భుజించవచ్చునని పై వ్యాఖ్యానములయందు చెప్పియుండినప్పుడు తదితరులగు శూద్రులవలన భుజించ

గూడదని జెప్పినట్టాయను అందువలన నీదాసనాపితగోపాలాదులు తదిత రులైన శూద్రులకన్నను శ్రేష్ఠులై యుండుటచేతనే భుజించవచ్చునని వ్యాఖ్యానకర్తలు జెప్పుట వలన ఈదాసనాపిత గోపాలాదులు సచ్ఛూ ద్రులైయున్నారని దృఢముగ జెప్పుటగలిగినది. మరియుసచ్ఛూద్రా గోపనాపితౌ అని యిట్లు చెప్పబడియున్నది.

ఈవిచారణవలన నిశ్చయింపబడిన దేమన్నను శూద్రులు మూ డుతరగతులుగ నుండువారని నిశ్చయింపబడినది. ఇందులోజెప్పిన మూ డుతరగతుల శూద్రులెవరన్నను, ౧ సచ్ఛూద్రులు, ౨ శూద్రులు, ౩ అసచ్ఛూద్రులు, అని యిట్లు దెలియుచున్నది. ఈముగ్గిరిలో ౧ స చ్ఛూద్రులనగా దాసనాపిత గోపాలాదులు సచ్ఛూద్రులు ౨ శూద్రు లనగా దాసనాపిత గోపాలాదుల కన్నను తక్కుంగల స్థితియందుండు వారలు శూద్రులు, ౩ అసచ్ఛూద్రులనగా నిరంతరము మద్యమాంస రతులగు శూద్రులు అసచ్ఛూద్రులు ఈశూద్రులకన్న వ్యతిరిక్తుడగు అ యిదవవాడు లేడని మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౪ శ్లోకమగు నాస్తి తుపంచమః అను నీశ్లోకము జెప్పుచున్నదని బూర్వమే దెలియజేసియు న్నాము. ఇట్టివిషయములను యీవిచారణవలన గుర్తెరుగుటకలిగినది.

౧౯ ఇట్లగునెడల కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రె డ్డివారు, యీమొదలగువారలు శూద్రులని గొన్ని గ్రంథములలోని యీక్రిందివాక్యములు గన్పడుచున్నవి.

౧ ......(కమ్మవారు లేక) కమ్మ. దే. వి. శూద్రవిశేషణ ము. వ. వెలమలనగమల్లన! భీమఖండము.

౨ ......(కాపువారు లేక) కాపు ౩ వంటబెట్టువాడు.

గీ. కాపులావువెరవుగల్గి కర్శనముసేయంగవృష్టితగినయట్లు కలుగు ఫలము. కల్గు ౩౧ ప భారతము. సౌప్తికపర్వము. ౧ అ.

౪ శూద్రుడు. క. ఓకాపుయిందురమ్మని! సాకతమున జేరబి లిచి శకునవిధిజ్ఞుం! డాకసవు కట్టడించియు । నాకులమతివి చ్చిచూడ నవుడు నడఃమగ్.

భోజరాజీయము. ౪ ఆ. శ్వాసము ౫౯ ప.

3 ......(వెలమవారు లేక) వెలమ. దే. వి. శూద్రజాతివిశేషణము. (వెలమవాడు, వెలమది)

౪ ......(రెడ్డివారు లేక) రెడ్డి. దే. వి. కాపువారిపట్టపుపేరు. (శూద్రవిశేషణము)

౫ ......తెలగ. వై. వి. త్రిలింగ దేశము నందలి యొక శూద్రజాతి.

౬ ......బలిజ. దే. వి. శూద్రజాతి విశేషము. శబ్దరత్నాకరము ౨౧౧, ౨౩౨, ౧౦౨౪, ౯౩౩, ౫౦౫, ౭౮౪.

ఇందులకు మీరేమి ప్రత్యుత్తరము జెప్పెదరనినచో నీక్రింది విధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము. ఈశబ్దరత్నాకరము మొదలగు నిఘంటువులను ధర్మశాస్త్రవిషయములో ప్రధానగ్రంథములుగ నెన్నుకొని కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు శూద్రులని వచించుట తగదని వ్రాయుచున్నాము. ఏలయనిన చో నీగ్రంథములో ౪ పత్రము ౪ పంక్తియందు జెప్పియున్న మనుస్మృతిలోని ప్రథమాధ్యాయస్థమగు ౨౧ శ్లోకమైన శ్లో॥ సర్వేషాంతు సనామాని కర్మాణిచ పృథక్పృథక్। వేదశబ్దేభ్య ఏవాదౌ పృథక్సంస్థాశ్చనిర్మమే॥ అను నీశ్లోకముచేతను మరియును గొన్నియితర ప్రమాణములచేతను మనము వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించ వలసి వచ్చినప్పుడు అన్నిటికిని మూలప్రమాణమగు వేదప్రమాణములను గ్రహించి వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించుకొన తగియున్నది. ఇట్లుగాక కుటుంబపోషణార్థమై నీవింద్రుడవు చంద్రుడవు అని స్తోత్రపాఠమును వర్ణించు స్వార్థపరులగు వారివచనములచే ప్రత్యేకముగను వర్ణాశ్రమ ధర్మములను నిర్ణయించుకొనుటగాని లేక అమరకోశము, శబ్దరత్నాకరము అనునీమొదలగు గ్రంథములచే వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించుకొనుట త

గదని ఇంతకుబూర్వ మీగ్రంథమున ౫౯ వ పత్రముయొక్క చివరభాగమునవ్రాసియున్నాము.

ఇట్టితతి నీశబ్దరత్నాకరము బూర్వోక్తములైన బహుప్రమాణగ్రంథములకు వ్యతిరిక్తములై యుండుటచే మనమాగ్రంథము వలన వర్ణాశ్రమధర్మములను నిర్ణయించుకొనుటకెట్లు పొసగునో యోచించుకొనతగి యున్నది.

ఇట్లగునెడల మాపూర్వులనుండియు వీరి పూర్వులనుండియు నీకమ్మవారు మొదలగువారిని సచ్ఛూద్రులని వచించుట ఆచారమై యున్నదిగనుక మేమును అట్లుగనేవచించుచున్నామని ప్రశ్నించితిరేనిఅందులకీక్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచున్నాము. ఆచారమనునదెద్దియో మొదట మనము విచారించవలసియున్నది. ఇందులకు కొందఱు ఆచారమనునప్పుడు పూర్వులవలంబించినదే శిష్టాచారమని చెప్పెదరు. అట్టిపక్షములో శిష్టుడగు వశిష్టుడుకూడా గొన్ని నూతనాచారములను జేసియున్నాడు. అవియద్దియనిదరేని విశ్వామిత్రుని పుత్రులవల్ల తమపుత్రులు నూర్గురు నశించిరని తెలుసుకొని దుఃఖమును భరించజాలక హిమవత్పర్వత శిఖాగ్రమునుండి క్రిందదుమికి ప్రాణహత్య జేసుకొనుటకు ప్రయత్నించిన శిష్టాచారమేదికలదో దానినిమనమందరము జేయతగినదియే అయియున్నది. ఇపుడట్లు నెవరునుజేయుటలేదు. అట్లుజేయుటకును శాస్త్రమొప్పుటనులేదని, శ్రు॥ యాన్యనవద్యాని కర్మాణితానిసేవితవ్యాని॥ నోఇతరాణి అని యిట్లు శాస్త్రము జెప్పుచుండుటచే వీలులేదు, ఇట్టితత్త్వ శిష్టులగు వశిష్టులవారాచరించిన కర్మ సర్వజనాదరణీయమై యుండలేదు. అని మీరును ఒప్పుకొనకతప్పనిసరియగుచున్నది. ఇదియునుంగాక నాచారమనునప్పుడు శ్రుతిస్మృతి యుక్తమైనదే ఆచారమని ఈక్రింది ప్రమాణవచనము తెలియజేయు చున్నది.

శ్లో॥ ఆచారః పరమోధర్మశ్శృత్యుక్తః స్మార్తఏవచ। తస్మాదస్మిన్
సదాయుక్తో నిత్యంస్యాదాత్మవాన్ద్విజః॥
మనుస్మృతి ౧ అధ్యాయము ౧౦౮ శ్లోకము,

ఇందువలన శృతిస్మృతి యుక్తమైనదే నాచారమనియును, ఒకవేళ శృతిస్మృతులకు వ్యతిరిక్తముగ పూర్వు లవలంబించినది ఆచారముకాదనియు దెలియబడినది. శృతిస్మృతులకు వ్యతిరిక్తమైన ఆచారముఏమని యనిపించుకొనుననినచో దేశకాలపాత్రతల ననుసరించిమార్చుకొని మార్పులని యనిపించుకొనునేగాని ఆచారమని యనిపించుకొన జాలదు.

ఇంతకు బూర్వము నుదహరించి యీసచ్ఛూద్రులగు దాసనాపితగోపాలాదులైన వీరియెడల ధర్మశాస్త్రములయందు నిర్ణీతములై శూద్రధర్మములు కొంచముగనో గొప్పగనో నేటివరకు గాన్పించుచున్నది. ఇట్టి సచ్ఛూద్రులు అగ్రవర్ణముల వారికి వలె కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారికిని బరిచర్యాదులు చేయుటయే సవర్ణధర్మముగా గ్రహించి ఈసచ్ఛూద్రులు బ్రవర్తించుచున్నారు. అయితే సచ్ఛూద్రులగు వీరిలోవీరిట్లు ప్రవర్తించుట అసంగతము కాదాయని యూహించతగియున్నది. ఏదియో తగినంత యాధిక్యత కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, యీమొదలగువారియందు లేనిదే వర్ణాశ్రమధర్మములు ప్రధానముగ నుండు మన భరతఖండమున ఇట్టిగౌరవము కలుగనేరదు. అటుగావున యిపుడు మనమట్టిగౌరవకారణము లేవియైయుండునోయని ఆలోచించ తగియున్నది. ఇందులకు మొదట మేముజూపిన దే కారణమై యుండవచ్చును. అదియేదియనినచో ద్విజాతులలో నివారలు కాలాంతరముల నొక్కొక్కతటియిక్కట్టులు వచ్చినప్పుడు స్వవర్ణాశ్రమధర్మములు చెడిగాని లేక మరికొన్ని ఇతర కారణములచేత ప్రచ్ఛన్నరూపములు ధరించిగాని శూద్రత్వమును బొందిన వారివలెనటించుచు వచ్చిరి. ఇందులకు పాండవులే దృష్టాంతకులై యున్నారు. ఆహేతువున వారు శూద్రులువలె నటించినను నీచలెనందక నొకవిధముగ గౌరవమును నిల్పుకొని కాలక్షేపనము జేయుచున్నారు. ఇట్టికతటి మనకమ్మవారు మొదలగువారికి నేమియిక్కట్లు సంభవించెననినచో యిందులకు మార్కండేయోత్తర పురాణమే

ప్రత్యుత్తర మొసగుచున్నది. అట్టి విషయము నీక్రింద శ్రుతించుచున్నాము గమనించతగియున్నది.

మార్కండేయ పురాణోత్తర ఖండము. అధ్యాయము. మహాపద్మ చరిత్రము.

శ్లో॥ మహానందిర్మహారాజో రాజ్యం కుర్వన్మదోత్కటః । సరాజో రాజకన్యాంచ ఏకాం శూద్రకులోద్భవాం॥ ౧॥ కన్యాంగృహీష్యతి ముదాపత్నీ త్వేనామతచ్ఛ్రిణు । మహానందీ సుతోరాజా శూద్రగర్భోద్భవోబలీ॥ ౨॥ మహాపద్మపతిః కశ్చిన్నందః క్షత్రవినాశకృత్ । సర్వదేశస్థితం క్షత్రంపాలయిష్యతి మూఢధీః॥ ౩॥ జ్యోతిః పుర్యాం మహానందీ నందస్థాప్య మహామనాః। సర్వరాజ్యాభిషేకంతు కరిష్యతినసంశయః॥ ౪॥ మహానందీమహారాజో మృతిమేష్యతికాముకః। సర్వరాజ్యాధి పత్యంతు ప్రాప్యనందో మహాబలః॥ ౫॥ సర్వదేశస్థితం క్షత్రం స్వవసంతు కరిష్యతి। నందోమహాబలోవీరో మహాపద్మపతిర్విభుః॥ ౬॥ సర్వరాజస్య కర్మాణి మదాంధస్తుకరిష్యతి। మహాపద్మంతు నగరం తస్యనామద్వయంభవేత్॥ ౭॥ ఉపప్లావ్యం జ్యోతిపుర మిత్యాహుర్వేదవాదినః। మహాపద్మాఖ్యనగరే స్థిత్వానందోమహాబలః॥ ౮॥ శాశిష్యతిన సందేహా స్సర్వదేశస్థితాన్నృపాన్। తేతుతస్య నమస్కారం నకరిష్యంతి భూమిపాః॥ ౯॥ శూద్రాగర్భోద్భవాత్వాచ్చ వేదోక్తవిధిహీనతః। క్షత్రవంశోద్భవా భావాన్న కరిష్యంతి తస్యతు॥ ౧౦॥ నమస్కారంహి రాజేంద్ర సర్వదేశస్థితాన్నృపాః।తస్మాత్కోపాత్పద్మపతిః నందోబలపరాక్రమః॥ ౧౧॥ సర్వదేశస్థితం క్షత్రంజేతుం వైసగమిష్యతి । అక్షౌహిణీబలౌఘేన వృతోనందో మహాబలః॥ ౧౨॥ స్థితంజయపురేవీరం విరాటకులసంభవం। గజపతిజయః। జేతుంగజపతిం యోగ్యంప్రథమంతు గమిష్యతి॥ ౧౩॥ రాజ్ఞోగజపతేర్దూతం సనందః ప్రేషయిష్యతి। గత్వాదూతో గజపతింధృష్ట్వా వాక్యం సకరిష్యతి॥

౧౪॥ నందరాజస్య దూతోఽహంతే నైవప్రేషితోఽస్మహం। శంక వాక్యాని రాజేంద్ర శృణుధీరమనాప్రభో॥ ౧౫॥ మమకార్యే నమస్కార స్త్వయా త్వత్కులజైరపి । నకరోషి తథారాజన్న దైవత్యా ప్త బాంధవం॥ ౧౬॥ సజ్ఞాతింరాజ్యహీనంచ కరిష్యామినసంశయః॥ కరందత్వాతి శీఘ్రేణ పూర్వస్మాచ్చవిశేషతః॥ ౧౭॥ సంఘునతిష్ఠరాజేంద్ర మిత్రబాంధవసయుతః। శ్రుత్వాగజపతిస్సమ్యగ్దూత వాక్యంసభూపతిః॥ ౧౮॥ మంత్రిభిస్సహసమంత్రస్య దేశస్థాంశ్చ భూపతీన్। సమానీయచతైస్సాకం సమంత్రిచప భూపతిః॥ ౧౯॥ ఏషనందోఽహబలవాన్ యుద్ధేజేతుం నశక్యతే।- తస్యచక్రుర్న మస్కారంతే భూపానంద భూపతేః॥ ౨౦॥ తంహిత్వానంద భూపాలః సర్వసైన్యసమావృతః। ఆర్యావర్తా తికాన్ దేశాన్ గమిష్యతిరాజకాన్॥ ౨౧॥

ఆర్యావర్తదేశగమనమ్.

శ్లో॥ ఏవంతాస్తాంచ భూపాలాన్న మిష్యతిస సంశయః। మమకార్యే నమస్కారఇతివాచం సుదారుణాం ॥ ౨౨॥ సూర్యవంశోద్భవా భూపాశ్శ్రీత్వారోష సమన్వితాః। యుద్ధాయైహితే సర్వే కరిష్యంతి హినిశ్చయం॥ ౨౩॥ తేషాంనామాని వక్ష్యామి శ్రుణుభూప సమాహితః। సాక్షింశ్చదాపల్లశ్చైవ నాగపుర్యధిపౌవరా॥ ౨౪॥ మందకః కటకాధీశః ప త్తిపాతశ్చభూపతిః। గయాధీశాధిపోవీరో దండకారశ్చ భూపతిః॥ ౨౫॥ దండకారశ్చ కేదార దేశరాజశ్చ వీర్యవాన్। చిత్రకూటాధిపోవీరో మంథనాథశ్చ భూపతిః॥ ౨౬॥ అంధతీదేశనాథశ్చ కాకలోహిర భూపతిః। బ్రహ్మావర్తాధి పోవీరోరంతిలాదశ్చ వీర్యవాన్॥ ౨౭॥ ఏతేచాన్యేచ బహువస్సభూయశః త్రియోత్తమాః। నందభూపేన భూపాలాః యుద్ధంకృత్వాది నత్రయం॥ ౨౮॥ జితాస్తేన మహారాజన్ కారాగృహ ప్రతిష్ఠాశ్చకారయిష్యతి శాసనాత్। కారాగృహేవర్తమానా స్స్వహారపరివర్జితాః॥ ౨౯॥ క్షత్రవేష

విహీనాశ్చ శస్త్రాస్త్రపరివర్జితాః। స్నానసంధ్యా క్రియాహీనశ్చపరో
మకర్మవివర్జితాః॥ ౩౦॥ వేదోక్తాచారహీనాశ్చ శూద్రాచారై
కతత్పరాః। శూద్రాన్నేనోదకం సమ్యగ్గృహ్యమానాశ్చ భూమి
పాః॥ ౩౧॥ మత్స్యమాంసాదనాశ్చైవ శూద్రా ఇవ శిఖావృ
తాః। కారయిష్యంతిరాజానః శాసనాన్నందభూపతేః॥ ౩౨॥
ఏకఛత్రాంస పృథివీం అనుల్లంఘితశాసనః। సంవత్సరశతంనం
దః పాలయిష్యతి మేదినీం॥ ౩౩॥ కారాగృహే వర్తమానాః
పంచాశద్వత్సరాత్పరం। సాంఖ్యప్రముఖరాజానో హైహయవృత్త్యై
కజీవినః॥ ౩౪॥ నందస్యచ నమస్కారంకృత్వా ముక్తాశ్చతేనవై।
నియోజితాశ్చతేనైవ నందేనైవ దురాత్మనా॥ ౩౫॥ కృషికర్మ
పరాశ్చైవ భవిష్యంతిన సంశయః। కించిత్కాలం హితత్రైవ
స్థిత్వా సాంఖ్యముఖానృపాః॥ ౩౬॥ వింధ్యస్యదక్షిణేభాగేసము
ద్రప్రాంతమండితాః। కళింగాంధ్ర విదర్భాంశ్చ దేశానాగత్య
భూమిపాః॥ ౩౭॥ తదాదిభూమిపాలాశ్చ సూర్యసోమ సముద్భ
వాః। పూర్వోక్తేన ప్రకారేణ భవిష్యంతివ సంశయః॥ ౩౮॥ దా
క్షిణాత్యాశ్చోత్తరికాః। ప్రాచ్యాః పూర్వదిశిస్థితాః। సోమా
న్వయ సముద్భూతాః తస్యనందస్య భూమిపాః॥ ౩౯॥

తే॥ శూద్రియందు మహానందిసుతునిగాంచె. సర్వరాజాంతకుండు
శౌర్యశాలియతడు, ఖ్యాతిగాంచె మహాపద్ముడనగ జగతి, నది
మొదలు శూద్రయోనులై యఖిలనృపులు, 429 క. ఏకచ్ఛ
త్రంబుగ నతడేకద యీభూమి నెల్ల నేలంగలఁగుఁ, భూకాంత
మౌళికీర్తి రమాకలితుడు సర్వమాని మాన్యుడు నుండీ. 430
ఇదియునుంగాక శ్రీమద్భాగవతము ద్వాదశస్కంధము ప్రథమా
ధ్యాయమునగూడ యిట్లు జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ మహానంది సుతోరాజన్ శూద్రాగర్భోద్భవోబలీ। మహాప
ద్మపతిః కశ్చిన్నందః క్షత్రవినాశకృత్॥ ౭॥ తతోనృపాభవిష్యం
తి శూద్రప్రాయా అధార్మికాః॥ ౮॥ ఏకఛత్రాంసపృథివీమ

నుల్లంఘిత శాసనః । శాసిష్యతి మహాపద్మో ద్వితీయః భార్గవోరివ॥ ౯॥

ఈబూరోక్తమైన భవిష్యోత్తర గాథయగు బురాణగాథలో నందుడను నొకరాజుండినట్లును. అతడు శూద్రస్త్రీపుత్రుడగుటంజేసి దేశమునందుగల క్షత్రియులనందరిని దనలో సంబంధ బాంధవ్యములను జేయుమనియును అట్లు జేయకున్నచో దనతో యుద్ధమునకురండనియును వర్తమానములను బంపుచుండెను. ఇట్లు బంపుటలో మొదటనుగజపతివద్దకు తనదూతనబంపెను. ఆదూత గజపతి సమీపమునకు వెళ్ళి నేను నందునిచే బంపబడినదూతను, ఆనందునిచే బుత్తెంచిన వాక్యము లేమన్నను నీవును నీబంధువులును నాకు నమస్కారముజేసి నాతో సంబంధబాంధవ్యములను జేయుదురేని నిన్నును నీబాంధవులను రాజ్యపాలనముజేసుకొనునట్లు అనుజ్ఞయిచ్చెదము. అట్లుగానిచో యిపుడే రాజ్యమునుండి పదచ్యుతుని జేసెదము. అనియిట్లు జెప్పినపిదప నాగజపతి తనకనుకూలురగు మఱికొందఱితోకలిసి నాలోచించగా నాసూర్యవంశోద్భవులగు రాజులామాటలు వినినతోడనే రోషసమన్వితులై ఆనందునితో యుద్ధముచేయుటయే యుక్తమని నిశ్చయించి అందులకుతగు ప్రత్యుత్తరమునుజెప్పి నాదూతను బుత్తెంచిరి. అటుపిమ్మట గజపతియును సాంఖలుడు దాపలుడుఅను నాగపురిపట్టణమునకు బ్రభువులగు నీయుభయులును కటకమునకు ప్రభువుగనుండు మాదకుడును, పత్తిపాడుకు ప్రభువుగయుండు రాజును, గయాపట్టణమునకు బ్రభువుగనుండునట్టి వాడును, దండకారుడనురాజును, కేదారదేశమునకు ప్రభువగువాడును, చిత్రకూటమునకు ప్రభువగువాడును, మంథనాథుడను భూపతియును, అంధతీ దేశమునకు బ్రభువగువాడును, కాశలోహారమునకు బ్రభువగువాడును, బ్రహ్మావర్తమునకును అంతిలావమునకు ప్రభువులగువారును మఱియు నేందరోననేకమంది రాజులును ఒకటిగజేరుకుని ఆనందునితో మహారాజులు యుద్ధములుజేసి శత్రువు బలముగలవాడగుటచే నోడిపోయిరి, అటుపిమ్మట నానందుడు జయమును పొందినవెంటనే వీరల

ను కారాగృహమునయుంచునట్లు శాసించెను. అటుపై కారాగృహము నందుండు యీసూర్యవంశజులగు రాజులను తమయొక్క యాచారమును వదిలినవారుగను, క్షత్రియ వేషమును వదిలినవారుగను శస్త్రాస్త్రములను వదిలినవారుగను, స్నానసంధ్యాది హోమాదికర్మలను గూడా వదిలిన వారుగను, వేదోక్తాచారములను వదిలినవారుగను, శూద్రాచారైక తత్పరులుగను, శూద్రులచే ఆనీతమైన ఉదకమును త్రాగువారుగను, మత్స్యమాంసములను భక్షించువారుగను, చేయుటకై నందుడు ప్రయత్నించి ఆప్రకారము శాసించెను. ఈనందుడు యీపృథివిని అనుల్లంఘితశాసనుండై నూరుసంవత్సరములు పరిపాలించెను. అటుపిమ్మట కారాగృహమునందుండు రాజులు ఏబదిసంవత్సరములు జయులులోగడపిన మీదట యీహైన్యవృత్తిచే జీవించుటకంటె ।సూ। బలీయాంసం ప్రణమేత్ అనిచ్ఛతిపలాయనమ్। అనగా శత్రువునకు భయపడి యుద్ధమునందు పరిగిడుటకు ఇష్టములేక పోయినను శత్రువుబలవంతుడై యుండినప్పుడు శరణుబొందినచో రక్షించునని దోచినపక్షమున నమస్కరించుటయోగ్యము, అనునీ రాజనీతిననుసరించినందునికినమస్కారము జేసిరి. ఆదురాత్ముడైన నందుడు నమస్కరించినను వీరలను కారాగృహమునుండి వదిలిపెట్టి మీరెల్లరును కృషికర్మయొనర్చి జీవించుచుండ వలయుననియు, వింధ్య పర్వతమునకు దక్షిణభాగమునయుందు సముద్రప్రాంతభూములగు కళింగాంధ్ర విదర్భ దేశములయందు నివసించియుండవలయుననియు, ఇట్లు శాసించి కారాగృహమునుండి విముక్తులను జేసెను. ఇవ్విధమున బైట వచ్చిన ప్రచ్ఛన్న రూపధరులగు యీక్షత్రియులు తాముసూర్యవంశజులగు క్షత్రియులమని గుర్తెరుగుటకు కూర్మశబ్ధవాచకమును తద్భవముగ మార్చుకొని కమ్మవారనియు, కాంపిల్య దేశమునుండి వచ్చినవారగుటచే కాపువారనియు, పర్మశబ్దములను తద్భవముగ జేసుకొని, వెలమవారనియు, రాట్ శబ్దమును తద్భవముగ జేసుకొని, రెడ్డివారనియు మొదలగు నామములచే వ్యవహరింపబడుచు బూర్వోక్తములైన దేశములయందు స్థిరవాసము లొనర్చుకొని ప్రచ్ఛన్న రూపధరులైయుండు

టచే కమ్మవారు కాపువారు వెలమవారు రెడ్డివారు యీ మొదలగు వారిని కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులైయున్నా రని మీకునొక్కి వక్కాణించుచున్నాము.

౧౦. ఈవిషయములో పాఠకమహాశయులకు కలుగు సందేహ ము లొకటి రెండు గన్పడుచున్నవి. అవియెవ్వియనినచో బూర్వోక్త మైన గ్రంథమున సచ్ఛూద్రులవలన భుజింపవచ్చునని జెప్పియుండి ఇప్పు డు శూద్రాన్నోదకమునుగ్రహించుట దూష్యమని వ్రాయుట నొక విచిత్రముగ మీకుదోచవచ్చును. ఇందులకు సమాధానమేమనినచో కలియుగమునకు విధించిన పరాశరస్మృతిలో సచ్ఛూద్రులవలన బ్రా హ్మణాదులు భుజించవచ్చునని జెప్పియుండినను వృద్ధపరాశరమను గ్రం థమున కలివర్జితములలో సచ్ఛూద్రులవలన భుజించుటగాని నీరుత్రా గుటగాని కూడదనియీక్రింది శ్లోకముచే దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ బ్రాహ్మణాదిషు శూద్రస్య పచనాది పరిక్రియా।
వృద్ధపరాశరస్మృతి॥ ౨౧ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణులు మొదలైన మూడువర్ణములవారి గృహ ములయందు శూద్రులవంట మొదలగు క్రియాదూష్యమైనసేవ కూడదు. అనియిట్లు వృద్ధపరాశరస్మృతియందు జెప్పబడియున్నది. ఈవృద్ధపరా శరస్మృతియందుజెప్పిన కలినిషేధ ధర్మములు నందునికన్న బూర్వము నెంతయోకాలము క్రిందట ఏర్పడినది. అందువలన నందునికాలమప్ప టికి ద్విజాతులకు శూద్రసంపర్కము నిషేధమని వ్రాసినవచనముయు క్తమైయున్నది. ఈకలివర్జితములు నందునికన్న బూర్వమందుండిన శ తానీకుని పరిపాలనకాలమప్పు డేర్పడినట్టును, ఇట్టిశతానీకుని పుత్రుడగు అశ్వమేధదత్తు పరిపాలన కాలమప్పుడు స్వార్థపరులగువారు కొందఱు గ్రంథములలో కల్పితములు జేసిరనియు ఇట్లుగ చిత్రాభ్యుదయాది గ్రం థకర్తయు, మనోరంజనీ సంపాదకులగు కాళ్లకూరి నారాయణరావు గారిచే ఢిల్లీసామ్రాజ్యమను గ్రంథమున నీక్రింది విధమున జెప్పబడి యున్నది.

శతానీకమహారాజు ఇతడు జనమేజయుని కుమారుడు తల్లిపేరు వపుష్ట ఇతడు యాజ్ఞవల్క్యుడను నొక యుపాధ్యాయుని కడ విద్యాభ్యాసముచేసి తనపూర్వుల కీర్తికి తగురీతిని వర్తించెను. భారతమునకు జాలప్రతులు వ్రాయించి దేశమున బంచిపెట్టించెను. ఒకప్పుడీత డొంటరిగ నడవికి వేటాడబోయి వడదగిలి యొక చెట్టుక్రింద బడిపోయెనట. శబరాంగనయోర్తుకయా చేరువ నరుగుచు నతనింజూచి జాలిపడి యుపచారముచే సెదదేర్చ నతడామె యోగ్యతకు సంతసించి తనపురమునకు దోడుకొనిపోయి పెండ్లియాడెనట. ఈతడశ్వమేధమునుగూడ జేసెను. ఈతనియాధిపత్యముక్రింద నొక గొప్పపండిత పరిషత్తుజరిగి కలివర్జములు ఆసభయందు నిర్ణయింపబడెనని చెప్పుదురు.

అశ్వమేధ దత్తమహారాజు ఇతడు శతానీకుని కుమారుడు తల్లి పేరు వైదేహి తనయశ్వమేధ యాగానంతరమున బుట్టినవాడగుటచే శతానీకుడితని కశ్వమేధదత్తుడని నామకరణముజేసెను. ఇతడు ప్రమత్తుడు, స్త్రీలోలుడు, పూర్వుల సుగుణము లీతనియందు లేవు. ఈతనికాలమునందే స్వార్థపరాయణులు కొందఱు బయలువెడలి పూర్వగ్రంథములయందు బ్రాహ్మణ ప్రభావాదులం గొన్నిటి నధికముగజేర్చిరనియు, వారితరువాత గొందఱు బయలువెడలి పూర్వగ్రంథములరూపములనే మార్చిరనియు గొందఱు చెప్పుదురు.

ఢిల్లీ సామ్రాజ్యము 30 పత్రము.

ఈయభిప్రాయమున మేమును ఏకీభవించి వృద్ధపరాశరాదిగ్రంథములు అభూతకల్పనలతో యున్నవనిజెప్పుచున్నాము. అయిననుయీ కలివర్జములు శతానీకుని పరిపాలనదివసము మొదలుకొని నేటిదివసము వరకు వాడుకలోనుండుటచే ఈమధ్యయుగముననుండినట్టె సరదునకాలమువరకును వాడుకలోనుండుటచేతనే యీకూర్మకులావతంసులను శూద్రానీతోదకమును త్రావించెనని వ్రాయుట అతిశయోక్తి కాజాలదు,

ఈనందుని జన్మనుగూర్చి విష్ణుపురాణము మార్కండేయోత్తర పురాణములు యీక్రిందివిధమున జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ ఆరభ్యభవతోజన్మ యావన్నందాభిషేచనమ్। ఏతద్వర్ష సహస్రంతుశతంపంచదశోత్తరమ్॥ మార్కండేయోత్తరపురాణము.

శ్లో॥ యావత్పరిక్షితో జన్మయావన్నందాభిషేచనం। ఏతద్వర్ష సహస్రంతు శతంపంచదశోత్తరమ్॥ విష్ణుపురాణము.

అనగా ఓపరిక్షన్మహారాజా నీజన్మము మొదలుకొని నందునిపట్టాభిషేకపర్యంతమగు కాలము ౧౧౧౫ వేయి నూటపదునైను వత్సరముల కాలముబట్టును. అను నీప్రకారము విష్ణుపురాణము జెప్పుచున్నది. ఈవిష్ణుపురాణమునందు, శ్లో॥ ఏతద్వర్ష సహస్రంచ జ్ఞేయం పంచదశోత్తరమ్॥ అని మరియొక పాఠము గన్పడుచున్నది. ఇట్లుగు నెడల పరిక్షితునిజన్మ మొదలుకొని నందునిపట్టాభిషేకకాలమువరకు ౧౦౧౫ సంవత్సరము లగుచున్నవి. ఈవిషయము విచారణీయాంశ మగుటచే గ్రంథవిస్తరభీతి యగునని విరమించితిమి. మరియును గొన్ని పురాణములలో సూర్యవంశక్షత్రియులు కలియుగమున అపధర్మముచే కొన్ని గోత్రములవారు ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి యుందురని యీక్రింది వాక్యములు జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ వశిష్ఠః కౌండిన్యధనంజయానాం। గోత్రోద్భవాకాశ్యపగోత్రజాతాః॥ శూద్రా ఇవాత్యంత గృహీతవేషాః భూపా భవిష్యంతి కలౌయుగేహి॥

శ్లో॥ కలాయుగేస్నాన విహీనకాశ్చ। సంధ్యాదివేదోక్తసుకర్మశూన్యాః సర్గాదిశోషేణ వివర్జితాశ్చ। భూపా భవిష్యంతిహి చిత్ర కేతో॥

అనగా వశిష్ఠ కౌండిన్య ధనంజయ కాశ్యపగోత్రజాతులగు క్షత్రియులు కొందరు శూద్రులవలె ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి భూపతు

లై యుందురనియు, మఱియును స్నానసంధ్యాది వేదోక్తషట్కర్మలూన్యులై భూపరిపాలన మొనర్చుచుందురనియు, యిట్లు జెప్పియుండుటచే బూర్వోక్తములైన ప్రమాణముల ననుసరించి ఆపద్ధర్మముల వలన ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరించి సంచరించుచుండు ఈకమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు యీ మొదలైనవారు కూర్మకులావతంసకులగు-క్షత్రియులై యున్నారని తెలియఁజేయుచున్నాము.

మరియు నింతకుబూర్వము ౮౮ పత్రమున బ్రహ్మాండ (బ్రహ్మస్కంద) పురాణములోని కలిధర్మ ప్రకరణమునందు జెప్పిన కథాభాగమునకును, మరియును ౧౩౧వ పత్రమున మార్కండేయోత్తర పురాణమున జెప్పినకథాభాగమునకును, పాఠకమహాశయులురగు మీకు దారతమ్యములు దోచకమానదు. ఈరెండుగాథలయందు యిట్లు తారతమ్యములుండినప్పటికిని యీరెండుగాథలయందును వీరుసూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యుండిరనుటయందును, ఆపద్ధర్మమువలన ఉత్తర ప్రాంత భూములనుండి దక్షిణ ప్రాంతభూములకు వీరు చనుదెంచిరనుటయందును, ఒకయభిప్రాయమును సూచించుచున్నది. మరియు మిగతవిషయములలో నీరెండుగాథలయందును గొన్ని తారతమ్యములు గన్పట్టుచున్నవి. ఇట్టి తారతమ్యము లష్టాదశపురాణములయందును బెక్కుస్థలములలో గన్పడుచున్నవి. అట్టివిషయములనుగూర్చి వ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తర భీతిచే వ్రాయనైతిమి. ఇందున ఉదహరించిన గాథలు రెండిటిలో బూర్వగాథకన్నను, రెండవ గాథయందు ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ప్రచ్ఛన్నరూపమును ధరియించుటకు సరియగు కారణమును వెలిబుచ్చియుండుటచే మనమీ రెండవగాథను ముఖ్యముగ గమనించతగియున్నది. ఈరెండవగాథను ప్రమాణమైనదానిగ నెన్నుట యెప్పుడు గలిగినదో అప్పుడు ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ప్రచ్ఛన్నరూపములను ధరించిన కూర్మకులావతంసులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని జెప్పుట కేయభ్యంతరముండజాలదని వ్రాయుచున్నాము.

ఈపూర్వోక్తాభిప్రాయములలో గొన్నిటిని మీరు గమనించగ లందులకై పాశ్చాత్యపండితుల యభిప్రాయములున్ను ఈకూర్మకులావతంసకులగు కమ్మవారు మొదలగు వారి విషయములందు సామ్రాజ్యాధిపతులు ప్రకటించిన ప్రకటనలయొక్క అభిప్రాయములను ఈక్రింద నింగ్లీషుభాషయందు యథామాత్రుకగ వ్రాయుచున్నాము.

ఆయభిప్రాయములను మీరు చక్కగగ్రహించి మాయభిప్రాయమునననుసరించి ఈకమ్మవారు మొదలగువారు కూర్మకులావతంసకులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులై యున్నారని గ్రహించుటకై మిక్కిలి మక్కువతో నెక్కువిధంబులగోరి వ్రాయుచున్నాము.

ADDITIONAL EXTRACTS FROM ENGLISH BOOKS WRITTEN BY EUROPEAN SCHOLARS.

HUNTER'S STATISTICAL ACCOUNT OF BENGVL, VOL. XI. PAGES 46 AND 47.

"Kurmis though generally engaged in agriculture, make good soldiers, and were a good deal employed as such before the Mutiny."

"Mr. Magrath suspects that Kurmis are found in Madras, Chhuta Nagpur, Orissa, and among the Marathas."

"Sivaji was a kurmi and the Rajas of Gwalior and Satara are said to be of the same race."

"Kurmis make good soldiers and before the Mutiny many of them were so employed."

II—DALTON'S ETHNOLOGY OF BENGAL.

"In the Province of Chutia Nagpur, the ancestors of the people now called Kurmis appear to have obtained a

footing among the aboriginal tribes at a very remote period and in more than one part of Mandhum have supplanted them.

"There are traditions of struggles between them and the Kolarian aborigines of these regions, and though the latter generally managed to hold their own, we find in some places Kurmi villages established on sites which we know from the groups of rude stone pillars or cenotaphs still conspicuous, to have been once occupied by bhumiji or Mundas, and in other places vestiges of ruined temples appertaining to Hindu and Jain settlements, both most likely belonging to successive generations of Kurmis, amidst villages that have for ages been occupied by Bhumij. The Kurmis settled in the Western part of Mandhum told me they had been there fifty-two generations. The PANCHET Raja claims just so many descents from the deserted child that is said to have founded his race. A babe was discovered in the woods by the Kurmis drawing its nourishment from a cow. This babe they took and brought up, and afterwards adopted as their Raja. As the family cannot trace back their origin rationally outside the limits of the District and as there is no particular reason for supposing them to be Bhumij or Munda, I think that they are more likely to be of Kurmi extraction than descended from the cow-nurtured foundling."

Carney's Races, Tribes and Castes of Oudh.

"Well-to-do members of these classes adopt the honorary distinction of Chowdhri. There were formerly many and still are some Kurmi landed proprietors in Oudh. A Tupa sub-division containing more than 50 villages was formerly owned by them in Fyzabad."

Elliot's History, Folklore and Distribution of Races, N. W. P., and Oudh.

"There are several Kurmis or Kuubis among the Marathas and the Gwalior as well as the Satara families are of that stock."

Reverend Sherring's Tribes and Castes, Vol. I. Pages 156—157.

(N. W. P. and Oudh and Bengal.)

Kumbhi.

"In some parts of the country members of this caste have large possessions in land. in the year 1848, out of 31 estates of which the parganna of Dhata in the Fatehpur District was composed, no fewar than twenty-seven were in the hands of the Kumbhis, there called Kurmis, which circumstance, it was rightly conjectured, was the chief cause of the thriving condition of that Parganna."

Bombay Presidency and Central Provinces.

"The Kurmis & Kunbis are in reality one class of people, and yet are known in various parts of the country by these separate designations, and under them are sub-divisions into numerous tribes, some of which do not intermarry. They are very industrious and persevering, commonly thrifty and fruga, and living in the enjoyment of health and much social comfort."

The Principal Nations of India.

"The Kunbi is fond of asserting his independence. The following are some of his proverbs: "Where it thunderi there the Kunbi is a landlord;" "Crores follow the Kunbs but the Kunbi follows no man." *

---

*Sinapur Seuttlement Rel or,73; Lunknow Seuttlement Repart, 128.

W. Crooke's Tribes and Castes of N. W. P. and Oudh

"Colonel Dalton regards the Kurmis of Bihar as some of the earliest Aryan colonists of Bengal, a brown tawny coloured people, of an average height, well proportioned rather highly framed, and with a fair amount of good looks."

"In Oudh† they (Kurmis) have traditions of having been landowners before the Rajout conquest and Mr. Butt remarks that the same is the case in Lucknow."

"In Gorakhpur are found the Patanwars. Saithwars, whom Doctor Buchanan identifies with the *Audhias* of Behar who claim there to be of the highest dignity and the purest blood and are usually cultivators, whilein Bengel they often enlist in the native army or serve as constables."

Bombay Gazetteer, Satara, Vol. XIX.
Page 75.

"Marathas are found all over the district. The 1881 Census includes them under Kunbis from whom they do not form a separate caste. The distinction between Kunbis and Marathas is almost entirely social, the Marathas as a rule are better ofl and preferring war and service as constable or a messenger to husbandry, The Satara Marathas seem to have no histories or legendary evidence as to when and from where they came in to the district. Though somewhat fairer in colour and more refined in manners as a class cannot be distinguished from Kumbis with whom all eat and the poorer marry."

Bombay Gazetteer, Belgaam, Vol, XXI.

Page 126.

"The Marathas are returned as numbering 11,9,300 and are found all over the district. They have come in to the district from Satara and other parts of the Deccan...They wear the sacred thread and are careful to perform the regular Hindu observances. Cultivating Marathas are called Kunbis or Kulvadies...The Marathas have no objection to dine with them but they do not as a rule intermarry. There is no objection to a son of Maratha marrying Kunbi daughter; and occasionally daughters of poor Marathas are given in marriage to a rich Kunbi...The Marathas are hard working, strong, and hardy and hospitable, but hot tempered. As soldiers they are brave and loyal...They are landholders, husbandmen, pleaders, traders, labourers, soldiers, writers, messengers and servants."

Bombay Gazetteer, Khandesh, Vol, XII,

Page 68,

"Marathas are said tol have originally come from Nasik, Poona, Satara and Ahmadnagar during the reign of the last Peshwa; are of 2 classes...Though generally called Marathas, they have special surmanes known to familiar friends, such as Gaekwar, Mahante, Jagtap, Sinde, Nimbalkar and Paver. They eat with Tilola or Tilora Pajna and other Kunbls."

Bombay Gazetteer, Kolhapur, Vor. XXIV,

Page 65,

"Marathas are returned as numbering 62287 and are found over the whole State. The Kolhapur Marathas have

a special interest as their head the Maharaja of Kolhapur is the only representative of Sivajee the founder of the Maratha power...Marathas cannot be distinguished from Marathi speaking Deccan Kunbis with whom all eat and the poorer intermarry...Kolhapur Marathas claim to belong to 4 branches or vnns as, Brahma vuns or the Brahma Branch. Shesh vuns or the Serpent branch, Som vuns or the Moon branch and Surya vuns or the sun branch."

"At the khati feast Marathas sit in full dress each with a sword by his side. Marathas do not allow widow marriage, know nothing of polyandry, and practise polygamy."

Imperial Gazetteer of Ind'a, New Edition, Vol V. Pages 97 and 98. Ahmadabad District.

"The Kunbis who number 101000 are an important class. Some have risen to high positions iu Government service or have acquired wealth in trade but the majority are engaged in Agriculture and form the greater part of the peasant proprietors in Gujrat. There is no real difference of caste between Kunbis and Patidars though Patidars will not now intermarry with ordinary Kunbis. The latter are divided inlo 3 classes—Levas Kadvas, Anjans. Female infanticide owing to the ruinous expenses attached to marriage having been found prevalent among the Kunbis, the provisions of Bombay Act VIII. of 1870 were applied to the Kadva and Leva Kunbis. Next in position to the Kunbis are the Rajputs."

Vol. VIII, Bombay Presidency, Pages 300 and 304.

"The general proportion of females recorded in 1901 is 938 to 1000 males in British Districts. In Sindh the

proportion is very low. An excess of females over males is noticeable among the low castes and wild tribes. Infanticide formerly prevailed among the Rajputs and Kunbis of Gujrat but is believed to be no longer practised. The cause of this barbarous practice was the difficulty of securing bridegrooms form the sections of these castes with whom custom prescribed that intermarriage should take place."

"The Marathas consist of 1900000 Kunbis, 350000 Konkanis, and 1500000 Marathas not otherwise specified. The term Maratha is in some respects loosely applied, that it is difficult to determiue its precise significance. It is variously used to describe members of the various castes living in Maharashtra those whose mother tongue is Marathi and more correctly perhaps, to designate the descendants of Sivaji's warriors including the Maratha Kunbis and below-Ghat Maratha who were the backbone of the Peshwa's Confederacy. It is the common impression at the present day that the Marathas properly so called aro divided in to two groups which do not intermarry, but Kunbi or agriculturist being the inferior, and the warrior, landowner or high class Maratha claiming superior-origin...........But the dividing line is not of the nature of permanent barrier and can be passed by wealthy Kunbis with ambition in proportion to their means."

Revd. Sherring's Hindu Tribes and Castes, Vol. III P. 258.

The Unity of the Hindu Race.

"The Kumbhi, or Kurmi caste as it is variously styled, is in point of numbers the principal branch of the cultivating castes, aud, as every body acquainted with the subject knows, is a very fair representative of all suchcastes The Kurmi his a strong bony hand natural to a man of his

employment. His complexion is of a deep Mahogany colour, never black nor approaching to it. He is sometimes and in Upper India frequently, tall and powerful, is manly, out-spoken, and independent in manner and is altogether free from the cringing obsequiousness so peculiar to many of the self-contemning outcasts below the Sudras. As a drow-back to this, he is rather dull of intellect which is no matter of surprise considering the nature of his duties, which in every country exercise a deadening influence on the understanding. These castes exhibit various qualities, not seen in lower castes, and forming striking characteristics of the higher. They are free from the servility and sense of fear, amounting frequently to terror which are so distressingly visible among the outcaste races in their intercourse with the superior castes."

GOVERNMENT ORDER, No $\frac{251}{\text{VIII--186 A. 6}}$ dated 21st March 1896 to the Inspector General of Police, N. W. P., and Oudh.

Police Department.

"3 His Honor is however, of opinion that Kurmis constitute a respectable community which he would be reluctant to exclude from Government service."

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషావిభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం కూర్మక్షత్రియ నిరూపణ విషయే
ఇతి వాస పరే ప్రచ్ఛన్న రాజకుల నిర్ణ
యాఖ్యే తృతీయభాగే తృతీయః
సముల్లాసః సంపూర్ణః.

ఓమ్.

జయార్థప్రకాశిక.

చతుర్థసముల్లాసము.

అస్మద్దేశస్థితార్యవర్యులారా!

౧ మేలుజెందుటకు ముఖ్యసాధనము ధర్మము అట్టిధర్మమునుదె లుపుటకు మూలప్రమాణము వేదము. అట్టివేదమున నెరుకవలసినయ ర్థమును సులభముగా దెలుపుటచే స్మృతియును ధర్మమునకు ముఖ్యప్ర మాణమనంబడుచున్నది. అందువల్లనే,

శ్లో॥ శ్రుతిస్తువేదోవిజ్ఞేయోధర్మశాస్త్రంతు వైస్మృతిః।
తేసర్వార్థేష్వమీమాంస్యేతాభ్యాం ధర్మోహినిర్బభౌ॥
మనుస్మృతిః ౨ అ. ౧౦ శ్లోకము.

అని మనుస్మృతియు నీప్రకారము నొక్కి వక్కాణించు చున్న ది. ఇంతియేగాక పరాశర మాధవీయమందును నైవిధనే దెలియ బ డు చున్నది.

శ్లో॥ శ్రుతింపశ్యంతిమునయః స్మరంతిచ తథాస్మృతిం।
తస్మాత్ప్రమాణ ముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥
పరాశరమాధవీయము. ౨ పత్రము.
మఱియును ఇందునకు గాళిదాసుకూడ,

శ్లో॥ శ్రుతేరివార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్॥ రఘువంశము 2 సర్గ.

అను నీవాక్యముజెప్పి సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవాడు. ఈవిచారణ వలన శ్రుత్యర్థమే స్మృతి ప్రతిపాదింపబడుచున్నదని దెలియబడినది.

౨ ఇట్లు శ్రుత్యర్థమునే స్మృతులన్నియు బోధించునెడల శ్రుతి స్మృతులనిధర్మశాస్త్రములు రెండువిధముల జెప్పుటకు కారణమేమైయుం డునోయని మీకు బూర్వమువలె శంకబొడమును. ఇందులకు బ్రత్యు

త్తరమేమన్నను శ్రుత్యర్థ పరిజ్ఞానాశక్తులగు వారల కుపకరించునటులవై దికభావయందు నిగూఢములై గంభీరార్థయుక్తములగు నాచార వ్యవహారములను లౌకిక సంస్కృతమున భిన్న భిన్న కాలములలో వేఱువేఱు ఋషులచే నప్పటప్పటి దేశకాలజనితాధి భావముల కనుగుణ్యమగునటుల సర్వజ్ఞులైన ఋషులచే స్మృతిరూపముగ రచింపబడినదనునదియే ముఖ్యకారణముగాని మఱొండుకారణము గన్పట్టుటలేదు.

ఈవిషయమునుగూర్చి నీమధ్య రేపల్లితా॥ మైనేనివారిపాళెము లోను బందరునోబిల్ కాలేజి సంస్కృతపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ శిష్ట్లా నృసింహశాస్త్రుల్లవారు మాతో 1919 సం॥ డిసంబరునెల 25, 28 తేదీలలో బూర్వోక్తవిధిననుసరించి స్మృతులు రచింపబడి యుండలేదనియు, పూర్వమొకానొకప్పుడు వేదములలో కొంతభాగము నశించినదనియు, ఆ నశించినభాగమును పూర్తిజేయుటకై సర్వజ్ఞులగు మహాఋషులు దివ్యజ్ఞానమువలన కనుగొని అఖిలమైన శ్రుత్యర్థములనే స్మృతిరూపముగ రచించిరని వక్కాణించియున్నారు. ఇట్లు శ్రీశాస్త్రులవారు జెప్పిన వచనము సరిమైయుండలేదనిమాత్రము వక్కాణించుచున్నాము. ఏలయనినచో సర్వజ్ఞులగు మహాఋషులు ఖిలమైన శ్రుతులననుసరించి స్మృతులను రచించినదే నిశ్చయమైయుండినచో యీస్మృతులు అన్నియుగములయందును మార్పులను జెందక నొకేవిధముగ నుండవలయును. ప్రస్తుతమట్లుగాక నీక్రిందిప్రమాణము ననుసరించి దేశకాలజనితాధి భావములనుబట్టి యుగయుగమునకు భిన్నభిన్నస్మృతులను రచించినట్లుయీాక్రింది ప్రమాణవచనము గన్పడుటచే శ్రీశాస్త్రులవారు జెప్పినట్లు చెప్పుటకు వలనుపడదని జెప్పియున్నాము.

శ్లో॥ కృతేతుమానవాధర్మాః త్రేతాయాం గౌతమాస్మృతాః। ద్వాపరేశంఖలిఖితాః కలౌ పారాశరస్మృతాః ॥ పరాశరస్మృతి. ౧ అ. ౨౧.

ఇదియునుంగాక నొక పరాశరస్మృతిని దృష్టాంతముగ గ్రహించి తదితరస్మృతులనుగూర్చి అనువాదించి జూచెదము. సర్వజ్ఞులగు పరాశరమహాఋషి దివ్యజ్ఞానము వలన ఖిలమైన శ్రుత్యర్థములను సంగ్రహించి పరాశరస్మృతిని జెప్పినదే నిశ్చయమై యుండినచో నీకలియుగమునకా పరాశరస్మృతియందుదహరించిన ధర్మములన్నిటికిని మార్పులను జెందకయుండవలయును. ప్రస్తుతమట్లుండక వృద్ధపరాశరస్మృతియని నొకగ్రింథము గన్పడుచున్నది. అందున పూర్వోక్తపరాశరస్మృతిలో వచించిన ధర్మములను ఖండించుకొని నవీనధర్మములను గొన్నిటిని స్థాపించుకొనినట్లు నాగ్రింథమువల్లనే జెలియబడుచున్నది. ఒకవేళశ్రీశాస్త్రుల వారీ క్రింది ప్రమాణములను జూపించి వారివాదము నెగ్గించుకొనదలచిరేని ఆప్రమాణవచనములు మా వాదమునకు బాధకము కలుగజేయజాలవు.

శ్లో॥ కైలాసశిఖరేరమ్యే సర్వదేవర్షిసంయుతే। దర్భాసనేస మాసీన మృషిభిః పరివారితం। సర్వవేదార్థతత్వజ్ఞం సర్వశాస్త్ర విశారదం। సర్వధర్మప్రవక్తారం వృద్ధపారాశరంమునిం। మనుసంవర్తహారీత యాజ్ఞవల్క్యపారాశరాః। ఋషయస్తు సమాగమ్య పప్రచ్ఛుధర్మకాంక్షయా॥

ఇందులకర్థమేమన్నను ౧ మనువు, ౨ సంవర్తుడు, 3 హారీతుడు, ౪ యాజ్ఞవల్క్యుడు, ౫ పారాశరుడు. అను నామములుగల ఋషులు ధర్మమును తెలియవలెననెడి కోరికచేతవచ్చి మనోహరమైనట్టియు సమస్తదేవఋషులచే గూడుకొనినట్టియు. కైలాసపర్వతాగ్రమునందు దర్భాసనముమీద కూర్చుండి ఋషులచేత చుట్టుకొనబడినట్టియు, అన్ని వేదార్థములను తెలుసుకొనినట్టియు, అన్ని శాస్త్రములను దెలుసుకొనినట్టియు, అన్ని ధర్మములను జెప్పదగినట్టియు, మననశీలుడైన వృద్ధపారాశరునిగూర్చి ప్రశ్న జేసిరి.

అని యిట్లుండుటచే మొదటజెప్పినపరాశరస్మృతి గ్రింథకర్తయగు పారాశరులును, ఈవృద్ధపారాశరులును భిన్నులై యుండుటచేనొక వే

శ ప్రత్యేకముగ ధర్మములను జెప్పినను చెప్పవచ్చునని జెప్పినచో మొదటి పరాశరస్మృతి గ్రంథకర్తయగు పారాశరులు సర్వజ్ఞులగు వ్యాసులతండ్రికర్గు శృతిప్రతిపాదకుడై అచింత్యమైన మహిమగలవాడై నుండెనట్లు యీక్రింది పరాశర మాధవీయమున విద్యారణ్యులచే జెప్పబడియున్నది.

వ్యాఖ్యానము॥ సహిబా వాచవ్యాసః పారాశర్య ఇతిశృతౌ పరాశరపుత్రత్వముపజీవ్య వ్యాసస్యస్తుత త్వాత్ । యథాసర్వ సంప్రతిపన్నమహిమ్నా వేదవ్యాసస్యాపిస్తుతయే పరాశరపుత్రత్వముపజీవ్యతే। తదాకిమువక్తవ్య మంచింత్య మహిమా పరాశరఇతి కించవాజసనేయశాఖాయాం వంశబ్రాహ్మణే వేదసంప్రదాయ ప్రవర్తక గురుశిష్య పరంపరాయాం పరాశరస్య పుత్ర పౌత్రా ఆమ్నాయంతే కౌశికాయనిఘృత కౌశికాద్ఘృత కౌశికః। పారాశర్యాయణాత్పారాశర్యాయణః పారశర్యాత్ పారాశర్యో జాతూకర్ణ్యాదితి। తస్మాత్పారాశరోపిమను సమానఏవ। ఏవ ఏవన్యాయో వశిష్ఠాత్రి యాజ్ఞవల్క్యాదిషు యోజనీయః। తత్తద్విషయ శృతిముపలంభాత్ ॥ ఇట్లు పరాశర మాధవీయము ౨ పత్రము.

అను నీప్రకారముయుండుటచే శృతి ప్రతిపాదకులైన పరాశరులకన్నను వృద్ధపరాశరులనుగూర్చి నీవృద్ధపరాశరస్మృతియందుతప్ప తదితరగ్రంథముల యెందెచ్చటను గన్పడుటలేదు.

ఇందువలన శృతి ప్రతిపాదకమైన పరాశరులవారికి శ్రీశాస్త్రుల-వారిదివరలో జెప్పిన దివ్యజ్ఞానము కొఱవడియున్నదని మనము గ్రహింపవలయును. ఇట్లు గ్రహించినచో మహర్షులకు శ్రీశాస్త్రుల-వారు మున్నుజెప్పిన సర్వజ్ఞత్వాది గుణములుకూడా లేనివి యగుచున్నవి. ఇట్టి తరి నామహర్షులు జెప్పిన స్మృతులుకూడా అప్రామాణ్యమును బొందుచున్నవి. ఏలయనినచో మనవలె వారును గ్రంథములు రచించదమును మరియొకరాగ్రంథముల నాక్షేపించి ప్రత్యేకగ్రంథములు రచిం

భినదానివలె అగుచున్నది. ఇందువన శ్రీశాస్త్రుల్ల-వారి వాదము స్వవ
చన వ్యాఘాతముతో గూడిన వాదమని మీరు గుర్తెరుగవలయును.

ఇదియునుగాక మనుస్మృతికి బదులు వృద్ధమనుస్మృతి 2 వశిష
స్మృతికి బదులు వృద్ధవశిష్ఠస్మృతి, 3 యాజ్ఞవల్క్యస్మృతికి బదులు వృ
ద్ధ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి అని యీప్రకారము స్మృతికి ప్రతిస్మృతి గన్ప
ట్టుచున్నది. ఇందువలన సర్వజ్ఞులగు మహాఋషులు ఖిలమైన శ్రుత్యర్థ
ములను దివ్యజ్ఞానముచే గ్రహించి స్మృతిరూపముగ జెప్పిరని జెప్పుట
కన్న శ్రుత్యర్థపరిజ్ఞానాశక్తులగు వారల కుపకరించు నటుల వైదికభాష
యందు నిగూఢములైన గంభీరార్థయుక్తములగు నాచారవ్యవహారము
లను లౌకిక సంస్కృతమున దేశకాలజనితాధి భావముల కనుగుణ్యము
గునటుల, శ్లో॥ శృతింపశ్యంతి మునయః స్మరంతిచతథాస్మృతిం। తస్మా
త్ప్రిమాణముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥ అను నీవచనప్రకారము
స్మృతులను రచించిరని బూర్వోక్తవిధిని జెప్పుట యుక్తమైయున్నదని
మేము జెప్పితిమి.

ఇందులకు శ్రీశాస్త్రుల్ల-వారాక్షేపించినదేమన్నను,

శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః స్మరంతిచ తథా స్మృతిం॥

అను నీప్రమాణవచనములో స్మరంతి (తలచిరి) అను పదమున
కు దివ్యజ్ఞానముచే ఖిలమైన శృత్యర్థములను తలంచిరని యర్థమును జె
ప్పిరి. ఎందువలననినచో. వేదములనంతములనియు, అందులో కొన్ని
భాగములు నశించినవనియు, అందులకు జేరుయూరు లేవి యీశ్రుతి
తిజెప్పుచున్నదని చెప్పియున్నారు.

శృ॥ అనంతావై వేదాః॥

ఇందువలన వేదములనంతములనియు, ప్రస్తుతము ముద్రితములై
నవి కొన్నిభాగములే యున్నవనియు, ఆయనంతవేదములలో కొన్నివే
దములు నశించనవనియు, అట్టినశించిన వేదభాగములనే బూర్వోక్త

లగు సర్వజ్ఞులైన పరాశరాది మహాఋషులు దివ్యజ్ఞానముచే బూర్వో క్తములైన ఖిలశృతులను స్మరించి ప్రస్తుతములోనుండునట్టి స్మృతులను రచించిరని వచించిరి. శ్రీశాస్త్రుల్లవారిట్లు జెప్పుటకు వలనుపడదనిమా యాక్షేపణము దెలియపఱుచునప్పటికి నిరుత్తరులైరి. ఎట్లనినచో వేదము లనంతములని వైశృతియందుండినను మనము నాలుగు వేదములనియే గ్రహించవలయును. వేదములొకటి రెంటికి మించి యుండుటచే బహువచనమున అనంతములని జెప్పబడినది. ఇందులకుపబృహ్మణముగా యజుర్వేదాంతర్గతమైన కఠోపనిషత్తుయందు సర్వవేదములుయేపదము (ఏ ప్రణవమును) జెప్పచున్నవో అట్టి ప్రణవమును జెప్పుమని నచికేతుడు యమునిగూర్చి ప్రశ్నించియుండినట్లు యీక్రిందివాక్యము జెప్పుచున్నది.

శృ॥ సర్వేవేదా యత్పదమామనంతి। కఠోపనిషత్॥

ఇందులో సర్వేయనప్పుడు నాలుగు వేదములనియు మూడు వేదములనియు గుర్తెఱుగతగియున్నది. ఎందులకనినచో నిందులగూర్చివై విధిని కొన్ని శృతిస్మృత్యాది ప్రమాణములు గన్పడుచున్నవి.

శృ॥ ఏతన్మహాభూతస్య నిశ్వసితమేవై తదృగ్వేదో యజుర్వేదస్సామవేదో ధర్వాంగిరసః। ఇతి శతపథబ్రాహ్మణే॥

శృ॥ అగ్నేఋగ్వేదోవాయోర్యజుర్వేదః సూర్యాత్సామవేదో అంగీరసాదథర్వవేదః। శతపథబ్రాహ్మణే॥

శృ॥ ఋగ్వేదఏవాగ్నేరజాయత। వాయోర్యజుర్వేద స్సామవేదో ఆదిత్యాదంగీరసో అథర్వవేదః। ఇతిఐతరేయ బ్రాహ్మణే॥

శ్లో॥ అగ్నిర్వాయురవిభ్యస్తుత్రయం బ్రహ్మసనాతనం। దుదోహయజ్ఞసిద్ధ్యర్థ మృగ్యజుస్సామలక్షణమ్॥
మనుస్మృతిః. ౧ అ. ౨౩ శ్లోకము.

ఇదియునుంగాక, శ్లో॥ శృతింపశ్యంతిమునయః॥ అనునప్పుడుమునులు శృతినిజూచి అట్టిప్రకారము స్మృతిరూపమున స్మరించిరి. అనగాత

లచిరి. అని జెప్పినప్పుడు దివ్యజ్ఞానముచే సర్వజ్ఞులైన మునులు జెప్పిరని చెప్పుట వెఱ్ఱియభిప్రాయమై యున్నది. ఏలయనినచో ప్రత్యక్షముగ యుండినవస్తువును మెచ్చుట నైనను జూచుట కలుగును గాని ఎన్నడో యుండి ప్రస్తుతమట్టి వస్తువులేకయు అట్టివస్తువును జూడకయు జూచితి మని చెప్పుట పొసగనేరదుగదా. ఒకవేళ సర్వజ్ఞులైన మునులు దివ్యజ్ఞానముచే జూచిరని జెప్పినచో నాదివ్యజ్ఞానమువలనే యాశ్రుతులను కనుగొని అట్లుగనే యెందుకొరకు వ్రాయక స్మృతిరూపముగ వ్రాయుటకు కారణమేమైయుండునో యోచించి జూడుడీ. మరియు కాళిదాసు యును, శ్లో॥ శ్రుతేరివార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్॥ అని రఘువంశముద్వితీయస్వర్గయందు ఉపముగ జెప్పియున్నాడు. ఇది ఉపమేయమై యుండినప్పుడు ఉపమానోపమేయములకు సామ్యము స్పష్టముగా నుండినప్పుడు ఉపమాలంకారమని జెప్పుట యగునుగదా, ఇట్టిశరి యెన్నశోసణించిన వేదములను ఉపమానముగ జెప్పుట యెట్లు పొసగగలదు. అది ఉపమాలంకార మెట్లగును. కాబట్టి ఇప్పుడు ఖిలమైనస్మృతుల ననుసరించి సర్వజ్ఞులైన మహాఋషులు స్మృతులను రచించక ప్రస్తుతము ముద్రితములైన వేదచతుష్టయములనుండియే శ్రుత్యర్థ పరిజ్ఞానా శక్తులగు వారికుపకరించునటుల వైదికభాసయందు నిగూఢములైన గంభీరయుక్తములగు నాచారవ్యవహారములను లౌకిక సంస్కృతమున దేశకాలజనితాది భావముల కనుగుణ్యమగునటుల, శ్లో॥ శ్రుతింపశ్యంతి మునయః స్మరంతిచ తథాస్మృతిం। తస్మాత్ప్రమాణ ముభయం ప్రమాణైః ప్రమితంభువి॥ అను నీవచనప్రకారము సర్వజ్ఞులైన మునులు స్మృతులను రచించిరనిమీరును ఒప్పుకొనక తప్పనిసరియైయున్నదని మాయభిప్రాయము.

ఇది యునుంగాక బూర్వోక్తమైన మా యభిప్రాయము ననుసరించి పరాశరస్మృతిలో ౧ అధ్యాయము ౨౦, ౨౧, శ్లోకములగు నీ క్రిందిశ్లోకములందును, ఇందులకు వ్యాఖ్యానములగు పరాశర మాధవీయమునందును, తదనుగుణ్యమైన ఆంధ్రపరాశరస్మృతియందు జెప్పబడియుండుటచే నాప్రమాణవాక్యము లిచ్చుట వ్రాయుచున్నాము.

శ్లో॥ కల్పేకల్పే క్షయోత్పత్త్యా బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాః। శ్రుతిస్మృతి సదాచారనిర్ణేతారశ్చ సర్వదా। నకశ్చిద్వేదకర్తాచ వేదం స్మృత్వాచతుర్ముఖః। తథైవధర్మాన్స్మరతిమనుః కల్పాంతరేంతరే॥

పరాశరస్మృతిః ౧ అ. ౨౦, ౨౧ శ్లోకము.

విద్యారణ్యవ్యాఖ్యానము. ఏవంచసతి ప్రకృతేపి కల్పాంతరే ధర్మాన్ స్మరతీతి పదత్రయం పూర్వార్ధేనుషంజనీయం। చతుర్ముఖస్తస్మిన్మహాకల్పే పరమేశ్వరేణదత్తం వేదంస్మృత్వాతత్ప్రకీర్ణే వర్ణాశ్రమాదిధర్మాన్ సంకలయ్యస్మృతి గ్రంథరూపేణోపనిబధ్నాతి। తథాచపి తామహవచనాని। తత్రతత్రనిబంధనకారైరుదాహ్రియంతే। చతుర్ముఖస్యస్మృతి శాస్త్రకర్తృత్వం మనునాప్యుక్తం। ఇదంశాస్త్రంతుకృత్వాసౌ మా మేవస్వయ మాదితః। విధివద్గ్రాహయామాస మరీచ్యాదీనహంమునీరితి। యథా చతుర్ముఖస్తథైవచ స్వాయంభువో మనుస్తస్మిన్ తస్మిన్నవాంతరకల్పే వేదోక్తధర్మాన్గ్రధ్నాతి। మనుగ్రహణేనాత్ర యాజ్ఞవల్క్య విష్ణ్వాదయ ఉపలక్ష్యంతే। తదేవం ప్రతిమహాకల్పంతే నతేన చతుర్ముఖేన ప్రత్యవాంతర కల్పంచ తైస్తైర్మన్వాదిభిః స్మృతిప్రణయనాద్ధర్మాదేః ప్రవాహనిత్యత్వం సిద్ధం। ఏతదేవాభిప్రేత్యాశ్వమేధికే పర్వణి పఠ్యతే। యుగేష్వావర్త మానేషు ధర్మోప్యావర్తతేపునః। ధర్మేష్వా వర్తమానేషు లోకోప్యావర్తతేపునరితి। యుగభేదేన ధర్మవైలక్షణ్య మభ్యుపేత్య ధర్మానితి బహువచననిర్దేశః। తదేవ వైలక్షణ్యం ప్రతిజానీతే॥ పరాశరమాధవీయము. ౨౦. పత్రము.

ఇటుపై వివరించిన స్మృతివాక్యములకుదగు ఆంధ్రపరాశరస్మృతిలోనుండు పద్యమును యీక్రింద వ్రాయుచున్నాము.

మ. ప్రతియుగమందు నీశ్వరుడు బ్రహ్మాయు విష్ణువువీరలాశ్రుతి
స్మృతులనునిర్ణయింత్రు శ్రుతిసృష్టికిగర్తలు లేరుభారతీ
పతినిగమమ్ములవ్వని కృపన్వినుపించినవానిగొంచు స
మ్మతిస్మరియించుచుంగ్స్మృతులొనర్ప్రధరన్మనుముఖ్యధీమతుల్
ఆంధ్రిపరాశరస్మృతి ప్రమబింబము. ౧౫.

3 ఇందులోను అనగా శ్రుతి, స్మృతితో సమానముగా నున్న దని ఉదహరింపబడినను యీస్మృతి శ్రుతితో సమానముగాజాలదు. మ తియేమన్నను తక్కిన ఇతిహాస పురాణ ప్రమాణముల కంటెను యీ స్మృతి ప్రబలమనునదియే వివక్షితము. ఈస్మృతులు ఇతిహాస పురాణ ప్రమాణములకంటెను ప్రబలమైయున్న దను విషయము బూర్వమీమాంసలో స్మృత్యధికరణోదుంబరాది కరణములయందు దెల్లమగును. ఎందులకన్నను శ్రుత్యర్థమును స్మృతులు జెప్పినవనిచెప్పినను స్మృతిదేశకాలభేదముల ననుసరించి మారుచుండుటచే శ్రుతితో సమానము స్మృతిగాజాలదని మాయాశయము నిందుమూలమున వెల్లడిపఱచు చున్నామని వ్రాయుచున్నాము.

మరియు నీవిషయము మనుస్మృతియందునుగూడా నీక్రింది బ్రమాణముచే దెలియుచున్నది.

శ్లో॥ ధర్మజిజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణం పరమంశ్రుతిః॥
మనుః ౨ అ ౧3 శ్లోకము.

ఇందుచే శ్రుతి విరుద్ధస్మృతిభాగము పరిగ్రాహ్యముకాదు అయినను యట్టివిషయము క్వాచిత్కముగాని ప్రాయికముగాదు. అందువలన స్మృత్యుక్తధర్మములు ఆచారములు వ్యవహారములు మున్నగు సకల విషయములు ప్రాయికముగ శ్రుతిచోదితములేమైయున్నవి. కొందరనుకొనినట్టు శ్రుత్యర్థమును స్మృతులుబోధింపవని మేమెన్నడునుజెప్పియుండలేదు. స్మృతులలోని విషయము లన్నియువేదములయొక్క భాషాంతరీకరణమేయని జెప్పుటకు మేము సమర్థులముగాము. స్మృతులుభిన్న

భిన్న కాలములయందు వేఱువేఱుఋషులచే నప్పటప్పటి దేశకాలజనతా దిభావముల కనుగుణ్యమగునటుల రచింపబడినవి. ఇట్టి స్మృతులలో స్వార్థపరుల కుపయుక్తముగ కల్పించి చేర్చినవి కొన్ని గలసి విషసంపృక్తాన్నమువలె తిలతండుల న్యాయమున ఇది తథ్యమని గ్రహించుటకు వీలు లేనట్టు గన్పట్టుచున్నవి.

ఈస్మృతికర్తలైన సర్వజ్ఞులగు ఋషులు శృతుల తాత్పర్యమును తెస్సగ నెఱిగినవారలుగాని అన్యులుగారు. అట్టివారలు శృతి విరుద్ధార్థంబులు బలుకుదురని జెప్పుటకెట్లు జెల్లును. కాబట్టి శృతివిరుద్ధార్థంబులగు స్మృతివాక్యములను స్వార్థపరులెవరో స్మృతులలో జేర్చిరని మేము బూర్వమున జెప్పిన వాక్యము సత్యమైయుండునని మీరునొప్పుకొనక తప్పని సరియగుచున్నది.

౪ అట్టి స్మృతు లెవ్వియనినచో ఈక్రింద వివరింప బడినవిగా యున్నవి.

౧ మనుస్మృతిః.	౧౧ కాత్యాయనస్మృతిః.
౨ అత్రిస్మృతిః.	౧౨ బృహస్పతిస్మృతిః.
౩ విష్ణుస్మృతిః.	౧౩ పరాశరస్మృతిః.
౪ హారీతస్మృతిః.	౧౪ వ్యాసస్మృతిః.
౫ యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః.	౧౫ శంఖస్మృతిః.
౬ ఉశనస్మృతిః.	౧౬ లిఖితస్మృతిః.
౭ ఆంగీరసస్మృతిః.	౧౭ దక్షస్మృతిః.
౮ యమస్మృతిః.	౧౮ గౌతమస్మృతిః
౯ ఆపస్తంబస్మృతిః.	౧౯ శాతాతపస్మ
౧౦ సంవ	౨౦ వశిష్టస్మృతిః.

ఈపై వివరించిన ముఖ్యస్మృతులు గాక మఱికొన్ని ఉపస్మృతులుగన్పట్టుచున్నవి. అవియవ్వియనినచో యీక్రింద వివరింపబడినవిగా యున్నవి.

౧ నారదస్మృతిః.
౨ పులస్త్యస్మృతిః.
౩ క్రతుస్మృతిః.
౪ దేవలస్మృతిః.
౫ మరీచస్మృతిః.
౬ పితామహస్మృతిః.
౭ వ్యాఘ్రపాదస్మృతిః.
౮ భరద్వాజస్మృతిః.
౯ ఆశ్వలాయనస్మృతిః.
౧౦ బోధాయనస్మృతిః.
౧౧ భృగుస్మృతిః.
౧౨ మార్కండేయస్మృతి.
౧౩ గోభిలస్మృతిః.
౧౪ కౌశికస్మృతిః.
౧౫ జాబాలస్మృతిః.
౧౬ ప్రజాపతిస్మృతిః.
౧౭ శౌనకస్మృతిః.
౧౮ గర్గస్మృతిః.
౧౯ పుండరీకస్మృతిః.
౨౦ పైఠీనసస్మృతిః.
౨౧ నారాయణస్మృతిః.
౨౨ విశ్వామిత్రస్మృతిః.
౨౩ లౌగాక్షిస్మృతిః.
౨౪ వృద్ధమనుస్మృతిః.
౨౫ వృద్ధవశిష్ఠస్మృతిః.
౨౬ వృద్ధయాజ్ఞవల్క్యస్మృతిః.
౨౭ వృద్ధపరాశరస్మృతిః.
౨౮ బుధస్మృతిః.

ఇంతియేగాకను మఱికొన్ని స్మృతులుండినటుల తెలియుచున్నవి. ఇందులో గొన్ని శ్లోకరూపములుగను గొన్ని వాక్యరూపములుగ నున్నవి. ఇవి యెవ్వారులచే రచింప బడినవనిన చో ఆయాస్మృతుల నామంబుల నిరూపించినయెడల అవి యొక్కొక్క ఋషిపేర నున్నవి. అందువలన ఆయాఋషులచే రచిపపబడినవని యెన్న వలయును. ఇందులకొక్క సందేహమైన హేతువు గలదు. ఈస్మృతులలో శ్లోకరూపముగానున్న స్మృతులు యాఋషుల కాలమున బుట్టినవనియే యెన్న వలయును. ఇందులో నత్ర్యంగిర బృహస్పతి దక్ష గౌతమాదులు మిక్కిలి బురాతనులు. వీరలు వాల్మీకికంటెనుగూడా అతిప్రాచీనులు. ఇట్లుండుటచే వాల్మీకిబుట్టుటకు మున్ను వేదమంత్రములుదక్క- ఛందోబద్ధగ్రంథములు లేవని ప్రసిద్ధమైయున్నది. అందువల్లనే వాల్మీకిని గూర్చి యాదికవియని వర్ణించుటకు రామాయణము ప్రథమమున ఛందోబద్ధముగా రచించుటయే కారణమైయున్నది. ఇట్లగునప్పుడు అత్ర్యంగిర బృహస్పతి

దటి స్మృతులయందు ఛందోబద్ధమగు శ్లోకరూపమైన కవిత్వము యుండుటచే బూర్వోక్తరీత్యాసంశయగ్రస్తమైన విషయముగా నున్నదని మాకును దోచకమానదు. ఇంతియేగాక నీస్మృతులలోనే కొందఱు శిష్యులు ప్రశ్నము జేయగా నాయాఋషులు జెప్పిన వాక్యములేయాస్మృతులని కానవచ్చుచున్నవి. ఎచ్చటనైనను ప్రశ్నలు ప్రత్యుత్తరములు వాక్యరూపముగా నుండుట సహజము. ఇట్లుండ నెప్పటికప్పుడు నాప్రశ్నకులైనవారు శ్లోకరూపములగు వాక్యములచే ప్రశ్నలు చేయుచుండిరనియు, ఆఋషులు శ్లోకరూపములగు ఉత్తరములను జెప్పిరనియు, ఇట్లని నమ్ముటకు యోగ్యమై యుండలేదని మాత్రము దెలియ జేయుచున్నాము.

౫ ఇదియునుంగాక మనువు జెప్పినది భృగుమహాఋషి గ్రంథరూపముగ రచించినట్లు యీక్రింద వివరించునట్టి మనుస్మృతి వచనముచే దెలియు చున్నది.

శ్లో॥ ఇదంశాస్త్రంతుకృత్వాసౌ మామేవ స్వయమాదితః। విధివద్గ్రాహయామాస మరీచ్యాదీంస్త్వహం మునీన్॥ ౫౮॥ ఏతద్వోయం భృగుశ్శాస్త్రం శ్రావయిష్యత్యశేషతః। ఏతద్ధిమత్తోధిజగేసర్వమేషోఖిలంమునిః॥ ౫౯॥ తతస్తథాసతేనోక్తో మహర్షిర్మనునాభృగుః। తానబ్రవీదృషీన్ సర్వాన్ ప్రీతాత్మా శ్రూయతామితి॥ ౬౦॥ మను: ౧ అ. ౫౮, ౫౯, ౬౦.

ఇదియునుంగాక విజ్ఞానేశ్వరుడు యాజ్ఞవల్క్యస్మృతికి వ్యాఖ్యానముసేయుతఱి యాజ్ఞవల్క్యుడు ప్రశ్నోత్తరరూపముగా జెప్పిన వాక్యములను తచ్ఛిష్యుండెవ్వడో శ్లోకరూపమున రచించెనని జెప్పియున్నాడు. ఆవ్యాఖ్యానపంక్తులనే యిచ్చట వ్రాయుచున్నాము.

వ్యాఖ్యానము॥ యాజ్ఞవల్క్యశిష్యః కశ్చిత్ప్రశ్నోత్తర రూపం యాజ్ఞవల్క్య ప్రణీతం ధర్మశాస్త్రం సంక్షిప్య కథయామాస। యథామనుప్రోక్తం భృగుః। తస్యచాయం ప్రథమశ్లోకః॥

అని యీప్రకారము జెప్పియుండుటచే ఋషులవచించిన వాక్యములను సంగ్రహించి వారిశిష్యులు గ్రంథ రూపంబుగ స్మృతులను రచించినట్టు గానవచ్చుచున్నవి.

ఇందునను ఒక్కసంశయముగలదు. అదియెద్దియన యీస్మృతికర్తలైన ఋషులును తచ్ఛిష్యులును సమకాలంబువారలే గదా. ఇట్టితచ్ఛిష్యులు రచించిన స్మృతులు ప్రమాణంబులు గావాయన్నినచో సమకాలంబులు గావని దెలియుచున్నది. ఇందులకును దృష్టాంతము జూడుడి. స్వాయంభువమనువు కాలంబులోనివారైన భృగుమహాముని జెప్పినట్లున్న మనుస్మృతిలోని స్వాయంభువు మనువుగాక మఱియాఱుగురుబుట్టిన వెనుక తాను జెప్పినట్టు యీక్రింది వచనమున గావవచ్చుచున్నది.

శ్లో॥ స్వాయంభువస్యాస్య మనోషడ్వంశ్యా మనవోపరే। సృష్టవంతః ప్రజాస్స్వాస్స్వా మహాత్మా నోమహౌజసః॥
మను. ౧. అ. ౬౧ శ్లోకము.

ఇందులోని మరీచ్యాదులన్నను సృష్ట్యాదియందే బ్రహ్మమానసపుత్రులై బుట్టిరని బురాణములయందు గన్పట్టుచున్నది.

ఇందువలన మున్ను మన్వాదులు శిష్యులకుపదేశించిన ధర్మములు శిష్యప్రశిష్య పరంపరాగతములయ్యెననియు, జిరకాలమునకు నాపరంపరలోని వారలెవ్వరో గ్రంథరూపములుగా జేసిరనియు మనమూహింపవలసి యున్నది.

ఇందున మఱియొక విషయముకూడా విచారింపవలసియున్నది. అదియెద్దియన్నను మన్వాదులు జెప్పినమాటలే యీ మనుస్మృత్యాది గ్రంథములయందు జెప్పంబడినవా లేక తత్కాలంబున యుండినవారలు బూర్వోక్తవిధిని మఱికొన్నిటిని జేర్చి జెప్పియున్నారా, అను విషయమైయున్నది. ఇందులో మన్వాదులు జెప్పిన మాటలు మాత్రమేజెప్పిరని జెప్పుటను అవకాశము జిక్కుటలేదు. ఎట్లంటిరేని మనుస్మృతి

యందు ౯ అధ్యాయంబున సంతానంబులేని విధవకుని యోగంబున దేవర సపిండాదులవలనంబులోత్పత్తి సేయవలయునని చెప్పి అనియో గము వేనుని రాజ్యకాలంబున నుండెననియు నావిదప వారలా ధర్మం బు కూడదని పరిహరించిరనియు ఈప్రకారము జెప్పి నియోగము ని షేధింప బడి యున్నది.

శ్లో॥ అయంద్విజైర్హి విద్వద్భిః పశుధర్మోవిగర్హితః। మనుష్యాణా మపిప్రోక్తో వేనరాజ్యం ప్రశాసతి॥ ౬౬॥ సమహీమఖిలాంభుం జన్రాజర్షి ప్రవరః పురా। వర్ణానాం సంకరంచక్రే కామోప హతచేతసః॥ ౬౭॥ తతఃప్రభృతి యోమోహాత్ ప్రమీతపతికాంస్త్రి యం। నియోజయత్య పత్యార్థంతం విగర్హంతి సాధవః॥ ౬౮॥ మను॥ ౯. అ. ౬౬, ౬౭, ౬౮.

ఈశ్లోకములలోనుండు వేనుడనువానిగూర్చి ప్రజలకందరికి మొ దటివాడగు స్వాయంభువమనువు జెప్పుట సందర్భముగాదుగదా. ఇంతి యేగాక విధవానియోగము వృద్ధపరాశరస్మృతిలో నీక్రిందిశ్లోకముచే క లియుగవర్జనీయంబులలో బరిగణింపబడి యున్నది.

శ్లో॥ దీర్ఘకాలంబ్రహ్మచర్యం నరమేధాశ్వమేధకౌ। విధవాయాం ప్ర జోత్పత్తౌ దేవరస్య నియోజనం॥ వృద్ధపరాశరస్మృతిః॥ ౯ శ్లో.

ఇదియట్లుండ సకలధర్మ సారజ్ఞుడైన వేదవ్యాస మహర్షి తాస్వ యముగా నియోగవిధిని విధవలయందు ధృతరాష్ట్రాదులను బుట్టించె నని మహాభారతమున తెల్లముగ దెలియుచున్నది. ఇదిద్వాపరాంతము నజరిగినదను విషయము అందఱు గుర్తెరిగినదేగదా. ఇట్టిశ్రుతి కలియు గమున నిషేధించిన విధవానియోగము వేనుని రాజ్యానంతరమునిషే ధింపబడినదని మనుస్మృతి జెప్పుట కెట్లనువగునో మరియు ఈవిధవాని యోగము వేనరాజ్యము గడచినది మొదలు నిషిద్ధమనుటకు ఎట్లుపొ సగునో యోచించి జూడుడీ.

౬. శ్రుతిప్రసిద్ధమైన యీమనుస్మృతి వ్యాసుల కన్నను బూర్వ మందేయుండెనని మన వైదికబ్రాహ్మణుల తలంపైయున్నదిగదా. ఇట్టిసమయమున వ్యాసులకు యీవిధవా నియోగము నిషేధమని మనుస్మృతిలోని విషయముదెలియకపోయెనా, లేక తెలిసివిషయలోలుడై ప్రవర్తించెనా. ఈవిషయము దెలియబఱచుటకు ఈమీవైదికబ్రాహ్మణసోదరులు బాధ్యులైయున్నారు. ఒకవేళ బ్రాహ్మణసోదరులు జెప్పుటకు బాధ్యులు గాకపోయిరేని యిట్టివాక్యము లాధునికలచే గల్పించి గ్రంథముల జేర్చిరని మనమూహింపవచ్చును. అందువలన మన్వాదిస్మృతులయందు గానవచ్చు వాక్యంబులెల్లను మన్వాదులు జెప్పినవిగావనిస్పష్టముగా దెలియవచ్చును. అట్లగునెడల మన్వాదులు ధర్మములను జెప్పుటయే కల్లయనియును, ఈస్మృతి గ్రంథములన్నియు నాధునిక కల్పితములేయనియును, ఇట్లు మనమూహింపవచ్చుననినచో అట్లనుటకు వీలైయుండలేదు. వేదములయందేననగా బ్రాహ్మణములయందు మనువుజెప్పిన ధర్మము మిక్కిలి హితమని వచింపబడియున్నది. ఇందువలన యీమనుస్మృతి బ్రాహ్మణముల కంటెను అతిప్రాచీనమైనదిగా మనమూహింపదగినదైనను బూర్వపు విద్వాంసులు యీబ్రాహ్మణ గ్రంథములను వేదతుల్యముగా నెంచియున్నారు. అందువలన యీమనుస్మృతి వేదమునందును ప్రాధాన్యమై యున్నదని వ్రాయుటకు హేతువైయున్నది. ఈస్మృతులలో జెప్పిన ధర్మములు తరుచుగా వేదతాత్పర్యము ననుసరించియున్నవి. అయినను యీస్మృతులయందు వేదోక్త ధర్మములకు వ్యతిరిక్తమైన విధులు బహుళముగ గన్పట్టుటచేవాటినిమెవరో స్వార్థపరులు వ్రాసిరని యింతకుబూర్వమే వక్కాణించియున్నాము. ఈస్మృతులయందగి విశేషించిన వేదోక్తధర్మముల ననుసరించినధర్మములు బహుదూరదృష్టిచే నైహికాముష్మికానేక ఫలోపయోగములగునట్లు జెప్పబడియున్నవని బుద్ధిమంతులకు దెల్లమగుచున్నది. ఈ పైనుదహరించిన స్మృతులలో మనుస్మృతి ప్రాధాన్యమైనటుల వచించిన బ్రాహ్మణాదివాక్యములను ఇచ్చట జిత్రించుచున్నాము.

శ్రు॥ యద్వైకించ మనురవదత్తద్భేషజమ్॥ ఇట్లు తైత్తరీయ బ్రాహ్మణము.

శ్రు॥ మనుర్వైయత్కించి దవదత్తద్భేషజం భేషజతయాః॥ ఇట్లుచాందోగ్యోప నిషత్తు॥

శ్లో॥ యఃకశ్చిత్కస్య చిద్ధర్మోమనునాపకీర్తితః। ససర్వోభిహితో వేదే సర్వజ్ఞానమయోహిసః॥ ఇట్లు మనుస్మృతిః ౨ అ. ౭ శ్లో.

శ్లో॥ వేదార్థోపనిబద్ధత్వాత్ప్రాధాన్యం హిమనోస్మృతమ్। మన్వర్థ విపరీతాతు యాస్మృతిస్సానశస్యతే। తావచ్ఛాస్త్రాణి శోభంతే తర్కవ్యాకరణానిచ। ధర్మార్థమోక్షోపదేష్టా మనుర్యావన్న దృశ్యతే॥ ఇటు బృహస్పతివచనము.

శ్లో॥ పురాణంమానవోధర్మ స్సాంగోవేదశ్చికిత్సితమ్। ఆజ్ఞాసిద్ధాని చత్వారి నహంతవ్యాని హేతుభిః॥ ఇట్లు మహాభారతవచము.

రెండియు తక్కిన స్మృతులలో యాజ్ఞవల్క్యాత్రివిష్ణ్వాదిస్మృతులు ప్రబలంబులై యున్నవి. ఇటుపైన నారదాదిస్మృతులుకూడా ప్రబలంబులని యాస్మృతులవల్లనే తెల్లంబగును.

౭ ఇదివరలో వైదికమత రీత్యాస్మృతులకు కొంతకాల నిర్ణయము తారుమారుగా గ్రహించియున్నాము. ప్రస్తుతము లౌకిక మతరీత్యా మనుస్మృతి క్రీస్తుశకము రెండవశతాబ్దములకు పూర్వమే వ్రాయబడెననియు, యాజ్ఞవల్క్య స్మృతియు నారదస్మృతియు నేటికించుమించుగ ౧౮౦౦ సం॥ల క్రింద వ్రాయబడెననియు పాశ్చాత్య పండితులు కాలనిర్ణయమును జేసియున్నారు. పరాశరస్మృతినిగూర్చి నాలోచించినచో పరాశరస్మృతియందు అష్టాదశస్మృతులను గురించి పరాశరస్మృతలలో జెప్పునప్పుడీ క్రిందిశ్లోకమునందు నాపస్తంబస్మృతి ప్రస్తావనమువచ్చి యున్నది.

శ్లో॥ ఆపస్తంబకృతాధర్మాశ్శంఖస్య లిఖితస్యచ। కాత్యాయనకృతా
శ్చైవ తథాపారాశరేతసా న్మనే॥

పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౧౫ శ్లోకము,

ఇందువలన నాపస్తంబునియొక్క కాలమునుగూర్చి మనముగు
ఱ్తెరుగతగియున్నది. అందువిషయమై శ్రీయుత చిలుకూరి వీరభద్రరావు
గారు తమయాంధ్రులచరిత్ర ప్రథమభాగము నాలవప్రకరణము ౭౫ వ
పత్రము ౫ వ పంక్తిమొదలుకొని యీక్రిందివిధమున వ్రాసియున్నదా
నిని మేమును ఒప్పుకొని వ్రాయుచున్నాము.

ఆపస్తంబధర్మసూత్రములను జక్కగ బరిశోధించి యాంగ్లభాష
లోకి భాషాంతరీకరించిన డాక్టరు బూలరుదొరగారీ సూత్రకా
రుడాంధ్రదేశములోని వాడనియు క్రీస్తునకు బూర్వమునాలగ
వ శతాబ్దమునగాని మైదవ శతాబ్దమునగాని యుండి యుండు
ననియు వ్రాసియున్నారు.

ఈకారణము వలన నాపస్తంబుని జన్మమిప్పటికి సుమారు
౨౩౨౧ సంవత్సరములైనట్లు దెలియబడినది. ఈపరాశరస్మృతి యా
పస్తంబునికి తదనంతరము వ్రాయబడినట్లు పైశ్లోకమువలన గుర్తించి
యున్నాము.

ఈస్మృతులలోను ౧ మన్వాదులు జెప్పిన ధర్మములు గొన్ని
యును, ౨ స్మృతికర్తలగు గ్రంథకర్తలు జెప్పినధర్మములు గొన్నియు
ను, 3 ఆధునికులచే ప్రక్షిప్తములుగ జేర్చిచెప్పినవిగొన్నియును, ఇట్లు
నన్నియుగలిసి స్మృతియను గ్రంథరూపమున విరాజిల్లుచున్నదని బూ
ర్వోక్తములైన హేతువులచే నిరూపించిజెప్పుచున్నాము.

ఇట్లు గ్రంథములలోను పైవాటియొక్క వివరణంబులు గుర్తె
ఱుగుటకై ఇదివరలో విధవానియోగ నిషేధక వచనంబులచే జెప్పిన
యంశంబులుగాక నీక్రింది శృతిధర్మములకు వ్యతిరిక్తములై నాధుని కా
లచే గల్పింపబడిన స్మృతివాక్యములను చిత్రించి మీమాంసంబుల కెఱుక
పఱచుచున్నాము.

౮. ఇందులోను బయార్థప్రకాశిక మొదటి భాగము, అజ్ఞానతిమిరభాస్కరములో నుదహరించిన శుక్లయజుర్వేదము ౨౬ అధ్యాయము ౨వ మంత్రమగు, శ్రు॥ యథేమాంవాచం కళ్యాణీ మావదాని జనేభ్యః॥ అను నీశ్రుతియందును, తదితరములైన అనేక శ్రుతిస్మృతి ప్రమాణవచనముల యందును స్త్రీశూద్రుల కందఱికిని వేదాధ్యయనాధికారము గలదని గన్పట్టుచుండ బైశ్రుతి స్మృత్యాదులకు వ్యతిరిక్తములుగను ఈక్రిందవ్రాయునట్టి గొన్నిస్మృతివాక్యములలో స్త్రీశూద్రాధ్యయనవిధి గూడదని నిషేధించుచున్నది.

౧ సూ॥ అధహాస్యవేద ముపశృణ్వత స్త్రపు జతుభ్యాం శ్రోత్రప్రతిపూరణముదాహరణే జిహ్వాచ్ఛేదో ధారణే శరీరభేదః॥
గౌతమస్మృతిః॥ ౧౨ ఖండము ౪ వాక్యము.

అనగా శూద్రుడు వేదమును వినినేని చెవులో సీసముగాని, లక్కనుగాని కరిగించిపోయవలయును. మరియును శూద్రుడు వేదము నుచ్ఛరించినచో జిహ్వాచ్ఛేదనము చేయవలయును. ధరించినచో (సంపూర్ణముగ నధ్యయనము జేసినచో) శరీరమును భేదించ వలయునని జెప్పుచున్నది.

ఈసూత్రమునకు హరిదత్తాచార్యులు జేసిన వ్యాఖ్యానములో శూద్రుడు బుద్ధిపూర్వకముగ వేదమును వినకూడదనిమూలసూత్రమునకు వ్యతిరిక్తముగ శూద్రులయందు దయతలచి జెప్పియున్నాడు. అయిన నీయభిప్రాయము మూలవాక్యము నందుండు యంత కఠినముగ గన్పట్టదు

౨ శ్లో॥ నశూద్రాయమతిందద్యాన్నోచ్ఛిష్టం నహవిష్కృతం।
నచాస్యోపదిశేద్ధర్మం నచాస్యవ్రత మాచరేత్॥
మనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౮౦ శ్లోకము.

3. శ్లో॥ నావిస్పష్టమధీయీతనశూద్రజనిసన్నిధౌ।
ననిశాంతే పరిశ్రాంతో బ్రహ్మాధీత్యపునః స్వపేత్॥
మనుస్మృతి ౪ అధ్యాయము ౯౯ శ్లోకము.

మరియును శూద్రునికి వేదమును జెప్పగూడదు. శూద్రుని స మీపమున స్వరవర్ణాదులచే స్పష్టత లేక యుండినట్లుండినను అనగా నక్ష రములు దెలియునట్లుగనైనను చదువగూడదు. బ్రాహ్మణాదిసేవజేయు ని శూద్రుని కెంగిలన్నమునుకూడా బెట్టగూడదు. మరియు సగము హోమముచేయగా మిగిలిన హవిస్సును బెట్టకూడదు. అతనికిధర్మ ముల నుపదేశముచేయగూడదు. యిండియు నతనిచే న్రవతముల నాచ రింపజేయగూడదని మనుస్మృతిలో పైఅభిప్రాయములిచ్చునట్టి వాక్య ములు గన్పట్టుచున్నవి.

శ్లో॥ శ్వక్రోష్టుగర్ద భోలూక స్సామభాగా ర్తనిస్వనే। అమేధ్యశ్శవ శూద్రాంత్యశ్మశ పతితాంతికే॥

యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి ఆచారకాండము ౧౪౭ శ్లో.

ఇదియునుం గాక అమేధ్యశ్శవ శూద్రాంత్యమునందు వేదో చ్చారణము చేయకూడదని జెప్పుచున్నది. మరియును,

శ్లో॥ వేదాక్షరవిచారేణ శూద్రస్యనరకంధ్రువమ్॥

పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము ౬౬ శ్లోకము.

శ్లో॥ శ్వచర్మణి యథాక్షీర మపేయం బ్రాహ్మణాదిభిః తద్వచ్ఛూ ద్రముఖాద్వాక్యం శ్రోతవ్యం నకదాచన। పండితస్యాపి శూద్ర స్య శాస్త్రజ్ఞానరతస్యచ। వచనంతస్యనగ్రాహ్యం శునోచ్ఛిష్టం హవిర్యథా। శూద్రోజ్ఞానావలేపేన బ్రాహ్మణాన్వ్యాపతేయది। వయాతినరకంఘోరం యావదాభూత సంప్లవం। శూద్రంచ ప్రతి పాదకం। గర్భంచజారజాతంతు దూరతః పరివర్జయేత్॥

పరాశరమాధవీయము. ౬౬౩ పత్రము,

అనగా శూద్రుడు వేదాక్షర విచారణజేసెనేని నరకమును బొం దుట నిశ్చయము. మరియు బ్రాహ్మణాదులు కుక్కచర్మమునందు పా లుబోసి నాపాలనువెట్లుగ్రహించరో అట్లు శూద్రముఖమునుండి రా బడిన వాక్యమును గ్రహించగూడదు. ఇదియునుంగాకబ్రాహ్మణాదు

టు కుక్కముట్టుకొన్న హవిస్సునట్లు వదలెదరో అట్లుగ శూద్రుడుపం
డితుడైనను, శాస్త్రజ్ఞానరతుడైనను, విడువతగినది. ఇండియు బ్రా
హ్మణాదులతో శూద్రుడు జ్ఞానవంతుడై భాషించినచో నరకమును జెం
దుచున్నాడు. అను నీప్రకారము పరాశరమాధవీయము ౨౬౩ పత్ర
మునందు జెప్పబడియున్నది. ఇట్లు స్మృతులలో పెక్కులు గన్పట్టుచు
న్నవి వాటిని గ్రంథవిస్తరభీతిచే వదులుటయైనది.

ఈవాక్యములన్నియు బూర్వోక్తమైన జయార్థప్రకాశిక మొద
టిభాగము అజ్ఞానతిమిరభాస్కరమున యుదహరించిన శుక్ల యజుర్వే
దాంతర్గతమగు ౨౬ అధ్యాయము ౨ మంత్రమునకు వ్యతిరిక్తములు
గ గన్పట్టుచున్నవి.

శ్లో॥ ధర్మంజిజ్ఞాసమానానాం ప్రమాణం పరమంశ్రుతిః.
మనుస్మృతి ౨ అధ్యాయము ౧౩ శ్లోకము.

ఇట్లు వ్యతిరిక్తముగ నుండుటచే ధర్మజిజ్ఞాసమానానాం ప్రమా
ణం పరమశ్శ్రుతిః అను నీమనుస్మృతివాక్యము ధర్మజిజ్ఞాసులగు వారు
ధర్మనిర్ణయములయందు శ్రుత్యర్థమునే గ్రహించి ధర్మజిజ్ఞాస చేయవల
యుననియు, శ్రుత్యర్థమునకంటె వ్యతిరిక్తములైన వాటిని విడవతగిన
దనియు విధిగ జెప్పియుండుటచే పైవాక్యములన్నియు శ్రుతివిరుద్ధార్థ
ములను దెలియజేయుటవలన నాధునికులచే బూర్వోక్తమగు డిల్లీ సా
మ్రాజ్యము నుండి ఉదహరించిన ప్రకారము కల్పితములను గల్పించి
స్మృతులలో జేర్చినవగుటచే ప్రమాణభూతములైన వాక్యములుగాను
న్నవని యెన్నుటకు వీలులేదు.

ఇటుపై శూద్రులధనార్జన విషయమును గూర్చి శ్రుతిప్రమాణము
లను తద్భిన్నములైన స్మృతిప్రమాణములనుజూచి శ్రుతిప్రమాణములకు
వ్యతిరిక్తములైన స్మృతిప్రమాణములను యీక్రింది భాగమున ఖండిం
చు చున్నాము.

శ్రు॥ స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః। ఆచార్యాయ ప్రియంధన మాహృ
త్యప్రజాతంతుం మావ్యవత్సేత్సీః। సత్యాన్నప్రమదితవ్యం। ధర్మా

న్నప్రమదితవ్యం। కుశలాన్నప్రమదితవ్యం। భూత్యైః నప్రమదిత వ్యం। స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం నప్రమదితవ్యం। దేవపితృకా ర్యాభ్యాంన ప్రమదితవ్యం। తైత్తరీయోపనిషది శిక్షావల్లి॥

అర్థము. స్వాధ్యాయాత్। వేదాధ్యయమునుండి, మాప్రమ దః। ప్రమాదమునుచేయవద్దు, అనగా హెచ్చరికనుండి తప్పియుండవ ద్దు, ఆచార్యాయ। గురువుకొఱకు, ప్రియం। ఇష్టమైన, ధనం। ధనము ను, ఆహృత్య। తీసుకొనివచ్చి విద్యానిష్క్రియము కొఱకు గురువునకు ఇచ్చి ఆచార్యునిచేత అనుజ్ఞయివ్వబడినవాడవై, ప్రజాతంతుం।సంతా నమును, మావ్యవచ్ఛేత్సీః। విచ్ఛిత్తినిచేయవద్దు, అనగా భంగమునుచే యక ప్రయత్నమునుచేయవలయును, సత్యాత్। సత్యమునుండి, నప్రమ దితవ్యం। ప్రమాదమునుపొందకూడదు, అనగా మఱచిఅయినను అబ ద్ధముచెప్పకూడదు. ధర్మాత్। ధర్మమునుండి, నప్రమదివ్యం। ప్రమాద మునుపొందకూడదు, కుశలాత్। క్షేమమునుండి, నప్రమదితవ్యం। ప్ర మాదమును పొందకూడదు. అనగా తన రక్షణమునకైన కార్యముల నుండి ప్రమాదమునుపొందకూడదు. భూత్యైః। ఐశ్వర్యము కొఱకు, అనగా ఐశ్వర్యముకొఱకు మంగళయుక్తమైన కార్యములనుండి, నప్ర మదితవ్యం। ప్రమాదమును పొందకూడదు, స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం। అధ్యయన అధ్యాపనములనుండి, నప్రమదితవ్యం।ప్రమాదమునుపొంద కూడదు, దేవపితృకార్యాభ్యాం। దేవకార్య పితృకార్యములనుండి, న ప్రమదితవ్యం। ప్రమాదమును పొందకూడదు.

తాత్పర్యము. ఈఅనువాకమునందు వేదాధ్యయనా నంతరము శిష్యునిగురించి బ్రహ్మజ్ఞానముకంటె పూర్వము వేదోక్తకర్మలను చేయ దగినవిగా నుపదేశించుచున్నాడు.

ఓ శిష్యుడా నీవు సత్యమును పలుకుము. ధర్మమునుచేయుము. అధ్యయనమువలన ప్రమాదమును పొందకుము. ఆచార్యుడనైన నా కొఱకు అభీష్టమైన ధనమును తెచ్చి ఇచ్చి సంతానమును విచ్ఛేదము చేయక పుత్రోత్పత్తియందు పుత్రకామ్యాది కర్మచేత ప్రయత్నముచే

యుము. సత్యమువల్లనున్ను, ధర్మమువల్లనున్ను, ఆత్మరక్షణకొఱకైన కార్యములవల్లనున్ను, ఐశ్వర్యముకొఱకైన మంగళయుక్తములగు కార్యములవల్లనున్ను, దేవపితృకార్యములవల్లనున్ను, ఎన్నటికి ప్రమాదమును పొందకుము.

శంకరభాష్యము॥ స్వాధ్యాయాత్। అధ్యయనాన్మాప్రమదః। ప్రమాదంమాకార్షీః। ఆచార్యాయ ఆచార్యార్థం ప్రియం ఇష్టం ధనం ఆహృత్య ఆనీయదత్వా విద్యానిష్క్రియార్థం ఆచార్యేణచానుజ్ఞాతోనురూపాన్దారానాహృత్య ప్రజాతన్తుం ప్రజాసంన్తానం మావ్యవచ్ఛేత్సీః। ప్రజాసన్తతేర్విచ్ఛిత్తిర్న కర్తవ్యా। అనుత్పద్యమానేపి పుత్రే పుత్రకామ్యాదికర్మణా తదుత్పత్తౌయత్నః కర్తవ్యః ఇత్యభిప్రాయః। ప్రజాప్రజనప్రజాతిత్రయనిర్దేశసామర్థ్యాత్। అన్యథా ప్రజనశ్చేత్యేతదేకమేవావక్ష్యత్। సత్యాన్నప్రమదితవ్యం ప్రమాదోనకర్తవ్యః సత్యాచ్చప్రమదనం అనృత ప్రసంగః ప్రమాదశబ్దసామర్ధ్యాత్ విస్మృత్యాప్యనృతంనకర్తవ్యమిత్యర్థః అన్యథాఽసత్యవచన ప్రతిషేధ ఏవస్యాత్। (ధర్మాన్నప్రమదితవ్యం) ధర్మశబ్దస్య అనుష్ఠేయ విశేషవిషయత్వాద నుష్ఠానం ప్రమాదః నకర్తవ్యః। అనుష్ఠాతవ్యఏవ॥ (ధర్మఇతియావత్ ఏవం) కుశలాత్। ఆత్మరక్షార్థాత్కర్మణోన ప్రమదితవ్యం। భూతిః విభూతిః తస్యైభూత్యై భూత్యర్థాన్మంగళయుక్తాత్కర్మణః నప్రమదితవ్యం। (స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం నప్రమదితవ్యం) స్వాధ్యాయోఽధ్యయనం ప్రవచన మధ్యాపనం తాభ్యాం నప్రమదితవ్యమితి క్వచిదధికం దృశ్యతే। తేహినియమేనకర్తవ్యేత్యర్థః। (దేవపితృకార్యాభ్యాం నప్రమది తవ్యం) దైవపిత్రే కర్మణీకర్తవ్యేత్యర్థః॥

విద్యారణ్యభాష్యము. అధ్యయనేన గృహీతస్య స్వాధ్యాయస్యవిస్మృతిః ప్రమాదః తంమాకుర్యాత్। బ్రహ్మహత్యాసమంజ్ఞేయమధీతస్యచనాశన మితిస్మృతేః। గోసువర్ణవస్త్రాదిరూపం యద్ధనమాచార్యస్యప్రియం తద్విద్యా దక్షిణార్థం సంపాద్యగురవే సమర్ప్యతేతో వివాహంకృత్వా ప్రజాయాః పుత్రపౌత్రాది రూపాయాస్తతుర్విస్తారస్తస్య

వ్యవచ్ఛేదంమా కార్షీః। పూర్వోక్తయోస్సత్య ధర్మయోః కదాచిదా లస్యాదన నుష్ఠానం ప్రమాదః సోపినక ర్తవ్యః। కుశలం క్షేమస్తేన తత్కారణం కర్మ పివక్షితం తచ్చ ద్వివిధం లౌకికంచేతియో భోగా మయూపి స్యాద్యోవా కామయేత సర్వమాయుర్యామితి తస్మా ఏతామిష్టిం నిర్వపేదిత్యాదిక మాయురారోగ్య ప్రదంవైదికం। చికిత్సాదికం లౌకికం భూతిరైశ్వర్యం తయాత త్కారణ ముపలక్ష్యతే। తతో పివాయవ్యంగ్ంశ్వేతమాలభేత పశుకామ ఇత్యాదికం వైదికం లౌకికం కుశలభూత్యో రభావే ముక్తిహేతు కర్మానుష్ఠానా సంభవాత్తయోర ప్రమాదోను శాసనీయః। గృహీతస్వాధ్యాయస్య విస్మృతిరూపః ప్రమాదః పూర్వం నివారితః। అత్రతు అధ్యాపనియస్వాధ్యాయ బ్రహ్మయజ్ఞయో రనుష్ఠానరూపః ప్రమాదోనివార్యతే। పౌరాణాదికం వినాయకవ్రతానంతవ్రత దేవకార్యం ప్రతిసాంవత్సరీకాదిక పితృకార్యమ్॥

ఈవేదశ్రుతియందు సమస్తప్రజలు సత్యమును పలుకతగినదిగను, ధర్మ ప్రవర్తములై నుండుటకును, ఎల్లప్పుడు విద్యాధ్యయనమునందు ప్రమాదమును బొందక యుండగలందులకును, ఆచార్యులకు ప్రియముగు ధనమునిచ్చి పుత్రోత్పత్తి నిమిత్తమై గృహస్థాశ్రమమున బ్రవేశించుటకును, ఐశ్వర్యయుక్తములగు మంగళకరమగు కార్యములయందు సార్వదా ఉత్సాహించుటకును, దేవపితృ కార్యములయం దన్నిటికిని ప్రమాదమునుజెందక జేయుటకును పరమేశ్వరు డాజ్ఞయిచ్చినట్టు తెలియుచున్నది.

ఇట్టిస్థితిలో శూద్రుడు ధనార్జనముచేయగూడదని యాక్రిందిమనుస్మృతివాక్యములు బూర్వోక్తమైన, శృ॥ భూత్యైన ప్రమదితవ్యమ్॥ అనగా ఐశ్వర్యయుక్తమగు మంగళకరమైన కార్యములనుండి ప్రమాదమునుబొందవద్దని జెప్పినవాక్యములకు వ్యతిరిక్తములుగ జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ శక్తేనాపిహిశూద్రేణ నకార్యోధన సంచయః।
శూద్రోహిధనమాసాద్య బ్రాహ్మణానేవ బాధతే॥
మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౧౨౯ శ్లోకము.

అవగా ధనసంచయమును జేయుటకు సమర్థుడయ్యెను. శూద్రుడు దారపుత్రాది పోష్యవర్గ పంచయజ్ఞోప యోగములకన్నను అధికముగు ధనసంచయమును జేయరాదు. ఏలయనినచో ధనమధికముగనుంటవలననున్ను, శాస్త్రమెరుగకుండుట వల్లనున్ను, బ్రాహ్మణులను బాధించువాడై శుశ్రూషను చెయ్యనే చెయ్యడు గనుక ధనసంచయమును శూద్రుడు చెయ్యకూడదు.

ఒకవేళ శూద్రుడు బూర్వోక్తశ్లోకమునకు వ్యతిరిక్తముగ ధనసంచయము జేసినచో బ్రాహ్మణుడా ధనమును బలాత్కారముగ గ్రహించినను రాజు నాబ్రాహ్మణుని దండించగూడదని యీక్రింది శ్లోకముచే తెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ విస్రబ్ధం బ్రాహ్మణశ్శూద్రాద్ ద్రవ్యోపాదానమాచరేత్।
నహితస్యాస్తికించిత్స్వం భర్తృహార్య ధనోహిసః॥
మనుస్మృతిః ౮ అధ్యాయము ౪౧౭ శ్లోకము.

అవగా బ్రాహ్మణుడు దాసుడగు శూద్రునివలన ధనమును నిస్సంశయముగ గ్రహించవచ్చును. ఎందువలననినచో నాశూద్రునికించుకయైనను నాధనమునం దధికారము లేదు. దాసుడగు శూద్రునివలన సంపాదించబడిన ధనమునకు స్వామియే యజమానుడుగనుక నాధనమును బలాత్కారముగ గ్రహించినను బ్రాహ్మణుని రాజు దండించగూడదు. ఒకప్పుడీధర్మము ప్రాచీనకాలమగు మనుస్మృతికాలమునజెప్పినదై యున్నది గాని ప్రస్తుతకాలమునకట్లు జెప్పియుండలేదనివచించితిరేని ఈకలియుగమునకువిధించిన పరాశరమాధవీయములో యీక్రిందివిధమున శూద్రుడు ధనసంచయమును జేయగూడదనిజెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ సంచయాంశ్చన కుర్వీత జాతుశూద్రః కథంచన।
సేవయాహి ధనంలబ్ధ్వావశే కుర్యాద్గరీయసః॥
పరాశరమాధవీయము. ౯౩ పత్రము.

అనగా శూద్రుడు ధనసంచయమును జేయకూడదు. అతని పో ష్యవర్గమునకై సేవచేతనే ధనమునుబొందవలయును. అధిక ధన సంచ యమును మాత్రము జేయగూడదని బూర్వశ్లోకములతో నన్వయించు కొనవలయును.

ఈస్మృతివాక్యములు బూర్వోదాహృతమైన శృతిప్రమాణమున కు వ్యతిరిక్తముగ నుండుటచే, శ్లో॥ ధర్మజిజ్ఞా సమానానాం ప్రమాణం పరమం శృతిః॥ అను నీమనుస్మృతిశ్లోకము ననుసరించి కల్పితవాక్యము లుగ నాధునికులచే జేర్చబడినవని జెప్పుచున్నాము.

౧౦ ఇటుపైన గొన్నిస్మృతివాక్యములను జిత్రించుచున్నాము. అవి బూర్వోదాహృతమైన యాన్యవద్యాని కర్మాణి॥ అను నీశృతికి వ్య తిరిక్తముగ నుండుటచే కల్పితములైన వాక్యములుగ నుండుట వలన వి శ్వసించ గూడదు,

శృ॥ యాన్యనవద్యానికర్మాణి। తానిసేవితవ్యాని। నోఇతరాణి।యా న్యస్మాకగ్ం సుచరితాని। తానిసేవితవ్యాని। నోఇతరాణి। తై త్తరీయోపనిషత్। శిక్షావల్లి॥

అర్థము. అనవద్యాని। నిందితములుకాని, కర్మాణి। కర్మలు, యాని। ఏవో, తాని। ఆకర్మలను, త్వయా। నీచేతను, సేవతవ్యాని। చే యదగినవి, ఇతరాణి। అన్యములైనవాటిని, నో। చేయకూడదు, యా ని। ఏవి, అస్మాకం। ఆచార్యులమగుమాకు, సుచరితాని। శుభచరిత ములో, తాని। అవి, త్వయా। నీచేతను, ఉపస్యాని। ఉపాసింపదగినవి, అనగా చేయదగినవి, ఇతరాణి। అన్యములైనవి, నో। చేయకూడదు.

శంకరభాష్యము. యాన్యపిచాన్యాని అనవద్యాని అనిందితాని శిష్టాచారలక్షణాని కర్మాణి తానిసేవితవ్యాని కర్తవ్యానిత్వయా। ఇత రాణిసావద్యాని శిష్టకృతాన్యపి నోకర్తవ్యానిన కర్తవ్యాని యాన్యస్మా కం ఆచార్యాణాం సుచరితాని శోభనచరితాని ఆమ్నాయాద్య విరు ద్ధానితాన్యేవ త్వయోపాస్యాని। అదృష్టార్థాన్యనుష్ఠేయానినియమే న కర్తవ్యానీత్యేతత్ నోఇతరాణి విపరీతాన్యాచార్యకృతాన్యపి॥

విద్యారణ్యభాష్యము. క్షేమైశ్వర్య కారణాని కర్మాణిద్వివిధాని అనిందితాని నిందితానిచ। తత్రపూర్వోదాహృతాన్యా యుష్కామేష్టి ప్రతిగ్రహయాజనాదీని అనిందితాని కర్మాణి యానితాన్యేవ సేవితవ్యానీతరాణితు। అభిచారదీని శత్రువధద్వారా కర్మవత్ క్షేమహేతుత్వేపి తాత్కాలికక్షేమపదాభి చారాదికం దుఃఖహేతు ద్వారానరకప్రదత్వేన నిందితత్వాన్నసేవ్యాని॥

ననుశిష్టాచారస్యాపి శ్రుతిస్మృతి వత్ప్రమాణత్వాదాచార్యస్యతవసంబంధీని చరితాని సర్వాణ్యపిసేవితవ్యానీత్యా శంక్యతత్రాపి విశేషదర్శయతి। ద్వివిధచరితందైవం మానుషంచేతి తచ్చోభయం భగవానుదాజహార। అభయంసత్వసంశుద్ధి జ్ఞానయోగవ్యవస్థితిః। దానందమశ్చయజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయ స్తప ఆర్జవం। అహింసాసత్య మక్రోధస్త్యాగశ్శాంతిరపైశునం। దయాభూతేష్వలోలత్వం మార్దవంహ్రీరచాపలం। తేజః క్షమాధృతిశ్శౌచ మద్రోహోనాతిమానతా। భవంతి సంపదందైవీ మభిజాతస్యభారత। దంభోదర్పోభిమానశ్చ క్రోధపారుష్య మేవచ। అజ్ఞానంచాభిజాతస్య పార్థసంపదమాసురీం। దైవీసంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీమతేతి తత్రాస్మాకం సంబంధీనియాన్య భయాదీని సుచరితాని త్వయాతాన్యేవ సేవితవ్యాని॥ నతుదంభాదీని। అయంన్యాయః సర్వత్రశిష్టాచారే యోజనీయః। తథాహిజామదగ్న్యః పరుశురామః పితురాజ్ఞయా స్వజననీంజఘానేతి। అత్రపిత్రాజ్ఞా పరిపాలనరూపం సుచరిత మాహర్తవ్యంనతు మాతృవధారూపం దుశ్చరితం। ఏవమన్యదప్యుదాహార్యమ్॥

ఇట్లు ఏవినిర్దోషములై యున్నవో అట్టిపనులు చేయతగినవిమిగిలినపనులు చేయతగినవికావు. ఏవిమాకు మంచినడతలో అవినీచేతజేయదగినవి. మిగిలిన పనులు చేయగూడదు. అని యిట్లు పరమేశ్వరుడాజ్ఞయిచ్చి యుండునప్పుడు ఇట్టి వేదవాక్యములకు వ్యతిరిక్తముగనీ క్రింది స్మృతివాక్యములు జెప్పుచున్నవి. అట్టిశ్రుతివ్యతిరిక్తములైనస్మృతివాక్యములను వ్రాయుచున్నాము.

౧౧ శ్లో॥ ఏకమేవతు శూద్రస్య ప్రభుకర్మసమాదిశత్।
ఏతేషామేవవర్ణానాం శుశ్రూషామనసూయయా॥
మనుస్మృతి ౧ అ ౯౧ శ్లోకము.

శ్లో॥ శూద్రంతుకారయేద్దాస్యం క్రీతమక్రీతమేవవా॥
దాస్యాయైవహిసృష్టో సౌబ్రాహ్మణస్యస్వయంభువా॥
మనుస్మృతి ౮ అధ్యాయము ౪౧౩ శ్లోకము.

అనగా బ్రహ్మ శూద్రునకు అసూయలేకుండ బ్రాహ్మణాదివర్ణత్రయములవారికి సేవజేయుకొరకే నిర్మించెను. మరియును బ్రాహ్మణుడు శూద్రునకు జీతమిచ్చి యైనను ఇవ్వకయైనను వానిచే బలాత్కారముగ దాస్యమును జేయించి కొనవలయును. బ్రాహ్మణునికి దాస్యముచేయించుకొనుటకుగాను శూద్రుని బ్రహ్మచే సృష్టించబడెను. అనియిట్లు జెప్పబడియున్నది. ఈయభిప్రాయము వేదాంతశాస్త్రమును బోధించు శృతివిరుద్ధార్థమైయున్నది. ఎందువల్లననగా సమస్త జీవులు కర్మల ననుసరించి సృష్టింపబడినవి అని జెప్పుచుండ యీస్మృతి వాక్యములు బ్రాహ్మణసేవజేయుటకొరకే శూద్రుని సృష్టించెనని జెప్పుటవిరుద్ధమైయున్నది. ఇట్లు పరమేశ్వరుని సంకల్పముండజాలదని నాబాలగోపాల విదితమైయున్నది. ఒకవేళ శూద్రుడు సేవజేయుటయందు యిచ్ఛలేనివాడైనచో శిల్ప్యాదికర్మలచే జీవించదగినవాడుగాని మఱియు నే కార్యమునైనను జేసి జీవించగూడదని పై శృతికి వ్యతిరిక్తముగ నీక్రింది స్మృతివాక్యములు జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ అశక్నువంతుశుశ్రూషాం శూద్రః కర్తుంద్విజన్మనాం। పుత్రదారాత్యయంప్రాప్తో జీవేత్కారుక కర్మభిః॥ యైకర్మభిప్రచరితైః శశ్రూష్యంతే ద్విజాతయః। తానికారుక కర్మాణి శిల్పాని వివిధానిచ॥

మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము ౯౯, ౧౦౦ శ్లోకములు.

అనగా శూద్రుడు ద్విజశుశ్రూషచేయుట కిచ్ఛగించనిచో దారపుత్రాదుల కన్నములేక నవస్థపడుచుండినప్పుడు సూపకారాది కారుక

కర్మములచే బ్రతుకవలయును. అనగా ద్విజుల గృహముల వంటజేసు కొని జీవించతగినదేగాని మఱొండువిధమున జీవించుటకు వలనుపడదు.

ఇందులోను మొదటవచించిన శ్లోకములలో ద్విజశుశ్రూష జేయుటకే భగవంతుడుశూద్రుని సృష్టించినప్పుడును అతనికి ద్విజశుశ్రూషవల్లనే జీవనోపాధియని ఇట్లు భగవంతుడు విధించినదే నిశ్చయమై యుండునప్పుడు నట్టి విధ్యుక్తధర్మమును విడనాడి యన్యమార్గమునవెళ్లుట కేఱికిని శక్యముగాదు. ఏలయనినచో నోటితో మాట్లాడవలయునని భగవంతుడు విధించియుండునప్పుడు మఱియొక యవయవముతో మాట్లాడుటకెట్లు వలనుపడదో నట్లుగ బూర్వోక్తవిధియు జరుగతీరవలయును. ఇపుడీవిధి యట్లుగాక మఱియొకవిధమున గన్పట్టుచున్నది. ఎట్లనినచో మొదట సేవజేయవలయునని జెప్పి అట్టిసేవయందు అశక్తుడైనప్పుడుపచనాది క్రియలుజేసి జీవించవలయునని జెప్పుట అసంభవములు కాబట్టి యీశ్లోకములెవరో స్వార్థపరులు పూర్వోత్తరవిషయములకు సంబంధములేక కల్పించి చేర్చినవని నమ్ముటకు వీలైనవిగా నున్నవి. ఈశ్లోకములకు వ్యతిరిక్తములుగ పరాశరస్మృతియందు నీక్రింది శ్లోకములచే జెప్పుచున్నవి.

శ్లో॥ శూద్రస్యద్విజ శుశ్రూషా పరమోధర్మ ఉచ్యతే।
అన్యథాకురుతే కించిత్తద్భవేత్తస్య నిష్ఫలమ్॥
పరాశరస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౬౮ శ్లోకము.

గీ. పాఱులనుగొలిచియుంటయే పరమధర్మ
మంద్రునాలవజాతి కల్లదియుపేక్ష
జేసి యెన్నెనిగర్మముల్ జేసికేని
వారలకుదానసెంతయు ఫలములేదు.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి ప్రథమబింబము ౭౫ పద్యము.

౧౨ ఈప్రమాణవచనముల శూద్రునికి ద్విజశుశ్రూషకన్నను మించిన ధర్మమును జెప్పియుండలేదు. ఇందులకు వ్యతిరిక్తముగనొకా

నేశ శూద్రుడు ప్రవర్తించి వ్యవసాయ కర్మలు జేసుకొనినచో అల్పాయువును బొందునని భీతిగొల్పునట్టుగ నీక్రిందిశ్లోకమున జెప్పియున్నది.

శ్లో॥ వికర్మకురుతే శూద్రోద్విజ శుశ్రూషయోజ్ఝితా।
భవంత్యల్పాయుషస్తేవై నిరయంయాంత్య సంశయమ్॥

పరాశరస్మృతి ౨ అధ్యాయము. ౧౪ శ్లోకము.

గీ. ద్విజులకొలువులుమాని వివిధములైన
పనులుజేసెడు శూద్రుల వయసుతఱుగు
ననుచుజెప్పినయివి సనాతపు ధర్మ
మర్మములునాల్గు కొలముల మానవులకు.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి ప్రథమబింబము ౫౮ పద్యము.

విద్యారణ్యవ్యాఖ్యానము. కలౌద్విజ శుశ్రూషా వర్జితాత్ శం క్యాహ। వికర్మేతిలాభాధిక్యేన విశిష్టజీవన హేతుత్వాత్కృష్యాదికం వికర్మేత్యుచ్యతే। ద్విజశుశ్రూషయాతు జీర్ణవస్త్రాదికమేవలభ్యత ఇతినలాభాధిక్య మతోధికలిప్సయా కృష్యాధికమేవ కుర్వంతోయ దిద్విజశుశ్రూషాం పరిత్యజేయుస్తదాతేషామైహికాముష్మికంచహీయతే॥

పరాశరమాధవీయము ౯౯ పత్రము.

అనగా ద్విజశుశ్రూషవలన జీర్ణవస్త్రములును ఉచ్ఛిష్టాన్నమును తప్ప అతిశయము లభించదని యేశూద్రుడైనను ద్విజ శుశ్రూషనువదిలిబెట్టి వికర్మలనగా వ్యవసాయాదికర్మలనుజేసినేనివాడు అల్పాయువైనిహపరలోకములను రెంటిని బొందజాలడు.

ఇవియు వైశ్యవృత్తికి వ్యతిరిక్తమునగనిందితవచనములుగ గన్పట్టుచున్నవి. అందువలన కల్పితములని వాకొనుచున్నాము.

శ్లో॥ వర్ణత్రయస్యశుశ్రూషాం కుర్యాచ్ఛూద్రః ప్రయత్నతః।
దాసవద్బ్రాహ్మణానాంచ విశేషేనసమాచరేత్॥

హారీతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము. ౧౧ శ్లోకము.

అనగా శూద్రుడు వర్ణత్రయమువారికి శుశ్రూష జేయుచు నం దులో బ్రాహ్మణునికి దాసునివలె విశేషించి సేవ జేయవలయును. ఇ దియునుం గాకను,

శ్లో॥ అయాచిత ప్రదాతాచ కృషింవృత్యర్థమాచరేత్।
పాకయజ్ఞవిధానేన యజేద్దేవమతింద్రితః॥

హారీతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము ౧౨ శ్లోకము.

అనగా, శూద్రుడు బ్రాహ్మణుడు యాచించకము నుపేదాన ముచేయుచు వృత్తికొఱకు సేద్యము జేసుకొని పాకయజ్ఞవిధానముచే భగవదారాధనము జేయవలయునని హారీతస్మృతి పైస్మృతివాక్యముల కన్నిటికి వ్యతిరిక్తము జెప్పుచున్నది. ఈయభిప్రాయమునే శూద్రుడు తరించగలందుల కొఱకు చక్కని మార్గమని కొందఱు మాతోనింతకు బూర్వము వాదించియున్నారు.

ఈశ్లోకములో శూద్రునికని జెప్పియుండ లేదుగాని హారీతస్మృతి* యందు శూద్రధర్మములు జెప్పునప్పుడుయీశ్లోకముతో జేర్చిజెప్పియుండు టచే నీశ్లోకమును శూద్రధర్మముక్రింద పరిగణించి జెప్పుటయగుచున్నది.

ఇటుపై శూద్రుడు ద్విజశుశ్రూష జేసినచో వేతనము క్రింద నే మిచ్చుటగలుగునో నావిషయము కొంచము నీక్రింది ప్రమాణవచనము లచే చర్చించి జూచెదము.

౧౩ శ్లో॥ ఉచ్ఛిష్టమన్నందాతవ్యం జీర్ణానివసనానిచ।
పులాకాశ్చైవధాన్యానాం జీర్ణాశ్చైవ పరిచ్ఛదాః॥

మనుస్మృతి ౧౦ అధ్యాయము. ౧౨౫ శ్లోకము.

అనగా ప్రకృతము ద్విజుల నాశ్రయించిన శూద్రునకు ఉచ్ఛిష్టా న్నమున్ను జీర్ణములగు అనగా తమరుకట్టుకొని భుక్తములగు వస్త్రము లనివ్వవలయును. ఇంతకుబూర్వము, శ్లో॥ నశూద్రాయమతిందద్యాత్ నోచ్ఛిష్టం నహావిష్కృతం॥ అను నీశ్లోకమున జెప్పిన విషయముద్విజ శుశ్రూష జేయని శూద్రునకు ఎంగిలినన్నము నైనను బెట్టగూడదని

చెప్పబడినది. ఇచ్చట ద్విజ శుశ్రూషచేయునట్టి శూద్రునకు మాత్రముఎంగిలన్నమును బెట్టవచ్చునని చెప్పుటయైనది. మరియు నీశూద్రునకేవిధమున జీవనోపాధి చెప్పి అతని కుటుంబమునకుగాను ధాన్యములలో పులాకములనగా నాళ్లు చోళ్లు మొదలగునవి అట్టి శూద్రునికివ్వవలయును. అనియిట్లు జెప్పుచున్నది.

శ్లో॥ శూద్రాణామధికంకుర్యాద్ వర్చనం న్యాయవర్తినాం।
ధారణంజీర్ణవస్త్రస్య విప్రస్యోచ్ఛిష్టభోజనమ్॥
హారీతస్మృతిః ౨ అధ్యాయము. ౧3 శ్లోకము.

ఇదియునుంగాక న్యాయ వర్తియగు శూద్రుని బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టము చేతను జీర్ణవస్త్రము చేతను గౌరవించ తగినదని బూర్వోక్తమైన హారీతస్మృతి ప్రమాణముచే దెలియబడుచున్నది.

౧౪ ఇటుపైన శూద్రుడుఉద్యోగమొనర్చుటనుగూర్చి అయోగ్యుడనియు నతని ఉద్యోగము యత్నముచే నివ్వకుండా యుండవలయుననియు నీక్రింది ప్రమాణములచే దెలియబడుచున్నది.

శ్లో॥ యత్రవిప్రోనవిద్వాంస్యాత్ క్షత్రియంతత్ర యోజయేత్। వైశ్యంవాధర్మశాస్త్రజ్ఞంశూద్రంయత్నేనవర్జయేత్॥మనుస్మృతిః ౮ అధ్యాయము. ౨౦ శ్లోకము. కుల్లూకభట్టు వ్యాఖ్యానము.

మరియునీశ్లోకముశుక్రనీతి ౪వ అధ్యాయము. ౫వ ప్రకరణము. ౧౪ శ్లోకము. ౪3౨వ పత్రమునందును జెప్పబడియున్నది.

శ్లో॥ దశప్రోక్తాః పురోదాద్యాబ్రాహ్మణాః సర్వఏవతే। అభావేక్షత్రియాయోజ్యాస్తదభావే తథోరుజాః। నైవశూద్రాస్తు సంయోజ్యా గుణవంతోపిపార్థివై॥

శుక్రనీతిః ౨ అధ్యాయము. ౪౨౬, ౪౨౭.

శ్లో॥ సేనాధిపః క్షత్రియస్తు బ్రాహ్మణస్తదభావతః।
నవైశ్యోనచవైశూద్రః కాతరశ్చకదాచన॥
శుక్రనీతి 3 అధ్యాయము. ౪౨౯, ౪30.

అనగా రాజు తనయుద్యోగులలో విద్వాంసుడైన బ్రాహ్మణుడు శిక్కకపోయినచో ధర్మశాస్త్రజ్ఞుడైన క్షత్రియునుగాని వైశ్యునిగాని యుంచవలయును. మరియును రాజు తనసమీపమునయుండు దశ ప్రకృతులను యుద్యోగస్థానములయందు బ్రాహ్మణులనే యుంచవలయును. వీరు శిక్కకపోయినచో క్షత్రియునుగాని వైశ్యునిగాని యుంచవలయును. శూద్రుడు గుణసంపన్నుడైనను యత్నముచే వదిలిబెట్టవలయును. ఇదియునుంగాక రాజు తన సేనాధిపతిని నియోగించడములో క్షత్రియునైనను బ్రాహ్మణునైనను యుంచవలయును. వైశ్యునిగాని శూద్రునిగాని యత్నముచే వదిలిబెట్టవలయును.

అనియిట్లు జెప్పియుండుటచే శూద్రుని ఉద్యోగస్థానముల యందుంచగూడని తెలియుచున్నది. ఈయభిప్రాయము, శృ॥ కుశలాన్న ప్రమదితవ్యం॥ అను నీశృతికి వ్యతిరేకమైన యభిప్రాయమైయుండుటచే శ్లో॥ ధర్మజిజ్ఞాస మానానాం ప్రమాణం పరమంశృతి॥ అను నీవాక్యముచే పై వాక్యములన్నిటిని ఖండింపబడినవని తెలియుజేయుచున్నాము.

౧౫ ఇదియునుంగాక బ్రాహ్మణుడు దుఃశీలుడైనప్పటికిని బూజనీయుడై యున్నాడనియు శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనను బూజనీయుడుగాడనియును, ఇట్లు నీక్రిందివచనముచే జెప్పబడుచున్నది.

శ్లో॥ దుఃశీలోపి ద్విజపూజ్యోనతు శూద్రోజితేంద్రియః।
కఃపరిత్యజ్య॥ గాందుష్టాం దుహేత్క్షీరవతీంఖరీమ్॥
పరాశరస్మృతి ౮ అధ్యాయము ౩౩ శ్లోకము.

గీ. చెవటియయ్యును బాఉండు సేవనీయు
డవనికాపు జితేంద్రియుడయ్యు బూజ
గానవనర్హుడుచెడుగని గోవువిడి
పాడిగాడిదె పిదుకబోవు వాడుగలడె.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి ద్వితీయబింబము ౯౮.

అనగా బ్రాహ్మణుడు దురాచారముగలవాడైనను బూజనీయుడైయున్నాడు. శూద్రుడు జితేంద్రియుడైనను బూజనీయుడుగా జా.. డు. అనియిట్లు చెప్పుచున్నది.

౧౩ శ్లో॥ శూద్రోపిద్వివిధో జ్ఞేయః శ్రాద్ధీచైవేతర స్తథా। శ్రాద్ధిభోజ్య స్తయోరుక్తో హ్యభోజ్య స్త్వితరోమతః। ప్రాణానర్థాం స్తదారాన్ బ్రాహ్మణార్థం నివేదయేత్। సశూద్రజాతిభిర్భోజ్యః సాదభోజ్యః శేషఉచ్యతే॥ విష్ణుస్మృతి ౫ అ. ౧౦, ౧౧ శ్లో.

అనగా శూద్రుడు శ్రాద్ధీ, ఇతరుడు, అని యిట్లురెండువిధము లగునట్టి భేదములుగలవాడై యున్నాడు. బ్రాహ్మణులకొరకు తనప్రాణమును, ధనమును, భార్యను, అను నీమూటిని యొపడిచ్చుచున్నాడో వాడు శ్రాద్ధీఅనువాడగును. బూర్వోక్తములగువాటిని బ్రాహ్మణుని కొఱకెవ్వడివ్వడో వాడు ఇతరుడనువాడగును. శ్రాద్ధీయను వానియింట బ్రాహ్మణాదులు భుజించవచ్చును. ఇతరుడనువానియింట బ్రాహ్మణాదులు భుజించకూడదు.

ఇనియిట్లు జెప్పియుండుటచే బ్రాహ్మణుని కొఱకు ప్రాణమును, ధనమును, భార్యను, ఇచ్చువాడైనచో భుజించుటకు తగినవాడగుచున్నాడనియు, తదితరుడగు వానింట భుజించుటకు యోగ్యుడుగానివాడగుచున్నాడనియు, దెలియుచున్నది. ఇట్లుగ బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులకు నైకమత్యము గలదని మనమూహించవలయును.

౧౪ ఇంతియేగాకను శూద్రునికి శిక్షావిషయములో నీక్రింది విధమున జెప్పియున్నదాని జూచినచో ఘోరముగగన్పట్టుచున్నది.

శ్లో॥ శతంబ్రాహ్మణమాక్రుశ్య క్షత్రియోదండ మర్హతి।
వైశ్యోప్యర్థశతంద్వేవా శూద్రస్తువధమర్హతి॥
మనుస్మృతి ౮ అధ్యాయము. ౨౬౭ శ్లోకము.

అనగా బ్రాహ్మణుని నీవు దొంగవనుట మొదలగు మాటలను మించినాడిన క్షత్రియునకు నూరుపణములుదండము విధించవలయును. ఈలాగునే వైశ్యునకు నూటయేబదిగాని యిన్నూరుగాని పణములను గౌరవలాఘవ విచారముచే దండము విధించవలెను. శూద్రుడట్లుబ్రాహ్మణుని మించనాడెనేని దెబ్బలు కొట్టించడము మొదలగు కఠినశిక్ష జేయవలయును లేక చంపుటయోగ్యమైయున్నదని జెప్పుచున్నాడు.

ఇందుచే శూద్రుడు బ్రాహ్మణుని తిట్టినంతమాత్రమున చంపుటనుగూర్చి శిక్ష జెప్పినప్పుడు శూద్రునివిషయమై యెంతఘోరముగ స్మృతులలో వ్రాయబడియున్నదో వేఱుగ జెప్పలేకనే తెలియుచున్నది.

౧౮ ఇటుపై శూద్రునికి మోక్షవిషయమునుగూర్చి స్మృతులలో జెప్పియున్నదానిని యేమివిచారించెదము.

శ్లో॥ జపస్తపస్తీర్థయాత్రా ప్రవ్రజ్యా మంత్రసాధనం।
దేవతారాదనంచైవ స్త్రీశూద్ర పతనానిషట్॥

అత్రిస్మృతి ౧ అధ్యాయము. ౧౩౩ శ్లోకము.

శ్లో॥ యద్బ్రాహ్మణేనాపహృతం ధనంతత్పరలోకదం।
శూద్రాయదత్తమపి యన్నరకాయైవకేవలం॥

శుక్రనీతి ౪ అధ్యాయము. ౮౦౪ శ్లోకము.

అనగా జపము, తపము, తీర్థయాత్ర, సన్న్యాసము, మంత్రసాధనము, దేవతారాధనము, అను నీయాఱింటిని స్త్రీశూద్రులవలంబించిరేని పతితులగుదురు. ఇదియునుంగాక బ్రాహ్మణుడు బ్రాహ్మణేతరుని సొత్తును దొంగిలించినేని యాద్రవ్యము యజమానునికి పరలోకము నిచ్చునదియైయున్నది. ఆయజమానుని భక్తిపూర్వముగ శూద్రున కిచ్చినదైనను నాద్రవ్యము పరలోకమునకు హేతువైనదిగాక నరకము నిచ్చునదియై యున్నది.

౧౯ ఇట్టి శ్రుతి విరుద్ధార్థకములైన కల్పితప్రమాణము లెన్నియో గన్పట్టుచున్నవి వాటినన్ని యిచ్చట వ్రాయుటకు గ్రంథవిస్తరభీతియగునని దలచి విరమించితిమి.

ఇట్టిస్థితిలోను కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగు వారు సచ్ఛూద్రులనిగాని శూద్రులనిగాని జెప్పుటకెట్లుజెల్లును. ఒకవేళనిట్లు జెప్పిన బూర్వోక్తధర్మములన్నియు వీరికి జెందియుండవలయును. అట్లు వీరియందాధర్మములు జెందియున్నవని జె

ప్పుట కేశికిని శక్యము కాదు. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారు సూర్యకులావతంసులైన సూర్యవంశజులగు క్షత్రియులై యున్నారని చెప్పుచున్నాము.

ఇట్లు బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగు వారిని క్షత్రియులని చెప్పినప్పుడు బ్రాహ్మణునికి బదునాఱుసంవత్సరముల వఱకును క్షత్రియులకు నిరువదినాలుగుసంవత్సరముల వఱకును ఉపనయనము లేనియడల వ్రాత్యులని ధర్మశాస్త్రములు చెప్పబడుచున్నవిగదా నిట్టితఱి కమ్మవారు మొదలైనవారికి యజ్ఞోపవీతధారణలు గావించి క్షత్రియులని చెప్పుట కెట్లుచెల్లును. కాబట్టి బూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగు వారిని సచ్ఛూద్రులని యెందులకు జెప్పగూడదని యిట్లు వచించితిరేని అట్లు చెప్పుటకు వలనుపడదని మాత్రము వ్రాయుచున్నాము. ఎందులకనినచో ఈకమ్మవారు మొదలగువారు బూర్వోక్తప్రకారము నాపద్ధర్మమువలన ప్రచ్ఛన్నరూపులై యుండుటచే యుధిష్ఠిరాదులవలె ప్రాయశ్చిత్తవిధి అనవసరమని దలచుచున్నాము.

అయిన నొకవేళ ప్రాయశ్చిత్తవిధి కావలయుననిరేని అథర్వణవేదమునందు నాప్రాయశ్చిత్తవిధి జెప్పబడియున్నది. అట్టి ప్రాయశ్చిత్తవిధి ననుసరించి ప్రాయశ్చిత్త మువర్చుకొని క్షత్రియోచితమైన యజ్ఞోపవీతాది చిహ్నములను ధరించి మేము క్షత్రియులమని జెప్పుకొనుటకు ఈకమ్మవారు మొదలగువారికేయభ్యంతర ముండబోలదని మా యభిప్రాయము.

ఇట్లెవ్వరైనను యీమార్కబీసంఘములోనివారు ప్రాయశ్చిత్తమొనర్చుకొని యజ్ఞోపవీతాది చిహ్నములు ధరించుకొనినవారున్నారాయని యనచో శ్రీసూర్యకులావతంస రాజా శివఛత్రపతి (శివాజీ) గారు తమ నలువదివయేటను యజ్ఞోపవీత ధారణమును జేసుకొనియుండినట్లు శ్రీయుత. కె. వి. లక్ష్మణరావుగారు తమచేరచింపబడిన శివాజీచరిత్ర ౧౩వ ప్రకరణములో జెప్పియున్నారు. ఆప్రకరణమిచ్చట జెప్పుటకు గ్రంథవిస్తరభీతిచే విరమించితిమి.

ఆంధ్రమహాశయులారా!

ఇప్పటికి నెంతో కాలవిలంబమై మీకు శ్రమగలిగినట్టు మేము దెలచుటచే నిదివరలో జరిగిన విచారణవలన మీసంశయములన్నియు నివారణమై యుండుననియెంచి పర్యవసానముగ నొకటి రెండు మాటలనుజెప్పి విరమించుచున్నాము. కూర్మకులావతంసులును సూర్యవంశజులును క్షత్రియులునైన కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు ఉత్తరప్రాంత భూములనుండి (౧) బలభద్రుడనురాజుతో గూడుకొని ౧_౨౦౦౦ సంవత్సరములక్రిందట నీదక్షిణప్రాంతభూములకు చనుదెంచిరనియిదియేగ్రంధములో ౨౪ వ పత్రమునందును (౨) మరియుబూర్వోక్తులగు కమ్మవారు మొదలగువారు, ధర్మశీలుడనురాజుతో గూడుకొని యుత్తరప్రాంత భూముల నుండి దక్షిణప్రాంతభూములకు బూర్వమువలె చనుదెంచిరని ఈగ్రంధమున ౭౭ వ పత్రమునందును, (3) పిండియును దురాత్ముడగు నందునియొక్క ఆజ్ఞానుసారము సాంఖ్యప్రముఖులతో గూడుకొని యుత్తరప్రాంతభూములనుండి దక్షిణప్రాంతభూములకు నీకమ్మవారు మొదలగువారువచ్చిరనియీగ్రంధమున ౧౩౧ వ పత్రమునందుండు మార్కండేయోత్తర పురాణగాధనుబట్టి దెలియుచున్నది.

ఇట్లుబూర్వోక్తములైన ఈమూడుగాధలయందును ఈకమ్మవారు మొదలగువారు ఉత్తర భూములనుండి దక్షిణభూములకు వచ్చిరని చెప్పినవార్త ఏకగ్రీవముగ వచించినట్టు దెలియుచున్నది.

ఈప్రకారము జెప్పిన మూడుగాధలలో నేగాధ ప్రమాణమై యున్నదను విచారము నీగ్రంధమున ౧౩౯ వ పత్రమునందు ప్రశ్నోత్తర పూర్వకముగ గొంత విచారించియున్నాము. అందులోను మార్కండేయోత్తర పురాణవాక్యములు సహేతుకములై యుండుటచేటలవత్తరమైన ప్రమాణవాక్యములగ నున్నవని జెప్పుటగలిగినది.

ఇట్టితరి కమ్మవారు, కాపువారు, వెలమవారు, రెడ్డివారు, ఈమొదలగువారు కూర్మకులావతంసుకులగు సూర్యవంశజులైన క్షత్రియులైయున్నారని మున్మాటికిని జెప్పుచు శృతి ప్రతిపాదుకులగు సంఖ్య

సంన్యస్తులైన శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాదులస్తుతించుచు నీవిషయమింత టితో విరమించుచున్నాము.

ఇట్లు జగచ్చక్రవర్తియగు జగద్గురుమూర్తిని బూర్వోక్తమైనప్ర కాశస్వరూపుఁడగు పరమేశ్వరునిప్రార్థించి పాఠకులగు మీకును, జయార్థ ప్రకాశిక మూడవభాగము ప్రచ్ఛన్నరాజకులనిర్ణయమను ఈగ్రంథమును బలికించుటకు సర్వస్వాతంత్ర్యమును మాకు కలుగఁజేసిన పంచమజార్జి సార్వభౌమునకును మంగళప్రదమగుగాతయని యీక్రిందిశ్లోకముచే నా శీర్వచనమొనర్చుచు నింతటితో నీవిషయమును విరమించుచున్నాము.

శ్లో॥ ప్రజానాంమఙ్గలం భూయాత్పాలకానాంచ మఙ్గలం।
మఙ్గలం సర్వ భూతానాం భూపతే రస్తు మఙ్గలం।
పఞ్చమో నో మహారాజ్ఞో జార్జి క్షితి పతి ర్వసన్।
రాజ్ఞ్యాద్యైస్సపరివారైః జీయాద్వర్ష శతం ప్రభుః॥

ఇతి శ్రీమత్పరమహంస స్వామి. జీ. యస్. బి. సరస్వతీ
కృతిషు సుభాషావిభూషితాయాం జయార్థప్రకాశి
కాయాం మూర్ధశబ్దార్థ నిరూపణ విషయే
స్మృతిప్రామాణ్యా ప్రామాణ్య విచా
రణ పరే ప్రచ్ఛన్నరాజకుల నిర్ణ
యాఖ్యే తృతీయభాగే చతుర్థః
సముల్లాసః సంపూర్ణః.

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్లో॥ దృష్టం కిమపిలోకేస్మి న్ననిర్దోషం ననిర్గుణమ్।
ఆవృణుధ్వమతో దోషా న్వివృణుధ్వం గుణాన్బుధాః॥

ఆంధ్రనగరము.

ఆర్యావర్తాంతర్గతము.

28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాథ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24.	శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25.	ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26.	షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27.	సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28.	సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29.	నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30.	శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31.	హృదయంలో సాయి	15-00
32.	శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్ఛరిత్ర)	120-00
33.	గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1.	'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2.	గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3.	ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6.	కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7.	గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8.	శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9.	సాదా క్యాలండర్	5.00
10.	పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11.	తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12.	కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13.	జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14.	మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15.	వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16.	వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17.	సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18.	శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19.	పూర్వ పరాశరి	100-00
20.	పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21.	ప్రశ్న సింధు	99-00
22.	నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23.	సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24.	దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25.	ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26.	జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27.	జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28.	జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29.	ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30.	జాతక మకరందం	63-00
31.	జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32.	మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33.	ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34.	జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35.	శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36.	నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37.	పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38.	సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39.	ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40.	నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41.	శుభశకునాలు	30-00
42.	హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43.	సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44.	ముహూర్త దీపిక	99-00
45.	పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46.	కలలు ఫలితాలు	30-00
47.	జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48.	మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49.	జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50.	గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51.	ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52.	ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53.	జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54.	అంగసాముద్రికం	36-00
55.	హస్త సాముద్రికం	63-00
56.	లాల్ కితాబ్	99-00
57.	శకునశాస్త్రం	63-00
58.	ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59.	పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60.	అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61.	బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62.	లగ్నరత్నాకరం	63-00
63.	షట్పంచాశిక	120-00
64.	40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65.	40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66.	40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67.	40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68.	40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69.	మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70.	కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71.	ముహూర్తచింతామణి	99-00
72.	సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73.	ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74.	అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75.	గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76.	జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77.	జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78.	జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79.	నాడీజ్యోతిషం	63-00
80.	నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81.	లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82.	గౌతమసంహిత	63-00
83.	హోరరత్నమాల	63-00
84.	జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85.	పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86.	దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87.	వింత జోష్యములు	63-00
88.	షోడశవర్గులు	200-00
89.	రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90.	చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91.	కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92.	బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93.	గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94.	శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00

129.	జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130.	ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131.	ముహూర్తం	75-00
132.	విశిష్ట జాతకములు	125-00
133.	భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134.	300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135.	జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136.	బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137.	బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138.	బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139.	బృహత్‌పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140.	భావార్థరత్నాకరము	100-00
141.	ముహూర్త చింతామణి	100-00
142.	ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143.	స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144.	శతయోగమంజరి	50-00
145.	వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146.	దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147.	వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్‌శకునశాస్త్రం)	250-00
148.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152.	అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153.	అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154.	పంచాంగ వివేకము	99-00
155.	వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156.	పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్‌బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్ఠాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహావైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55.	గణపతిభాష్యం	99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57.	నవయోగులు	99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69.	చదరంగం	99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71.	గరుడపురాణం	40-00
72.	మాఘపురాణం	36-00
73.	శివపురాణం	36-00
74.	వైశాఖపురాణం	36-00
75.	కార్తీక పురాణం	36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ	36-00
80.	వృక్షదేవతలు	63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83.	చతుర్వేదములు	120-00
84.	నవగ్రహారాధన	120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87.	మానవధర్మములు		120-00
88.	వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89.	సహస్రలింగార్చన		120-00
90.	శ్రీ శివగీత		120-00
91.	ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92.	పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
	(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93.	బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94.	బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95.	బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96.	కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97.	దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98.	108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99.	ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100.	భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101.	చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102.	భగవత్‌స్తుతి		63-00
103.	సూర్యోపాసన		36-00
104.	కాశీఖండం		250-00
105.	దేవీభాగవతం		360-00
106.	శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107.	ధర్మసందేహాలు		216-00
108.	ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109.	రామాయణం		600-00
110.	పోతన భాగవతం		900-00
111.	శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1.	ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2.	మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3.	ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4.	గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5.	గృహవైద్యసారం	36-00
6.	హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7.	ప్రకృతివైద్యం	36-00
8.	ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటి	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవేవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు		63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)		600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు		595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు		
విశ్వకర్మ ప్రకాశము		80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	,,	250-00
నారద సంహిత	,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	,,	60-00
మయమతము - వచనము	,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి		......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)		....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు	,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక	,,	....
మహాదశా పారిజాతం	,,	....
వాస్తు నారాయణీయం	,,	120-00
యోగావళీఖండం	,,	120-00
ముహూర్తసింధువు		150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)		1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)		370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)		590-00
సాయి...	,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)		500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర		100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి
ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహుర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00